

X

การวิเคราะห์ตัวละครเด็กในนวนิยายของมาร์ค ทเวน

ปริญญานิพนธ์

ของ

ศรีเพ็ญ ประเสริฐสุข

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ถนนวิภาวดี ๒๖ แขวงจตุจักร เขตจตุจักร ๑๐ โทร. ๐๒๒๑๕๖๗๐, ๐๒๑๐๐๐๐

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

นางอัมมวดี ประธาน

Don Ky- กรรมการ

Jay Rung- กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปัญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้โดยดีเพราะผู้เขียนได้รับความกรุณาจาก
รองศาสตราจารย์สาวนี้ อินทรภักดิ์ Mr. Jay Rosengard และ ดร.สวนา พรพัฒน์กุล
ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจแก้ถึงนิคพลาตทั้งหลายซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในความช่วยเหลือของคุณสุรศักดิ์ ปานอำพัน ที่กรุณาสละเวลา
ช่วยพิมพ์ปัญญานิพนธ์จนสำเร็จด้วยความเต็มใจ ผู้เขียนขอแสดงความขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย
ขอขอบคุณ คุณสมหมาย พวงโค ที่ให้ความช่วยเหลือเรื่องกระดาษและขอ
ขอบคุณ คุณสำเร็จ เศรษฐเสถียร ที่ได้กรุณาให้ยืมเครื่องพิมพ์ดีดและได้ช่วยเหลือในคาน
ต่าง ๆ จนกระทั่งปัญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

และในที่สุดนี้ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ

ตลอดมา

ศรีเพ็ญ ประเสริฐสุข

สารบัญ

บทที่	หน้า		
1		บทนำ	
		ภูมิหลัง	1
		จุดมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้	4
		ความสำคัญของการศึกษาครั้งนี้	4
		สมมุติฐานในการศึกษาครั้งนี้	4
		ขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้	4
		ข้อตกลงเบื้องต้น	5
		เอกสาร และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2		เกณฑ์ในการวิเคราะห์	
		การศึกษาวรรณคดีตามแนวจิตวิทยา	9
		เกณฑ์ในการวิจารณ์นวนิยาย	15
		แนวการวิเคราะห์ตัวละครเล็ก	16
		แนวการวิเคราะห์การสร้างตัวละคร	17
		ลักษณะทั่วไปของวัยเด็กตอนปลาย และวัยรุ่นตอนต้น	17
3		มาร์ค ทเวน และงานประพันธ์นวนิยาย	
		ประวัติมาร์ค ทเวน	22
		แนวคิดทางจิตวิทยา แรงจูงใจ และภูมิหลังในการเขียนนวนิยายของมาร์ค ทเวน	
		เรื่องการผจญภัยของทอม ซอร์เบอร์	25
		เรื่องการผจญภัยของฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์	26
		เรื่องเจ้าชายกับยาจก	27
		เรื่องพุกเคินเฮค วิลสัน	28

4 การวิเคราะห์ตัวละครเล็กตามแนวคิดวิทยา

ทอม ชอว์เยอร์	29
เบ็คกี้ แบทเชอร์	50
โจ ฮาร์เปอร์	55
ฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์	58
เจ้าชายเอ็ดเวิร์ด ทิวคอร์	74
ทอม แคนดี้	83
ทอม กริสคอด	92
วาเลห์ เกอ แซมเบรอน	96

5 การสร้างตัวละครเล็กของมาร์ค ทเวน

ตัวละครระดับชั้นสูงสุด	105
ตัวละครระดับชั้นกลาง	106
ตัวละครระดับชั้นต่ำ	108
วิธีการสร้างลักษณะนิสัยตัวละครของมาร์ค ทเวน	109
เรื่องการผจญภัยของทอมชอว์เยอร์	111
เรื่องการผจญภัยของฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์	121
เรื่องเจ้าชายกับยาจก	126
เรื่องพุดเก็นเฮก วิลสัน	130
การศึกษาคนคว่ำ และข้อเสนอแนะ	
ผลของการศึกษาคนคว่ำ	135
ข้อเสนอแนะ	136
.....	138

ด 12-15
ไม่ปกติ

57

ภูมิหลัง

ตัวละคร (Characters) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันหนึ่งของนวนิยายทุกเรื่อง เพราะนวนิยายทั่ว ๆ ไปจะต้องอาศัยบทบาท และลักษณะนิสัยของตัวละคร เป็นส่วนสำคัญที่สุดอันหนึ่งของหนังสือ ความสนใจของคนอ่านส่วนใหญ่ย่อมอยู่ที่ตัวละคร ถ้าตัวละครในเรื่องมีบทบาทและนิสัยดึงดูดใจผู้อ่าน นวนิยายเรื่องนั้นก็ย่อมจะได้รับความสนใจไปนาน ในทางตรงกันข้ามหนังสือเรื่องใดมีตัวละครไม่เหมาะสม ผู้อ่านหนังสือเรื่องนั้นก็มักจะไม่ได้ถึงความสนใจไปไถ่ยาวนาน ถึงแม้ว่าจะได้รับความสนใจด้วยเหตุว่าเนื้อเรื่องดี หรือด้วยเหตุอื่นก็ตาม ม. ล. บุญเหลือ (ม. ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2518: 28) กล่าวว่า นวนิยายที่เนื้อเรื่องดำเนินไปโดยไม่อาศัยลักษณะนิสัยของตัวละครหรืออาศัยแต่เพียงเหตุการณ์นอกเหนือลักษณะนิสัยของตัวละครแล้วนับเป็นนวนิยายไม่ได้ ถ้าเนื้อเรื่องดำเนินไปโดยไม่อาศัยลักษณะนิสัยของตัวละคร วรรณกรรมเรื่องใดก็ตามจะไม่ค่อยมีคนให้ความสนใจไปนานนัก อาจได้รับความเอาใจใส่เฉพาะระยะเวลาหนึ่ง แล้วก็หันความสนใจไปไถ่ง่าย ตัวอย่างเช่นนวนิยายเรื่อง The Ugly American เป็นหนังสือที่ขายดีที่สุดอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่งเพียงไม่กี่ปี บัดนี้เกือบจะหยุดสนใจไม่ได้แล้ว ตรงกันข้ามกับเรื่อง War and Peace ของ Leo Tolstoy ซึ่งทั้ง ๆ ที่อาศัยเหตุการณ์สงครามเป็นแนวเรื่องแต่ลักษณะนิสัยของตัวละครเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของผู้อ่านไถ่หลายชั่วอายุคน

เสาวลักษณ์ (เสาวลักษณ์ อนันตคานต์; 2517: 73) กล่าวว่า ในการพิจารณาวรรณคดีแต่ละเรื่อง นอกจากจะพิจารณาแก่นเรื่อง โครงเรื่อง วิธีการแต่ง คำประพันธ์ ฯลฯ แล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะต้องพิจารณาคือ ลักษณะของตัวละครโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวเอก การศึกษาตัวละครทำให้เข้าใจแก่นเรื่อง และมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างโครงเรื่องกับตัวละครว่ามีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างไร การสร้างลักษณะนิสัย (Characteristics) ของตัวละครนั้นมีความสำคัญมาก ความสมเหตุสมผลของตัว

ละครเป็นสิ่งที่ทำให้คุณค่าของวรรณคดีแต่ละเรื่อง เกินขึ้นหรือลดลงได้ ผู้แต่งจะต้องนึกถึงความสมจริงของตัวละคร เพื่อไม่ให้เรื่องพิสดารเกินความเป็นจริงจนเหลือเชื่อ และถ้าตอนใดตัวละครมีความโลดโผนกว่าปกติ ผู้แต่งก็ต้องสร้างเหตุการณ์ในเรื่องให้มีเหตุเพียงพอที่จะเป็นไปได้ ถ้าหากผู้แต่งไม่สมควรทำให้เกิดความสมมูลระหว่างเนื้อเรื่องกับตัวละคร เรื่องนั้น ๆ อาจขาดความสมจริงอันมีผลทำให้คุณค่าลดลงเพราะคุณสมบัติประการหนึ่งของวรรณคดีนั้นอยู่ที่การสามารถทำให้ผู้อ่านเห็นว่าเรื่องนั้น ๆ หรือเหตุการณ์นั้น ๆ อาจเป็นไปได้ แม้ว่าเรื่องนั้นอาจไม่มีโอกาสเกิดขึ้นจริง ๆ แต่ก็ต้องทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าจะเกิดขึ้นได้ และมีเหตุผลพอที่จะเป็นไปได้ตามที่ผู้แต่งบรรยาย ควบคู่กันนี้ตัวละครจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะทำให้ผู้อ่านสนใจหรือนิยมชมชอบในวรรณคดีเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นพิเศษได้ ผู้อ่านมักจะจำตัวละครที่มีลักษณะหรือพฤติกรรมเด่นจากตัวอื่น ๆ ได้ดี และทำให้จดจำวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ได้ด้วย

② อนึ่งตัวละครที่นักเขียนแต่ละคนสร้างขึ้นมักจะสะท้อนมาจากคนในสังคมที่นักเขียนเหล่านั้นได้คลุกคลีใกล้ชิดหรือได้พบเห็นมาอันเป็นประสบการณ์ในชีวิตของเขาไม่ว่าจะเป็นตัวละครเด็กหรือตัวละครผู้ใหญ่ก็ตาม นักเขียนบางคนประสบผลสำเร็จในการเขียนนวนิยายที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้ใหญ่ และนักเขียนอีกหลาย ๆ คนประสบผลสำเร็จจากการเขียนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กจนกลายเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียง เป็นต้นว่า ชาลส์ ดิกเกนส์ (Charles Dickens) เขียนเรื่อง David Copperfield, Oliver Twist และอื่น ๆ สำหรับเรื่อง Oliver Twist นี้ ดิกเกนส์ได้ตีแผ่ความเป็นไปในสังคมอังกฤษในยุคของชนโดยผ่านทางตัวละครเด็ก เนื่องจากเขาเห็นว่าโลกเต็มไปด้วยความอยุติธรรม สังคมถูกรังควาญกฎเกณฑ์อันล้าสมัยซึ่งให้ประโยชน์แก่คนชั่วส่วนมากของปวงชนในสังคม เฉพาะอย่างยิ่งเด็กจะตกเป็นเหยื่อของคนที่ไม่ปราศจากหัวใจคับปะ ดิกเกนส์เข้าใจให้ผู้อ่านสงสาร และเห็นอกเห็นใจผู้ที่ได้รับความอยุติธรรม (วิทย์ สิวศิริยานนท์, 2518: หน้าคำนำ) จนกระทั่งทำให้รัฐบาลอังกฤษต้องแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก (เทือก กุสุมา ณ อยุรยา, 2511: 52)

มาร์ค ทเวน (Mark Twain) ก็เป็นนักเขียนอีกผู้หนึ่งที่ประสบผลสำเร็จ

ในการเขียนนวนิยายที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับเด็ก นวนิยายเรื่อง การผจญภัยของทอม ซอว์เยอร์ (The Adventures of Tom Sawyer) และเรื่อง การผจญภัยของ ฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์ (The Adventures of Huckleberry Finn) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยของเด็ก เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายทั่วโลก ดร. ชาลส์ อาร์. แอนเดอร์สัน (Dr. Charles R. Anderson) ศาสตราจารย์ประจำวิชาวรรณคดีอเมริกัน แห่งมหาวิทยาลัยจอห์นส์ ฮอปกินส์ (Johns Hopkins University) ได้กล่าวไว้ในงานให้การสัมมนาเรื่อง ความก้าวหน้าของวรรณคดีอเมริกัน

(The Progress of American Literature) ณ สมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกา (A.U.A.) ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 4-6 มกราคม พ.ศ. 2520 ว่า มาร์ค ทเวน เป็นนักเขียนคนสำคัญคนหนึ่ง ที่สร้างเอกลักษณ์ (Identity) ให้กับวงการวรรณคดีของสหรัฐอเมริกาไม่ว่าจะเป็นทางด้านภาษา และการสร้างตัวละคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างตัวละครเด็ก เพราะเขาสามารถสร้างได้อย่างสมจริงมาก (Realistic) จนทำให้วรรณคดีอเมริกันแตกต่างไปจากวรรณคดีอังกฤษโดยสิ้นเชิง

ด้วยเหตุนี้กล่าวได้ว่าผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและวิเคราะห์ตัวละครเด็ก ในนวนิยายของมาร์ค ทเวน โดยจะแยกวิเคราะห์ออกเป็น 2 ภาคด้วยกัน กล่าวคือ ภาคแรกจะเป็นการวิเคราะห์พฤติกรรม และลักษณะนิสัยของตัวละคร เด็กตามแนวทางจิตวิทยา สาเหตุที่ผู้เขียนวิเคราะห์ตัวละครเด็กโดยนำทฤษฎีทางจิตวิทยามาใช้อ้างอิงก็เพราะว่าตัวละครที่อยู่ในนวนิยายนั้นเปรียบเสมือนภาพจำลองของมนุษย์ดังที่จิตกรลคา (จิตกรลคา สุวดีถิกุล, 2518: 3) ได้พูดไว้ว่า นวนิยายเป็นเรื่องที่สมมุติขึ้นโดยอาศัยพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมเป็นพื้นฐาน แล้วนำมาปรุงแต่งให้มีความสมจริงยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ตัวละครแสดงออกจึงย่อมสะท้อนมาจากพฤติกรรมของมนุษย์นี้เอง ผู้เขียนจึงนำเกณฑ์ทางจิตวิทยามาพิจารณาถึงความสมจริงของพฤติกรรม และลักษณะนิสัยของตัวละครเด็กในนวนิยายที่จะวิเคราะห์นี้ ส่วนในภาคที่สองจะเป็นการวิเคราะห์แนวการสร้างตัวละครเด็กของมาร์ค ทเวน โดยจะศึกษาวิธีและแบบฉบับ (Style) ในการนำเสนอตัวละครของมาร์ค ทเวน ว่าเขามีเทคนิคอย่างไร

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างกันของตัวละครเด็กในนวนิยายของมาร์ค ทเวน
2. เพื่อศึกษาลักษณะนิสัย และพฤติกรรมของตัวละครเด็กในนวนิยายของมาร์ค ทเวน ว่ามีความสมจริงตามแนวคิดวิทยาเพียงไร
3. เพื่อศึกษาวิธีการสร้างตัวละครเด็กของมาร์ค ทเวน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้พบถึงแนวการสร้างตัวละครเด็กของมาร์ค ทเวน
2. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้เข้าใจใจได้ว่ามาร์ค ทเวน สร้างตัวละครเด็กได้สมจริงเพียงไร และเพราะเหตุใด
3. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อคนที่จะศึกษานวนิยายเรื่องต่อ ๆ ไปของมาร์ค ทเวน ในอนาคต
4. ในฐานะที่เราเป็นครูต้องคลุกคลีอยู่กับเด็กเป็นจำนวนมาก หน้าที่ที่สำคัญอันหนึ่งของเราคือ จะต้องพยายามเข้าใจเด็กให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อความสัมฤทธิ์ผลในด้านการเรียนการสอนอันเป็นเป้าหมายสำคัญของการศึกษา การศึกษาตัวละครเด็กในนวนิยายนี้จะทำให้เราเข้าใจเด็กได้มากขึ้น

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวละครเอกที่เป็นเด็กจะมีลักษณะร่วมกันบางประการ
2. ลักษณะนิสัย และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ตัวละครเด็กแสดงออกรวมถึงความคิด มีความสมจริง และสอดคล้องกับทฤษฎีทางจิตวิทยา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งทำการวิเคราะห์นวนิยายเรื่องเด่น ๆ ซึ่งเป็นเรื่อง

เกี่ยวกับเด็กของ มาร์ก ทเวน 4 เรื่อง ต่อไปนี้ คือ

1. The Adventures of Tom Sawyer
2. The Adventures of Huckleberry Finn
3. The Prince and the Pauper
4. Pudd'nhead Wilson

ขอตกลงเบื้องต้นในการศึกษาคนควา

1. การศึกษาคนควาครั้งนี้ถือว่าหนังสือทั้ง 4 เล่ม นี้มีตัวละครเด็กมากที่สุด และเป็นหนังสือที่มีชื่อเสียง
2. การศึกษาคนควาครั้งนี้จะวิเคราะห์พฤติกรรมที่ตัวละครแสดงออกโดยอาศัยทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคนควา

✓ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2514: 29) กล่าวว่า วิธีการแตงนวนนิยายมีหลายอย่างแล้วแต่ความพอใจของผู้แต่ง และที่ถือเป็นหัวข้อกำหนด และฝึกกันมาเป็นแบบฉบับในบรรดานักแตงนวนนิยายในประเทศตะวันตกก็คือ คำพูดของตัวละครในเรื่องจะต้องเป็นคำพูดที่เหมาะสมแก่ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษาของตัวละครนั้น ๆ (และการสนทนาหรือการเจรจาจะเห็นได้ชัดว่าเป็นสำนวนของตัวละครตัวใด)

✓ สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2503: 18) ได้พูดถึงตัวละครในนวนิยายไว้ในหนังสือ วรรณคดีและวรรณกรรมปัจจุบัน ว่า ตัวละครในนวนิยายอาจเป็นคน สัตว์ หรือสิ่งของก็ได้ นักเขียนมักสร้าง นิสัยตัวละครจากบคลิกจริงบ้าง จินตนาการเองบ้าง และเลือกพรรณนาถึงลักษณะแปลก ๆ ของตัวละครทั้งทางกาย ความคิด และความประพฤติ ตัวละครในนวนิยายมักมี 2 แบบ แบบแรกเป็นพวกที่มีลักษณะนิสัยอย่างเดียวไม่มีการพัฒนาการตลอดเรื่อง กล่าวคือ ถ้าเป็นคนดีก็เป็นคนดีตลอด เเลวก็เลวตลอดเรื่องไม่มีการเปลี่ยนแปลง กับอีกแบบหนึ่งมีลักษณะนิสัยเปลี่ยนแปลงได้ ตัวละครประเภทหลังนี้จะทำให้นวนิยายมีรสชาตขึ้นขึ้นเพราะผู้อ่านสนใจใน

บทบาทของตัวละครแบบนี้อยู่เสมอ เกี่ยวกับบทสนทนา สุธธีวงศ์กล่าวไว้ว่า คำพูดได้
ตอบของตัวละครมักเป็นแบบง่าย ๆ เป็นไปตามธรรมชาติเหมาะสมกับบทบาท และ
ฐานะของตัวละคร ช่วยให้เห็นเรื่องดำเนินไปด้วยดี และเป็นเครื่องช่วยแสดงอุปนิสัย
ของตัวละคร

✓ ไลน์ (Muriel Gruber Shine , 1967:273-A) ได้ทำการ วิเคราะห์
เด็กวัยเด็ก และวัยรุ่นในนวนิยายและนิทานของเฮนรี เจมส์ (Child , Childhood
and Adolescence in the Novels and Tales of Henry James) โดย
ศึกษาทั้งองค์ประกอบทางสังคม และทางประวัติศาสตร์ซึ่งเขาเชื่อว่าจะมีผลต่อตัวละคร
พบว่าเจมส์ใช้เด็กเป็นตัวละครเพื่อแสดงความไม่พอใจในความเป็นอยู่ และค่านิยมใน
สังคมในยุคของตน การวิวัฒนาการของเด็กในนวนิยายของเจมส์เป็นไปอย่างมีแบบ
แผน ตัวละครเด็กมีบทบาทมาก ในนวนิยายเรื่องแรกเจมส์ได้แสดงให้เห็นถึงความ
โหดร้ายและการเบียดเบียนของผู้ใหญ่ในสังคมจนทำให้เด็กเสีย ในนวนิยายสมัยใหม่ ๆ
เจมส์นำเสนอตัวละครเด็กให้เป็นผู้เสียสละและให้ตกเป็นเหยื่อของอำนาจลึกลับ
องค์ประกอบทางค่านิยมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเข้ามามีผลต่อโชคชะตาของเด็ก

✓ เจื้อ สตะเวทิน (เจื้อ สตะเวทิน, 2518: 83-85) ให้ข้อคิดเห็นว่านักเขียนมีอยู่
2 ประเภท คือ

1. พวก Extrovert เป็นพวกที่สนใจโลกภายนอกตัวเขา และเมื่อเป็นนัก
เขียนเขามักจะ บอกนัยการของตัวละคร และปล่อยให้เรานู๋มานเอาเองถึงความรู้สึก
และอุปนิสัยของตัวละคร

2. พวก Introvert เป็นพวกที่พึงใจแต่ในโลกของตัวเองกับความคิด
คำนึงหรือจินตนาการ และเมื่อเป็นนักเขียนเขามักซุกคั่นชีวิตจิตใจ และความรู้สึกภายใน
ออกมาแสดงมากกว่าสิ่งของโลกภายนอก

✓ และในการนำเสนอตัวละครผู้แต่งจะแสดงอุปนิสัยของตัวละครในทางต่อไปนี้ คือ

1. บอกตรง ๆ ผู้อ่านจะรู้จักตัวละครทั้งตัวที่เดียวโดยผู้แต่งบอก
2. บอกทางกริยาอาการ
3. บอกทางบทสนทนาของคนอื่น ๆ รวมทั้งโดยจดหมายเหตุ และอนุทิน

ส่วนมากนักเขียนจะใช้ตัวละครจากชีวิตจริง และบางทีก็เป็นชีวิตของตัวเองเขียน
เอง แต่สื่อกดแทรกอุปนิสัยใหม่อย่างฉาบฉวย อย่างไรก็ตามเขาก็จะหนีจากสภาพความ
เป็นจริงไปไม่พ้น เพราะนวนิยายเปรียบเสมือนภาพจำลองของชีวิตมนุษย์ ดังนั้น
นักเขียนจึงมักพยายามสร้างตัวละครให้เด่นเหมือนชีวิตจริง ๆ

✓ ชลธิรา สัตยารัตนา (ชลธิรา สัตยารัตนา, 2513: 37-65) ได้นำความ
 รู้ทั่วไปเกี่ยวกับจิตวิทยา และจิตวิเคราะห์มากล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง การนำ
วรรณคดีวิจารณ์แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณคดีไทย ว่า ไอ. เอ. ริชาร์ดส์
 (I.A. Richards) นักวิจารณ์วรรณคดีผู้มีชื่อเสียง เป็นผู้ริเริ่มเห็นความสัมพันธ์
 ระหว่างจิตวิทยากับวรรณคดี เขาเน้นความเห็นของนักจิตวิทยาที่ว่าจิตของมนุษย์
 มีทั้งจิตสำนึก (Conscious mind) และจิตใต้สำนึก (Subconscious mind)
 มาใช้ในการพิจารณาวรรณคดีแล้วตระหนักในความจริงข้อหนึ่งว่าวรรณคดีประกอบด้วย
 ทั้งจิตสำนึก และจิตใต้สำนึกของกวี และถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งจะพบว่าจิตใต้สำนึกจะ
 มีบทบาทปรากฏอยู่ในวรรณคดีมากกว่า ชลธิราได้นำเอาทฤษฎีทางจิตวิทยามาทำการ
 วิเคราะห์ความก้าวร้าวในตัวละครในเรื่องขุนช้างขุนแผน พบว่าตัวละครทุกตัวล้วน
 มีความก้าวร้าวอย่างไร้สำนึกแฝงอยู่ในส่วนลึกของจิตใจ โดยแสดงออกมาเป็นความคิด
 นึกบาง วาจาบาง การกระทำบาง ความก้าวร้าวนี้มีลักษณะต่าง ๆ กันแล้วแต่
 สถานการณ์ เหตุการณ์และความกดดันหรือประสบการณ์ที่ได้รับในวัยเยาว์ ตัวเอก
 ของเรื่องคือวันทอง และขุนแผนก็มีความก้าวร้าวซึ่งเห็นได้ชัดเมื่อวิเคราะห์ตาม
 หลักจิตวิทยา

โจนส์ (Earnest Jones, 1957:-) นำทฤษฎีทางบุคลิกภาพ และพฤติกรรม
 ของฟรอยด์ มาใช้วิจารณ์บทบาท และพฤติกรรมของแอมเลตต์ตัวละครในบทละครเอก
 ของเชกสเปียร์ ข้อวิจารณ์ของโจนส์ช่วยให้ความกระจ่างแก่ผู้ศึกษาว่า จิตใต้สำนึก
 เป็นสิ่งกระตุ้นให้ตัวละครมีบทบาทต่าง ๆ ที่ชวนพิศวง และไม่น่าเชื่อได้ โจนส์นำหลัก
 จิตวิทยามาวิเคราะห์บทบาทต่าง ๆ ของแอมเลตต์ตั้งแต่เด็กจนเติบโต และค้นพบว่า
 แอมเลตต์มีปมออดิปัส (Oedipus Complex) ซึ่งทำให้เขาฆ่าพ่อเลี้ยง แต่ก่อนที่จะฆ่า
 แอมเลตต์เกิดความลังเลใจ โจนส์นำทฤษฎีว่าด้วยบุคลิกภาพของฟรอยด์มาอธิบายว่า

ที่แอมเล็กเป็นเช่นนั้นเพราะ กลไกของ Ego ทำหน้าที่เลื่อนเวลาให้ความปรารถนาของ Id ช้าลง แต่ในที่สุด Id ก็เป็นฝ่ายชนะ แอมเล็กจึงได้ฆ่าพ่อเลี้ยงในที่สุด

เอมป์สัน (William Empson, 1960:241-282) วิจารณ์เรื่อง Alice in Wonderland : The Child as Swain ในหนังสือ Some Versions of Pastoral (1935) อันเป็นหนังสือเกี่ยวกับวรรณคดีวิจารณ์ที่มีชื่อเสียง เอมป์สันนำความรู้หลายสาขาวิชามาช่วยวิจารณ์นิทานสำหรับเด็กเรื่องนี้ เช่น จิตวิทยา การเมือง และชีววิทยา เขาได้อธิบายถึงบทบาทพฤติกรรมของตัวละคร รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้แต่งกับนิทานเรื่องนี้ด้วย โดยได้ชี้ให้เห็นว่าจิตใต้สำนึกของผู้แต่งมีบทบาทแสดงอยู่ในพฤติกรรมต่าง ๆ ของอลิส เด็กหญิงซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่อง

อภิริถิ คุรัตน์ (อภิริถิ คุรัตน์, 2514: บทคัดย่อ). เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง Mark Twain : His Development as a Writer สรุปว่า มาร์ค ทเวน เป็นนักเขียนชาวอเมริกันที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคนหนึ่งในคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นผู้นำทัศนะบรรยากาศตะวันตกมาสอดแทรกในวรรณคดีอเมริกัน เขาเป็นผู้วางรากฐานความจริงลงในวรรณคดีอเมริกัน ได้นำภาษาท้องถิ่นมาใส่ในศิลปะ และการใช้ถ้อยคำตรง ๆ ในบทประพันธ์ ถึงแม้ว่าเขาจะได้อิทธิพลเป็นนักประพันธ์ และนักเขียนเรื่องตลกอยู่ยิ่งใหญ่แห่งอเมริกา แต่ในคอนปลายอายุเขากลายเป็นนักเขียนที่มองโลกในแง่ร้าย

ชาวพัช (Thomas D. Schwartz, 1976:183-193) ศึกษาและเปรียบเทียบแนวความคิดในเรื่องศาสนาคริสต์ระหว่างมาร์ค ทเวน และโรเบิร์ต อิงเกอร์ชอล มีความคิดเห็นในเรื่องศาสนาคริสต์เหมือนกัน กล่าวคือเขาเห็นว่าศาสนาบังคับให้เด็กสนใจแต่เรื่องบาปที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด และบาปที่เกิดจากการกระทำที่ทางศาสนาเห็นว่าผิด อิงเกอร์ชอลกล่าวว่าศาสนาทำให้จิตใจของเด็กเสีย (Polluted) เพราะคำสอนต่าง ๆ มีแต่การขู่ให้เกิดความหวาดกลัว มาร์ค ทเวน ก็เห็นด้วยในข้อนี้เขาจึงเขียนให้อัลฟิโน โยมเลือกที่จะทนรกตลอดไปเพื่อช่วยให้หนีจากความเปื้อนทาสเสีย มาร์ค ทเวน เห็นว่าศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่มีแต่ความเผด็จการให้แก่เด็ก ไม่ได้เป็นเพราะกำบังให้เด็กเลย

บทที่ 2

เกณฑ์ในการวิเคราะห์

การศึกษาวรรณคดีตามแนวจิตวิทยา

นับตั้งแต่อริสโตเติล (Aristotle) ได้วางหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการวิจารณ์วรรณคดีไว้ วงการวิจารณ์วรรณคดีมีความตื่นตัว และมีวิวัฒนาการไปในทางสร้างสรรค์มากขึ้นเป็นลำดับมา นักวิจารณ์ต่างพยายามให้กฎเกณฑ์ และคำแนะนำในการวิจารณ์วรรณคดีในด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ให้วิจารณ์โดยพิจารณาชีวประวัติของผู้แต่ง พิจารณาประวัติศาสตร์และสังคมด้วย เป็นต้น จนกระทั่งเมื่อวิชาจิตวิทยาเป็นที่แพร่หลาย และเป็นที่ยอมรับในสังคม นักวิจารณ์ก็ได้นำเอาความรู้ในวิทยาการแขนงใหม่นี้มาวิเคราะห์วรรณคดีจนเป็นเหตุให้เกิดความนิยมในหมู่นักวิจารณ์ และผู้อ่านทั่วไป

จิตวิทยาเริ่มเข้ามามีบทบาทในการวิเคราะห์ และวิจารณ์วรรณคดีเมื่อต้นศตวรรษที่ 20 นี้เอง เมื่อซิกมุนด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักจิตวิทยาชาวออสเตรีย ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการวิจารณ์วรรณคดีซึ่งเรียกกันว่า การวิจารณ์แบบจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic criticism) การวิจารณ์แบบนี้ฟรอยด์บอกว่า จะต้องวิจารณ์ทั้งชีวิตผู้ประพันธ์และผลงานโดยการตีความ จิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ให้ความสนใจในเรื่องปมอีดิปัส (Oedipus Complex) มาก ปมดังกล่าวนี้ตามปทานุกรมจิตวิทยาของเดโช สวานานท์ (เดโช สวานานท์, 2512: 215) อธิบายว่า "คือความปรารถนาของบุคคลที่ต้องการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับตน และเป็นความปรารถนาที่ถูกเก็บกดไว้ในส่วนลึกของจิตใจ" ในตอนหลังเมื่อพูดถึงปมอีดิปัส มักหมายถึงความปรารถนาอันถูกเก็บกดของเด็กผู้ชายที่ต้องการร่วมรักกับมารดาของตน ส่วนความปรารถนาของเด็กหญิงที่ต้องการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับบิดาตนเองนั้นมีชื่อเรียกต่างหากออกไปว่า ปมอีเลกตรา (Electra Complex) นอกจากนี้ทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพซึ่งอธิบายถึงระบบอีดี (Id) อีโก (Ego) และซูเปอร์อีโก (Superego) ว่าเป็นระบบที่ร่วมกันทำให้เกิดพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์

วรรณคดีกันมาก ดังเช่น เอิร์นเนสท์ โจนส์ (Ernest Jones) วิเคราะห์แฮมเล็ต
สุวรรณา เกรียงไกรเพชร วิเคราะห์พระอภัยมณี เป็นต้น

การวิจารณ์ตามแบบของฟรอยด์นั้น จะเน้นในเรื่องเพศเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่
คาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung) นักจิตวิทยาอีกคนหนึ่ง เน้นเรื่องกามารมณ์น้อย
กว่า และเห็นว่าข้อขัดแย้งในปัจจุบันสำคัญกว่าในวัยทารก จุงมีความเห็นว่างานของ
วรรณคดีมีแบบสำคัญ (Archetypal patterns) - หยั่งรากอยู่ในจิตไร้สำนึกร่วม และ
ตำนาน (Collective unconscious and mythology) - ซึ่งจะเห็นตัวอย่างที่เด่น
ชัดได้จากหนังสือ The Wound and the Bow ของ Edmund Wilson จุงเน้น
เรื่องจิตไร้สำนึก และจิตไร้สำนึกร่วมมากกว่าเรื่องเพศ นักวิจารณ์ที่อยู่ใต้อิทธิพลของ
จุงจะสำรวจข้อคิด และแบบ (Theme and patterns) และวิจารณ์แรงจูงใจกับ
จินตภาพ (Motive and imagery) ในวรรณคดี (เจื้อย สตะเวทิน, 2518: 32)

ในบรรดานักวิจารณ์ทั้งหลาย ไอเวอร์ อาร์มสตรอง ริชาร์ดส์ (Ivor
Armstrong Richards) อาจารย์วิชาวรรณคดีประจำมหาวิทยาลัยฮาวาร์ด ได้เขียน
หนังสือเกี่ยวกับการวิจารณ์วรรณคดีชื่อ The Principles of Literary Criticism
เมื่อปี 1925 ในหนังสือเล่มนี้ริชาร์ดส์ได้เสนอความคิดใหม่ในการวิจารณ์วรรณคดีไว้
3 ประการ คือ

1. ในการวิจารณ์วรรณคดีต้องใช้จิตวิทยานำไปสู่การตีความ
2. ตีความ
3. ประเมินคุณค่าของวรรณคดีนั้น

ริชาร์ดส์ได้เสนอทฤษฎีการวิจารณ์วรรณคดีโดยอาศัยหลักจิตวิทยาไว้ด้วย
เขากล่าวถึงหลักจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์และวิธีนำมาประยุกต์ใช้ในการวิจารณ์ ริชาร์ดส์
พยายามกระตุ้นนักวิจารณ์รุ่นหลังซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นศิษย์ของเขาให้สนใจวิชาจิตวิทยาอย่าง
จริงจัง นอกจากนี้เขายังได้ให้ข้อคิดว่าวรรณคดีกับประสบการณ์ของมนุษย์มีความสัมพันธ์
กัน และมีการติดต่อเข้าถึงกันได้ทางจิตใจ ดังนั้นวรรณคดีจึงมิได้เป็นของผู้หนึ่งผู้ใดหรือ
ของกวีคนหนึ่งคนใดโดยเฉพาะ หากแต่เป็นของสังคมส่วนรวมซึ่งมีประสบการณ์คล้าย
คลึงกัน ข้อคิดดังกล่าวแสดงว่านอกจากริชาร์ดส์จะเห็นว่าวิชาจิตวิทยาของฟรอยด์มี

ความสำคัญจนห้ามกล่าวไว้โดยตรงแล้ว ทฤษฎีจิตไร้สำนึกส่วนรวมของ Jung ก็มีอิทธิพลต่อข้อเขียนของวีราร์คส์อยู่ไม่น้อย

เมื่อทฤษฎีทางจิตวิทยาเข้ามามีบทบาทในการวิจารณ์วรรณคดีเช่นนี้ เราก็สามารถนำทฤษฎีต่าง ๆ ทั้งหลายมาประยุกต์ใช้ในการวิจารณ์ได้ทั้งสิ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเนื้อหาในนวนิยายและทฤษฎีที่นำมา โดยไม่จำเป็นต้องเลือกเฉพาะแต่เพียงทฤษฎีของฟรอยด์ และ Jung เท่านั้น เช่นเราอาจนำทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ (Needs) ของ ดร. เอ. เอช. แมสโลว์ (Dr. A. H. Maslow) และของเมอร์เรย์ (Murray) มาใช้วิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครในนวนิยายได้ เนื่องจากในทางทฤษฎี ความต้องการเป็นสิ่งผลักดันที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ในชีวิตมนุษย์นั้นเราต้องพยายามดิ้นรนเพื่อสนองความต้องการต่าง ๆ ชนิดและทิศทางของพฤติกรรมจะถูกกำหนดโดยแรงผลักดันของความต้องการต่าง ๆ ของมนุษย์ในเวลานั้น ๆ ความต้องการของมนุษย์นั้น ดร. เอ. เอช. แมสโลว์ ได้กำหนดลำดับขึ้น (A Hierarchy of Needs) ออกเป็น 5 ชนิด คือ

1. ความต้องการทางกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการแห่งชีวิตทั่ว ๆ ไป เช่น อาหาร น้ำ อากาศ ฯลฯ
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) รวมการกระทำทั้งหมดเพื่อให้ห่างจากอันตรายหรือความเจ็บแค้น
3. ความต้องการความรัก และความต้องการมีส่วนร่วม (Belonging and Love Needs) น้อยคนนักที่จะมีชีวิตหรือทำงานอย่างโดดเดี่ยว เราจะต้องเป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งดังต่อไปนี้ เช่น กลุ่มครอบครัว กลุ่มสังคม กลุ่มในการทำงาน ฯลฯ
4. ความต้องการความยกย่องรู้จัก (Esteem Needs) เรามักจะคิดถึงตัวเองในด้านดีไว้ก่อน และปรารถนาให้ผู้อื่นคิดถึงตัวเราในแง่ดีด้วย เช่น บุคคลบางคนอาจใช้จ่ายเกินฐานะเพราะปรารถนาการยกย่องจากเพื่อนฝูง
5. ความต้องการเป็นตัวของตัวเองอย่างแท้จริง (Need for Self Actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุด เป็นความต้องการที่จะให้บรรลุถึงซึ่งความต้องการมากที่สุดในชีวิต เช่น ต้องการทำงานตามที่ตนชอบ ตัวอย่างเช่น ช่างพิศ

ประจำอยู่อาจจะใช้เวลาว่างตามแต่ระดับเก่าของกันอย่างไม่เป็นหน่วย หรือคนทั่ว ๆ ไปอาจจะทุ่มเทเวลา และความสนใจในงานอดิเรกเมื่อความต้องการขั้นต้นของเราได้รับการบำบัดแล้ว

ส่วนเมอร์เรย์ ได้ทำการแบ่งความต้องการซึ่งคนเราออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ความต้องการทางกาย (Physiological Needs)
2. ความต้องการทางใจ (Psychological Needs)
- ก. ความต้องการเกี่ยวกับสิ่งของ
 - 1) ความต้องการเป็นเจ้าของสิ่งของต่าง ๆ (Need for Acquisition)
เช่น เด็กเล็ก ๆ ที่ต้องการของเล่นของเพื่อน
 - 2) ความต้องการเก็บซ่อม รักษาสิ่งของ (Need for Conservation)
 - 3) ความต้องการเก็บสิ่งของต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบ (Need for Orderliness)
 - 4) ความต้องการสร้างให้เป็นสิ่งใหม่ขึ้นมา (Need for Construction)
 - 5) ความต้องการประหยัคในการใช้ของ (Need for Retention)
- ข. ความต้องการเกี่ยวกับความทะเยอทะยาน ความสำเร็จในการทำงาน
 - 6) ความต้องการก็เด่นเหนือผู้อื่น (Need for Superiority)
 - 7) ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) ผู้ชายจะมี
ระดับความต้องการความสำเร็จในการทำงานสูงกว่าผู้หญิง
 - 8) ความต้องการให้ผู้อื่นเคารพยกย่อง (Need for Recognition)
 - 9) ความต้องการแสดงให้ผู้อื่นสนใจ (Need for Exhibition) เช่น
คนที่ชอบเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อื่นฟังอย่างตลกขบขัน
 - 10) ความต้องการรักษาชื่อเสียง (Need for Inviolacy) เช่น การที่ไม่
ยอมทำผิดเพราะต้องการรักษาชื่อเสียงวงศ์ตระกูล
 - 11) ความต้องการหลีกเลี่ยงความด้อย (Need for Avoidance of
Inferiority) ความต้องการหลีกเลี่ยงการถูกดูถูก การกระทำที่
รู้สึกละอายใจ

12) ความต้องการการป้องกันตัว (Need for Defensiveness) เป็นการป้องกันทางใจ พยายามหาเหตุผลมาอธิบายการกระทำของตนเอง เช่น การที่พ่อแม่โทษครูเมื่อลูกของตนสอบตกว่าเป็นเพราะครูสอนไม่ดี ไม่ยอมรับว่าลูกของตนไม่สนใจในการเรียน

13) ความต้องการเอาชนะ (Need for Counteraction) เป็นความต้องการแก้แค้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเราต้องเป็นฝ่ายแพ้

ก. ความต้องการเกี่ยวกับการมีอำนาจ การต่อต้านหรือการยอมแพ้

14) ความต้องการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น (Need for Dominance)

15) ความต้องการทำตามผู้เหนือกว่าด้วยความยินดี นิยมชมชื่นในบุคคลที่มีอำนาจเหนือ (Need for Deference)

16) ความต้องการเลียนแบบผู้อื่น เห็นด้วยและคล้อยตาม (Need for Similance)

17) ความต้องการเป็นอิสระ (Need for Autonomy) เช่น การที่เด็กไม่ยอมให้มาหาช่วยเหลือในเรื่องการแต่งกาย และอื่น ๆ

18) ความต้องการแตกต่างจากผู้อื่น (Need for Contrariness) เป็นความต้องการที่จะทำคนไม่ให้เหมือนผู้อื่น

ง. ความต้องการทำร้ายตนเอง หรือผู้อื่น

19) ความต้องการทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น (Need for Aggression) ความต้องการเอาชนะผู้อื่นด้วยความรุนแรง ต้องการแก้แค้น เช่น เด็กชอบทะเลาะเบาะแว้งกัน หรือการพุดจาถากถางต่อเพื่อนที่เราไม่ชอบ เป็นต้น

20) ความต้องการการยอมรับโทษ (Need for Abasement) เช่น การยอมรับผิดแทนเพื่อน หรือการที่คนฆ่าตัวตายประทุษร้ายผู้อื่น

21) ความต้องการหลีกเลี่ยงการลงโทษ (Need for Avoidance of Blame) ตัวอย่างเช่น การยอมรับคำสั่งหรือปฏิบัติตามกฎข้อบังคับต่าง ๆ ของหมุ่คณะ เพราะกลัวการลงโทษ

จ. ความต้องการเกี่ยวกับความรัก

22) ความต้องการสร้างมิตรภาพกับผู้อื่น (Need for Affiliation)

เป็นความต้องการการทำให้ผู้อื่นรักใคร่ ต้องการรู้จักหรือมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

23) ความต้องการแยกตนเองจากผู้อื่น (Need for Rejection) เป็นความต้องการเป็นเฉยจากผู้อื่น ไม่ยินดียินร้ายด้วย

24) ความต้องการช่วยเหลือผู้อื่น (Need for Nurturance) เป็นความต้องการเข้าร่วมในการทำกิจการของผู้อื่น ให้ความเมตตาสงสารผู้อื่น

25) ความต้องการให้ผู้อื่นช่วยเหลือคุ้มครอง (Need for Succorance) เป็นความต้องการความเห็นอกเห็นใจ ต้องการพึ่งผู้อื่น

ฉ. ความต้องการเกี่ยวกับสังคมทั่ว ๆ ไป

26) ความต้องการความสนุกสนาน (Need for Plays) ต้องการความบันเทิงผ่อนคลายความตึงเครียด จะเห็นได้จากการที่คนส่วนใหญ่ชอบดูภาพยนตร์ตลกขบขัน ตลอดจนการที่บุคคลทั่วไปมีการพักผ่อนหย่อนใจ

27) ความต้องการอยากรู้อยากเห็น (Need for Cognizance)

28) ความต้องการบรรยายให้ผู้อื่นทราบ (Need for Exposition) เช่น คนเราเมื่อมีประสบการณ์อะไรใหม่ ๆ แปลก ๆ ก็อวดเล่าให้ผู้อื่นทราบไม่ได้ (ดร. สุวนา พรพิชัญกุล, 2520: 66-69)

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมทั้งหลายของมนุษย์มีแรงผลักดันมาจากความต้องการทั้งสิ้น ดังนั้นเราจึงสามารถนำทฤษฎีนี้มาใช้วิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครได้ว่ามีความถูกต้องตามทฤษฎีเหล่านี้หรือไม่ หากพฤติกรรมนั้นตรงตามทฤษฎีทางจิตวิทยาก็นับว่าผู้เขียนมีความสามารถสร้างตัวละครได้อย่างสมจริงซึ่งจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้งานประพันธ์ของนักเขียนผู้นั้นเป็นที่น่าสนใจด้วย

เกณฑ์ในการวิจารณ์นวนิยาย

จากการศึกษาทวิวิจารณ์นวนิยายทั้งที่เป็นคำวรรณคดีโดยเฉพาะและทั้งที่เป็น
 ของนักจิตวิทยา เช่น Creative Thinking and Day-dreaming ของ
 Sigmund Freud หนังสือ Anatomy of Criticism ของ Northrop Frye ,
The Principles of Literature Criticism ของ I.A. Richards ,
การนำวรรณคดีวิจารณ์แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณคดีไทย ซึ่งเป็นปริญาญานิพนธ์
 ของชลธิรา สัตยารัตนา และอื่น ๆ ผู้เขียนจึงพอสรุปข้อเสนอแนะของนักวิจารณ์เหล่านั้น
 ได้ว่า ในการวิจารณ์นวนิยายควรแยกประเด็นที่จะวิจารณ์ออกเป็นประเด็นใหญ่ ๆ

2 ประการ คือ

1. วิจารณ์ตัวผู้ประพันธ์ และสิ่งแวดล้อม กล่าวคือจะต้องศึกษาชีวประวัติของ
 ผู้ประพันธ์ว่าเขาเป็นคนเช่นไร มีประสบการณ์ทางหนังสืออย่างไร มีงานประพันธ์
 อะไรบ้าง มูลเหตุจูงใจในการแต่งนวนิยายเรื่องที่จะวิจารณ์นั้น สถานการณ์ทาง
 ประวัติศาสตร์ และสังคมเมื่อแต่ง ท่วงทำนองเขียนทั่วไป

2. วิจารณ์ตัวนวนิยาย ผู้วิจารณ์ควรวิจารณ์

2.1 รูปลักษณะ (Form) หมายถึงฉันทลักษณ์หรือแบบแผนอื่น ๆ ของ
 หนังสือ

2.2 การประกอบเรื่อง (Organization) หมายถึงการจัดลำดับ
 ความต้องสำรวจสถานการณ์นำกฎกรรมว่ามีประการใดบ้างที่ผู้แต่ง
 นำมาใช้

2.3 ข้อคิดหรือแก่นเรื่อง (Theme)

2.4 เนื้อเรื่อง กองแยกพิจารณาในแง่จิตวิทยาทั้งในเรื่องของความ

ปกติ (normal) และ ความผิดปกติ (abnormal) ทั้งปวง แง่ธรรมชาติ
 และปรัชญา แง่สังคมวิทยา เช่นเกี่ยวกับชีวิตครอบครัว วัฒนธรรม
 ประเพณีนิยม ในการตีความ (Interpretation) จะต้อง
 พยายามจับความถักของผู้แต่งให้ถูกต้อง

2.5 ตัวละครสำคัญ อาจเป็นพระเอก-นางเอก-หรือตัวอื่นก็ได้ที่มีข้อวิปริตในทางดี และทางเสีย พยายามวิเคราะห์ในแง่จิตวิทยา และในแง่ศีลธรรมเป็นข้อใหญ่ คุณพฤติกรรมต่าง ๆ ของเขาว่ามีความสมจริง (Realistic) หรือไม่ น่าเชื่อหรือไม่ว่าคนธรรมดาจะทำได้เช่นนั้น

2.6 สุนทรียภาพทางภาษา ท่วงทำนองการเขียน (Style) ของผู้แต่งว่าดีหรือไม่ เขาใช้ภาษาคืออย่างไรผิดกับคนอื่นอย่างไร เขาสร้างสำนวนโวหารอันใดที่ใหม่ขึ้นมาบ้าง เขาสามารถเสนอความคิดใหม่อะไรบ้างในทางสุนทรียภาพทางภาษา สำนวนโวหารของเขา น่าจดจำอะไรบ้างหรือไม่

สุดท้ายหลังจากได้วิจารณ์แล้วจะต้องประเมินค่าหมายถึง คัดสินลงไปว่านวนิยายเรื่องนั้นดีหรือไม่ ผู้เขียนมีความสำเร็จหรือล้มเหลวซึ่งอาจพิจารณาได้จากความนิยมในหนังสือเล่มนั้นว่ามีผู้นิยมอย่างกว้างขวาง หรือนิยมเป็นนานเพียงใด และหนังสือนั้นมีอิทธิพลต่ออะไรบ้างหรือไม่ ได้รับคำตัดสินจากองค์กรทางวรรณคดีว่าเป็นเรื่องดีหรือไม่

ที่กล่าวมานี้เป็นแนวการวิจารณ์นวนิยายโดยทั่ว ๆ ไป สำหรับในเรื่องการวิจารณ์ตัวละครโดยเฉพาะนั้นยังไม่มีผู้ใดได้ตั้งทฤษฎีให้เป็นที่ยึดมั่นจนไว้เลย ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าจึงวางแนวในการวิเคราะห์ตัวละครขึ้นโดยรวบรวมจากข้อคิด และบทวิจารณ์วรรณคดีต่าง ๆ ทั้งกล่าวข้างต้น ซึ่งมีการวิจารณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครด้วยดังต่อไปนี้ คือ

๑. ทฤษฎี

แนวการวิเคราะห์ตัวละคร เกิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

1. วิเคราะห์ภูมิหลังของผู้แต่ง และเหตุจูงใจให้แต่ง เพื่อจะได้เข้าใจนวนิยาย และตัวละครได้อย่างขึ้น
2. วิเคราะห์สถานภาพของตัวละครอันได้แก่สถานภาพทางร่างกาย ทางครอบครัว และทางสังคม เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์พฤติกรรม และลักษณะนิสัยใจคอ เนื่องจากทางจิตวิทยาถือว่าสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการแสดง

พฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา

3. วิเคราะห์บทบาท พฤติกรรมและลักษณะนิสัยใจคอ โดยดูจากการกระทำ การแสดงออก ความคิด ความเชื่อ ปฏิบัติยาคอสิ่งแวดล้อม การปรับตัวและความรับผิดชอบในสังคม ในการวิเคราะห์จะให้นำเอาทฤษฎีทางจิตวิทยามาเปรียบเทียบดูความสมจริงของตัวละคร

4. วิเคราะห์ลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างกันของตัวละคร

แนวการวิเคราะห์การสร้างตัวละคร

1. วิเคราะห์ระดับคนของตัวละครดีกว่าอยู่ในระดับชนชั้นใด

2. วิเคราะห์การกำหนดอุปนิสัยของตัวละครว่า ผู้แต่งบอกอุปนิสัยของตัวละครด้วยวิธีใดบ้าง

อนึ่งตัวละครเกิดในนวนิยายของมาร์ค ทเวน ที่ผู้เขียนจะทำการวิเคราะห์ในการศึกษาค้นคว้านี้ส่วนมากจะมีอายุระหว่าง 11-13 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยเด็กตอนปลาย ต่อกับวัยรุ่นตอนต้น และเนื่องจากผู้เขียนใช้เกณฑ์ทางจิตวิทยาเป็นเครื่องตัดสินความสมจริงของพฤติกรรมของตัวละครทั้งนั้นจึงสมควรที่จะต้องกล่าวถึงลักษณะทั่ว ๆ ไปของวัยเด็กตอนปลายไว้ในที่นี้ด้วย เพื่อจะได้ทำให้มองเห็นภาพ และเข้าใจธรรมชาติของเด็กในวัยนี้ตามทัศนะ ของนักจิตวิทยา

ลักษณะทั่วไปของวัยเด็กตอนปลาย และวัยรุ่นตอนต้น

Craic (Grace J. Craic, 1977:295-408), นวลศิริ (นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2518:165-197) และศึกษานิเทศก์ (ศึกษานิเทศก์, หน่วย กรมการฝึกหัดครู, 2511:1-109) ได้พูดถึงพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กในวัย 6-13 ปีไว้ว่า เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่ต้องเข้าโรงเรียน ต้องมีการปรับตัว และเปลี่ยนแปลงมากที่สุดระยะหนึ่ง การสังคมจะขยายวงกว้างออกไป จะไม่มีใครใกล้ชิดครอบครั้ว แต่จะมีสังคมของตนเองมีเพื่อนอายุรุ่นราวคราวเดียวกันกับตน และเป็นเพศเดียวกันเสียเป็นส่วนใหญ่ เป็นระยะ ของการเข้ากลุ่ม เด็กจะมีความรู้สึกอยากเข้าร่วมหมู่คณะ และจะปรากฏว่าเขาจะให้ความสำคัญ

ต่อเพื่อนมากกว่ามีคามารค่า เวลาส่วนใหญ่จะใช้เวลาไปเล่นอยู่กับเพื่อน มีการเรียนรู้สิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เช่น การเข้าร่วมหมู่ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ตลอดจนการเป็นวีรบุรุษ ในระยะนี้เป็นระยะแห่งการเลียนแบบ เด็กจะตั้งบุคคลที่ตนนิยมชมชื่นหรือรักใคร่ขึ้นเป็นวีรบุรุษ และจะพยายามเลียนแบบการประพฤติปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือการแต่งตัวซึ่งเรียกว่า dramatic self-activation แต่ถึงแม้จะพยายามเลียนแบบก็จริง เด็กก็ยังไม่ยอมรับหรือเข้าใจการรับผิดชอบแบบที่ผู้ใหญ่มีอยู่เลย วัยนี้เป็นวัยที่มีอิสรภาพ และเสรีมากที่สุดวัยหนึ่ง เด็กจะมีชีวิตอยู่ในโลกที่ตนอุปโลกขึ้นเองไม่ว่าจะเป็นการพูดการกระทำ ความเชื่อหรือโชคกลางต่าง ๆ เขาจะถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งโดยที่ผู้ใหญ่ไม่มีโอกาสได้เข้าถึงหรือเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ เลย นอกจากนี้ยังเป็นระยะที่เด็กชอบสอดคุรสอดเห็น ยิ่งรู้สึกว่าคนใด "ผจญภัย" เท่าไรก็จะมีความสุขเท่านั้น การปั้นปลายแสดงความกล้าหาญ การให้รางวัลอะไรก็ว่าดังเป็น masculine reaction ส่วนใหญ่จึงทำให้เด็กวัยนี้มี nightmare บ่อยที่สุด

เด็กชาย และเด็กหญิง มีความสามารถในด้านทักษะ และการเจริญเติบโต เป็นอัตราส่วนไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ในอดีตของแต่ละคน และระยะนี้แหละความแตกต่างทางเพศจะปรากฏอย่างเห็นได้ชัดระหว่างหญิงและชาย เด็กหญิงก็จะเล่นกับเด็กหญิง ส่วนเด็กชายก็จะอยู่ส่วนเด็กชายไม่ปะปนกัน ดังนั้นจึงทำให้ความสามารถทำกิจกรรมของเด็กนั้นขึ้นอยู่กับเพศของตนเป็นส่วนใหญ่ เด็กชายจะไม่ทำสิ่งใดที่อาจจะได้ชื่อว่างานของเด็กหญิง และโดยทั่ว ๆ ไปนั้นเด็กที่มีความสามารถหรือทักษะสูงมักจะเป็นเด็กที่มีการปรับตัวที่ดี และเข้ากลุ่มได้ง่ายกว่าเด็กที่มีความสามารถต่ำ

การเข้าร่วมสังคมของเด็กวัยนี้ สังคมของเขาเป็นสังคมที่กำลังก่อร่างระหว่างความสนุกสนานแบบเด็ก ๆ กับความรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่ มีความรู้สึกนึกคิดแตกแยกออกไป คิดถึงตนเองน้อยลง สามารถมองตนเองได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น และเริ่มจะมองเห็นตนเองอย่างมีสังคมกำหนด เช่น เพศหญิงหรือเพศชาย คนรวยหรือคนจน ฉลาดหรือโง่ เด็กจะมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเข้าร่วมกลุ่ม ต้องการให้ใคร ๆ ยกย่องตน

จนเป็นแรงจูงใจให้ยอมรับร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นเหตุให้การแสดงออกเป็นไปด้วยความมีเหตุผลมากขึ้นทุกที วิธีการเล็ก ๆ น้อย ๆ หายไป การเข้ากลุ่มนั้นนอกจากจะเป็นการที่ไถ่มีเพื่อนเล่นด้วยแล้วยังปรากฏว่าเป็นสัญลักษณ์ของการที่เพื่อน ๆ ยอมรับตน ยอมให้เขาพวกลอย แกว่หวานตรวยของการเข้ากลุ่มนี้ก็มีในข้อที่เด็กอาจต้องฝืนใจทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม หรือเด็กอาจกลายเป็นบุคคลที่เด็กพวกรจนไม่สามารถช่วยตัวเองได้ในอนาคต แต่การเข้ากลุ่มก็ยังเป็นสิ่งที่ดีสำหรับเด็ก

นอกจากการเข้ากลุ่มแล้วปรากฏว่าเด็กให้ความสนใจกับสิ่งรอบตัวเพิ่มขึ้นเป็นต้นว่า การดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ การเล่นเกมต่าง ๆ เริ่มมีมากในวัยนี้ และจากการศึกษาทางค่านิยมพบว่า วัยที่เด็กนั้นจะอยู่ในลักษณะที่ออกมาจากความต้องการภายในตัวเองที่จะทำสิ่งที่เป็ประโยชน์แก่สังคม มิใช่เกิดจากแรงบังคับหรือกดดันจากภายนอก วิธีการลงโทษมักจะไม่ใช่ทางที่จะแก้ปัญหาค่านิยม ถ้ามีความคาดหวังไว้วิธีลงโทษกับเด็กต้องทำด้วยความรอบคอบ และแน่ใจว่าเด็กเข้าใจถึงความผิดนั้น ๆ เพราะเนื่องจากเด็กในวัยนี้จะไม่ยอมให้ลงโทษถ้าไม่รู้ถึงเหตุผล และความผิดของตน และเนื่องจากการลงโทษนี้เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาทางค่านิยมโดยตรง เด็กวัยนี้จะมีความเชื่อที่ไม่สามารถชักแฉ่งให้เข้ากับสถานการณ์ได้ กล่าวคือ ถูกเป็นถูก ผิดเป็นผิด เมื่อสิ่งใดถูกต้องเป็นสิ่งดี และเมื่อผิดย่อมเป็นของไม่ดี เด็กยังไม่มีความสามารถพอที่จะมองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างยืดหยุ่นได้ และนี่เองเป็นเหตุให้เด็กมีการตัดสินใจในค่านิยมที่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่ เพียเจ (Piaget) กล่าวว่า เด็กจะเริ่มมองศีลธรรมจากลักษณะ Objective มาสู่ Subjective โคลเบิร์ก (Kohlberg) มองศีลธรรมว่ามีการพัฒนาเป็นขั้น ๆ เช่นเกี่ยวกับการพัฒนาทางค่านิยมอื่น ๆ เขากล่าวว่าความคิดของเด็กจะก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา ยิ่งเด็กโตขึ้นก็จะรู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้กระจ่างขึ้น นอกจากนี้เขาเชื่อว่าขั้นพัฒนาทางศีลธรรมเหล่านี้จะเกิดกับบุคคลทุกชาติทุกภาษาไม่มีการยกเว้น นักจิตวิทยาชื่อแบนดูรา (Bandura) เชื่อว่าค่านิยมทางศีลธรรมจะเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ โดยเด็กจะสังเกตจากบุคคลใกล้เคียง และเขาเชื่อว่าการตัดสินใจความผิดชอบชั่วดีของเด็กจะสามารถปรุงแต่งโดยใช้ตัวอย่างทางสังคม (Social Model)

ที่เหมาะสม

สัมพันธภาพในครอบครัว และบรรยากาศของบ้านก็จัดเป็นข้อมูลที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเด็ก ถ้าบ้านใดมีบรรยากาศอบอุ่นเด็กจะมีชีวิตอยู่ด้วยความสุขและมีสุขภาพจิตที่ดี บิดามารดาจึงต้องทำหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญเกี่ยวกับทุกข์สุขของบุตร เพราะไม่ว่าบิดามารดาจะมีลักษณะใดก็ตามจะมีผลสะท้อนถึงตัวบุตร และบุคลิกภาพของบุตรอย่างยิ่ง บิดามารดาจะต้องไม่ดึงความหวังที่สูงเกินไป แต่จะต้องให้ความยุติธรรมมองทุกสิ่งด้วยความจริง และถ้าเมื่อใดก็ตามที่บิดามารดาพยายามช่วยเหลือแนะแนวบุตรบนรากฐานแห่งความเป็นจริงแล้วจะทำให้บุตรมองตนเองด้วยความที่เป็นจริงบ้าง ยอมรับทั้งส่วนดี และส่วนเสียของตน จะไม่รู้สึกผิดต่อแท้ หรือหมกอาลัยเมื่อประสบความสำเร็จ และจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความสุข และมองโลกในแง่ดีอยู่เสมอ

การพัฒนาร่างกายของเด็กในวัยนี้ พันน้ามจะเริ่มหลุดพ้นถาวรก็จะเริ่มขึ้น เป็นโรคได้ง่ายโรคที่เป็นมากคือ หัด คางทูม อีสุกอีใส ร่างกายเจริญเติบโตเร็วขึ้น ชอบการออกกำลังกาย กินจุ เมื่ออายุ 9 ขวบขึ้นไปร่างกายแข็งแรงมากขึ้นทำอะไรบ้า ๆ ใค้โดยไม่ค่อยเหนื่อย ไม่ชอบการอยู่นิ่ง ชอบการต่อสู้ อวัยวะทุกส่วนใช้งานแยกกันไค้คล่องแคล่ว

การพัฒนากายทางอารมณ์ เด็กวัยนี้จะมี ambivalence มาก หมายความว่า มีความต้องการทำทั้งในสิ่งดี และสิ่งเลว เวลาจะทำอะไรก็มักจะทำให้หนัก (extreme) ไปในข้างใดข้างหนึ่ง ทำดีที่สุดแล้วก็หันมาทำเลวที่สุด และมีอารมณ์เกี่ยวของเสมอ เด็กขาดความสามารถที่จะจัดตัวเองให้เข้ากับความต้องการ และความถูกต้องของสังคม จึงมักไม่มีความพอใจ อยากรับเป็นผู้นำจึงกลายเป็นคนวิวาทเก่ง และถูกฟ้องบ่อย ๆ ชอบแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ มีความสนใจในเรื่องการแต่งงาน เรื่องการเกิดการตั้งครรภ์ มีความกลัวในบางสิ่งบางอย่าง เช่น พายุพัดแรง ๆ การก่น่า มีความกังวลใจต่อการสอบไล่ตก การแข่งขัน การทำอะไรผิดต่อสังคม เวลานอนหลับมักฝันร้ายบ่อย ๆ ส่วนมากเรื่องฝันนั้นมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในตอนกลางวัน เช่น อ่านหนังสือ วิทยุ ละคร เรื่องการฆาตกรรม การถูกทำร้าย เป็นต้น

ในค่านส่วนตัวต้องการให้มีคนรัก และสรรเสริญ

ที่กล่าวมานี้เป็นเรื่องราวของการมองลักษณะคราว ๆ โดยทั่วไปของเด็กวัย
6-13 ปี ส่วนทฤษฎีอื่น ๆ จะได้นำมากล่าวเมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมแต่ละอย่างของ
ตัวละครในบทต่อไป

บทที่ 3

มาร์ค ทเวน และงานประพันธ์นวนิยาย

ประวัติมาร์ค ทเวน

มาร์ค ทเวน (Mark Twain) เป็นนามปากกาของซามูเอล แลงฮอร์น คลีเมนส์ (Samuel Langhorne Clemens) มีชีวิตอยู่ระหว่างปี ค.ศ. 1835-1910 เกิดที่เมืองฟลอริดา รัฐมิสซูรี เป็นบุตรของจอห์น มาร์แชลล์ คลีเมนส์ (John Marshall Clemens) ชาวเวอร์จิเนีย และเจน แลมตัน (Jane Lampton) ชาวเคนตักกี ซึ่งอยู่ในกลุ่มผู้นับถือนิกายแบพติสต์ แต่เมื่อประสบความยากลำบากในการทำมาหากิน ครอบครัวคลีเมนส์จึงอพยพไปอยู่ที่เมืองฮันนิบาลในรัฐเดียวกันเมื่อปี 1839 เมื่อมาร์คอายุได้ 12 ปี บิดาถึงแก่กรรม มาร์ค ต้องออกจากโรงเรียนมาประกอบอาชีพเพื่อช่วยจุนเจือครอบครัวที่ค่อนข้างจะแร้นแค้นของเขา มาร์คเริ่มอาชีพลูกมือช่างพิมพ์ตามอย่างโอเรียน (Orion) พี่ชาย แม้ว่ามาร์คจะไม่มีโอกาสได้เรียนมากเท่าไรนัก แต่เขาก็มีโอกาสศึกษาในการที่ไล่ส่ง เกล็ดชีวิตอันน่าตื่นใจตลอดสองฝั่งของแม่น้ำมิสซิสซิปปี นอกเหนือไปจากการเป็นผู้นำร่อง และคนเหมืองระหว่างปี ค.ศ. 1857-1862 แล้ว มาร์คมีชีวิตเกือบ 25 ปีเต็มผูกพันอยู่กับงานหนังสือพิมพ์

มาร์ค มีความคิดที่จะเดินทางไปแสวงโชคในดินแดนอเมริกาใต้โดยผ่านทางนิว ออร์ลีนส์ แต่ทว่าได้ถูกแรงดึงดูดใจให้กลายเป็นคนนำร่องในแม่น้ำมิสซิสซิปปีเสียก่อน การเดินเรืออยู่ภายใต้การอนุเคราะห์ของกัปตันฮอเรซ บิกซ์บี (Horace Bixby) ประสบการณ์ตลอดลำน้ำนี้เอง เป็นแหล่งให้เขามีโอกาสผลิตวรรณกรรมเด่นๆ หลายเรื่อง เช่น Life on the Mississippi (1883) เป็นต้น

ด้วยการกระตุ้นจากพี่ชาย มาร์คได้เดินทางกลับไปสู่แนวคาเพื่อทำเหมือง แต่ก็ไม่ประสบโชคแต่อย่างใด แต่ด้วยประสบการณ์นี้เอง มาร์คได้สร้างวรรณกรรมเด่นมีชีวิตชีวาออกมาคือ นวนิยายเรื่อง Roughing It (1872) และต่อจากนั้นเขาได้หันไปเขียนให้กับการสาร Territorial Enterprise โดยเริ่มใช้นามปากกาว่ามาร์ค ทเวน อันเป็นคำที่พวกนักเดินเรือใช้วัดความลึกของร่องน้ำ แปลว่าลึก 2 ฟาธอม

ชื่อเสียงของมาร์คเป็นที่รู้จักแพร่หลายเมื่อเขาเขียนเรื่องสั้นเรื่อง "The Celebrated Jumping Frog of Calaveras County" ลงวารสาร Saturday Press (1865)

ในนครนิวยอร์ก หลังจากได้รับทุนให้เดินทางไป Sandwich Islands ในปี ค.ศ. 1866 มาร์คได้เริ่มการบรรยายเกี่ยวกับการเดินทางของเขา การบรรยายนี้เป็นการเสริมสร้างชื่อเสียงให้เขาอีกโสดหนึ่งนอกเหนือไปจากงานด้านวรรณกรรมตลอดอายุขัยของเขา

เมื่อคราวที่มาร์ค ทเวน ได้เดินทางรอบโลกในฐานะนักหนังสือพิมพ์โดยทางเรือชื่อ Quaker City เขาได้พบพี่ชายของโอลิเวีย แลงดอน (Olivia Langdon) ผู้ซึ่งทำให้มาร์คมีโอกาสรู้จักโอลิเวีย และได้แต่งงานกันที่สุดในที่สุดเมื่อปี 1870 ด้วยการสนับสนุนของบิดาของโอลิเวีย มาร์คได้เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ Express กรอบครัวของมาร์คย้ายไปอยู่ฮาร์ทฟอร์ด มลรัฐคอนเนตทิคัต ที่นั่นเขาได้ร่วมมือกับ ชาลส์ ดักเคย์ วอร์มเมอร์ (Charles Dudley Warner) เขียนเรื่อง The Gilded Age (1873) แสดงออกถึงความขมขื่นของยุคนั้น และยังได้สอดแทรกอารมณ์ขันเข้าไว้ด้วย ในบรรดาผู้ที่ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในงานเขียน โอลิเวีย และวิลเลียม คีน เฮาเวลล์ (William Dean Howells) นับว่าเป็นผู้ช่วยเหลือคนสำคัญทีเดียว

ประมาณปี ค.ศ. 1870 เป็นต้นมา มาร์ค ทเวน ได้ออกเดินทางไปยุโรป หลายครั้ง และได้เขียนหนังสือหลายเล่ม หนังสือที่ทำให้เขามีชื่อเสียงมากที่สุดคือ เรื่อง The Adventures of Tom Sawyer และเรื่อง The Adventures of Huckleberry Finn ซึ่งนับเป็นมหากาพย์เกี่ยวกับการผจญภัยแถบลุ่มน้ำมิสซิสซิปปี นอกจากนวนิยายประเภทนี้มาร์คยังได้เขียนนวนิยายในแนวอื่น ๆ ด้วย เช่น นวนิยายอิงประวัติศาสตร์แบบประโลมโลกเรื่อง The Prince and the Pauper เป็นต้น

ชีวิตวัยของมาร์ค ทเวน ในระยะหลังจะเลวร้ายไปด้วยความมีชื่อเสียงและโศกนาฏกรรมส่วนตัว ทั้ง ๆ ที่มีเงินจำนวนมากแต่เนื่องจากเขาไม่มีหัวถักด้านธุรกิจ เลยจึงทำให้เขาเกิดล้มจมในปี 1893 เพราะการเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนในโรงพิมพ์กับ ชาลส์ แอล. เวบสเตอร์ คอมพานี (Charles L. Webster Company) ในระยะแรกได้กำไรจากงานเขียนของเขาเป็นอย่างดี แต่ต้องพบกับความล้มเหลวเพราะการ

ลงทุนทำเครื่องจักรชนิดใหม่ซึ่งคาดว่าจะใช้พิมพ์หนังสือได้สะดวก และรวดเร็วขึ้น แต่ก็ไม่สามารถสร้างได้สำเร็จ มาร์ค ทเวน กลายเป็นบุคคลล้มละลายในปี 1894 เขาคงตั้งใจที่จะชำระหนี้คืนทั้งหมดเอง ถึงแม้ว่าจะได้รับความช่วยเหลือและการผ่อนผันก็ตาม เขาลงมือเขียนหนังสืออย่างหนัก และเดินทางไปให้คำบรรยายในหลายประเทศ แต่ทว่าในขณะที่เดินทางอยู่นั้นลูกสาวคนโตชื่อ ซูซี่ (Susie) ก็ถึงแก่กรรม ยังขอให้เขาเศร้าโศกมาก ต่อมาไม่นานบุตรสาวคนที่สองก็ถึงแก่กรรมลงอีกคนด้วยโรคลมบ้าหมู การสูญเสียอันยิ่งใหญ่สมกับความแค้นใจในศาสนา และมีทัศนคติไม่ดีต่อโลก และธรรมชาติของมนุษย์โดยลึกลับให้ เขากลายเป็นนักเขียนประเภทเยาะเย้ย

(Cynic) เขาเขียนเรื่อง The Man Who Corrupted Hadleyberg และ The Mysterious Stranger

ในช่วงสุดท้ายก่อนที่มาร์ค ทเวน จะถึงแก่กรรม มหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด และมหาวิทยาลัยเยลได้ประกาศปริญญากิตติมศักดิ์แก่เขา มาร์ค ทเวน กลายเป็นนักเขียนนานาชาติ กล่าวได้ว่าไม่มีนักเขียนคนใดที่จะสามารถทำให้คนทั่วโลกรู้จักอเมริกาได้ดีกว่าเขา

มาร์ค ทเวน มีบุคลิกภาพที่นับได้ว่าซับซ้อนยิ่งยวด จากการศึกษางานของเขาอย่างลึกซึ้งพบว่ามาร์ค ทเวน มีลักษณะนิสัยค่อนข้างจะแตกต่างไปจากความคิดเห็นทั่วไป คือเห็นว่าเขาเป็นเพียงแค่นักก่อกวนให้เกิดความขบขันธรรมดา ๆ คนหนึ่ง จริงอยู่เขาสามารถทำให้คนอ่านหัวเราะ แต่ในวาระเดียวกันการผสมผสาน ระหว่างการล้อเลียน และความไม่เหมาะสมของสภาพของสังคม ก็ทำให้ผู้อ่านต้องขบคิด เพราะในจิตใจของเขานั้นเป็นคนที่มีความผิดธรรมดา ความพึงพอใจของเขาต่อการแสดงธรรมหรือเทศนาผสมอยู่ในวรรณกรรมของเขาเกือบทุกชิ้น

ในฐานะนักเขียนเขามีความสามารถหลายทางอย่างแท้จริงในบรรดานักเขียนเรื่องสั้นประเภทขบขัน หากคู่แข่งกับมาร์ค ทเวนไม่ได้เลย เมื่อรู้สึกประทับใจในสิ่งหนึ่งสิ่งใด มาร์ค สามารถเขียนบรรยายได้อย่างยอดเยี่ยมหาผู้อื่นหักเทียมได้ยาก ทั้ง ๆ ที่เขียนนวนิยายหลายแนว แต่ปรากฏว่าทุกเรื่องน่าอ่านทั้งสิ้น และสิ่งที่เป็นที่รักยิ่ง

สำหรับปวงชนอเมริกันในตัวของมาร์ค คือ อุปนิสัยของเขา ซึ่งแสดงออกถึงความรัก
อิสรภาพ และความเป็นตัวของเขาเอง ซึ่งเป็นแบบฉบับของชนอเมริกัน มาร์คเป็น
คนรักอิสระเสรี และไม่กลัวต่อสิ่งใด เฮาเวลล์เรียกเขาว่า "The Lincoln of
our Literature" (ประพันธ์ ภัคชา, 1973: 430-437) , (ประเวศน์ ศรีพิพัฒน์,
2507: 1-445) , (Bartholow , 1966: 187-193)

แรงจูงใจ และภูมิหลังในการเขียนนวนิยายที่จะวิเคราะห์ของมาร์ค ทเวน

การผจญภัยของทอม ซอว์เยอร์

ความชอบ ความเริ่มต้นของเรื่องการผจญภัยของทอม ซอว์เยอร์ มาร์ค ทเวน
กล่าวว่า "ส่วนมากของการผจญภัยที่บันทึกไว้ในหนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องจริงที่ได้ผจญมาแล้ว"
นวนิยายเรื่องนี้ มาร์ค ทเวนเขียนเมื่อปี ค.ศ. 1876 โดยอาศัยประสบการณ์ในวัยเด็ก
เป็นเค้าโครงเรื่อง เมื่อครั้งเป็นเด็กบ้านของมาร์ค ทเวน มีทาสนี่โกรชื่อลุงแซม
ซึ่งเป็นคนที่สามารถทำงานได้ทุกอย่าง หลังจากรับประทานอาหารเช้าแล้วเด็ก ๆ จะ
มาจับกลุ่มรวมกันหน้าเตาผิงฟังลุงแซมเล่านิทานเรื่องเกี่ยวกับผีเรื่องที่เขาเล่านี้แม้จะทำให้
สุขภาพจิตไม่ค่อยดี แต่ก็เป็นเรื่องที่ฝังใจมาร์คตลอดมา เมื่อเขาเขียนเรื่องทอม
ซอว์เยอร์ และฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์ เขาก็อาศัยเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ดำเนินเรื่อง ใน
ขณะที่เขียนเขารำลึกถึงลคคัต นึกถึงเมืองฮันนิบาลในลักษณะที่เป็นเมืองเงียบสงบ มี
แม่น้ำมิสซิสซิปปีสายมหึมาไหลผ่าน ทางไปอีกฟากหนึ่งเป็นป่าทึบ มีเทือกเขาเขียว
ข่มเรียงรายอยู่ทั่วไป ตามชายน้ำมีภูเขาลูกชื่อ ฮอลิเดย์ (Holiday Hill)
และโลเวอร์ ลีพ (Lower Leap) หรืออีกนัยหนึ่งมีชื่อว่า เขาเจ้าสำราญ และผาชัน-
ของคนรัก ถัดจากเมืองออกไประยะหนึ่งก็มีถ้ำ ถ้าที่สคริปในเรื่องทอม ซอว์เยอร์
นั่นเอง เมื่อออกสู่ลำน้ำตรงไปยังชายฝั่งฮิลลีนอยส์ก็จะมีเกาะที่น่ารื่นรมย์อยู่เกาะหนึ่ง
คือเกาะแจ็กสัน (Jackson Island) ซึ่งเป็นที่นัดพบระหว่างคณะโจรสลัดของทอม
และเป็นที่พักของฮัค และจิม

มาร์ค ทเวน ในวัยเด็กชอบกลับไปเยี่ยมลุงจอห์น (John) ที่ฟลอริดา

เพราะที่นั่นมีความอุดมสมบูรณ์มีเพื่อนเล่นสนุกมีทาสหญิงคอยรับใช้ และที่พักของทาส
นี่โกรของลุงจอห์นมีเสน่ห์ดึงดูดใจเป็นพิเศษ เดเนียล (Daniel) เป็นทาสนี่โกรอีก
คนหนึ่งที่มีน้ำใจดี และเป็นคนซื่อ ซึ่งต่อมากลายเป็นนักเกอร์จิมในเรื่องทอม และฮัค
ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับความรัก และความเห็นใจจากคนทั่วโลก

มารดาของมาร์คเองเป็นแบบฉบับของป้าโพลลี ซึ่งเป็นหญิงที่ซุกจากตรงไป
ตรงมาหลักแหลม และใจบุญสุนทาน เปี่ยมด้วยเมตตาจิต ไม่ยอมฆ่าสัตว์ตัดชีวิต
เฮนรี คลีเมนส์ (Henry Clemens) น้องชายของมาร์ค มีนิสัยติดกับมาร์ค กล่าวคือ
พูดจา รูปหล่อ วาเนน สอนง่าย มาร์คชอบเข้าหาอยู่เสมอ เฮนรีเป็นตัวแทนของซิด
(Sid) พามาเลดา คลีเมนส์ (Pamella Clemens) พี่สาวเป็นตัวแทนของแมรี
(Mary) ญาติลูกพี่ลูกน้องในเรื่องฮัค ฟินน์ มีฉายาว่า "มือแดง" เป็นตัวละคร
ที่เขียนขึ้นจากชีวิตจริงของทอม แบลงเคนชิพ (Tom Blankenship) เด็กสกปรก
มอมแมม ที่ปราศจากคนเหลียวแลของหมู่บ้าน ซึ่งบทบาทของเขาในท้องเรื่องไม่มี
อะไรเปลี่ยนแปลงไปแม้แต่น้อย ส่วนตัวทอม ฮอว์เยอร์เองนั้นมาร์คไม่ได้เขียนจาก
ชีวิตของใคร ๆ เดียว หากแต่เขียนขึ้นจากชีวิตของเด็กชาย 3 คนซึ่งมาร์กรู้จักดีสมกัน
คือ ตัวของมาร์คเอง จอห์น บริกส์ (John Briggs) และวิลโบเวน (Will Bowen)
เพื่อนร่วมโรงเรียน นอกจากนี้จอห์น บริกส์ยังเป็นตัวแทนของโจ ฮาร์เปอร์
(Joe Harper) ผู้มีฉายาว่า "เสื้อร้ายแห่งทะเลสาบ" ด้วย (ประเวศน์ ศรีพิพัฒน์, 2507: 7-41)

การผจญภัยของฮัคเกิดเบอรรี่ ฟินน์

หนังสือเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกิดจากการผจญภัยของทอม ฮอว์เยอร์ ความจริง
มาร์ค ทเวน เริ่มเขียนตั้งแต่เมื่อครั้งอยู่ที่ถ้ำควาร์รี ฟาร์ม (Aquarry Farm) ปี 1875
แต่เขายังไม่ได้อธิบายอะไรมากเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ประกอบกับเกิดความท้อใจอยู่
หลายครั้งจึงวางมือเสียชั่วคราว หลังจากนั้นมาราว 7 ปี เขาได้กลับไปยังแม่น้ำ
มิสซิสซิปปีอีกครั้งหนึ่งเพื่อรำลึกถึงอดีต เขารู้สึกว่ากาลเวลาครั้งถึงเดิมกลับมาสู่
จินตนาการของเขาอีกครั้งหนึ่ง เรื่องการผจญภัยของฮัค ฟินน์จึงดำเนินไปจนจบ

และเริ่มตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี 1884 (Willie Wager, 1968:131)

เจ้าชายกัษยาจก

ในปี 1879 มาร์ค ทเวน กลับจากการตระเวนยุโรปถึงนครนิวยอร์ก
ครอบครัวของเขาเดินทางไปยัง อควาร์รีฟาร์ม วันหนึ่งในฤดูร้อนขณะที่มาร์คกำลังหา
ความสำราญจากการได้อ่านหนังสือต่าง ๆ บังเอิญไปหยิบเอาหนังสือเรื่อง เจ้าชาย
และมหากเล็กที่เก่ง โดย ชาร์ลอตต์ เอ็ม. โจนส์ (Charlott M. Jones) เข้า
หนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องของเจ้าชายองค์หนึ่งซึ่งปลอมองค์เป็นคนตาบอด เมื่ออ่านไป
มาร์ค ทเวน ก็เกิดได้ความคิดสร้างเรื่องใหม่ที่ฉีกแยกไปจากเรื่องเดิมเป็นบางส่วน
เขาคิดจะผูกเป็นบทละครโดยจะให้เจ้าชาย และยาจกสลับเปลี่ยนตัวกัน และให้ทั้ง
เจ้าชาย และยาจก ได้ผ่านการผจญภัยของชีวิตในต่างต่าง ๆ จนเรียนรู้ซาบซึ้งถึง
ความทุกข์ยากของแต่ละฝ่าย แต่แล้วเขาก็เกิดกลับใจเปลี่ยนเป็นนวนิยายเสีย ความ
ตั้งใจครั้งแรกนั้นเขาต้องการจะเขียนเรื่องให้ทันสมัยที่สุด โดยไม่คิดถึงพระเจ้า
เอ็ดเวิร์ดที่ 7 (ขณะนั้นเป็นมกุฎราชกุมาร) เป็นตัวเจ้าชาย แต่ความคิดในทางนี้
ดูไม่เหมาะสมที่จะปล่อยให้เจ้าชายไปปะปนกับพวกชนชั้นยาจกสกปรกที่สุดของนครลอนดอน
สมัยใหม่ เพราะจะทำให้ทองเรื่องดูเป็นของไม่จริงไป เนื่องจากเขาเคยศึกษา
ประวัติศาสตร์ประเทศอังกฤษมาพอสมควร ดังนั้นเมื่อเขาต้องการเขียนเรื่อง
เกี่ยวกับกษัตริย์อังกฤษ เขาจึงหันกลับไปอ่านประวัติศาสตร์อังกฤษอีกครั้งหนึ่งโดยหลัง
ไปจนกระทั่งถึงโอรสองค์เล็กของพระเจ้าเฮนรีที่ 8 โอรสองค์นี้ทรงพระนามว่า
เอ็ดเวิร์ด ที่หก (Edward Tudor) มาร์ค ทเวน จึงตกลงใจเอาเจ้าชายองค์นี้
เป็นตัวเจ้าชายในทองเรื่อง

จากจดหมายของมาร์ค ทเวนที่เขียนไปถึงวิลเลียม ดีน เฮาเวลล์ (William
Dean Howells) ได้แสดงถึงวัตถุประสงค์ของการแต่งหนังสือเรื่องนี้ ใจความว่า
"ผมบอกคุณถึงแผนการเขียนเรื่องนี้หรือเปล่า (หมายถึงเรื่องเจ้าชายกัษยาจก).....
ความคิดของผมนั้น ผมต้องการจะหาทางให้มีการสำนึกถึงถึงความร้ายแรงของกฎหมาย
บ้านเมืองที่มันอยู่ในสมัยนั้น โดยหาทางที่จะเป็นบทลงโทษให้กับองค์กษัตริย์เอง และ

เปิดโอกาสให้พระองค์ได้มองเห็นการทรمان ที่ราษฎรได้รับจากกฎหมายของพระองค์
มาเป็นเวลานาน และให้พระองค์ประสบกับตัวเองด้วย....." เรื่องเจ้าชายกับ
ยาจกตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 1882 (ประเวศน์ ศรีพิพัฒน์, 2507: 361-365)

พุดเดินเตล วิลดัน

หลังจากที่มารดาถึงแก่กรรม มาร์ค ทเวน ได้เดินทางไปยุโรปอีก เมื่อ
กลับมาถึงอเมริกาเขาได้เดินทางไปเมืองนอแอมซึ่งเป็นแหล่งอาบน้ำ ที่นี่เขาเขียน
เรื่องอย่างเจียบ ๆ 2 เรื่อง คือ The Extraordinary Twin และเรื่อง
Pudd ' nhead Wilson เรื่องหลังเป็นเรื่องของทนายความหนุ่มทำการพิสูจน์การ
ฆาตกรรมด้วยวิธีการตรวจลายมือชาตกรออกตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 1884
(Bartholow, 1966 : 187)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ตัวละครเล็กตามแนวจิตวิทยา

นวนิยายของมาร์ก ทเวน ที่ 4 เรื่องที่ถูกเลือกมาทำการวิเคราะห์นี้เป็น นวนิยายที่ใช้ตัวละครเล็กเป็นตัวละครเอก และเป็นตัวดำเนินเรื่อง และเป็นนวนิยาย ที่มีตัวละครเล็กมากกว่าเรื่องอื่น ๆ แต่ในการวิเคราะห์นี้ผู้เขียนจะวิเคราะห์ตัวละคร เพียง 8 ตัวเท่านั้น โดยเลือกเอาเฉพาะตัวละครที่เป็นตัวเอก และตัวประกอบที่เป็น ตัวเด่น ซึ่งส่งผลให้ตัวเอกได้แสดงบทบาทในเรื่องมากที่สุด กล่าวคือ ตัวเอก จะคง เป็นตัวที่ทำให้เรื่องดำเนินไปจนกระทั่งจบ ตัวประกอบจะต้องเป็นตัวที่มีความเกี่ยวข้องกับ ตัวเอกมากที่สุด และมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของตัวเอกมาก ในการ วิเคราะห์นี้ผู้เขียนวิเคราะห์ตัวละครเอก 6 ตัว คือ ทอม ซอว์เยอร์ , ฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์ , เจ้าชายเอ็ดเวิร์ด ทิวคอร์ , ทอม แคนดี้ , ทอม กริสกอล , วาเลห์ เกอ แชมเบรอก และตัวประกอบอีก 2 ตัว คือ เบ็คกี แทชเชอร์ และ โจ สาร์เปอร์ ซึ่ง ผู้เขียนขอ เสนอการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ทอม ซอว์เยอร์

สถานภาพทั่วไป

โทมัส หรือทอม ซอว์เยอร์ (Thomas Sawyer) เป็นตัวละครเอกในนวนิยาย เรื่องการผจญภัยของทอม ซอว์เยอร์ ซึ่งมีบทบาทเกี่ยวข้องกับนวนิยายเรื่องการผจญภัย ของฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์ ด้วย ทอมเป็นเด็กกำพร้าอาศัยอยู่กับป้าชื่อโพลลี ซึ่งเป็นคน ใจดี มีความเมตตากรุณาโอบอ้อมอารี อ่อนโยน และเคร่งในศาสนามาก หลอนจะส่ง หลานทั้งสามอันมี ทอม นิค และแมรีไปโรงเรียนวันอาทิตย์ (Sunday School) และตัวหลอนเองพร้อมทั้งหลาน ๆ จะเข้าโบสถ์ปฏิบัติศาสนกิจในตอนบ่ายวันเดียวกันหลัง

จากเล็ก ๆ เล็กเหียน และเป็นประจำ ป้าโพลลีให้ความรักแก่หลานทั้งสามอย่างมาก เพราะหลานไม่มีลูก และเพราะ "..... เราเป็นลูกของน้องสาวของฉันที่ตายไปแล้ว น่าสงสารแก ฉันไม่มีจิตใจที่จะทำโทษเหมือนพี่เขาหรอก ทุกครั้งที่ฉันปล่อยเขาฉันก็รู้สึกไม่สบายใจ แต่หัวใจฉันก็แทบจะแตกเป็นเสี่ยง ๆ "ทุกครั้งที่ฉันเขียนเขา...." (หน้า 29) ทอมจึงได้รับความรักความอบอุ่นจากป้าอย่างเต็มที่ แต่กระนั้นก็ป้าโพลลีมีใจให้รักแก่ทอมทุกครั้งที่ทำผิดหลานมีความยุติธรรมพอที่จะลงโทษทอมเมื่อทำความผิดในบางครั้ง ทั้ง ๆ ที่การทำโทษทอมนั้นก็เหมือนเป็นการทำร้ายจิตใจหลานเองด้วย ดังเช่นหลานมีความตั้งใจจะลงโทษทอมเมื่อคราวที่ทอมหนีโรงเรียนในตอนบ่ายแล้วหลบไปเล่นน้ำกับเพื่อน หลานพูดว่า "..... เราจะหนีโรงเรียนไปเล่นน้ำกันเย็นนี้ ฉันจะทำโทษเขาโดยให้ทำงานในวันเสาร์ วันที่ใคร ๆ เขาได้หยุดกันทั้งนั้น เขาเกลียดการทำงานมากกว่าอะไรทั้งหมด ฉันจะต้องทำหน้าที่ของฉันเสียบ้าง มิฉะนั้นแล้วฉันเองจะกลายเป็นคนทำให้เด็กเสีย เสีย....." (หน้า 29)

นอกจากความรักความอบอุ่นจากป้าโพลลีแล้ว ทอมยังได้รับความเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากแมรี ผู้มีศักดิ์เป็นพี่สาว แมรีจะเป็นคนดูแลเรื่องความสะอาดของทอม โดยเฉพาะ เช่นในเรื่องการอาบน้ำแต่งตัว ป้าโพลลีต้องการให้หลาน ๆ คุมีสง่าไม่ว่าต้องอายุใคร ๆ เวลาพาไปโบสถ์ แมรียังช่วยดูแลเรื่องการทอบทสวดด้วย

ในครอบครัวที่ทอมอาศัยอยู่นี้จัดอยู่ในระดับชนชั้นกลาง ภายในบ้านมีทาสเป็นกรอรับใช้ การแต่งตัวของทอมก็ทัดเทียมกับเด็กในระดับเดียวกันทั่ว ๆ ไป ทอม จะมีเสื้อผ้าสำหรับไปโรงเรียน สำหรับไปโบสถ์ต่างหากแยกออกจากกัน มีรองเท้าใส่ตามประเพณีนิยม (หน้า 57) เมื่ออาหารการกินอย่างเพียงพอ เมื่อทอมทำความผิดก็จะได้รับรางวัล เช่น เมื่อทอมทำสัรวบ้านเสร็จความคำสั่งของป้าก็ได้รับขนมเป็นรางวัล ถ้าเป็นครอบครัวคนยากจนก็คงจะไม่มีสัรวบ้านยาวถึง 30 หลา สูง 9 ฟุต ให้ทอมทำสัได้ถึง 3 ชิ้น แน่นนอน และทอมก็คงจะไม่ได้รางวัลอะไรเมื่อทำงานเสร็จ ยิ่งไปกว่านั้นการที่ป้าโพลลีสามารถส่งหลานทั้งสามให้เข้าเรียนได้ก็แสดงว่ามีฐานะดี

พอควร

ส่วนที่เกี่ยวกับสังคมภายในเมืองเซนต์ ปีเตอร์สเบิร์ก สังคมนี้เป็นสังคมที่มีระบบแบบแผนเรียบง่าย ชาวบ้านอยู่กันอย่างสงบเรียบร้อย ส่วนใหญ่ใจบุญสุนทาน เลื่อมใส และเคร่งครัดในศาสนา ทุกวันอาทิตย์ทุกคนจะหาสมาชิกของตนไปเข้าโบสถ์สวดมนต์ และฟังเทศน์ เด็กที่เรียนในโรงเรียนวันอาทิตย์ถ้าคนไหนเรียนที่มีความเข้าใจได้ก็จะได้รับการชื่นชม และยกย่องว่าเป็นเด็กตัวอย่าง (Model boy) เช่น เด็กชายวิลลี มัฟเฟอร์สัน (Willie Mufferson) สามารถท่องบทสวดประกาศนาระได้รับรางวัลเข็มถักโบว์เบลไปหลายครั้ง สังคมเมืองนี้มีกิจกรรมทางศาสนามากกว่ากิจกรรมอย่างอื่น เช่นมีชมรม Cadets of Temperance ซึ่งสมาชิกจะต้องไม่สูบบุหรี่ ไม่พูดคำหยาบ ไม่ประพฤติชั่วทั้งปวง ทอมเคยเข้าร่วมในชมรมนี้ครั้งหนึ่ง (หน้า 211) ในวันปิดภาคเรียนเด็ก ๆ จะต้องเรียนเรื่องทางศาสนาแข่งขันกัน ถ้าใครไม่เรียนไม่รู้เรื่องก็จะถูกสังคมเมินเฉย (หน้า 213) อย่างไรก็ตามแม้ว่าประชาชนจะเคร่งครัด และยึดมั่นในศาสนาที่มีความเมตตา กรุณาไปใดก็ตามคางก็มีอคติในใจต่อคนที่ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต คนขี้เมา หรือเด็กเรวอนอย่างอัลเบิร์ต ฟินน์ เด็กในหมู่ ๆ ครอบครัวยังจะถูกสั่งห้ามลบหรือแม้แต่จะพบพูดจาหักทลายกับอัลโดยเด็ดขาด แม้กระทั่งในโรงเรียนก็มีบทลงโทษต่อการชักคำสิ่งนี้ ทอมเคยโดนครูเขียน เพราะคุยกับอัล จนทำให้ไปโรงเรียนสายครั้งหนึ่ง (หน้า 65)

ที่เมืองนี้ไม่มีเหตุการณ์รุนแรงหรือวุ่นวาย นอกจากการฆาตกรรมในป่าช้าครั้งหนึ่ง และการปฏิบัติการแค้นแค้นของชาวสเปนกับอินเดียน โจ ที่ลิดจะทำการแค้นแค้นแม่หมายศักดิ์ลาอีกครั้งหนึ่งเท่านั้น เมื่อมีข่าวคราวที่ตื้นตันเช่นนี้ชาวจะแพร่กระจายไปตามหมู่บ้านอย่างรวดเร็ว โรงเรียนก็จะปิดโดยปริยายเพื่อเข้าร่วมในการรับรู้เหตุการณ์ที่ชวนตระหนักเช่นนั้น แสดงว่าสังคมเมืองนี้เป็นสังคมเล็ก ๆ เท่านั้น หมู่บ้านนี้มีโรงเรียนเพียงโรงเรียนเดียว สอนตั้งแต่ชั้นเล็กเล็กไปจนกระทั่งอายุ 19-20 ปี เป็นโรงเรียนที่เข้มงวดมาก ครูและผู้จัดการ ทั้งนี้เพราะต้องการให้โรงเรียนมีชื่อเสียง และให้การสอนมีประสิทธิภาพ ยิ่งใกล้วันสอบเท่าไรก็ยิ่งทวีความเข้มงวดขึ้นเท่านั้น "... ไม่เรียนจะไม่เคยซีเกียจเลยในระยะนี้อย่างน้อยที่สุดก็กับเด็กเล็ก เด็กโต ๆ เท่านั้นที่จะสามารถหลบเลี่ยงมันได้... ตลอดวัน

เด็กเล็กจะเรียนด้วยความทรมาน และหวาดกลัว....." (หน้า 203)

ในด้านการศึกษาของหอม หอมสามารถอ่านออกเขียนได้ดี หอมเป็นเด็กที่อ่านหนังสือมากโดยเฉพาะหนังสืออ่านเล่นประเภทการผจญภัยต่าง ๆ เช่น เรื่องโรบินฮูด เรื่องเกี่ยวกับการโจรกรรม เกี่ยวกับโจรสลัด เป็นต้น ทุกครั้งที่จะทำหรือจะเล่นอะไรหอมมักจะอ่านหนังสือแก่เพื่อนเสมอ แล้วก็เล่นตามอย่างในหนังสือนั้น ๆ ในด้านการเขียนหอมสามารถเขียนได้ก็พอสมควร หอมเป็นคนกว้างขวางระหว่างตนกับผู้อื่นจะปิดปากเรื่องการได้เห็นการฆาตกรรมในป่าช้า (หน้า 118) นอกจากนี้หอมยังมีฝีมือในการวาดรูป หอมวาดรูปเพื่อเรียกร้องความสนใจจากเบ็คกี้ เบ็คกี้ชอบขอร้องให้หอมสอนให้หลอนวาดบ้าง (หน้า 86-87)

เพื่อนเล่นของหอมเป็นเด็กร่วมโรงเรียนเดียวกันทั้งสิ้นนอกจากฮักเพียงคนเดียว หอมมักจะเป็นผู้ที่เพื่อน ๆ นับถือว่ามีความคิดดี เพราะเป็นผู้อ่านมาก สุขภาพร่างกายของหอมดีพอสมควร หอมเคยป่วยเพียงครั้งเดียว คือ เมื่อตอนที่มิโรกหักกระดูก หอมต้องนอนแหวอยู่บนเตียงหลายวัน สุขภาพของหอมก็อยู่เสมอเพราะ "..... ป้าโพลลี เป็นคนหนึ่งที่หลงใหลในเรื่องหุยกยา และวิธีการบำรุงรักษาร่างกายใหม่ ๆ แปลก ๆ หลอนจะต้องทดลองให้ได้อะไร....." (หน้า 131) แน่นนอนที่สุดหอมจะคงเป็นตัวอย่างทดลองวิชาเหล่านี้ด้วยคนหนึ่ง

วิเคราะห์ลักษณะนิสัยของหอมจากพฤติกรรม

คงได้กล่าวในบทที่ 2 แล้วว่า เด็กในวัยนี้จะมีวงสังคมของตัวเองซึ่งห่างจากครอบครัว มีเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกับตน และเพศเดียวกันเสียเป็นส่วนใหญ่ เป็นระยะของการเข้ากลุ่ม ให้ความสำคัญต่อเพื่อนมากกว่าบิดามารดา เวลาส่วนใหญ่จะใช้ไปเล่นอยู่กับเพื่อน เรียนรูสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เช่น การเข้าร่วมหมู่ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ตลอดจนการเป็นวีรบุรุษ เป็นระยะของการเลียนแบบตามบุคคลที่ตนนิยมชมชื่น เด็กจะมีชีวิตอยู่ในโลกที่ตนอุปโลกขึ้นเองไม่ว่าจะเป็นการผูกกระกระทำ ความเชื่อหรือโศกต่าง ๆ เด็กจะถ่ายทอดจากผู้อื่นซึ่งสักวันหนึ่ง

โดยที่ผู้ใหญ่ไม่มีโอกาสได้เข้าถึง หรือเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ เลย นอกจากนี้ยังเป็นระยะ
ที่เด็กชอบสอดรู้สอดเห็น ยิ่งรู้ว่าคนได้ "ผจญภัย" เท่าไรก็ยิ่งมีความสุขเท่านั้น

ลักษณะทุกอย่างดังกล่าวยังคงจะสามารถพบได้ในทอม ชอว์เยอร์ ผู้เขียน
จะขอแยกกล่าวเป็นลักษณะ ๆ ดังต่อไปนี้

ความฉลาด และความซุกซน

ทอมเป็นเด็กฉลาดที่มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ทอม
แสดงความฉลาดของตนโดยตลอด ในบทแรกทอมขโมยกินแยมของป้าโพลลี และถูก
จับได้ ทอมหาทางหนีเอาตัวรอดจากการทำโทษคอนั้นด้วยการหลอกป้าว่า "ระวัง
อะไรข้างหลังนั่น !" (หน้า 28) ป้าหลงเชื่อหันไปดู ทอมจึงถือโอกาสกระโดดหนี
ไปทันที ตอนที่ถูกป้าทำโทษให้ล้าง และหาสิริวบ้าน ทอมได้ช่วยก๊อจิมเด็กหาสนิโกร
ในบ้าน จิมเป็นคนไปตักน้ำที่บ่อ ทอมพยายามขอไปตักน้ำเองเพราะที่บ่อเป็นที่ชุมนุม
เด็ก ๆ ทอมอยากไปพบปะพูดคุยกับเด็กเหล่านั้นบ้าง แต่จิมไม่ยอมเพราะกลัวป้าโพลลี
ทอมจึงให้สินบนเป็นของเล่น และเปิดนิ้วเท้าเจ็บที่พันผ้าเอาไว้ให้ดู จิมจึงยอมตกลง
(หน้า 38) ในขณะที่หาสิริวบ้านซึ่งเป็นงานหนักมาก ทอมหาวิธีผ่อนแรงให้กับตัวเอง
ได้อย่างวิเศษทอมทำท่าว่าตั้งใจ สนใจขึ้นชม คอยลงานการหาสิริวของคนเมื่อเหลือบ
เห็นเบน โรเจอร์ส (Ben Rogers) เพื่อนร่วมโรงเรียนเดินเตะแอปเปิลผ่านมา
เบนรู้สึกแปลกใจเมื่อเห็นทอมไม่มีที่หาสนใจกับเสียงพูดเลียนแบบกับกันเรือของตนเลย
แต่กลับตั้งใจหาสิริวอย่างเฝียว เบนจึงอยากจะลองหาคุ้บบ้างทอมไม่ยอมอ้างว่าป้าไว้ใจ
ตนเพียงคนเดียวเท่านั้น เบนกะขึ้นกะขอขอทำโดยตกลงจะให้แอปเปิลที่มีอยู่ทั้งหมด
แก่ทอม ด้วยวิธีนี้นอกจากจะไม่ต้องเหนื่อยแรงแล้วทอมยังได้ทองกิน และของเล่น
อีกเป็นจำนวนมากจากเพื่อนที่บังเอิญผ่านมาเป็นเหยื่อของทอม วันนั้นทอมหาสิริวบ้าน
ซึ่งยาว 30 หลา สูง 9 ฟุต ใกล้เคียง 3 ชั้น หลังจากรายงานความสำเร็จแก่ป้าทอมได้
ขนมเป็นรางวัล (หน้า 40-44)

ที่โรงเรียนวันอาทิตย์จะมีการทอหวดแข่งกัน ใครทอได้ 2 บทจะได้
บัตรสีฟ้าเป็นรางวัล 1 ใบ บัตรสีฟ้า 10 ใบ มีค่าเท่ากับสีแดง 1 ใบ สีแดง 10 ใบ

เท่ากับสี่เหลี่ยม 1 ใบ ใครได้สี่เหลี่ยมครบ 10 ใบ จะได้รับรางวัลคัมภีร์ใบเบิ้ล 1 เล่ม
กว่าจะได้คัมภีร์เล่มหนึ่งเด็กจะต้องท่องบทสวดได้ถึง 2,000 บท (หน้า 58) ทอมใช้
วิธีลัดโดยการเล่นของเล่นต่าง ๆ ที่คนพอจะมีอยู่มาแลกกับบัตรที่เด็กอื่น ๆ มี เด็กที่
ยอมแลกบัตรกับของเล่นของทอมเป็นเด็กที่ทนต่อความยั่วเย้าของของเล่นไม่ไหวจนลืม
ความสำคัญของบัตรนั้น ๆ ด้วยวิธีนี้ทอมจึงเป็นคนหนึ่งที่ได้รับรางวัลคัมภีร์ใบเบิ้ลพร้อม
ทั้งค่ายของชมเชยจากครู และจากคนทั่วไป ที่จริงทอมมิได้ต้องการหนังสือเล่มนั้นเลย
แต่สิ่งที่เขาต้องการคือการยกย่องชมเชยเพื่อให้เกิดความภูมิใจเมื่อถูกคนมองอย่างชื่น
ชมเท่านั้นเอง (หน้า 59) ความต้องการการยกย่องชมเชยนี้ก็ตรงกับทฤษฎีความ
ต้องการทางจิตวิทยาของเมอร์เรย์ที่กล่าวไว้ในบทที่ 2

ทอมรู้นิสัยของป้าในเรื่องการรักษาสุขภาพ เมื่อมีวิธีการรักษาโรคด้วยการ
ใช้ยาแก้ปวด ป้าโพลลีก็เอามาทดลองกับทอมในขณะที่ทอมกำลังมีอาการเขื่องซึมเพราะ
ผิดหวังเรื่องเบ็คกี เมื่อกินเข้าไปทอมรู้สึกไม่สบายตัว เกิดอาการร้อน และกระสับ
กระส่าย ทอมรู้ว่าป้าจะต้องให้กินไม่เรื่อย ๆ อีกจึงรีบร้องขอยาอยู่บ่อย ๆ จนป้า
รำคาญจึงให้หยิบเอาเอง ทอมไม่เคยกินยานั้นเลยแต่กลับเอาใส่ร่องกระดานแทน
(หน้า 131-133)

ทอมมีวิธีพูดที่สามารถโน้มน้าวให้ป้าโพลลีเชื่อได้เสมอ เช่น ตอนที่ป้าจับได้ว่า
ทอมพูดเรื่องความฝัน ทอมก็ยอมรับสารภาพว่าได้พูดจริงแต่การที่กลับมาบ้านนั้น
ตนต้องการจะเอาจดหมายมาทิ้งให้ป้ารู้ว่าตนเพียงแค่นี้ไปเล่นโจรสลัดบนเกาะแจ๊คสัน
เท่านั้นไม่ได้จินตนาการอย่างที่ใคร ๆ คิด ป้าจะโก้มันไม่เป็นห่วง แต่พอได้ยินว่าป้า
จะจัดพิธีศพตนในวันอาทิตย์จึงเกิดความคิดใหม่ไม่เอาจดหมายทิ้งไว้ให้อย่างไรก็ตามก่อน
กลับทอมได้เข้าไปจูบลาป้าจริง ๆ การแสดงออกในเรื่องความรักของทอมต่อป้าเป็นสิ่งที่
ป้าโพลลีถูกใจที่สุดจนต้องให้อภัยแก่ทอมอีกครั้งหนึ่ง (หน้า 194-195) การกระทำนั้น
นอกจากจะเป็นสิ่งแสดงออกซึ่งความนวลตาที่รู้นิสัยใจคอป้าดีแล้วยังแสดงถึงความรับผิดชอบ
ในหน้าที่ของสมาชิกที่ดีในครอบครัวด้วย

ในตอนท้ายของเรื่องยังเกิดความคับข้องใจที่จะต้องไปอยู่ในความดูแลของ

แม่หมายดักลาสจึงฮักจะต้องอยู่ภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์มากมาย ฮักจึงหนีออกจากบ้าน
 ทอมไปพบเข้าจึงฮักชวนให้ฮักกลับบ้านเสีย ฮักไม่ยอมทอมจึงบอกว่าถึงแม้ว่าขณะนี้ตน
 จะร่ำรวยแล้วก็ตามแต่ก็ยังไม่วางเรื่องการทิ้งชุมชนโจรที่เคยผูกไว้ ทอมสัญญาว่าจะทิ้ง
 ชุมชนเร็ว ๆ นี้ และจะให้ฮักเข้าร่วมด้วย ฮักจึงยอมกลับเขาไปอยู่ในบ้านดังเดิม
 นี่ก็เป็นเหตุการณ์ที่แสดงถึงความรับผิดชอบของทอมที่มีต่อเพื่อน และในฐานะพลเมืองที่
 กล้วย

ความอยากรู้อยากเห็น

ตามธรรมชาติมนุษย์เรามีความอยากรู้อยากเห็นเป็นคุณสมบัติประจำตัวกันทุก
 คนอยู่แล้ว ทอมซึ่งเปรียบเสมือนมนุษย์ในนวนิยายก็มีความอยากรู้อยากเห็นเหมือนกัน
 ความอยากรู้อยากเห็นของทอมมีอยู่ตลอดเวลา เช่น เมื่อรู้ว่าฮักมีวิธีใหม่ที่จะรักษาหูก
 ทอมอยากดูการทดลองนั้นจึงนำฮักไปมาหาสู่เสียงร้องเรียกอย่างแผ่วเรียกคนเมื่อถึงเวลา
 จะไป การทดลองนี้ต้องทำในเวลาเที่ยงคืนในป่าช้า ทั้งที่กลัวแต่ทอมก็ยังไปจนได้
 เห็นการฆาตกรรมในป่าช้า

เมื่อมีข่าวการฆาตกรรมแพร่ไปในหมู่บ้าน ทอมอยากรู้ว่าเหตุการณ์จะเป็น
 อย่างไรต่อไป

ตอนนี้ไปเกาะแจ๊คสัน ชาวบ้านคิดว่าทอมกับคณะจนน้ำตายไปแล้ว กล้วย
 ความอยากรู้อยากเห็นที่ว่าป่าโพลลีจะมีปฏิกริยาอย่างไรต่อเหตุการณ์นี้ ทอมจึงหนีเพื่อน ๆ
 เข้าไปยังฝั่งเมืองแอบฟิงป่าโพลลี และมีสติสอาร์เบอร์ร้องไห้ร่ำพันถึงหลาน และลูก
 กล้วยอย่างอีกอันหนึ่งก็คือตอนที่ไปหาสมบัติ เมื่อถึงบ้านมีสิ่ง ก็อยากจะเข้าไปดู
 ว่าในนั้นเป็นอย่างไรจะเป็นที่ซ่อนสมบัติหรือไม่ ความกลัวไม่สามารถเอาชนะความ
 อยากรู้อยากเห็นได้ ทั้งทอม และฮักเข้าไปสำรวจภายในบ้านด้วยใจที่ไม่กลายจะเป็น
 ประทินัก

การฝันเฟื่อง (Fantasy)

มนุษย์ทุกคนทุกนามเมื่อเกิดมาแล้วย่อมหลีกเลี่ยงหนีสภาพความจริงไม่พ้นทั้งในแง่ทุกข์และสุข ทุกชีวิตต้องเผชิญปัญหา และความคับข้องใจอันก่อให้เกิดภาวะเคร่งเครียดกดดันทางจิตใจมาจนน้อยต่างกันไปอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ และไม่มีผู้ใดเลยที่จะมีความสามารถหรือคุณสมบัติพร้อมถนัดที่จะจัดการกับปัญหาโดยตรงให้สำเร็จทะลุปรุโปร่งได้ทุกเรื่อง ฉะนั้นในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ธรรมดาจึงจำเป็นต้องอาศัยวิธีการบางอย่างในการปรับตัวเพื่อทดแทนการแก้ปัญหาโดยตรงในลักษณะที่จะช่วยหลบหลีกวิกฤตการณ์ได้โดยผ่อนคลายความเครียดที่สะสมไว้ในใจ หรือวิธีที่จะช่วยประนีประนอมความรู้สึกขัดแย้งในใจที่เกิดขึ้นซึ่งจะช่วยให้คนเราเกิดความสบายใจขึ้น วิธีการที่ใช้เป็นทางออกเพื่อทดแทนการแก้ปัญหาโดยตรงนี้เรียกว่ากลวิธานป้องกันตัว (Defence Mechanic) ซึ่งมีอยู่หลายประเภทด้วยกัน (นิภา นิธิยานน, 2520:133)

การฝันเฟื่อง หรือฝันกลางวัน (Fantasy or day dreaming)

ก็เป็นกลวิธานป้องกันตัวแบบหนึ่ง กลวิธานแบบนี้ถือ การหาทางทดแทนโดยใช้การจินตนาการในสิ่งที่ไม่สามารถทำได้ในชีวิตจริง เพื่อปลดปล่อยอารมณ์เครียดออกไป การฝันเฟื่อง หรือการสร้างวิมานในอากาศเป็นวิธีที่กระทำได้ง่าย เมื่อเด็กโตขึ้นได้เรียนรู้ระเบียบของสังคมก็จะเปลี่ยนการเล่นที่มีจินตนาการประกอบมาเป็นการคิดฝันเรื่อย ๆ การคิดวิธีนี้มากไปจนเป็นนิสัยมักมีสาเหตุมาจากอารมณ์กลัว ว่ารุ่นหรือกลุ่มออกกลุ่มใจ และหาทางออกที่เหมาะสมไม่ได้ คนเรามักหันเข้าหาวิธีนี้ สภาพในห้องเรียนมีส่วนจํานวนช่วยให้เด็กฝันกลางวันได้มากทั้งเด็กที่หัวไว และที่ฟังการสอนไม่รู้เรื่องต่างก็จะหาทางออกด้วยอาการเหม่อลอย และคิดฝันถึงความสุข สนุกสนาน และการผจญภัยต่าง ๆ

พฤติกรรมการฝันเฟื่องอาจกระทำได้ในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

1. แบบธรรมดาสด คือการวาดภาพว่าตนเป็นผู้นะ หรือวีรบุรุษ วีรสตรี ซึ่งทำสิ่งที่ปรารถนาได้สำเร็จ หรือได้สิ่งทีตนใฝ่ฝันมาครอบครอง สิ่งทีตนทั่วไปใฝ่ฝันหาตลอดชีวิต อาทิ ความรัก ความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย การได้รับความยกย่อง และยอมรับ

และการเป็นยูนิเซกต่าง ๆ สำหรับเด็กเล็ก ๆ ใฝ่ฝันอยากได้ของเล่นสวย ๆ และอยากได้ความสุขสนุกสนานที่ตนไม่เคยได้รับ เด็กวัยรุ่นมักใฝ่ฝันถึงเพศตรงข้าม โดยเป็นที่ยกย่องนับถือ และปรารถนาของคนที่ตนพอใจ และมักจะสร้างจินตนาการเกี่ยวกับกิจกรรมที่เกิน และหรูหราในหมู่เพื่อนฝูง

2. การฝันเฟื่องถึงเรื่องเกี่ยวกับความตาย และการทำลายล้างผู้ที่ขัดขวางทางชีวิตของคนที่ทำให้เกิดความรู้สึกเกลียดแค้นอยู่ในใจ

3. การฝันแบบที่ผู้ฝันวาดภาพเกี่ยวกับตนเองในทางร้าย เช่น ถูกทำร้าย ถูกรถชน หรือตายไปเป็นต้น ซึ่งเป็นการสร้างภาพตนเองให้เป็นบุคคลสำคัญในลักษณะที่สงสารตัวเอง และต้องการถึงความสนใจจากผู้อื่นให้สนใจและเห็นใจตน เช่น เด็กบางคนที่มีขี้ใจจางจากชีวิตที่ต้องอยู่อย่างคับแคบ และถูกทารุณจากผู้ใหญ่ที่ตนอาศัยอยู่ด้วย อาจคิดฝันเลื่อนลอยไปว่าตนวิ่งหนีออกจากบ้าน และถูกรถชนตาย ศพของตนถูกนำกลับมามานำมาถวายเป็นความเสียใจ และสำนึกผิดของผู้ใหญ่ของตนและเพื่อนบ้านซึ่งเพิ่งจะเห็น และกล่าวขวัญถึงความดีทั้งหลายทั้งปวงของตนเป็นต้น

4. การฝันเฟื่องแบบที่มีเหตุมาจากความต้องการจริง ๆ ในชีวิตซึ่งไปสมหวังหรือปรารถนาจะได้อย่างแรงกล้า และมักคิดฝันอยู่บ่อย ๆ เป็นระยะ ๆ ไปเกี่ยวกับสิ่งที่ตนปรารถนา

5. การฝันเฟื่องนี้บางครั้งก็มาในลักษณะสำเร็จรูป โดยคนเราไม่ต้องยุ่งยากในการคิดสร้างสรรค์วิมานในฝันเองก็มี เช่น นวนิยาย เรื่องลึกลับตื่นเต้น เรื่องการผจญภัย ภาพยนตร์และวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น ขณะที่คนเราอ่านหนังสือหรือชมภาพยนตร์ ก็มักจะรู้สึกสัมผัสภาพจริง ๆ ของคนได้ขณะหนึ่ง

จากการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับตัวทอม ฮอว์เบอร์ พบว่าทอมใช้กลวิธีตามแบบฝันเฟื่องในการลดความเครียดมาก ตัวอย่างเช่น เมื่อตอนที่ซิดคอมมุน่าตาล และทำชวคแตก ป้าเข้าใจผิดคิดว่าทอมเป็นคนทำจึงตีทอมอย่างแรงโดยมิได้ไต่ถามก่อน เมื่อเงื่อจะตีอีกเป็นครั้งที่สอง ทอมจึงรีบบอกเสียก่อนว่าซิดต่างหากที่เป็นคนทำ เมื่อบอกแล้วก็หวังจะได้รับคำขอโทษจากป้า แต่ก็ไม่ได้สมหวัง ถึงกระนั้นก็ตีทอมรู้ว่าในใจของป้านั้นรู้สึกเสียใจในการทำผิดพลานั้น และวอนงอนง้อขอโทษตนอยู่ในใจ ทอมจึงฝันเฟื่อง

ไปว่า ตนกำลังนอนป่วยหนักรอความตายอยู่บนเตียง ป้าโพลดีเฝ้าเวียนขอคำอภัยจากทอม แม้เพียงคำเดียวก็ยังดี ทอมวาดภาพว่าตนจะพลิกตัวหนีหันหน้าเข้าข้างฝา แล้วตายโดยไม่ไฉนอะไรสักป้าจะรู้สึกอย่างไร ทอมวาดภาพเหตุการณ์ใหม่ดีกว่าร่างที่เปื่อยโรย และไร้ลมหายใจของตนถูกแบกขึ้นมาจากแม่น้ำ ป้าโพลดีดลเข้ามาขยิบตาของทอม น้ำตาไหลพร่างพรูราวกับน้ำฝน ปากก็พร่ำวิงวอนพระเจ้าให้คืนชีวิตหลานชายแก่หล่อนพร้อมทั้งให้สัญญาแก่พระเจ้าว่าจะไม่ทำร้าย หรือทารุณทอมอีกเลย แต่ทอมจะนอนสงบนิ่งตัวขาวซีดเย็นเฉียบอย่างน่าเวทนา เท่านั้นยังไม่พอยังคิดต่อไปอีกว่า เขาจะค่อย ๆ กลืนน้ำลาย และขยิบตัวกลอกตาไปมาอย่างผ่าน ๆ ผ่านน้ำที่ยิ่งเกาะอยู่ที่เปลือกตาซึ่งไหลลง เป็นทางตอนกระพริบตา เขาจะฟื้นขึ้นมาใหม่อีกครั้งหนึ่ง แล้วอะไรจะเกิดขึ้น (หน้า 50)

ภาพฝันข้างต้นนี้ตรงกับลักษณะการฝันเฟื่องแบบที่สอง เนื่องจากทอมเกิดอาการเวียนศีรษะในหัวป้าที่ตีตนโดยไม่ไฉนตามคุกก่อนว่าใครเป็นคนผิดกันแน่ และเมื่อบอกแล้วว่าชิตเป็นคนทำชวคแตก ป้าก็ยังไม่วางใจโห่อย่างที่เกิดหวังไว้ ดังนั้นจึงเกิดความเกรียดยิ่งขึ้นในใจ ทอมจึงหาทางระบายความเกรียดยนี้ด้วยการฝันในทางร้ายคิดว่าตนตายแล้วให้ป้าเกิดความเสียใจ และเสียตายตน

ทอมคงจะยังนั่งฝันต่อไปได้อีกหลายเรื่องถ้าแมรีไม่เข้ามาขัดจังหวะเสียก่อน เพื่อมิให้เข้ามาขัดขวางการสร้างภาพในจินตนาการในขณะที่ความเกรียดยังกลายไม่หมด ทอมจึงออกจากบ้านไป เดินไปเรื่อย ๆ ไปในป่าที่เงิบสงบบรมฝั่งแม่น้ำแล้วนั่งคิดต่อไปคราวนี้ เริ่มคิดถึงเด็กหญิงซึ่งทอมเฝ้าใกล้เมื่อบายนี้เอง ภาพของเด็กหญิงทอมนี้ยังคงติดตาทอมอยู่ด้วยความหลงใหลทั้งที่ยังไม่ได้รู้จักกันแม้แต่ชื่อในภาวะกับข้องใจซึ่งทอมรู้สึกว่าการที่เด็กหญิงเกิดขึ้นเมื่อภรรยาเป็นความเศร้าอย่างหาที่เปรียบไม่ได้ ทอมคิดไปว่า "หล่อนจะส่งสารเราไหมหนอถ้าหล่อนได้รู้เรื่องของเรา หล่อนจะร้องไห้ไหม หล่อนจะนึกอยากบิสิทธิเอาแขนมาโอบคั่นคอเราแล้วปลอบเราไหม หรือหล่อนจะเป็นหนี้อย่างมีนัย เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ นะ" การฝันเฟื่องครั้งนี้เป็นการแสดงออกถึงความต้องการในสิ่งที่ตนไม่ได้รับในชีวิตจริง สิ่งนั้นก็คือความรักความเห็นใจจากคนที่ตนรัก (หน้า 51)

เบ็กกี้ แหซเซอร์เด็กหญิงที่หอมหลงรักได้เข้ามาเรียนห้องเดียวกันกับหอมในวันต่อมา หอมพยายามเรียกร้องความสนใจจนกระทั่งได้พูดคุยกับเบ็กกี้สนใจ แต่พูดคุยกันได้ไม่นานหอมเผลอเอ่ยชื่อเอมี่ผู้รักเก่าออกมาทำให้เบ็กกี้โกรธจนไม่ยอมกินก็ควมแฉว่าหอมจะงอนง้ออย่างไรก็ตาม หอมหมดปัญญาจึงเดินออกจากโรงเรียนไปเรื่อย ๆ ด้วยความเศร้าเสียใจ ไปนั่งซึมอยู่ในป่าที่ Gardiff Hall หอมรู้สึกอิจฉา Jimmie ฮอดจ์ (Jimmy Hodge) ที่ได้ตายพันทุกขพบนไปแล้ว พลางในใจก็นึกอยากจะตายบ้างเหมือนกัน เบ็กกี้จะได้รู้สึกเสียใจเสียตายตน ด้วยความคับข้องใจที่ถูกเบ็กกี้ตำหนิ หอมจึงจินตนาการไปว่า "อะไรจะเกิดขึ้นถ้าฉันหายไปอย่างลึกลับ" จะเกิดอะไรขึ้นถ้าฉันเดินทางไปไกลแสนไกลไปยังดินแดนที่ไม่มีใครรู้จักแล้วไม่กลับมาอีกเลย หลอนจะรู้สึกอย่างไร ฉันจะไปเป็นทหารไปสงครามให้นานแล้วกลับมาในสภาพที่เหี้ยมเหยี่ยวบอบช้ำ..... ไม่เอา ฉันจะไปเข้าพวกกับอินเดียนแดงไปล่าควาย รมไปเรื่อย ๆ ตามฝันเขาไปในที่ราบทางตะวันตกไปไกล ๆ แล้วกลับมาในฐานะหัวหน้าผู้ยิ่งใหญ่ คิดจนหนักที่หัวทาสีหน้าตาเนื้อตัวให้น่าเกลียดน่ากลัวแล้วเดินเข้าไปในโรงเรียนวันอาทิตย์ให้คนเกรงขาม..... ไม่เอา.... ไปเป็นโจรสลัดให้มีชื่อเสียงก้องโลกดีกว่า ชื่อของฉันใครได้ยินต้องตกใจกลัวตัวสั่นขวัญแขวน... มาปรากฏตัวที่หมู่บ้าน เดินเข้าไปในโบสถ์เนื้อตัวเกรียมแฉกใส่เสื้อผูกเชือก และกางเกงรัดรูปสีกำ เสื้อคลุมสีแสด กางเข็มขัดปืน... มีฆตรากระโหลก และกระดุกไขว้เมื่อเดินเข้ามาชาวบ้านก็จะกระหึบคอ ๆ กันว่า " เขาคือหอม ฮอว์เบอร์ สลัดคำแห่งน่านน้ำสเปน" (หน้า 98-99)

หอมหาทางลดความเครียดด้วยการจินตนาการให้ตนเป็นคนเก่งเป็นวีรบุรุษซึ่งในชีวิตจริงหอมไม่อาจเป็นได้เช่นนั้น การลดความเครียดด้วยวิธีนี้ทำให้หอมสบายใจขึ้นบ้าง

การตัดสินใจ

เมื่อตกอยู่ในสถานการณ์ที่คับขัน หอมสามารถตัดสินใจได้รวดเร็ว และแน่นอน การตัดสินใจของหอมมักจะเป็นความต้องการจากภายใน และมีโนธรรมเป็นส่วนมาก เช่น ตัดสินใจยอมรับสารภาพว่ามาโรงเรียนสายเพราะได้พบฮัล (เด็กต๋องหำม)

จึงหยุดคุยด้วย กรุณาโทษฐานว่าเป็นคำสั่ง ที่ยอมยอมรับเพราะเหลือบเห็นเบ็กก็ผู้หญิง
ที่ตนหลงรักเข้ามาเรียนรวมชั้นด้วย การรับสารภาพจะเป็นสิ่งที่ทำให้เบ็กก็มองเห็นว่า
ตนเป็นลูกผู้ชายพอที่จะยอมรับผิดเมื่อทำความผิด นับว่าเป็นกลวิธีเรียกร้องความสนใจ
อย่างหนึ่งด้วย ทอมตัดสินใจหนีออกจากโรงเรียนหนีออกจากบ้านไปอยู่ที่เกาะแจ๊คสัน
กับโจและฮัค เพราะความเสียใจที่เบ็กก็ไม่ยอมคืนดีด้วย แต่ก็ยังมีเหตุอื่นที่เป็นองค์
ประกอบแฉกแฉงในการตัดสินใจนี้ด้วยนั่นก็คือ บรรยากาศในโรงเรียน ดังได้กล่าวมา
แล้วว่าในห้องเรียนน่าเบื่อเพราะนอกจากครูจะไม่ตั้งใจสอนแล้วยังคุมทรมานให้นักเรียน
ต้องมีแต่ความรู้สึกหวาดกลัวอยู่ตลอดเวลา ทอมจึงไม่อยากเรียน การตัดสินใจครั้ง
สำคัญของทอมก็คือ การตัดสินใจช่วย มัฟ พอตเตอร์ ซึ่งในตอนแรกทอม และฮัคสาบาน
กันว่าจะไม่ยอมปริปากบอกเรื่องการฆาตกรรมนี้แก่ใคร แต่แล้วมโนธรรมก็เป็นสิ่งที่ทำ
ให้ทอมชักชวนให้ฮัคยอมช่วยมัฟ พอตเตอร์ให้พ้นผิด อีกครั้งหนึ่งทอมตัดสินใจรับผิดแทน
เบ็กก็ว่าตนเป็นคนทำหนังสือของครูขาดเอง นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือที่ตนรักแล้ว
ยังเป็นความต้องการที่จะเอาชนะใจเบ็กอีกด้วย

ความเชื่อในสิ่งภายนอกตน

ทอมมีความเชื่อแบบแปลก ๆ ต่อสิ่งภายนอก และเรื่องของโชคกลางคันต่อไปนี้
คือเชื่อว่าดวงวิญญาณจะถูกทำลายถ้าทำบาปในขณะที่มีการฟัง เชนส์ในโบสถ์ (หน้า 70)
ตอนนั้นทอมต้องการจะจับแมลงวันที่บินอยู่ตรงหน้ามาขาย แต่ก็ต้องยังใจเพราะความ
เชื่ออันนี้

เชื่อว่าการจุ่มมือลงไปในน้ำซึ่งยังอยู่ที่ซ่อนไม่กลางป่าในท่าที่เอาหลังยันไว้
พร้อมท่องคาถาว่า "Barley-corn , Barley-corn , injun-meal shorts ,
spunk -water, spunk-water, swaller these warts" แล้วรีบล้างมือ
หลังคาเดินไป 11 ก้าว ลืมคาถาหยุดหมุนตัว 3 รอบ แล้วเดินกลับบ้านโดยไม่ให้พูด
กับใครเลย ระหว่างทางเพราะถ้าพูดจะทำให้มนต์เสื่อม จะสามารถรักษาหูดได้
(หน้า 81)

เชื่อว่าการกระโดดซิกแซกไปตามลำธารน้ำจะไม่มีอะไรสามารถตามได้ถูก
(หน้า 97)

เชื่อว่าถ้าเอาลูกหินลูกหนึ่งไว้ในหลุมที่ขุดไว้ แล้วเสกมนต์บางอย่างกลบหลุมให้ตื้นไว้ 15 วัน ถอยมาเปิดดูเสกมนต์ก่อนเปิดว่า "What hasn't come, come! What's stay, stay here!" จะพบว่าลูกหินที่เกยหาย ๆ ไปจะกลับมารวมกันในหลุมนี้ (หน้า 99-110)

เชื่อว่านกวิฬาร์วิล (Whippoorwill) ปีนมาร่องแถวบ้านใครจะเป็น
ลางบอกเหตุร้าย (หน้า-121)

เชื่อว่าหนังงูกระดิ่ง (rattle snake) ใช้ผูกข้อเท้ากันตะคริวได้
(หน้า 164)

เชื่อว่าปีศาจของเวลากลางคืน (Spirit of the Night) มีจริงเมื่อ
ตอนที่เกิดพายุบนเกาะแจ๊คสัน มีลมคล้าย ๆ ลมหายใจกระทบแก้มเด็ก ๆ จึงเชื่อว่าเป็นลมหายใจของปีศาจของเวลากลางคืน (หน้า 170)

เชื่อว่าอินทนิลแดงสองฝ่ายซึ่งเป็นศัตรูกันจะไม่ยอมกินอาหารร่วมโต๊ะเดียวกันก่อนที่จะมีการสร้างความเข้าใจ และความสันติ (หน้า 174)

เชื่อว่าวันศุกร์เป็นวันไมตรี (หน้า 233)

ความก้าวร้าว

ความก้าวร้าวเป็นกลวิธีในการป้องกันตัวอีกแบบหนึ่งที่คนทั่วไปมักใช้กันเพื่อเป็นทางระบายความเกรี้ยวโมโห ปรอยก็ได้เสนอว่าสัญชาตญาณของมนุษย์แยกออกได้สองพวกใหญ่ ๆ คือ สัญชาตญาณชีวิต (Life Distinct) หมายถึงสัญชาตญาณที่ต้องการให้ชีวิตดำรงอยู่ และอีกพวกหนึ่งคือสัญชาตญาณความตาย (Death Distinct) หมายถึงสัญชาตญาณที่ไม่อยากได้ไม่อยากเป็นไม่อยากมีชีวิตอยู่ (เดโซ สวานันท์ , 2516: 45) สำหรับสัญชาตญาณความตายนี้พรอยค์อธิบายว่า ชีวิตทุกชีวิตมีแนวโน้มที่จะสิ้นสุดสภาพที่หยุดนิ่งอันหมายถึงความตาย สัญชาตญาณนี้จึงเป็นตัวทำให้เกิดพฤติกรรมในทางทำลาย ตอนแรกก็จะเป็นการพยายามทำลายตนเองก่อน แต่ความจริงที่ว่ามีมนุษย์จะต้องมีชีวิตดำรงอยู่อีกยาวนานทำให้การทำลายมีผลไปสู่สิ่งภายนอกตัว ด้วยเหตุนี้สัญชาตญาณความตายจึงเป็นสาเหตุสำคัญของการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว

(Hendrick, 1966:140) กลวิธีแบบก้าวร้าวอาจเป็นไปได้ 2 ทาง คือ ทางใช้กำลังกาย และทางวาจา คนบางคนมีพลังกำลังแรงเกินกว่าจะสามารถปรับตัวด้วยวิธีอื่น ดังนั้นเขาจึงต้องปะทะสถานการณ์ที่ความปรารถนาของเขาถูกกีดกันไม่ให้แสดงออก ตัวอย่างเช่น เด็กวัยรุ่นชายที่ยากจนและอยากจะมีเงินทอง เขาก็จะใช้วิธีจัดการกับสถานการณ์โดยตรงเลย เช่น ออกไปขโมยเงินหรือขโมยของที่ขายเป็นเงินได้หรืออาจจะระบายอารมณ์ด้วยการชกชนรถใหม่ ๆ ที่โกหรุให้เป็นรอย หรือตะโกนคำเด็กที่แถมตัวด้วยเสื้อผ้าอย่างที่เป็นต้น ปฏิกริยาเหล่านี้หากเป็นไปได้ถึงขั้นรุนแรงก็กลายเป็นอาชญากรรม ฉะนั้นอาชญากรจึงเป็นบุคคลที่หนีจากความจริงด้วยวิธีปะทะและการก้าวร้าว การก้าวร้าวนี้อาจจะเป็นไปในรูปของการใช้กำลังกาย หรือคำพูด การก้าวร้าวทางคำพูดนี้ได้แก่ การคำหยาบคาย การคำขู่คนอื่น การคุกคาม การข่มขืน การสร้างข่าวลือ การพูดให้ร้ายส่อเสียด การพูดจาตลกที่ประชดประชัน เหน็บแนม หรือกระทบกระเทือนใจคนอื่น และการเรียกชื่อเล่นที่ไม่น่าฟัง ไม่เป็นมงคล หรือแม้การพูดจาแบบ "ปากปราศรัยน้ำใจเดือดคอก" หรือ "มือถือสาปากถือศีล" ก็จัดเป็นการก้าวร้าวทางวาจาเช่นกัน (นิภา นิธิยานน , 2520:149)

ทอมแสดงพฤติกรรมที่ส่งผลให้เห็นถึงสัญชาตญาณความตายอยู่หลายครั้งถึง เช่น เมื่อตอนที่เสียใจที่ถูกทำโทษหนักตัวนั้น ทอมฝันเฟื่องไปว่าตัวตายเพราะป่วยบ้าง เพราะจมน้ำตายบ้าง รู้สึกวิญญานคนที่ตายไปแล้วบ้าง เป็นต้น

ส่วนในเรื่องความก้าวร้าวในทางทำลายของทอมพบได้ตอนที่ทอมกลับจากเล่นน้ำ ป้าโพลลีพยายามจับผิดแต่ก็จับไม่ได้เพราะทอมเอาเหตุผลอื่นมาอ้างต่อคำกล่าวหาของป้า จนกระทั่งซิคสังเกตุเห็นค้ายคำที่ซอมเชื้อไว้ ตามปกติป้าโพลลีจะใช้สายสีขาวซ่อมเสื้อผ้าตัวของทอม แต่คราวนี้กลายเป็นสีคำจึงทำให้รู้ว่าทอมแอบหนีไปเล่นจนเสื้อผ้าสกปรก แล้วรีบซ่อมเองโดยไม่ได้สังเกตุว่าใช้ค้ายสีอะไรอยู่ก่อน ทอมหมดทางแก้ตัว โกรธซิคมากที่ทำให้เรื่องแตกจึงกล่าวคำอาฆาตเอาไว้ว่า "ฉันจะสั่งสอนให้แกรู้ว่าการกระทำครั้งนี้" (หน้า 31) ทอมรู้ตัวว่าจะต้องถูกทำโทษในเรื่องนี้จึงได้หลบออกจากบ้านไปเสียก่อน พอพบกับเด็กแปลกหน้าซึ่งแต่งตัวดีกว่าตนมากจึงเกิดความอิจฉา ความกตัญญูใจเกี่ยวกับเรื่องที่เกิดขึ้นมาหยก ๆ รวม

กับความอิจฉาเด็กซึ่งยืนขวางหน้าอยู่ ทำให้หอมระบายนความเครียดด้วยการก้าวร้าว เด็กคนนั้นอย่างเห็นได้ชัด หอมพาลหาเรื่องกับเด็กนั้นด้วยคำพูดก่อน แต่เด็กคนนั้นก็มิได้หลบเลี่ยงกลับตอบยั่วให้หอมมีอารมณ์โกรธเพิ่มขึ้นจนในที่สุดก็เกิดการชกต่อยกันขึ้นจริง ๆ เด็กนั้นสู้ไม่ได้วิ่งหนีไป หอมสบายใจขึ้นเพราะเป็นผู้ชนะ (หน้า 32-35)

หลังจากที่ได้รับรางวัลที่สามารถหาซื้อบ้านเสร็จ หอมเดินออกมาพบชัคพอดี้ หอมก็ไม่ลืมกติกากับชัคในเรื่องที่ว่าหาไว้แต่เดิม หอมเอาก่อนดินปาซิคหลายก้อน ก่อนที่ปาโพลลีจะมายังไว้นั้น (หน้า 46) หอมรีบหนีไปและตรงไปยังพับบลิคสแควร์ (Public Square) ซึ่งเป็นที่ตั้งฐานทัพของตนกับโจ ทุกวันเสาร์เด็กทั้งคู่มารวมกันที่นี่ หอมทั้งคนเป็นแม่ทัพของฝ่ายหนึ่ง และโจเป็นของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งคู่เล่นเลียนแบบสงครามจริง ๆ คือมีการบัญชาการรบ มีแพชนะ นับศพ และแลกเชลย (หน้า 46-47) พฤติกรรมนี้เป็นพฤติกรรมหนึ่งที่พรอยด์ถือว่าเป็นผลมาจากสัญชาตญาณความตาย ที่มุ่งจะทำลายผู้อื่นแบบแบ่งอย่างไรสำนักอยู่ในการเล่นชนิดนี้

ตอนเช้าพึ่งเทศน์ในโบสถ์ หอมรู้สึกเบื่อที่ต้องอยู่ในสภาพที่ถูกบังคับให้เข้าฟังเทศน์ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจของหอมจึงเกิดความคับข้องใจ หงุดหงิด เผลอขณะนั้นมีแมลงวันตัวหนึ่งบินมาเกาะที่ตรงม้านั่งแถวหน้าของหอมพอดี้ หอมอยากที่จะจับมาขยี้เล่นแต่ก็ไม่ได้เพราะกลัวบาป (หน้า 70) การนั่งเทศน์เป็นสภาพบีบบังคับไม่ให้หอมได้เคลื่อนไหว หรือทำอะไรได้จึงใจปรารถนาจึงเกิดความคับข้องใจ หอมอยากระบายความอึดอัดใจนั้นออกมาด้วยการฆ่าแมลงวัน ซึ่งการกระทำนั้นจัดเป็นความก้าวร้าวซึ่งมีสัญชาตญาณความตายเป็นตัวกระตุ้นอยู่ แต่หอมไม่สามารถทำได้จึงใจต้องการ เพราะความรู้สึกในค่านศีลธรรม และระเบียบของสังคมบังคับไม่ให้หอมทำเช่นนั้น กล่าวคือ หอมรู้ว่าถ้าลุกขึ้นจับแมลงวันมาขยี้ในขณะที่ผู้อื่นกำลังฟังเทศน์ซึ่งถือเป็นการบาปใหญ่ และตัวเองก็อยู่ในโบสถ์ที่เขากำลังบำเพ็ญบุญกันอยู่ด้วย ตนจะได้รับบาปอย่างแน่นอน และจะเป็นคนทำลายความสงบของชุมชนในโบสถ์ด้วย การควบคุมอารมณ์ของหอมครั้งนี้อธิบายด้วยทฤษฎีบุคลิกภาพของพรอยด์ได้ว่า อิด (Id) ซึ่งหมายถึงสันดานเดิมของมนุษย์ต้องการทำตามใจปรารถนาคือฆ่าแมลงวัน แต่ถูกมโนธรรมหรือซูเปอร์อีโก (Superego) ยับยั้งให้เกิดความคิดพิจารณาในแง่ของศีลธรรม และวัฒนธรรม

ประเพณีที่สังคมสั่งสมกันมา ซุปเปอร์อีโก้ของทอมเตือนว่าถ้าทำอย่างนั้นจะเป็นบาปอีโก้ (Ego) เป็นผู้ประนีประนอมความรู้สึกขัดแย้งของบุคลิกภาพทั้งสองนั้นแล้วเป็นตัวกำหนดให้อิทธิพลของพฤติกรรมที่เหมาะสมออกมา (เคโซ ส่วนานนท์, 2516: 26-36) ทฤษฎีนี้ก็ตรงกับทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางจิตสังคมของเพียเจ (Piaget) ที่ว่ามโนธรรมหรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดี (Conscience) มีลักษณะคล้ายคลึงกับศีลธรรม นอกจากจะทำหน้าที่เตือนเด็กแล้วมโนธรรมยังจูงใจให้เด็กทราบว่าพฤติกรรมใดควรทำ และพฤติกรรมใดควรหลีกเลี่ยง ตามปกติสิ่งที่เข้ามามีบทบาทในเรื่องมโนธรรมนี้ได้แก่ ความสำนึกผิด (Guilt) และความละอาย (Shame) (นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2518: 18-183) ทอมเกิดความรู้สึกผิดและละอายต่อบาปจึงมีไคซึแมลงวันให้ตายตามใจต้องการ

อย่างไรก็ตามในขณะนั้นทอมไคซึแมลงเต่าทองไว้ในกล่องใส่กระเป๋าวัว ทอมจึงเอาออกมาหวังจะดูเล่นเพื่อผ่อนคลายความเครียดอีกทางหนึ่ง แต่ปรากฏว่าเมื่อเปิดกล่องออกมาตัวแมลงนั้นก็บินหนีออกจากกล่องจนทำให้เกิดการโกลาหลในโบสถ์ ในที่สุด (หน้า 71-72) อีกครั้งหนึ่งทอมขโมยตัวเห็บจากยัด แล้วเอามาเล่นกับโจ วิธีการเล่นก็คือขีดเส้นกันแดนบนโต๊ะแล้วเอาตัวเห็บวางไว้ ถ้าตัวเห็บอยู่แดนใครคนนั้นก็มีสิทธิ์เข้าเล่นได้ โจโชคดีกว่าทอมตัวเห็บมาอยู่ทางโจตลอดเวลา ทอมทนไม่ได้จึงแย่งตัวเห็บทั้ง ๆ ที่ผิดกติกา โจถือว่าทอมว่าไม่ยุติธรรม ทอมก็ตอบอย่างพาด ๆ ว่าตัวเห็บนั้นเป็นสมบัติของทุกคนมีสิทธิ์ที่จะทำอะไรก็ได้ โจโกรธมากจึงตอยทอมทั้งคู่จึงต่อสู้กันด้วยกำลังในที่สุด (หน้า 89-91)

การจับสัตว์มาซึ่งมาเล่นนี้เป็นการทำโดยจิตไร้สำนึกเพื่อความพอใจของตน ก็เป็นผลมาจากสัญชาตญาณความตายที่มุ่งทำลายผู้อื่น และความผิดหวังที่ตัวเห็บไม่คลานมาอยู่ฝ่ายตนเลย ทอมไม่ได้เล่นดังใจปรารถนาเนื่องจากกฎที่ตัวเองเป็นคนตั้งไว้จึงเกิดความเครียดขึ้นในใจ ความปรารถนาของอิดนั้นมีสูงเกินกว่าที่ซุปเปอร์อีโก้จะควบคุมได้ ทอมจึงละเมิดกฎ และเมื่อถูกต้อวาก็แสดงความก้าวร้าวด้วยการพูดยุยงคนพาด จึงทำให้มีการชกต่อยกันกลาง

การเล่นโจรสลัดเมื่อตอนทอม โจ และอิด หนีออกจากบ้านไปอยู่บนเกาะแจ๊คสัน (หน้า 139-146) การตั้งขุมนุ้โจรทำการปล้นสภากาตามแบบที่เคยอ่านในหนังสือ

เพื่อเป็นการเหนียวรั้งให้ชักกลับไปอยู่กับแม่หมายดักลาสตามเดิม (หน้า 313 และในหนังสือ The Adventures of Huckleberry Finn (หน้า 55-59) การช่วยจิมหนีด้วยวิธีการลักพาตัวไปในตอนท้ายของเรื่อง Huckleberry Finn ก็เป็นพฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกมาในรูปของการแค้นซึ่งเป็นผลมาจากสาเหตุจากความตายที่แอบแฝงในสันดานเดิมของมนุษย์ทั้งสิ้น

ความสนใจในเพศตรงข้าม

ตามทฤษฎีของ فروยด์ ระยะเวลานี้จะ เป็นระยะก่อนวัยรุ่น (Latency) ความรู้สึกกีดกันบิดา หรือมารดาเพศตรงข้ามกับเขาซึ่งมีอยู่ในวัยเด็กเล็ก จะเกิดขึ้นกับเพศตรงข้ามเขา ดังนั้นเด็กชายก็จะนิยมเล่นกับเด็กชายด้วยกัน และจะไม่ยุ่งกับเด็กหญิงเลย ส่วนเด็กหญิงก็เช่นกันจะชอบคบแต่กับเด็กหญิง ไม่ชอบเด็กชายจนกระทั่งเข้าวัยรุ่น เด็กหญิงจะกลับมาชอบเด็กชาย และไม่นิยมเล่นกับเด็กหญิงด้วยกันเอง ระยะวัยรุ่นเด็กหญิงจะมีความรู้สึกเป็นสาวเร็วกว่าเด็กชายอายุเท่ากัน (นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2518: 175)

หนังสือจิตวิทยาบางเล่มจะจัดเด็กวัย 13 ปี เอาไว้อยู่ในระยะวัยเด็ก บางเล่มก็จัดเข้าในระยะวัยรุ่นตอนต้น ไม่เหมือนกันเสมอไปแล้วแต่ว่าจะแบ่งละเอียดหรือหยาบเพียงใด แต่อย่างไรก็ตามวัยนี้ก็คือวัยซึ่งอยู่คาบเกี่ยวระหว่างวัยเด็กกับวัยรุ่น ดังนั้นทอมจึงเริ่มมีความสนใจในเพศตรงข้ามแล้ว แรกทีเดียวทอมสนใจเอมี ลอเรนซ์กว่าจะเอาชนะใจหลอนได้ ทอมต้องใช้เวลาเป็นเดือน ๆ แต่แล้วเมื่อมาพบกับเบ็กกี ทอมก็ลืมเอมีเสียสิ้น ทอมหลงรักเบ็กกีตั้งแต่แรกเห็นจึงพยายามทำให้เบ็กกีสนใจด้วยการทำกริยาอาการแปลก ๆ เพื่อเรียกร้องความสนใจกริยาอาการแบบนี้ภาษาทางจิตวิทยาเรียกว่า "Show off" อย่างไรก็ตามเบ็กกีก็ไม่ได้แสดงความสนใจแต่ประการใด (หน้า 47) ทอมจึงต้องกลับบ้านด้วยความเศร้าซึมผิดหวัง

ที่โรงเรียนวันอาทิตย์เมื่อทอมเห็นเจฟ แทตเชอร์ พร้อมทั้งเบ็กกี และพ่อแม่ของหลอนเข้ามาดูการเรียนของเด็ก ๆ ทอมทำอาการเรียกร้องความสนใจอีก เมื่อครูถามถึงเรื่องบัตรรางวัลทอมนับของตนครบพอดีที่จะไ้รางวัลกับไม้เปิด ทอมจึงได้

รับการยกย่องชมเชยว่าเป็นเด็กดี ทำให้หอมรู้สึกภาคภูมิใจมาก (หน้า 61-66) การได้เป็นจุดเด่นอย่างนี้น้อยๆก็ทำให้เบ็คก็สนใจหอมขึ้นมาบ้าง

ในวันที่ไปโรงเรียนสายครูถามสาเหตุหอมก็สารภาพไปตามความจริงเพราะต้องการเรียกร้อง ความสนใจจากเบ็คก็ การยอมรับผิดทำให้หอมได้มานั่งใกล้เบ็คก็ เพราะครูทำโทษ หอมพยายามทำความรู้จักคุ้นเคยกับเบ็คก็เท่าไรก็ไม่เป็นผลสำเร็จ จนกระทั่งหอมวากรูปแล้วปิด ๆ ซอน ๆ ทำให้เบ็คก็เกิดความสนใจอยากคุยทั้งสองจึงเริ่มสนทนากัน หอมได้นัดเบ็คก็ในตอนเที่ยง หอมกระดึบกระส่ายคอยเวลานั้นจนแทบจะไม่เป็นอันเรียน เมื่อถึงเวลานัดการพูดคุยเต็มไปด้วยความสุข หอมพูดถึงเรื่องการหมั้นการแต่งงานว่า

"เบ็คก็, เธอเคยถูกหมั้นไหม "

"อะไรนะ "

"ก็หมั้นที่จะแต่งงานไงละ "

"ไม่เคยหรอก "

"อยากหมั้นไหมละ "

"ก็มักอยู่เหมือนกันแต่ฉันไม่รู้ะว่ามันเป็นยังไง "

"เป็นยังไงนะ เธอ มันก็ไม่เป็นยังไงหรอกเพียงแค่เธอบอกกับผู้ชายว่า เธอจะไม่มีใครอื่นอีกนอกจากเขาค้นเดียวตลอดไป และตลอดไปแล้ว เธอก็จูบเขาที่หนึ่งก็เท่านั้นเอง โกร ๆ ก็ทำได้ "

"จูบเธอจูบทำไมอะ "

"ก็เขาคำกัอย่างนั้นกันทั้งนั้นแหละ " (หน้า 92-93)

ความรักความกิดฝันในเรื่อง การแต่งงานของหอมมิได้เป็นไปเพื่อกิจกรรมทางเพศเลย แต่เป็นการลอกเลียนแบบผู้ใหญ่ที่พากันในสังคม เบ็คก็บอกรักหอมตามคำขอแต่ได้เพียงครูเดียว ความสัมพันธ์ของทั้งสองก็ขาดลง หอมรู้สึกผิดหวังมากจึงไม่ยอมกลับมาเรียนในตอนบ่าย แต่ความเศร้าซึมของหอมก็มีได้เป็นนานเลย หอมทดลองมนต์เรียกลูกหิน เล่นแมลง lady-bug เมื่อพบกับโจจักษ์ชวนกันไปหาฮัคเพื่อร่วม

เดินทางหนีไปอยู่ที่เกาะแจ๊คสัน ที่บนเกาะความตื่นตาตื่นใจ และความสนุกสนานกับชีวิตอิสระที่นั่นจนลืมเบ็คกี้ได้ ทอมสามารถเอาชนะใจเบ็คกี้ได้เมื่อเบ็คกี้ประสบสถานการณ์ลำบากกล่าวคือเบ็คกี้หาหนังสือครูขาดกลัวถูกทำโทษ ทอมจึงถือโอกาสนี้ออกมารับผิดแทนเบ็คกี้ซึ่งในบุญคุณจึงคืนดีกับทอม

เมื่อสถานการณ์ของเซอร์จิมมิกนิก ทอม และเบ็คกี้ไปด้วยกัน และไปหลงทางในถ้ำ ทอมทำหน้าที่เป็นผู้นำบุรุษคอยคุ้มครอง และให้กำลังใจเหมือนอย่างที่คุณชายปฏิบัติ คอคูหญิงซึ่งเป็นเพศก่อนแควกว่าทั้งที่ความจริงแล้วทอมก็กลัวเหมือนกัน เบ็คกี้ชื่นชมกับความดี และความสามารถของทอมที่สามารถพาตนออกมาจากถ้ำได้สำเร็จ

ความสัมพันธ์ระหว่างทอมกับเบ็คกี้ เป็นความสัมพันธ์ชนิดที่ต้องการเรียกร้องความสนใจจากเพศตรงข้ามให้เห็น และยอมรับว่าตนเป็นคนสำคัญเป็นวีรบุรุษเท่านั้น ความรู้สึกอย่างผู้ชายรักผู้หญิงนั้นไม่ได้เกิดขึ้นกับทอมเพราะถ้ามีทอมคงได้แสดงความรักกับเบ็คกี้บ้างในเมื่อมีโอกาสอยู่ความลำพังกับเบ็คกี้ในถ้ำ พฤติกรรมที่ทอมแสดงออกในส่วนที่เกี่ยวกับเบ็คกี้จึงเป็นพฤติกรรมการลอกเลียนแบบผู้ใหญ่ที่เขาเคยรู้เคยเห็นมาเท่านั้น

ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบของทอมเป็นไปในรูปที่ทำโดยจิตไร้สำนึกทั้งสิ้น ทอมมิได้ทำไปเพราะมีอำนาจภายนอกมาบังคับให้ทำ แต่ที่ทำไมเพราะมีโนธรรมในใจเตือนให้ทำเช่นนั้น โธมการกลับมาบ้านเพื่อบอกให้พ่อแม่ทราบบทว่าเรื่องการหายไปของตน และการชักชวนให้ลี้ภัยกลับบ้านดังเดิมดังกล่าวดูแล้วข้างต้น

นอกจากนี้ยังมีตอนที่รักษาคำสาบานที่ได้กับฮัคคิวว่าไม่แพร่งพรายเรื่องการฆาตกรรมในป่าช้าให้ใครรู้ ทอมรักษาสัญญาเพราะความกลัวว่าฮัคคิวจะโกรธ จะมีความอาฆาตแล้วหาตนและฮัคคิว ทอมพยายามรักษาคำมั่นสัญญาที่ได้ให้ไว้ต่อเพื่อนทั้ง ๆ ที่ในใจเห็นว่าคนที่ไม่ได้ทำความผิดไม่ควรจะได้รับโทษ ในที่สุดโนธรรมก็มีอำนาจเหนือกว่า ทอมไปเป็นพยานให้แก่จำเลยในศาล มีฟ พอคเตอร์ได้รับอิสรภาพเพราะเป็นผู้บริสุทธิ์ ทอมได้ทำหน้าที่ของพลเมืองดีโดยมิได้ตั้งใจ อย่างไรก็ตามการกระทำครั้งนี้ก็ได้รับการยินยอมจากฮัคคิว ดังนั้นจะถือว่าทอมมีสัญญาว่าเป็นการไม่ถูกต้องนัก

อีกครั้งหนึ่งที่ทอมแสดงความรับผิดชอบให้เห็น คือตอนที่หลงทางอยู่ในถ้ำ ทอมทำหน้าที่สุภาพบุรุษคอยคุ้มครอง เบ็คกี้ซึ่งอยู่ในสภาพที่อ่อนแอกว่า จนกระทั่งทั้งสองรอดชีวิตออกมาได้

สำหรับความรับผิดชอบในส่วนที่เป็นเรื่องของระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมนั้น ทอมจะมีความรับผิดชอบค่อนข้างต่ำ เช่นความรับผิดชอบในเรื่องการศึกษาเล่าเรียน ทอมไปโรงเรียนเพราะอยากพบเพื่อน อยากได้คุยกับเพื่อนได้เล่นลับเพื่อน และเพื่อความใจป้าเท่านั้น ในเรื่องการเรียนจริง ๆ ทอมไม่ค่อยจะเอาใจใส่สัก สักเกตได้จากเวลาที่ทอมพยายามหาเหตุผลบิดพลิ้วไม่ไปโรงเรียนบ้าง และหนีโรงเรียนเมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ หรือเมื่อเวลานั่งเรียนก็มักจะเล่นซุกซนมิได้ตั้งใจเรียนเลยเป็นต้น ความหลักจิตวิทยาบอกว่าพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุ พฤติกรรมการหนีโรงเรียนหรือการไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนของทอมนั้นพอจะวิเคราะห์เป็น 2 ทาง คือ ทางแรกเป็นเหตุจากส่วนตัวของทอมนั่นคือทอมเกิดความคับข้องใจ หรือความไม่สบายใจเมื่อมีเรื่องกับเบ็คกี้ ทางที่สองเป็นเหตุจากโรงเรียน ดังที่ได้กล่าวไว้ในภาคที่ว่าด้วยสถานภาพทั่วไปแล้วว่าที่โรงเรียนนี้ครูๆ ครูประจำชั้นของทอมชื่อมิสเตอร์คอบบินส์(Mr. Dobbins) หักๆ และไม่ค่อยเอาใจใส่ในการสอนเท่าที่ควร เมื่อก่อนคอบบินส์ต้องการที่จะเป็นหมอแต่โอกาสไม่อำนวยให้ การเป็นครูเจ้านี้จึงเป็นอาชีพที่ไม่ตรงต่อความต้องการและความสนใจของเขา การสอนจึงเป็นไปในแบบขอผ่านไปวัน ๆ ความต้องการในเรื่องการเป็นหมอยังฝังใจคอบบินส์อยู่ ทุกวันหลังจากให้งานเด็กแล้วเขามักจะนั่งอ่านตำราแพทย์ที่โต๊ะของเขาโดยไม่สนใจอะไรเลย สภาพของห้องเรียน และบรรยากาศการเรียนการสอนจึงน่าเบื่อมากกว่าน่าเรียน(หน้า 198) เด็กแทบจะทุกคนจึงไม่ค่อยจะตั้งใจเรียน ทอมก็เช่นเดียวกัน

การเข้ากลุ่มเพื่อน

ทอมมีเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันหลายคนซึ่งโดยมากก็เป็นเพื่อนร่วมโรงเรียน เว้นแต่เด็กคนเดียวเท่านั้นที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ทอมจะได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นคนที่พุดมีเหตุผลจากเพื่อนอยู่เสมอ (หน้า 152) เนื่องจากทอมมีความรอบรู้เรื่องต่าง ๆ

มากกว่าคนอื่น เพราะทอมอ่านหนังสือมาก เวลาจะพูดจะเล่นอะไรกับเพื่อนทอมจะเอาหนังสือมาอ่านอยู่เสมอ ทอมมักหลบไปเล่นกับเพื่อนโดยมิเคยคำนึงถึงการถูกลงโทษใด ๆ ทั้งสิ้น เช่นหนีไปเล่นน้ำ (Hookey) หนีออกจากบ้าน และโรงเรียนไปผจญภัยบนเกาะ แจ็คสันกับโจ และฮัคเป็นต้น ในการเล่นกับเพื่อน ๆ นั้นทอมมักจะเล่นเลียนแบบวีรบุรุษในหนังสือเสียเป็นส่วนใหญ่ เช่นเล่นรบกับโจ ทอมและโจตั้งตัวเป็นนายพลแม่ทัพของแต่ละฝ่าย ทำการบัญชาการรบ มีการแพชนะ บาดเจ็บตาย แลกเชลยเหมือนในเรื่องจริงที่อาจพบได้ในภาพยนตร์เกี่ยวกับสงครามต่าง ๆ (หน้า 46-47) การเล่นเกมเรื่องโรบินฮูด (หน้า 102) การเล่นเกมโจรสลัด ทอมจะเป็นตัวหัวหน้าออกคำสั่งต่าง ๆ ทั้งทอม โจ และฮัคจะเฝ้าท่าพูด และทำท่าทางเหมือนกับโจรสลัด และบนเรื่องจริง ๆ เช่น

"Luff, and bring her to the wind!"

"Aye-aye, sir!"

"Steady, steady-y-y!"

"Steady it is, sir!"

"Let her go off a point!" "Point it is, sir!" (หน้า 140)

ทอม และเพื่อนมักชอบอุปโลก โลกใหม่ของตนเสมอ โดยที่เมื่อคนหนึ่งพูด และทำท่าทางแปลก ๆ อีกคนหนึ่งก็จะรู้ได้โดยอัตโนมัติว่าควรจะทำอย่างไร เช่น เมื่อทอมได้ยินเสียงหรั้มเปตของเล่นดังแว่วมา ก็รีบแอบหลังพุ่มไม้แล้วร้องส่งพรตพวกซึ่งทอมจินตนาการเอาเองว่า "อยู่เฉย ๆ แอบอยู่ก่อนจนกว่าฉันจะให้สัญญาณ" เมื่อโจปรากฏตัวขึ้น ทอมตะโกนถามออกไปว่า "หยุดก่อน แกลเป็นใครถึงได้เดินผ่านเข้ามาในนี้ ในป่าเขอรูสึกโดยไมขออนุญาตฉันเสียก่อน" แกลเป็นใครถึง.....ถึง....." "กล้าใช้คำพูดอย่างนั้นกับฉัน" ทอมบอกบทให้ตามที่จำมาจากหนังสือ โจจึงพูดตามต่อไป "ฉันคือโรบินฮูดจริง ๆ แล้วแกลจะใคร่รู้จักฉัน" (หน้า 101)

จะเห็นได้ว่าทอมสามารถเข้ากับเพื่อนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องการเล่นได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะทอมมีความรู้มากกว่าคนอื่นจึงช่วยส่งเสริมให้ทอมเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อน และมีบุคลิกภาพเป็นผู้นำอยู่ในตัว การเล่นเกมต่าง ๆ จะเป็นการเลียนแบบวีรบุรุษหรือคนที่เป็นที่นิยมชมชอบตรงตามลักษณะทั่วไปของเด็กในวัยนี้

จากการวิเคราะห์ตัวหอมมาทั้งหมดนี้จะพบว่าหอมเป็นเด็กที่มีความอยากรู้อยากเห็น มีความเชื่อในอำนาจภายนอกตน มีความสนใจในเพศตรงข้าม มีความรับผิดชอบรอบรอบคุณเพื่อนต่อสังคม สามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ ชอบการผจญภัย และพฤติกรรมต่าง ๆ ของหอมที่แสดงออกมาสามารถอธิบายได้ตรงตามหลักจิตวิทยาทุกประการ จึงนับว่าตัวละครตัวนี้มีความสมจริงตามแนวจิตวิทยา

เบ็คกี้ แทชเชอร์

(Becky Thatcher)

สถานภาพทั่วไป

เบ็คกี้มีชื่อเต็มว่ารีเบคกา (Rebecca) เป็นตัวละครประกอบสำคัญในนวนิยายเรื่อง การผจญภัยของทอม ซอว์เยอร์ เนื่องจากเป็นตัวละครที่มีอิทธิพลผลักดันให้ตัวเอกคือทอม ซอว์เยอร์ แสดงบทบาท และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่คล่องแคล่วได้อย่างน่าสนใจ

เบ็คกี้เกิดในครอบครัวของคนที่มีฐานะค่อนข้างดี พ่อมีอาชีพตุลาการชื่อ ตุลาการแทชเชอร์ ซึ่งเป็นพี่ชายของเจฟ แทชเชอร์ (Jeff Thatcher) ทนายความที่มีชื่อเสียง และเป็นเพื่อนบ้านที่ดีของครอบครัวในละแวกบ้านเดียวกัน แม้ว่าท่านตุลาการแทชเชอร์จะเพิ่งย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในเมือง เซนต์ปีเตอส์เบิร์กในระยะเวลาไม่นานนัก คนทั่วไปก็ให้ความยกย่องนับถือเพราะเป็นคนมีฐานะและมีอาชีพที่มีเกียรติ และเป็นพี่ชายของคนที่มีชื่อเสียงอีกด้วย เบ็คกี้จึงมีความเป็นอยู่อย่างสุขสบายเพราะฐานะอันมั่นคงของบ้าน และเพราะได้รับความรักความอบอุ่นจากทั้งพ่อ และแม่อังจะเห็นได้ว่าเวลาปิดเทอมเบ็คกี้จะไล้กลับไปยังบ้านเดิมเป็นการพักผ่อน เบ็คกี้ต้องการให้แม่จ้างานปิกนิกให้แม่ก็จัดให้ ทั้งท่านตุลาการก็ให้ความร่วมมือร่วมสนุกกับลูกด้วยอย่างเต็มที่

ในด้านส่วนตัวของ เบ็คกี หล่อน เป็นเด็กที่มีรูปร่างหน้าตาน่ารัก กล่าวคือมีตาสีฟ้าผมสีเหลืองทองผูกเปียไว้ 2 เปีย ใส่เสื้อผ้าอย่างดี และสวยงาม เมื่อหอมเห็นครั้งแรกเพียงครั้งเดียวเท่านั้นก็หลงรักเบ็คกี

ก่อนหน้านี้จะย้ายเข้ามาอยู่ในเมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก เบ็คกีคงได้รับการศึกษาในโรงเรียนมาก่อนแล้วบางพอสมควร เมื่อมาอยู่ที่นี้จึงได้รับการจัดให้เข้าเรียนอยู่ในชั้นเดียวกับหอม ในเรื่องการอ่านเขียนเบ็คกีมีความสามารถทั้งสองด้านนี้พอสมควร เพราะเบ็คกีเคยขโมยอ่านตำราวิชาสรีรวิทยาที่ครูซ่อนไว้ในโต๊ะได้

การวิเคราะห์ลักษณะนิสัยจากพฤติกรรม

ความอยากรู้อยากเห็น

ในห้องเรียน แม่หอมจะพยายามเรียกร้องความสนใจในลักษณะโลกก็ตามเบ็คกีก็ไม่ได้แสดงความสนใจเลย จนกระทั่งหอมวาดรูปลงบนกระดานชนวนแล้วเอามือปิดไว้ เบ็คกีเกิดความสงสัยว่าหอมเขียนอะไรลงไปจึงขอหอมดู หอมทำที่ไม่ให้ดูเบ็คกีก็ยิ่งอยากรู้อยากเห็น หอมจึงยอมให้ดูความอยากรู้อยากเห็นของเบ็คกีเป็นเหตุให้เริ่มมีความสัมพันธ์กับหอม เบ็คกีบอกให้หอมวาดอะไรหอมก็ทำตามใจ และยังสอนให้เบ็คกีวาดอีกด้วย หลังจากการวาดรูปความสัมพันธ์ของทั้งสองก็ขึ้นแล้วหอมใช้ชีวิตเรียกร้องความอยากรู้อยากเห็นของเบ็คกีอีกด้วย การเขียนบางอย่างลงบนกระดานแล้วปิดไว้อีกเบ็คกีรบเราขอคุหอมก็แกล้งหน่วงเหนี่ยว แต่ในที่สุดก็เผยให้ดูว่าสิ่งที่เขียนนั้นคือคำสารภาพรักว่า "I Love You" ความรักของทั้งสองคนจึงได้เริ่มต้นที่จุดนี้เอง (หน้า 86-87)

อีกครั้งหนึ่งที่เบ็คกีแสดงความอยากรู้อยากเห็นออกมาก็คือ ตอนแอมชโมยหนังสือในลิ้นชักโต๊ะครูจนกระทั่งทำหนังสือนั้นขาดความตั้งใจ ตากปดก็ครุ่นคิดเป็นครั้งที่ไม่ค่อยเอาใจใส่ในการสอนนัก และยังเป็นครูที่คึกคัก เมื่อสั่งให้นักเรียนนั่งทำงานแล้วเขาก็จะนั่งก้มหน้าก้มตาอ่านหนังสือที่โต๊ะโดยไม่สนใจอะไร อ่านเสร็จก็เก็บเข้าลิ้นชัก ล้อลกุญแจทุกครั้ง เขาจะทำอย่างนี้เป็นประจำ จนกระทั่งเด็ก ๆ เห็นเป็นของลึกลับ ไม่มีใครทราบเลยว่าเขาอ่านหนังสืออะไร ทุกคนต่างก็อยากรู้อยากเห็นแต่ก็ไม่กล้าขโมยดู

หรือถามจึงได้แค่เพียงเจอกันไปต่าง ๆ นา ๆ เบ็คก็ก็เช่นกัน วันหนึ่งเมื่อเห็นครูทิ้ง
กุญแจคอไว้เบ็คก็จึงถือโอกาสขโมยดู ปรากฏว่าเป็นหนังสือสรีรวิทยา ขณะที่
เบ็คกำลังอ่านหอมมาแอบยืนอยู่ข้างหลัง เบ็คก็ตกใจคิดว่าเบ็คจึงรีบเก็บหนังสือ
การรีบร้อนยังผลให้หนังสือขาดหอมจึงถือโอกาสกระชับความสัมพันธ์ด้วยการรับผิด
และยอมรับโทษแทนเบ็คก็เมื่อครูซักถาม (หน้า 198)

ความรับผิดชอบ

เบ็คก็มีความรับผิดชอบในเรื่องการเรียนดีพอสมควรเมื่อเปรียบเทียบกับหอม
กล่าวคือ เมื่อพบความผิดพลาด และเสียใจหอมจะเลิกออกจากโรงเรียนทุกครั้ง ส่วน
เบ็คก็จะพยายามขมความเศร้าเอาไว้แล้วอดทนนั่งเรียนต่อไป แสดงว่าเบ็คก็รู้จักควบคุม
อารมณ์ได้เมื่อต้องอยู่ในภาวะที่จะต้องรับผิดชอบในเรื่องการเรียนของตน

แต่เมื่อตอนไปปีนคิก เบ็คก็ชักคำสั่งของแม่ที่บอกให้ไปนอนค้างกับมิสซิสสาร์เปอร์
เบ็คก็ไปเที่ยวกับหอมจนเพลินหลงไปอยู่ในถ้ำถึง 3 วัน การชักคำสั่งครั้งนี้ต้องทำให้
ผู้คนที่อยู่ข้างหลังพากันเป็นห่วง อาจจะวิเคราะห์ได้ว่าเบ็คก็เป็นลูกสาวคนเดียวของ
พ่อแม่ใคร่รับการความไว้มาก คำสั่งของผู้ใหญ่คงจะเคยได้รับการชักขึ้นบ่อย ๆ และ
คงไม่ได้รับการลงโทษ ดังนั้นการชักคำสั่งของแม่จึงเป็นเรื่องธรรมดา ถึงอย่างไร
เบ็คก็ไม่เอาโทษโกรธเคือง ซึ่งถือได้ว่าผู้ใหญ่เองเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมของเด็ก
ในเรื่องนี้ ซึ่งก็ตรงกับหลักทางจิตวิทยาที่ว่าบิดามารดามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก

การตัดสินใจ

บุคลิกภาพในการตัดสินใจของเบ็คก็มีผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูเช่นกัน
เบ็คก็มีความลังเลในการตัดสินใจ เมื่อตอนหอมขอให้พูดคำว่า "รัก" เรื่องนี้พอจะ
แยกวิเคราะห์ได้ตามทฤษฎีบุคลิกภาพของ فروยด์ว่า การลังเลใจนี้เกิดจากความขัด
แย้งระหว่างอิด และซูเปอร์อีโก นั่นคืออิดต้องการพูดคำว่ารักนั้น แต่วัฒนธรรม และ
การอบรมเลี้ยงดูไม่เอื้อที่จะให้อิดทำได้ตามใจปรารถนา การตัดสินใจจึงช้าลง แต่
ในที่สุดความต้องการของอิดมีกำลังแรงกว่าจึงทำให้เบ็คก็พูดคำว่ารักให้หอมรู้

ความโกรธ และความอิจฉาริษยา

เมื่อทอมเอ่ยชื่อเอมิลีรักเก่า เบ็คก็โกรธ และงอนที่ตนไม่ได้เป็นหญิงคนแรก และคนเดียวของทอม ตามธรรมชาติเกิดในวัยนี้ ดร. วอลเตอร์ แลง เบอร์ (Dr. Walter Langer) กล่าวว่าบุคคลจะมีความต้องการความรักทั้งเป็นผู้ให้ความรัก และผู้ถูกรัก (ดร. สวนา พรพัฒน์กุล, 2520: 69) เด็กในวัยนี้อยากเป็นคนเด่นคนสำคัญ เมื่อไม่ได้เป็นสมอารมณ์ต้องการจึงเกิดภาวะความเครียดทำให้แสดงอาการโกรธออกมาให้เห็น นอกจากนี้ธรรมชาติของหญิงก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับชายเช่นกัน การที่รักเอมิลีชื่อหญิงอื่นให้ไฉนเป็นการทำร้ายจิตใจอย่างมาก ความอิจฉาริษยาในตัวหญิงนั้นจึงเกิดขึ้น และความโกรธก็ตามมา

ความก้าวร้าว

หลังจากโกรธกันแล้ว ทอมหนีไปอยู่เกาะแจ๊คสัน และกลับมาอย่างวีรบุรุษ ทอมกลายเป็นคนเด่นมีคนสนใจเป็นจำนวนมาก เบ็คก็เช่นกัน หลอนพยายามเรียกร้องความสนใจจากทอมเพื่อจะได้ทันสมัยกันดังเดิม นอกจากทอมจะทำเป็นไม่สนใจแล้วทอมยังแกล้งคุยกับเอมิลีอย่างสนุกสนาน ทำให้เบ็คก็ผิดหวัง และแค้นใจ เบ็คก็ระบายความคับข้องใจครั้งนี้ด้วยการเดินทางไปหาเพื่อนที่อยู่อีกไกล ๆ กับทอมแล้วใช้วาจาคุกเพื่อนคนนั้นว่า เป็นเด็กแล้วไม่ยอมไปเรียนวันอาทิตย์ การต่อว่าเพื่อนเป็นการชกแซยซึ่งเป็นกลวิธีในการป้องกันตัวอย่างหนึ่ง ที่จริงเบ็คก็ต้องการทำกับทอม แต่กลัวว่าจะถูกโกรธ และคืนก็กินไม่ได้ แต่เมื่อเพื่อนยืนยันว่าไปเรียนจริง เบ็คก็จึงมีท่าอ่อนลงแล้วตอบว่าที่มาตอนนี้เพราะว่าในวันอาทิตย์นั้นตนต้องการจะชวนให้ไปงานปิกนิกของคนที่แม่จะจัดให้ การพูดเรื่องปิกนิกก็เพื่อดึงดูความสนใจของทอมแต่ก็ไร้ผล

การก้าวร้าวต่อเพื่อนหญิง และการพูดเรื่องปิกนิกเพื่อดึงดูใจทอมยังไม่สามารถทำให้ภาวะคับข้องใจ และความแค้นใจของเบ็คก็ลดลง ดังนั้นหลอนจึงต้องหาทางแก้ไขใหม่เพื่อทำให้อินทรีย์เกิดความสมคุลย์ เบ็คก็ใช้วิธีหนามยอกเอาหนามบ่ง วิธีนี้เบ็คก็ไปนั่งเบียดชิดกับเพื่อนชายชื่ออัลเฟรด (Alfred) คุนหนังสือ และรูปภาพกัน เป็นอีกวิธีหนึ่งของกลวิธีในการป้องกันตัว ทอมเห็นเข้าจึงเกิดความอิจฉาและหึงหวงจนไม่ทราบ

ว่าจะทำอะไรก็จึงจะแก้ปัญหาได้ จึงเดินออกจากโรงเรียนไปแล้วไปกลับมาอีกเลย
เบ็คก็พอใจในปฏิกิริยาของทอมมาก แต่ก็เฝ้าคอยเจียหยูหึงการกลับมาของทอม เมื่อ
แน่ใจว่าทอมไม่กลับมาแน่แล้ว เบ็คก็จึงอารมณ์เสียอัลเฟรดจะชวนพูดคุยอะไรด้วย
หล่อนก็มีโยคีที่จะหึง และยังแสดงอาการก้าวร้าวกับอัลเฟรดด้วยการคว่ำคอให้ออกไป
ให้พ้น เมื่ออัลเฟรดถามถึงเหตุผล

ตอนที่เบ็คก็ทำหนังสือชาก็แสดงความก้าวร้าวกับทอมด้วยการบอกว่า ทอม
ไม่มีมารยาทที่มาแอบดูตนเป็นกลวิธีานประเภทการโยนความผิดให้คนอื่น

การเลียนแบบ

ตามปกติเด็กวัยนี้มักจะเล่น หรือแสดงกิริยาอาการลอกเลียนตามแบบคนที่ตน
ชอบและเลียนแบบผู้ใหญ่ เมื่อตอนไปปิกนิก เบ็คก็เตรียมขนมเค้กไปด้วย และได้บอก
กับทอมว่าเป็นเค้กแต่งงาน (Wedding cake) ระหว่างตนและทอม พฤติกรรมอย่าง
นี้เป็นพฤติกรรมที่ลอกเลียนแบบจากการที่ไคเห็นผู้ใหญ่เขาทำกัน (หน้า 282)
การขอให้แม่จัดปิกนิกก็ถือว่าเป็นพฤติกรรมเลียนแบบผู้ใหญ่ในการจัดปาร์ตี้สังสรรค์

การเข้ากลุ่มเพื่อน

เบ็คก็เข้ากลุ่มเพื่อนไคดีพอสมควรเพราะเป็นคนน่ารัก และครอบครัวมีฐานะ
ดีเป็นที่นับหน้าถือตา เบ็คก็ให้แม่จัดปิกนิกแล้วหล่อนก็ได้ชวนเพื่อนให้ไปร่วม และเพื่อน ๆ
หลายคนก็ขอร่วมไปด้วยหลายคนก็ยอมแสดงว่าเบ็คก็เป็นที่เข้ากับเพื่อนไคเร็วเพราะ
ช่วงระยะเวลาสั้นเพียงไม่ถึงภาคเรียน

เท่าที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมที่เบ็คก็แสดงออกส่วนใหญ่ก็ตรงตาม
ลักษณะทั่วไปของเด็กในวัยนี้ตามหลักทางจิตวิทยา แม้ว่าจะไม่ได้แสดงบทบาทอะไรมากนัก
เนื่องจากเป็นเพียงตัวประกอบก็ตาม

โจ ฮาร์เปอร์

(Joe Harper)

สถานภาพทั่วไป

โจ หรือโจเซฟ ฮาร์เปอร์ (Joseph Harper) เป็นตัวละครประกอบสำคัญ
อีกตัวหนึ่งในนวนิยายเรื่อง การผจญภัยของทอม ซอว์เยอร์ โจเป็นเพื่อนสนิทกับทอม
ซึ่งทอมถือว่าเป็นถึง "Bosom Friend"

โจเป็นบุตรชายของมิสซิสฮาร์เปอร์ซึ่งเป็นคนค่อนข้างจะซีเหี้ยมทั้งที่ก็มีฐานะ
ปานกลาง ความซีเหี้ยมของหล่อนทำให้โจต้องหนีออกจากบ้านไปกับทอมกล่าวคือ
โจถูกแม่หาว่าขโมยกินเนยเหลวจึงถูกแม่เขียน โจน้อยใจ และเสียใจที่แม่ทำรุนแรง
กับตนทั้ง ๆ ที่ตนไม่ได้ทำความผิดดังกล่าวจึงหนีออกจากบ้านมาพบทอมซึ่งกำลังมีความ
ผิดอยู่พอดี จึงชวนกันหนีไปอยู่ที่เกาะแจ๊คสัน เมื่อลุดหายไป และเป็นที่เข้าใจกันว่า
จมน้ำตายพร้อมกับทอมและฮัค มิสซิสฮาร์เปอร์จึงมาปรับทุกข์กับป้าโพลลีพร้อมทั้งร้อง
ไห้เสียใจต่อการกระทำของคนที่รุนแรงกับลูก หล่อนรำพันว่า "ฉันไม่น่าจะเขียนโจ
เพียงเพราะเขาขโมยกินเนยเท่านั้นเลย ทำไมฉันจึงไม่เคยนึกถึงเวลาที่ฉันทิ้งมัน
ไว้จนบูด แล้วก็ต้องเหตังเสียก็หลายครั้ง" (หน้า 157) คำพูดนี้แสดงถึงว่าที่บ้าน
ของมิสซิสฮาร์เปอร์คงมีฐานะพอประมาณจึงสามารถจัดหาอาหารมาได้พอเพียง และ
ยังเหตังเพราะปล่อยไว้ให้บูดบ่อย ๆ

เมื่อตอนที่ตุลาการแพทเธอร์จัดปิกนิก ท่านก็ได้ขอให้มิสซิสฮาร์เปอร์รับเบ็คกี
กับทอมไปพักแรมที่บ้านของหล่อน มิสซิสฮาร์เปอร์ตอบตกลง นี่ย่อมแสดงว่าครอบครัว
ของโจเป็นที่นับถือ และไว้วางใจในหมู่บ้าน และคงมีฐานะปานกลางเพราะสามารถรับ
จัดการเรื่องอาหารการกินกับที่พักให้กับเบ็คกีซึ่งเป็นลูกของคนมีหน้ามีตาได้ แต่อย่างไร
ก็ตามความซีเหี้ยมของหล่อนทำให้โจไม่ได้รับความสุขจากครอบครัวเท่าที่ควร

ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาโจเรียนชั้นเดียวกับทอม

วิเคราะห์ลักษณะนิสัยจากพฤติกรรม

ความยุติธรรม

ลักษณะเด่นของโจ คือความยุติธรรม เวลาเล่นโจชอบที่จะเล่นอย่างมีกฎเกณฑ์ และยึดมั่นในกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้นั้นโดยไม่ยอมละเมิดเป็นอันขาด ดังเช่นตอนที่เล่นตัวเห็บกับทอม ทอมตั้งกฎเอาไว้ว่าถ้าตัวเห็บอยู่ในแดนใครคนนั้นก็มีสิทธิ์ทำอะไรกับตัวเห็บก็ได้ เมื่อตัวเห็บไปอยู่ข้างโจเสมอ ทอมรู้สึกอยากเล่นเป็นกำลังจึงเอื้อมมือไปเหยียด ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในแดนของตน โจไม่พอใจจึงบอกว่า "ทำอย่างนั้นไม่ยุติธรรม นี่ แกต้องปล่อยให้มันอยู่ตามลำพังของมันเฉย ๆ ชี" (...it ain't fair, just let him alone) (หน้า 91)

ตอนที่เล่นโรบินฮูด ทอมเป็นโรบินฮูด ส่วนโจเป็นกาย ออฟ. กิสบอร์น (Guy of Guisborne) ทั้งสองสู้กัน กำลังของทอมสู้โจไม่ได้แต่กลับบังคับให้โจล้ม เพราะตามหนังสือโรบินฮูดจะเป็นฝ่ายชนะ โจไม่ยอมล้มเพราะตนไม่ได้เป็นฝ่ายแพ้ถึงแพ้ ทอมคงหากที่ควรจะล้ม และให้ตนมาเสียถ้าพวกกันในเชิงการต่อสู้ขณะนั้น จึงจะ "เป็นการยุติธรรม" ทอมก็ไม่ยอมแพ้เพราะ "ในหนังสือไม่ได้เป็นเช่นนั้นนี่นา" ต่างคนต่างไม่ยอม ทอมจึงประนีประนอมว่าจะเปลี่ยนให้โจเป็นโรบินฮูดครั้งหนึ่งเพื่อจะได้มีโอกาสฆ่าตนซึ่งจะเปลี่ยนเป็น เซอร์ฟ ออฟ นอตติงแฮม (Sheriff of Nottingham) ให้ เรื่องจึงได้ยุติลงโดยไม่เกิดการรบกวนเหมือนเมื่อคราวเล่นตัวเห็บกัน (หน้า 102)

ความคับข้องใจ

โจหนีออกจากบ้านเพราะเกิดความคับข้องใจเนื่องจากแม่เขียนหาว่าขโมยกินเนยซึ่งที่จริงแล้วโจไม่ได้รู้รสชาติของเนยนั้นเลย โจจึงเกิดความน้อยใจ และเสียใจมากเมื่อเจอกับทอมจึงชวนหนีไปด้วยกัน ความคับข้องใจเป็นเหตุผลักดันให้อินทรีแสดงพฤติกรรมบางอย่างเพื่อลดความเครียด การแสดงพฤติกรรมชนิดนี้ของโจทางจิตวิทยาถือว่าเป็นพฤติกรรมแบบหลีกเลี่ยงสถานการณ์ (Withdraw)

เมื่อไปอยู่ที่เกาะแจ๊คสัน ตอนแรกทั้งคณะก็มีความสุขกันดีแต่พอนานเข้าโจรู้สึกคิดถึงบ้านอยากกลับบ้านขึ้นมาอย่างรุนแรง นิภา(นิภา นิธิยานน, 2520: 141-142) อธิบายว่า โรคคิดถึงบ้านซึ่งแสดงอาการแบบเด็กเล็ก ๆ เช่น ร้องไห้ และงุนงงว่า จิตว่าเป็นพฤติกรรมแบบถดถอย (Regression) ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งในเด็กเล็ก เด็กโต เด็กวัยรุ่น และแม้แต่วัยชราตอนต้นที่ต้อง จากพ่อแม่และบ้านที่เคยอยู่อย่างอบอุ่น พฤติกรรมแบบนี้เป็นพฤติกรรมที่ยอมแพ้ต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นการถดถอยกลับสู่พฤติกรรมที่เคยใช้ได้ในเวลาการแก้ปัญหา และอุปสรรคในช่วงชีวิตที่แล้ว ๆ มา อาการคิดถึงบ้านของโจทำให้เกิดความคับข้องใจจึงแสดงความงุนงงใจแบบเด็ก ๆ ออกมา โจบอกทอมว่าคิดถึงบ้านคิดถึงแม่ อยากจะอยู่กับแม่ และจะกลับบ้านแน่นอน(หน้า 165)

ความก้าวร้าว

โจมีลักษณะในเรื่องความก้าวร้าวเช่นเดียวกับทอม คือความก้าวร้าวโดยมากจะมาจากจิตไร้สำนึก การเล่นทำสงครามกับทอม การเล่นตัวเห็บ การเล่นโรบินฮูด การเล่นโจรสลัด การเข้าร่วมชุมนุมโจร เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นพฤติกรรมที่ได้รับการกระตุ้นหรือมีพื้นฐานมาจากสัญชาตญาณความทะยานของฟรอยด์ทั้งสิ้น

การเล่น และการเข้ากลุ่มเพื่อน

การเล่นของโจมักจะเป็นการเล่นในกลุ่มเพื่อนคือการ เล่นที่ต้องใช้กำลังต่อสู้เป็นส่วนมาก ดังนั้นโจจึงเข้ากลุ่มเพื่อนได้ก็โดยเฉพาะเพื่อนเล่น และส่วนที่เป็นเรื่องของการเล่นนั้น โจชอบที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด ซึ่งก็ตรงกับพัฒนาการทางสังคมของเด็กในวัยนี้ว่ามักจะยึดกฎเกณฑ์ของกลุ่มเป็นหลักปฏิบัติอย่างจริงจัง

โจแม้จะมีบทไม่เด่นนักแต่พฤติกรรมของโจก็สมจริงตามแนวจิตวิทยา กล่าวคือรู้จักเรื่องของความยุติธรรม มีการเล่นผจญภัยเลียนแบบวีรบุรุษ ปฏิบัติตามกฎของกลุ่ม ซึ่งทั้งหมดนี้เหมาะสมกับวัย และพฤติกรรมก็มีสาเหตุ และแสดงออกมาอย่างสมเหตุสมผลตามแนวจิตวิทยาทั้งสิ้น

ฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์

(Huckleberry Finn)

สถานภาพทั่วไป

ฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์ เป็นเด็กเร่ร่อน (Juvenile pariah) ลูกของคน
ซึ่งมาไม่มีหัวนอนปลายเท้าซึ่งมีความชั่วร้ายชอบใช้กำลังทุบตีฮัคเซมอ ฮัคเป็นที่รังเกียจ
ของสังคมภายในเมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กโดยเฉพาะจากผู้ที่ เป็นแม่ทั้งหลาย เพราะใน
สายตาของคนเหล่านี้ฮัคเป็นคนเกลียดคร้าน ไม่มีระเบียบวินัย เป็นไพร่ต่ำช้าเลวทราม
แต่เด็ก ๆ ทุกคนจะชื่นชม และอิจฉาฮัคที่มีอิสระเสรี ไม่ต้องอยู่ภายใต้ระเบียบหรือกฎ
ข้อบังคับของใคร ฮัคไม่ต้องแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าดี ๆ แต่จะแต่งด้วยเสื้อผ้าเก่า ๆ ของ
ผู้ใหญ่ใส่แล้วหลวม ๆ ลากพื้น ซากๆวันๆ ใส่หมวกปีกกว้างซาด ๆ จะไปไหนมาไหน
ใดก็ตามใจ ฮัคจะชอบนอนตามประตูบ้านคนในเวลาที่มิอากาศดี แต่ถ้าฝนตกก็จะเข้า
ไปนอนในถังใหญ่ ๆ (hogshead) ฮัคไม่ต้องไปโรงเรียน ไม่ต้องไปโบสถ์ ไม่ต้อง
เรียกใครว่านายหรือครู ไม่ต้องเชื่อฟังใคร ฮัคจะไม่ตกปลาหรือว่ายน้ำเมื่อไหร่หรือ
ที่ไหนจะอยู่นานสักเท่าไรก็ตามแต่ใจ ไม่มีใครมาคอยห้ามจะนอนดึกก็ได้ ไม่ต้องอาบน้ำ
ไม่ต้องใส่เสื้อผ้าสะอาดไม่ต้องใส่รองเท้า จะพูดสบถสาบานใดก็ตามใจในขณะที่เกิดอื่น ๆ
จะทำได้เลย

สภาพครอบครัวของฮัคนั้น เป็นสภาพบ้านแตก (Broken home) ฮัคมีพ่อเพียง
คนเดียวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเขามากที่สุด การเกี่ยวข้องกันก็มีได้เป็นการให้ความ
รัก ความอบอุ่นเลย ตรงกันข้ามพ่อจะทุบตีฮัคเมื่อเขาจนไม่ได้สติ หรือเมื่อต้องการ
เงินจากฮัค ตัวอย่างเช่นเมื่อทอม และฮัคได้ส่วนแบ่งจากเงินที่พบในถ้ำคนละ 6,000
เหรียญ และฮัคได้เข้ามาอยู่ในอุปการะของแม่หม้ายคักลาสในฐานะบุตรบุญธรรม เมื่อ
พ่อรู้ข่าวก็มาหา และขู่ว่าจะเอาเงินจากฮัคทันที (หน้า 69) ฮัคไม่มีให้พ่อก็ลากตัว
ไปขังไว้ในกระท่อมในป่า บางวันก็ปล่อยให้ออกอยาก พ่อไม่ต้องการให้ฮัคเป็นคนมี
วัฒนธรรม (Civilized) เลย แต่อย่างไรก็ตามฮัคยังชอบอยู่กับพ่อกว่าที่จะอยู่

กับแม่หม้ายคักลาส เพราะการอยู่กับพ่อ อัครสามารถทำทุกสิ่งเท่าที่ใจปรารถนาได้ ครอบครัวของอัครเป็นครอบครัวที่ยากจน สภาพพ่อซึ่งเมาสุกเป็นเด็กเร่ร่อนจึงถูกสังคมรังเกียจไม่มีใครยกย่องนับถือเลย ในสังคมก็มีแต่เด็ก ๆ เท่านั้นที่มองอัครด้วยความอิฉาในความอิสระเสรี และต้องการผูกคูกับอัครแม่จะเป็นการฝ่าฝืนระเบียบของสังคมก็ตาม

ในด้านการศึกษา อัครอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้เลย เพราะไม่เคยเข้าโรงเรียนเหมือนเด็กอื่น ๆ แต่ในตอนที่เมื่อได้เข้ามาอยู่ในบ้านของแม่หม้ายคักลาส อัครได้เข้าโรงเรียน และได้เรียนรู้วัฒนธรรมต่าง ๆ มากขึ้น อัครจึงอ่านออก และเขียนได้บ้าง ส่วนในเรื่องของการใช้ถ้อยคำในการสนทนาเห็นได้ว่าอัครมาจากครอบครัวที่ค่อนข้างต่ำ เพราะไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์ และออกเสียงรวบคำเสียจนแทบจะจำคำเดิมไม่ได้ เช่น อัครเล่าว่า "The widow she cried over me, and called me a poor lost lamb, and she called me a lot of other names too, but she never meant no harm. She put me in them new clothes again, and I couldn't do nothing but sweat and sweat, and feel all cramped up....."

วิเคราะห์ลักษณะนิสัยจากพฤติกรรม

ความฉลาด และความซุกซน

เนื่องจากอัครอ่านหนังสือไม่ออกจึงทำให้ไม่ค่อยเข้าใจการเล่นซุกซนอย่างที่ทอมเล่นนัก แต่เนื่องจากอัครมีความผูกพันอยู่กับธรรมชาติมาก อัครจึงมีความฉลาดและรอบรู้ในเรื่องของธรรมชาติไ้มากกว่าใคร ๆ เพราะอัครเป็นคนช่างสังเกต เช่น เมื่อมีคนเล่าเรื่องราวชายคนหนึ่งจมน้ำตายในลักษณะคว่ำหน้า ไม่รู้ว่าผู้ตายเป็นใครเพราะตายมาหลายวันแล้ว สังเกตจากรูปพรรณสัณฐาน และเสื้อผ้าก็ลงสรุปกันว่าผู้ตายคือ

พ่อของฮัค แต่ฮัคไม่คิดเช่นนั้นเพราะรู้ว่าถ้าผู้ชายจนนำตายศพจะต้องอยู่ในลักษณะที่
หงายหน้า ดังนั้นศพนั้นจะต้อง เป็นศพของผู้หญิงที่แต่งตัวสวยเสื้อผ่าผู้ชายแน่นอน
(หน้า 61)

วันหนึ่งฮัคเดินออกมาจากบ้านพบรอยเท้าคน ฮัคพิจารณารอยเท้านั้นดูอย่าง
ละเอียดก็พบว่า เป็นรอยเท้าที่เดินวนไปวนมาบางครั้งก็หยุดอยู่แถว ๆ รั้วบ้านของแม่
หมายศักดิ์ลาส และพบว่าที่เดินรอบเท้าชายมีรูปกากบาทอยู่ ฮัคจึงรู้ว่าเจ้าของรอยเท้า
นั้นคือพ่อของตนเอง ฮัคสามารถปะติดปะต่อเรื่องราวได้โดยตลอดว่า พ่อคงรู้ข่าว
ถึงความร่ำรวยของตนแล้วจึงตั้งใจมาหาเพื่อบังคับขู่เข็ญเอาเงินจากตน ดังนั้นฮัค
จึงรีบไปหาตุลาการแทชเชอร์ เพื่อบอกขายเงินของตนให้จะได้ไม่มีเงินเหลือไว้ให้พ่อ
รักโก (หน้า 66-67) การที่ฮัคทำเช่นนั้นเพราะฮัคนิสัยของพ่อที่ว่าพ่อจะต้องการ
เงินเพื่อนำไปซื้อเหล้าดื่ม ฮัคเคยถูกทุบตีเพราะไม่มีเงินให้พ่ออยู่เสมอความรู้สึกที่
ฝังใจนี้จึงทำให้ฮัคไม่ยอมมีเงินจำนวนมากเพราะถ้าพ่อได้ไปพอกก็คงจะเอาไปใช้ใน
เรื่องเหล้า และดื่มเสียจนเมาไม่ไต่สติ เวลาที่พ่อเมามาก ๆ พ่อก็จะอาละวาดเสมอ
ฮัคคงไม่ชอบพบกับสภาพ เช่นนั้นอีกจึงทำให้ฮัคต้องขายเงินให้แก่ตุลาการ นอกจาก
นี้การขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อทำให้ฮัคไม่ต้องการให้เงินแก่พ่อ ความสัมพันธ์
ระหว่างฮัค และพ่อก็ไม่พอที่จะทำให้ฮัคจะสนิทสนม และรักใคร่พ่อนัก

หลังจากที่แน่ใจว่าฮัคไม่มีเงินให้ตนจริง ๆ แล้วพ่อก็จับฮัคไปขังไว้ในกระท่อม
ในป่า คับหนึ่พ่อเมามาก และพยายามจะฆ่าฮัคเพราะเข้าใจผิดว่าเป็นยมทูต
(Angel of Death) การถูกทรมานจากพ่อให้ฮัคอยากบ้าง กวดยการทุบตีบ้าง และ
การที่พ่อจะฆ่าเช่นนี้ทำให้ฮัคทนไม่ไหวจึงคิดหนีจากพ่อ ฮัคพยายามใช้เลื่อย เลื่อยฝา
ไม้ออกมา ก่อนจะไปฮัคได้รวบรวมอาหารต่าง ๆ ที่พ่อมืออยู่ไปก๊วย และได้เข้าไป
ในป่าฆ่าหมูป่าตาย แล้วเอาขวานฟันคอหมูให้เลือดออกให้หมด แสดงว่าฮัครู้วิธีการ
เอาเลือดหมูออกอย่างวิธีการฆ่าหมูทั่ว ๆ ไป หลังจากฆ่าหมูแล้วฮัคเอาหินใส่ลงหนัก ๆ
ลากจากในบานไปที่ประตูจากประตูไปฝั่งน้ำ เสร็จแล้วฮัคนำถุงอาหาร เลื่อย และขวาน
วางไว้ที่เดิม จากนั้นฮัคเจาะรูที่ก้นถุงอาหารให้บางอย่างไหลออกมา และนำไปอีกทาง

หนึ่งเพื่ออำพรางตาคนที่ติดตามตนให้เข้าใจว่าตนถูกฆาตกรรมแน่นอน เมื่อเห็นร่องรอยต่าง ๆ ที่อัคคีไ้ทำไว้รวมทั้งเลือดหมูที่อัคคีไ้ทำให้หยดไว้ด้วย (หน้า 85-86) นับว่าอัคคีเป็นคนฉลาด และรอบคอบมากทีเดียว

เมื่ออัคคีได้พบกับจิมที่บนเกาะแจ๊คสัน และไ้รู้เรื่องราวต่าง ๆ จากจิมแล้ว อัคคีต้องการสืบความในนี้ในเมืองเป็นอย่างดี ชาวบ้านจะวิพากษ์วิจารณ์เรื่องของตนและเรื่องของจิมอย่างไร ดังนั้นอัคคีจึงปลอมตัวเป็นเด็กผู้หญิงเพื่อไปสืบข่าวนี้ (หน้า 108-114)

ขณะที่อัคคี และจิมพากันล่องแพไปทางใต้ ทั้งสองได้พบเรือเกยหินโสโครกลำหนึ่ง เมื่อขึ้นไปสำรวจพบว่าชายคนหนึ่งกำลังจะโดนเพื่อนร่วมแก๊งฆ่า อัคคีแก้ปัญหาปล่อยเรือลำนั้นให้หลบลอยไปตามน้ำเสียก่อนเพื่อชะลอการฆาตกรรมนั้นให้ช้าลง ส่วนตัวอัคคีก็หาอุบายให้พวกฆาตกรเหล่านั้นถูกจับแทนที่จะปล่อยให้จมน้ำตายไปพร้อมกับเรือที่กำลังจะจมลงทุกขณะ กล่าวคืออัคคีทำแก๊งร่องไฟพุ่มพายนํ้าตา บอกกับคนเฝ้าเรืออยู่ชายฝั่งว่าตน และพ่อแม่กำลังเคราะห์ร้ายเพราะเรือลำที่ลอยไปตามน้ำเกยตื้นและกำลังจะจม พ่อแม่ยังติดอยู่ในนั้น คนหนึ่งรอกมาไ้จึงรับมาตามไ้ตนไปช่วยพ่อกับแม่ของตน (หน้า 128-129) ถวายวิธีนี้ฆาตกรทั้งหมดยกก็ถูกจับ

ขณะที่ล่องแพไปกับจิม มีพวกตามล่าพวกทาสที่หนีจากเจ้าของมาคณะหนึ่งแล่นเรือเข้ามาใกล้ ๆ และซักถาม อัคคีว่ามีใครอยู่บนแพบ้าง ผิวขาวหรือผิวดำ อัคคีบอกว่ามีพ่อ แม่ และน้องสาวอยู่ ผิวขาว คนเหล่านั้นจะขึ้นมาค้นดู อัคคีจึงพูดให้คนพวกนั้นเข้าใจว่าพ่อของตนกำลังเป็นโรคจิตต่อร้ายแรง คณะตามล่าทาสจึงไม่ขึ้นแพมาดูเพราะสติปัญญาของอัคคี (หน้า 147-148)

ตอนที่แพแตกอัคคีไ้ไปอาศัยบ้านตระกูลแกรนจ์เจอร์ฟอร์ด อยู่โดยโกหกว่าชื่อจอร์จ แจ๊คสัน (George Jackson) รุ่งเช้าอัคคีจำชื่อที่ตนโกหกไ้ไม่ได้ จึงหลอกถามบัค (Buck) ลูกชายของแกรนจ์เจอร์ฟอร์ดซึ่งมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับตนว่า "บัคแกสะกดหนังสือเป็นไหม พนันไ้เลยว่าแกสะกดชื่อฉันไม่ถูกหรอก" บัคบอกว่าไ้แล้วสะกดให้ฟังอัคคีจึงไ้รู้ว่าตนโกหกเขาไ้ว่าชื่อจอร์จ แจ๊คสัน (หน้า 158)

วันหนึ่งมิสโซเฟีย (Miss Sophia) พี่สาวของบัคใช้ให้สตีปหยิบหนังสือพระคัมภีร์ที่หลอนลิ้มไว้ที่โบสถ์ จากท่าที่ที่รอนรนของมิสโซเฟียจนฮัคสังเกตุเห็นได้ชัด ฮัคจึงรู้ได้ทันทีว่าจะต้องมีอะไรนอกเหนือจากหนังสือนี้แน่นอน ฮัคจึงเขย่าหนังสือดู พบกระดาษเขียนว่า "สี่สองกริ่ง" ร่วงลงมา กระดาษนั้นเป็นกระดาษที่ลูกชายของตระกูลเซฟเฟิร์ดสันเขียนมามิสโซเฟียให้หนีตามไปในเวลานั้น อาถรรพ์กิริยาของมิสโซเฟียที่แสดงออกนั้นฮัคคิดว่า "เป็นสิ่งที่ผิดปกติมากที่หญิงสาวจะกระวนกระวายใจมากมายเพียงแค่ว่าเรื่องการลี้หนีหนังสือพระคัมภีร์เท่านั้น" (หน้า 170)

ขณะที่แมรี เจน (Mary Jane) และน้อง ๆ กำลังถูกนักต้มตุ๋นที่อ้างตัวมาเป็นลุงหลอกเอาสมบัติ ฮัคหาทางช่วยในคอนแรกด้วยการขโมยเอาถุงเงินของแมรีที่นักต้มเก็บไว้ เอาไปซ่อนไว้ที่ในโรงศพของพ่อของแมรี เพราะเห็นว่าเป็นที่ ๆ ปลอกลับที่สุด และก็ปลอกลับจริง ๆ ควบ (หน้า 244)

ตอนสุดท้ายของเรื่อง ฮัคจะไปช่วยจิมที่ฟาร์มของครอบครัวเฟลป์ส (Phelps) ป้าแซลลี (Aunt Sally) ซึ่งเป็นป้าอีกคนหนึ่งของทอม กำลังคอยทอมอยู่เพราะทอมบอกว่าจะมาที่ฟาร์มของหลอน ป้าแซลลีไม่เคยเห็นหน้าทอมมาก่อนเลย พอเห็นฮัคเข้าก็เข้าใจผิดคิดว่าฮัคคือทอม ฮัคจึงได้โอกาสสวมรอยแทนที่เพราะเป็นโอกาสดีที่จะได้ช่วยจิมได้สะดวกขึ้น เมื่อทอมมาถึงฮัค และทอมจึงตกลงกันช่วยจิมให้ทอมบอกป้าแซลลีว่าเป็นชีวิตทุกคนในฟาร์มเชื่อสนิท (หน้า 290-300)

จากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว พอจะประมวลได้ว่าฮัคเป็นเด็กช่างสังเกต มีไหวพริบ และฉลาดในการแก้ปัญหา ซึ่งในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น ฮัคมักอาศัยประสบการณ์จากธรรมชาติเสียมากกว่าการเรียนรู้จากการอบรมสั่งสอน

การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากแต่เดิมฮัคใช้ชีวิตอย่างอิสระจะทำอะไรก็ได้จึงใจต้องการ เช่น การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าหลวม ๆ ขาด ๆ การสูบบุหรี่ การพูดคำหยาบ การเล่นเป็นต้น แต่เมื่อได้มาอยู่ในอุปการะของแม่ม่ายดักลาสซึ่งเป็นคนเคร่งครัดในระเบียบวินัย

การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่จึงเป็นปัญหาสำคัญสำหรับอັค อັคมีความคับข้องใจที่ต้องเผชิญกับระเบียบกฎเกณฑ์คำสั่งสอนภายในบ้านซึ่งถือเป็นอุปสรรคขัดขวางการทำให้ความต้องการของเขาได้รับการตอบสนอง (สวานา พรพิณกุล , 2520: 92)

กล่าวคืออັคไม่อาจสนุกสนานได้ จะออกไปเที่ยวไปตกปลาเล่นไม่ได้ กินอาหารมูมามไม่ได้ ต้องใส่เสื้อผ้าสะอาด ต้องเรียนหนังสือ และสวดมนต์ซึ่งเป็นสิ่งที่อັคไม่คุ้นเคย การที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างใหม่ซึ่งขัดกับพฤติกรรมอย่างเก่าโดยสิ้นเชิงให้ไ้ครบถ้วนโดยทันทีทันใดนั้นย่อมก่อให้เกิดความไม่สบายใจ อັคทนอยู่ได้ไม่นานจึงหนีออกจากบ้านไปใช้ชีวิตอย่างเดิมซึ่งถือเป็นการลดความเครียดทำให้ร่างกายอยู่ในสภาวะสมดุลขึ้น แต่แล้วหอมตามมาพบจึงเกลี้ยกล่อมให้อັคกลับไปบ้านดังเดิม โดยสัญญาว่าจะรับตั้งขนมใจ และจะให้อັคเข้าร่วมด้วย อັคจึงยอมกลับ การที่อັคกลับนี้มีสาเหตุ 2 ประการ คือ ประการแรกอັคได้มีโอกาสออกมาผ่อนคลายความเครียดระยะหนึ่งแล้ว ความคับข้องใจที่ไม่ได้สนุกสนานที่ต้องใส่เสื้อผ้าดี ๆ ก็ค่อยๆ ลดลง ประการที่สองอັคเกิดความต้องการใหม่ขึ้นคือการเข้าร่วมเล่นในขนมใจของหอมซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องล่อใจ หรือตัวเสริมแรงให้อัทรียตอบสนองด้วยพฤติกรรมที่พึงปรารถนาตามทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner) (ประสาธ อิศรปริศา, 2518: 57)

เมื่ออັคกลับไปอยู่ที่บ้านของแม่หมายถักกลาสตามเดิมก็เกิดความคับข้องใจอีก เพราะต้องอยู่ภายในบรรยากาศที่เคร่งเครียดอีก คือ จะต้องใส่เสื้อผ้าใหม่ที่พอดีตัวและสะอาด ซึ่งทำให้อັคต้องนั่งเหงื่อไหลไม่สบายทั้งวัน จะกินอาหารก็ต้องรอสัญญาณจากกระดิ่งจึงเข้าประจำที่ได้ และกว่าจะกินได้ก็ต้องรอให้แม่หมายถักกลาสพยักหน้าอนุญาตเสียก่อน หลังจากการกินอาหารแล้วมิสซิสตักกลาสจะให้อັคสวดมนต์ และสอนเกี่ยวกับศาสนา เช่นเรื่องโมเสส (Moses) ซึ่งอັคไม่รู้สึกละเลย นอกจากนั้นมิสวัตสันนางสาวของมิสซิสตักกลาสยังคอยมาสอนให้อັคหัดสะกดคำ และอ่านหนังสืออีกด้วย การจู้จุกจิกในเรื่องกริยามารยาทของมิสวัตสันทำให้อັครำคาญใจ (หน้า 50) แต่อย่างไรก็ตามอັคก็ค่อย ๆ ปรับตัว และเริ่มจะทนสิ่งเหล่านี้ได้บ้างอັคมีทางผ่อนคลายความเครียดจากความคับข้องใจด้วยการออกไปเล่นกับหอมบ้าง และหนีโรงเรียน

ไปสู่มนุษรี ไปตกปลา ไปว่ายน้ำ บ้างเป็นครั้งคราว เมื่อพ่อฮักมากก็ได้ห้ามฮักไม่ให้ไปโรงเรียน เพราะไม่ต้องการเห็นลูกเป็นคนมีอารยธรรม แต่ฮักก็ยังไปโรงเรียนอยู่เสมอ และยิ่งอยากไปมากขึ้นเพื่อต่อต้านพ่อ (หน้า 74) ความคิดต่อต้านพอนี้มีผลมาจากการที่ฮักไม่เคยได้รับความรักความอบอุ่นจากพ่อเลย ตรงกันข้ามฮักถูกพ่อทารุณอยู่เสมอดังนั้นจึงทำให้ฮักแสดงพฤติกรรมต่อต้านพ่อเช่นนั้น

ต่อมาเมื่อถูกพ่อลากตัวเข้าไปขังไว้ในกระท่อมในป่า ฮักได้สัมผัสกับธรรมชาติแบบเดิมซึ่งตรงกับลักษณะนิสัยของตนมาก ฮักแทบจะไม่คงปรับตัวเลยที่จะเข้ากับสภาวะเช่นนั้น และหลังจากที่หนีออกจากกระท่อมไปได้ ฮักได้พบกับจิมแล้วพากันล่องแพหนีไปทางใต้ใค้ฉลุย และมีความเป็นอยู่ตามธรรมชาติที่ตนรักอยู่ระยะเวลานาน ความผูกพันกับธรรมชาตินี้เป็นเหตุให้ฮักไม่ยอมรับการอุปการะจากมิสซิสแซลลี เฟลพ์

(Mrs, Sally Phelps) ในฐานะบุตรบุญธรรมฮัก เพราะฮักทนต่อสภาพอย่างบ้านของแม่หมายดักลาสฮักไม่ไหวแล้ว (หน้า 369)

ความอยากรู้อยากเห็น

ฮักมีความอยากรู้อยากเห็น และอยากทดลองในสิ่งที่ใคร่รู้อย่างเด็กในวัยเดียวกันทั่วไป เช่น เมื่อรู้ว่าแมวตายจะช่วยรักษาหูกได้ก็อยากทดลองดู จึงได้นักแนกับทอมไปตีป่าช้า แต่ก็ไม่ได้ทดลองเพราะเกิดการฆาตกรรมในป่าช้าเสียก่อน

(The Adventures of Tom Sawyer , หน้า 80)

มิสวัตสันสอนให้สวคมนต์ และบอกว่าเมื่อต้องการสิ่งใดอันวอนขอจากพระเจ้าก็จะไ้สิ่งนั้นตามต้องการ วันหนึ่งฮักมีเชือกสำหรับตกปลาแต่ไม่มีเบ็ดจึงทำตามที่มีสวัตสันบอก แต่ก็ไม่ได้เบ็ดตามต้องการ จึงไปบอกมิสวัตสัน และขอให้มิสวัตสันสวคขอให้ มิสวัตสันรู้ว่าฮักบ้าโดยไม่ได้บอกเหตุผล (หน้า 60)

เมื่อทราบจากทอมว่าการถูตะเกียง หรือแหวนจะได้ปีศาจมาเป็นทาสรับใช้ ฮักก็คิดอยู่ถึง 3 วัน ในที่สุดก็อยากจะเห็นว่าคำพูดที่ทอมพูดนั้นจะเป็นจริงแค่ไหน ฮักจึงลงมือถูตะเกียงจนเหงื่อชุ่มตัว แต่ก็ไม่เห็นมีอะไรเกิดขึ้น จึงไม่เชื่อคำพูดทอมในเรื่องนี้อีกต่อไป (หน้า 64)

เมื่อพบเรือเกยหินโสโครก ฮัคอยากเห็นว่าข้างในมีอะไรบ้างจึงชวนจิมไป
ดู (หน้า 119) จึงได้เห็นคนกำลังจะถูกฆาตกรรม ฮัคจึงตัดสินใจช่วย

ความเชื่ออำนาจภายนอกตน

ตั้งแต่ในเรื่องการเผชิญภัยของทอม ซอว์เยอร์ ฮัคได้แสดงความเชื่อในอำนาจ
ภายนอกตนแบบแปลก ๆ หลายอย่าง เช่น เชื่อว่าถ้าสามารถรักษาหูกได้ วิธีการรักษา
คือ แกะเปลือกถั่วออกเป็น 2 ซีก ตักหูกให้เลื้อยออกแล้วเอาเปลือกนั้นใส่ในเปลือก
ถั่วข้างหนึ่งนำไปฝังในหลุมที่ขุดไว้ตรงทางสี่แยกในเวลาเที่ยงคืนของวันแรม 15 ค่ำ
ส่วนเปลือกที่เหลือเอาเผาไฟเสีย เปลือกถั่วส่วนที่ถูกฝังอยู่จะพยายามตามหาอีกส่วน
หนึ่งของมันที่ขาดหายไปมาประกบคืนให้ได้ ดังนั้นการตามเปลือกถั่วอีกซีกหนึ่งจะช่วย
ให้เปลือกในเปลือกถั่วซีกนั้นตามล่าหูกให้เอามาอยู่กับเปลือกถั่ว (The Adventures
of Tom Sawyer, หน้า 81)

เชื่อว่าแมวตายจะช่วยรักษาหูกได้อีกวิธีหนึ่ง วิธีการก็คือจะต้อนนำแมวตาย
ไปหาพิริในป่าช้าเวลาเที่ยงคืนของวันที่มีการฝังศพคนเลวร้ายไปใหม่ ๆ เพราะเชื่อว่า
ในคืนที่คนเลวร้ายถูกฝังนั้นพวกภูตผีปีศาจจะมารับเอาวิญญาณไปในตอนเที่ยงคืน ถ้าเอา
แมวตายลากตามปีศาจไปแล้วพูดว่า "Devil follow corpse, cat follow devil,
warts follow cat, I'm done with you " หูกก็จะหายไป

(The Adventures of Tom Sawyer , หน้า 82) ๖๕

เชื่อว่าเมื่อทำสิ่งของสกปรกที่เคาะอาหารขณะรับประทานอาหารเข้าต้องรีบหยิบ
บางส่วนของสิ่งที่สกปรกนั้นขว้างข้ามไหล่ซ้ายไป มิฉะนั้นแล้วจะได้รับโชคร้าย (หน้า 65)

นอกจากนี้ฮัคยังได้เรียนรู้เรื่องโชคลางจากจิมอีกเป็นอันมาก เช่น ถ้านับสิ่ง
ของที่จะใช้ปรุงอาหารเย็นแล้วจะเกิดโชคร้าย การสับค้อนบู๊ตี้หลังดวงอาทิตย์ตก
คืนก็นำโชคร้ายมาให้ เจ้าของวังผึ้งเมื่อตายไปต้องมีใครสักคนรู้เรื่องไปบอก
ผึ้งถึงการตายของเจ้าของก่อนดวงอาทิตย์ขึ้น มิฉะนั้นผึ้งจะหยุดงานและปล่อยให้ตัว
ตายไป (หน้า 98) ถ้ามีขนแขนชนหน้าอกมาก ๆ จะรวย (หน้า 99) การพูดถึง
คนตายที่ไม่ได้รับการฝังศพ ผีของคนตายผู้นั้นจะมาหลอก (หน้า 106) ถ้าเตะหรือจับ

หนังสือกระดิ่งจะนำโชคร้ายมาสู่ตน (หน้า 106) การฆ่างูกระดิ่งตัวหนึ่งตาย คู่ของมันจะตามหา และแก้แค้นให้ (หน้า 107)

อัครมีความเชื่อในโชคลางต่าง ๆ เหล่านี้มาก เพราะเมื่อเขาทำงานบางเรื่องที่เขาฝันความเชื่อนั้นแล้วมันให้โทษกับเขาจริง ๆ เช่น เช้าวันหนึ่งเขาทำเกลือกบนผ้าปูโต๊ะขณะกินอาหารเช้า เขาริบใช้มือตะครุบบางส่วนของเกลือกเพื่อจะได้ขว้างไปให้ขามไหลชายแต่ถูกมีสวัดสันว่าเสียบก่อน อัครก็พบโชคร้ายจริง ๆ คือพบรอยเท้าของพอมาดินวนเวียนรอบ ๆ บ้าน การที่พอมาดือเป็นเรื่องเดือดร้อนเพราะพอมะมาริดไถเงิน และทุบตีอัครอีก . . . และอีกครั้งหนึ่ง อัครฆ่างูกระดิ่งตัวหนึ่งตายแล้วเก็บซากมันมาตั้งใจจะเอาไว้ออจิมเล่น แต่เผลอลืมไป จิมถูกงูกระดิ่งอีกตัวหนึ่งกัด อย่างคำที่จิมเคยพูดไว้ด้วยเหตุนี้อัครจึงเชื่อเรื่องโชคลางต่าง ๆ เหล่านี้ และพยายามไม่ปฏิบัติในสิ่งดีเป็นการต่อต้านความเชื่อนั้น ๆ

การตัดสินใจ

อัครเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง เวลาตัดสินใจทำอะไรมักจะตัดสินใจได้รวดเร็ว และแน่นอน มีเหตุผลเป็นของตัวเอง ในการตัดสินใจครั้งสำคัญ ๆ แต่ละครั้งมักจะ เป็นการตัดสินใจช่วยคนอื่นเสมอ เช่น การตัดสินใจช่วยพาจิมหนี อัครพบกับจิมบนเกาะแจ๊คสันได้เรียนรู้เรื่องราวของจิมก็เกิดความเห็นอกเห็นใจ และเมื่อไปบนฝั่งก็รู้ว่าทางในเมืองกำลังตั้งรางวัลนำจับจิมด้วยชอกกล่าวหาว่าจิมเป็นคนฆ่าอัครเป็นจำนวนเงินถึง 300 เหรียญ อัครจึงรีบกลับมายังเกาะ และชวนจิมออกเดินทางหนีทันที (หน้า 113) ยิ่งเมื่อได้อยู่ใกล้ชิดกับจิมนาน ๆ ยิ่งทำให้อัครมีความผูกพันกับจิมมากขึ้น คราวหนึ่งมีคณะล่าหาสจะขอค้นแพ อัครก็ตัดสินใจช่วยจิมให้รอดพ้นจากการถูกจับกุมด้วยการผลักให้คนเหล่านั้นคิดว่าคนที่อยู่บนแพเป็นโรคจิตก่อร้ายแรง จึงไม่ยอมขึ้นมาคน ในตอนท้ายเมื่อจิมถูกจับไปยังที่ฟาร์มของครอบครัวเฟลล์ส พอ อัครทราบก็ถึงกับร้องไห้ และตัดสินใจไปช่วยจิมทันที แม้ว่ายังไม่ทราบว่าช่วยด้วยวิธีใดเลย อัครมุ่งตรงไปยังที่ที่จิมอยู่ได้พบกับมิสซิสซอกดีซึ่งเข้าใจผิดคิดว่าคนคือทอม ทำให้อัครได้โอกาสสวมรอยเพื่อช่วยจิมได้ทั้งใจ ในการตัดสินใจช่วยจิมนี้อัครเคยนึก

คำหันทัดเองว่าทำไมถูกที่พาตัวทาสหนีไปเช่นนี้ เพราะมันขัดกับระเบียบของสังคม กล่าวคือ สังคมถือว่าการลักพาตัวทาสไป หรือการช่วยพาทาสหนีนี้ถือว่าเป็นความผิด ความรู้สึก และความเข้าใจในระเบียบนี้ถือได้ว่าเป็นซูเปอร์อีโก้ ที่คอยเตือน อดิอยู่ตลอดเวลาในขณะที่ยึด หรือความต้องการภายในของอดิต้องการช่วยจิม เพราะ อดิมีความผูกพันกับจิมไม่ยากเห็นจิมถูกลงโทษ หรือถูกส่งไปขายทางภาคใต้ ความปรารถนาของอดิมีกำลังแรงสูงกว่าซูเปอร์อีโก้ อดิจึงตัดสินใจช่วยจิมแต่ความขัดแย้งในใจของอดิหาได้หมดสิ้นไปหลังจากที่ตัดสินใจแล้วไม่ อดิมักจะคิดถึงเรื่องความผิดนี้เสมอ จึงทำให้เกิดความเครียดในใจ อดิหาทางระบายความเครียดด้วยการศึกษาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalize) ซึ่งเป็นกลวิธีในการป้องกันตัวชนิดหนึ่ง กล่าวคือ อดิคิดว่าตนไม่น่าจะถูกดำเนินคดีเทียบจากการกระทำครั้งนี้เพราะว่า ตนไม่ได้ลักพาตัวจิมมาจากเจ้าของของจิมโดยตรง "แต่เขาหนีมาเพื่ออิสรภาพของตัวของเขาเองต่างหาก เพียงแต่ฉันไม่กล้าบอกใครให้มาจับจิมเท่านั้นเอง" (หน้า 145) และเมื่อคอนจิมถูกพาไปขังที่ฟาร์มของมิสเตอร์เฟลป์ อดิตัดสินใจอีกครั้งหนึ่งที่จะยอมคดโกงเพื่อช่วยจิมให้รอดจากการเป็นทาสจากมิสวัตสัน ซึ่งเป็นผู้ที่มีพระคุณต่อตน (หน้า 281-283) นับได้ว่าเป็นการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยวพอสมควร

เมื่อตอนที่พบเรือเกยหินโสโครก อดิได้เห็นว่ากำลังจะมีการฆาตกรรมในเรือนั้นจึงตัดสินใจ ยึดเรือเล็กที่กลุ่มฆาตกรจะใช้นั้น และปล่อยให้เรือใหญ่ซึ่งอยู่ในสภาพทำรูดหลุกลอยไปตามน้ำ ทำให้กลุ่มฆาตกร และผู้เคราะห์ร้ายตกอยู่ในสภาพที่อาจจะต้องตายเพราะเรือจมเหมือนกันหมดทุกคน (หน้า 128-129)

การตัดสินใจไม่ยอมอยู่ในอุปการะของมิสซิสแซลลี ของอดิก็นับเป็นการตัดสินใจที่รวดเร็ว และเด็ดเดี่ยว อดิแน่ใจว่าจะต้องทนอยู่กับสภาพคนที่มีอารยธรรมไม่ได้ เพราะเคยอยู่กับแม่หม้ายคักลาสมาก่อนแล้วครั้งหนึ่ง จึงไม่ยอมที่จะอยู่ในสภาพนั้นอีก (หน้า 396)

การปรับบุคลิกภาพ

ทั้งที่ได้กล่าวแล้วว่าฮัคเป็นเด็กเร่ร่อน ไม่มีระเบียบวินัย ชอบสนุกสนาน ชอบตกปลา พุคสบดสาบาน และพูดคำหยาบต่าง ๆ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ฮัคแสดงออก เหล่านี้สืบเนื่องมาจากสภาพครอบครัว เนื่องจากครอบครัวของฮัคอยู่ในสภาพบ้านแตก (Broken Home) ฮัคไม่มีแม่หรือญาติพี่น้องมีแต่พ่อเพียงคนเดียว ซึ่งพ่อของฮัคก็ไม่เคยให้ความอบอุ่นแก่ฮัคเลยเพราะเป็นคนขี้เมา นอกจากไม่ได้ให้ความรักแก่ลูกแล้วพ่อยังคอยพูดที่ด่าว่าฮัคเสมอ ฮัคจึงต้องดำรงชีวิตอยู่อย่างตัวคนเดียวเร่ร่อนหาเลี้ยงตัวเองไปเรื่อยด้วยการหาปลาบ้าง และนอนไม่เป็นที่ เป็นทางเพราะฮัคไม่มีบ้าน เรื่องระเบียบวินัยต่าง ๆ ฮัคก็ไม่เคยได้รับการสั่งสอนจากใคร พวกชาวบ้านก็แสดงความรังเกียจต่อฮัค ฮัคจะมีเพื่อนก็เฉพาะแต่กับคนชั้นต่ำเท่านั้น เช่นพวกนิโกร หรือคนขี้เมา เช่นกับมัพ พอคเตอร์ เป็นต้น ดังนั้นกิริยามารยาทของฮัคก็ย่อมอยู่ในลักษณะเดียวกับคนพวกนั้นเพราะสิ่งแวดล้อมย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์มาก

เกี่ยวกับเรื่องการสนุกสนาน และการพูดสบดต่าง ๆ นั้น ถ้าวิเคราะห์ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ซึ่งฟรอยด์ได้อธิบายว่า มนุษย์มีการพัฒนาเป็นลำดับขั้น 5 ขั้นดังนี้ คือ

1. ระยะ Oral stage เริ่มตั้งแต่คลอดจนถึง 1 ขวบ ระยะนี้วัยวุฒิที่ให้ความสุข ความพอใจแก่คน คือ ปาก การไค้ดูดนม การกินอาหาร ไค้ดูดนิ้วมือ การเคี้ยวในปาก เหล่านี้จะเป็นความสุขของเด็กทารก ถ้าหากว่าทารกไม่ได้รับความสุขจากการดูดเหล่านี้ (Sucking Pleasure) อย่างพอเพียงหรือมากเกินไปก็จะทำให้เกิด Fixation ขึ้น เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะมี Oral Character ซึ่งได้แก่นิสัยที่ชอบสนุกสนานจิก ชอบกัด ชอบใช้คำพูดที่เยาะเย้ยถากถางผู้อื่น พูดจาหยาบคาย เป็นต้น

2. ระยะ Anal Stage 2-5 ขวบ เป็นระยะที่เด็กมีความสนุกเพลิดเพลินกับการขับถ่าย เด็กได้ขับถ่ายของเสียออกจากร่างกายทำให้เด็กมีความสบาย

ลดความตึงเครียด ถ้าหากพ่อแม่ หรือผู้ปกครองเข้มงวดในการฝึกการขับถ่ายหรือ
ปล่อยปละละเลยจนเกินไป ก็จะทำให้เด็กเกิด Fixtion ขึ้น และเมื่อเติบโต
ขึ้นจะมี Anal Character คือ อาจเป็นคนที่รู้จักเก็บ ขี้เหนียว หรือ
เป็นคนที่ทำอะไรขาดความเรียบร้อย สกปรก ชอบทำอะไรยุ่งเหยิงได้

3. ระยะ Phallic Stage 4-5 ขวบ ความสุขความเพลิดเพลินของ
เด็กอยู่ที่อวัยวะเพศ เป็นวัยที่เด็กชายจะเกิดปม Oedipus Complex คือ
รักแม่ และเกลียดพ่อ ส่วนเด็กหญิงเกิดปม Electra Complex เกลียดแม่รักพ่อ

4. ระยะ Latency Stage 6-13 ขวบ ระยะแฝงตัวไม่ค่อยมีความ
สำคัญอย่างไร

5. ระยะ Genital Stage 14-18 ปี ระยะนี้จะเป็นระยะที่ทั้งเด็ก
หญิงและเด็กชายจะแสวงหาความสุขทางเพศอย่างสมบูรณ์ เป็นความสัมพันธ์ทางเพศ
อย่างแท้จริง (จำเนียร ช่างโซติ, 2515: 140-143)

จึงพบว่าการที่อัถสูบบุหรี่ เช่น เมื่อสอนให้ทอม และโจสูบบุหรี่บนเกาะแจคสัน
(The Adventures of Tom Sawyer, หน้า 167) และหลาย ๆ ครั้งที่อัถ
สูบบุหรี่หลังกินข้าวเสร็จ และชอบพูดสบถ เช่น เมื่อตอนที่ทอมคุยกับอัถเรื่องแม่
อัถพูดว่า "Lord, Pap..." (The Adventures of Tom Sawyer หน้า 82)
นั่นมีสาเหตุมาจากเมื่อเป็นทารกอัถไม่ได้รับความสุขจากการใช้ปากเท่าที่ควรเพราะ
อยู่ในครอบครัวที่ไม่มีความอบอุ่น จึงเกิด Fixation เมื่อโตขึ้นจึงสูบบุหรี่ และ
พูดคำสบถเป็นการชดเชยความสุขที่ขาดไป นับเป็นการปรับบุคลิกภาพอย่างหนึ่ง

ในเรื่องของการไ้ระเบียบวินัยนั้นมีสาเหตุจากการขาดการอบรมเลี้ยงดู
ที่ดีพอ และอาจเป็นเพราะอัถไม่ได้รับความสุขจากการขับถ่ายในระยะ Anal
Stage ตามทฤษฎีของ فروยด์ จึงทำให้อัถไม่ค่อยรักความสะอาดนัก แต่งตัวก็ไม่
เรียบร้อย, การกินอาหารก็มึนเมา เป็นต้น

ส่วนเรื่องการชอบตกปลา ก็เป็นการระบายออกซึ่งความตึงเครียดอย่าง
หนึ่ง อัถไม่ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว และยังถูกทารุณจากพ่อซึ่งเมารวมทั้งการ
ถูกเหยียดหยามจากสังคม ทำให้อัถเกิดความคับข้องใจ การออกไปตกปลาจึงเป็น
กลวิธีการป้องกันตัวอย่างหนึ่งที่ช่วยให้อัถสบายขึ้น กลวิธีเช่นนี้เป็นกลวิธี

แบบการก้าวร้าว กล่าวคือตัดไปตกปลา ทำให้ปลาได้รับการทรมานได้รับความเดือดร้อน นอกจากการตกปลาจะเป็นกลวิธีการป้องกันตัวอย่างหนึ่งแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ทำให้สัตว์ดำรงชีวิตอยู่ได้ สัตว์มีรายได้จากการขายปลา และแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่ตนต้องการ ดังนั้นปลาก็เปรียบเสมือนสิ่งเร้าที่มีเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การได้รับรางวัล ทำให้สัตว์ต้องไปหาปลาอยู่เสมอ

ความก้าวร้าว

แม้ว่าสัตว์จะขาดความอบอุ่นจากครอบครัว และสังคม สัตว์ก็มีไ้เป็นเด็กที่เกะกะเกเรรังแกผู้อื่น เพราะสัตว์ยังมีสิ่งอื่นที่คอยปลอบประนีประนอมความรู้สึกของเขานั้นคือ ความมีอิสระเสรี และการนิยมชมชื่นจากเด็กตัว ๆ ไป แต่อย่างไรก็ตาม บางครั้งสัตว์ก็จะแสดงความก้าวร้าวออกมาอย่างไร้สำนึก ไม่ได้ได้เป็นพิฆาตแก่ผู้อื่น เช่น การตกปลา การฆ่าหมูป่าเมื่อคราวที่ถูกพ่อจับขังไว้ที่กระท่อมในป่า สัตว์ยังหมกขวยป็นแล้วยังเอาขวานฟันคออีกเพื่อให้เลือดหมูไหล เมื่อไปอยู่บนเกาะแจ๊คสันสัตว์ฆ่ากระดูกตายแล้วยังเก็บซากของงูเห่าเอาไว้มากลอกจิ้ม พฤติกรรมเช่นนี้ชี้ให้เห็นได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูกกระตุ้นจากสัญชาตญาณความตายที่มุ่งทำลายผู้อื่น

ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ากับผู้อื่นที่สัตว์ได้พบ และติดตามเรื่องราวของตนแทบจะทุกครั้ง สัตว์มักจะพูดว่าครอบครัวของตนกำลังประสบเคราะห์ร้าย พ่อ แม่ พี่น้องป่วยบ้าง หรือพ่อตายบ้าง หรือกำลังได้รับอุบัติเหตุบ้างเสมอ พฤติกรรมเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าความกตัญญูในเรื่องของสภาพบ้านแตกสาแหรกขาดยังคงฝังอยู่ในจิตใต้สำนึกของสัตว์ตลอดเวลาเมื่อถึงคราวคับขัน สัตว์จึงรีบเผยสภาพเหล่านั้นออกมาซึ่งถ้าผู้อ่าน อ่านแต่เพียงผิวเผินอาจคิดว่าเป็นเพียงเรื่องโกหกธรรมดา แต่การที่สัตว์โกหกคนเสมอ ๆ ว่าครอบครัวกำลังเคราะห์ร้ายโดยเฉพาะบอกว่าพ่อกำลังอยู่ระหว่างอันตรายเช่นนั้นย่อมจะต้องมีอะไรแอบแฝงอยู่เบื้องหลังแน่นอน และสิ่งนั้นก็คือการขาดแม่ ขาดความอบอุ่นจากพ่อ และการได้รับความทารุณจากพ่อ ทำให้สัตว์พูดอย่างนั้นอยู่บ่อย ๆ ส่วนการที่สัตว์ชอบบอกใคร ๆ ว่าพ่อกำลังป่วย หรือพ่อตายนั้นก็คงเป็นผลมาจากสัญชาตญาณความตายที่คิดอยากจะให้พ่อเป็นเช่นนั้นจริง ๆ พ่อจะได้ไม่ทำทารุณต่อตนอีก

ความรับผิดชอบ

ฮัคเป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบสูง เมื่อตอนที่ได้เห็นการฆาตกรรมฮัคและทอมสาบานกันว่าจะไม่ยอมปริปากพูดเรื่องนี้ให้ใครรู้ ฮัคก็รักษาสัญญาไว้เป็นอย่างดี จึงกระทั่งทอมจะต้องให้เบ็ดเตล็ดเพื่อช่วยเหลือฮัค พอตเตอร์

ตอนที่ฮัค และทอมไปค้นหาสมบัติ และถลักเวรกันเข้ายามว่าเมื่อไรอินเจียนโจ และเพื่อนจะออกมาจากโรงเตี๊ยม (Tavern) จะได้ขโมยสมบัติของอินเจียนโจเสีย ฮัคเข้าไปในตอนกลางคืนตลอดคืนทุกคืน และฮัคก็ทำตามหน้าที่ของคนทุกคืนในขณะที่ทอมไม่ค่อยได้รับนิคชอบในหน้าที่ของคนนัก เพราะทอมยังไปเที่ยวเล่นปิกนิกกับครอบครัวตุลาการแทมเมอร์ (The Adventures of Tom Sawyer, หน้า 252).

จากการที่ฮัคเข้าจับตาอินเจียนโจทุกคืนจึงทำให้ฮัคได้รู้แผนการของเพื่อนชาวสเปนของอินเจียน โจจะทำการแกแค้นแม่หม้ายคักลาส ด้วยความสำนึกในบุญคุณของแม่หม้ายคักลาส และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองก็ฮัคจึงรับทำการช่วยเหลือแม่หม้ายคักลาสทันที

การรักษาสัญญาไม่บอกเรื่องของโจ และการช่วยพาจิมหนีจนกระทั่งจิมพ้นสภาพการเป็นทาส นับว่าเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญมากที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบของฮัค

การเล่น และการเข้ากลุ่มเพื่อน

นอกจากฮัคจะไม่ได้เข้าเรียนซึ่งทำให้ไม่มีเพื่อนนักเรียนแล้วฮัคยังถูกกีดกันจากสังคมเพราะทุก ๆ บ้านไม่ยอมให้เด็ก ๆ มาค้นหาสมบัติกับฮัค ฮัคจึงเปรียบเสมือนมีเพียงตัวคนเดียว แต่ส่วนมากแล้วเด็ก ๆ จะชอบฮัค และชอบแอบมาเล่นกับฮัคเสมอ เนื่องจากฮัคมีความสามารถในการหาปลา การว่ายน้ำ และรู้เรื่องโชคลางต่าง ๆ มากมายซึ่งเด็ก ๆ สนใจมาก เด็กจึงยอมรับนับถือ และยกย่องฮัค และมักจะขอให้ฮัคช่วยสอนวิธีการหาปลา และการเล่นอื่น ๆ เสมอ ดังนั้นในการเข้ากลุ่มเพื่อนจึงไม่มีปัญหาอะไรสำหรับฮัค ฮัคไม่เกิดปมค้อยในการร่วมเล่นกับผู้อื่น มีอยู่เพียงครั้งเดียวที่ฮัคแสดงเหมือนกับรู้สึกว่าคุณเอง เป็นคนที่ยากจน

ซึ่งเป็นปมค้อย นั่นคือเมื่อตอนเล่นโจรสลัดกับทอม และโจที่บนเกาะแจ็กสัน ทอมบอกว่าโจรสลัดจะต้องแต่งตัวสวยงาม และแต่งกายเสื้อผ้าดี ๆ มีทองเพชรพลอย ประดับ อັคพูดว่า "ฉันคิดว่าฉันคงจะแต่งตัวไม่เหมาะกับการเป็นโจรสลัดแล้วละ แต่ว่าฉันก็ไม่มีชุดอื่นเลยมีแต่ชุดนี้ชุดเดียวเท่านั้นเอง" อັคพูดด้วยน้ำเสียงที่ชวนสงสัย และเห็นใจ เมื่อทอมได้ฟังเช่นนั้นก็บอกแก้อັคว่าชุดดี ๆ จะมาเร็ว ๆ นี้ใช้ชุดนี้ไปก่อนในตอนเริ่มแรกไม่เป็นไร (The Adventures of Tom Sawyer , หน้า 145) , อັคจึงค่อยสบายใจขึ้น

อັคและทอมเป็นเพื่อนรักกัน ทั้งคู่ชอบเล่นด้วยกันเสมอโดยเฉพาะการทดลอง หรือการเล่นที่แปลกและโลดโผน การผจญภัย เช่นการเล่นโจรสลัด การค้นหาสมบัติของโจรสลัด เป็นต้น อັคเข้ากับทอมได้ดีเพราะอັคนับถือทอมที่มีความรอบรู้ในเรื่องหนังสือมาก และอັครู้นิสัยทอมคือว่าชอบการเล่นผจญภัย และความตื่นเต้นต่าง ๆ มาก เช่น ตอนที่อັคจะหนีออกจากกระท่อมกลางป่า และทำเรื่องร่อยรำวรางคาดคนเสร็จก็นึกถึงทอมว่า "I did wish Tom Sawyer was there, I knowed he would take an interest in this kind of business, and throw in the fancy touches. Nobody could spread himself like Tom Sawyer in such a thing as that " (หน้า 85) และในตอน

ที่ทอมวางแผนขโมยจิมด้วยวิธีตามอย่างหนังสือ อັคก็มีโคคิดค้านเพราะรู้เป็นอย่างดีว่าเมื่อทอมวางแผนอะไรลงไปแล้วเขาจะไม่ต้องการให้มีการขัดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงเลย (หน้า 304) ในขณะที่ทอมมีบุคลิกภาพเป็นผู้นำอັคก็มีบุคลิกภาพเป็นผู้ตามที่ดีทั้งสองจึงเข้ากันได้เป็นอย่างดี

ความยุติธรรม ศีลธรรม และมนุษยธรรม

อັคเป็นคนมีมนุษยธรรมสูง จากการเห็นความลำบากของพวกทาสนิโกรที่ต้องทำงานหนัก และยังซื้อชายเป็นสินค้าเพียงเพราะคนพวกนี้มีผิวดำเท่านั้น อັคจึงเห็นว่าไม่เป็นการยุติธรรม ที่คนผิวขาวจะปฏิบัติต่อคนผิวดำเช่นนั้น อັคจึงตัดสินใจช่วย

จิมนี่เพราะฮัคู้่อีกว่าแม้ว่านิยายนอกของจิมจะคำแต่ข้างในของจิมก็เหมือนกับคน
 ขาวทั่วไป (หน้า 349) ตลอดจนการผจญภัยของฮัค ฮัคต้องตกอยู่ในสถานะที่จะต้อง
 ช่วยผู้อื่นอยู่ตลอดทั้งที่ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของตน แต่ก็ทำลงไปเพราะความมีมนุษยธรรม
 เช่น การช่วยโจรบนเรือที่เกยหินโสโครกที่กำลังจะถูกพวกเดียวกันเองฆ่า การช่วย
 โขเพียให้หนีตามหนุ่มเซฟเพิร์ดสันด้วยการไม่ยอมเปิดเผยความจริงในเรื่องการลัก
 ใต้แฉนเจอร์ฟอร์ทราบ การช่วยแมรี เจน และน้อง ๆ ให้รอดพ้นจากการถูก
 หลอกเอาสมบัติของนักกัมตุ้น เป็นต้น

การช่วยเหลือทั้งหมดนี้ล้วนเป็นเพราะฮัคไม่เห็นควรที่คนที่ไม่รู้เรื่องราวหรือ
 ไม่ไ้เป็นผู้ใดจะต้องมารับเคราะห์กรรมเช่นนั้น ย่อมหมายความว่าฮัคเป็นคนรักความ
 ยุติธรรมนั่นเอง

เกี่ยวกับเรื่องศีลธรรม ฮัคมักจะเกิดความขัดแย้งในเรื่องศีลธรรมกับความ
 เชื่อและความต้องการของตนหลังจากได้ช่วยผู้อื่นไปแล้วเสมอ เช่น ตอนที่หลอกคณะ
 ล่าหาสว่าฟอเป็นไซทรพิษ เพื่อช่วยจิม ก็คิดว่าเป็นบาปที่พุกโกหก และตอนที่บอกคน
 ให้ไปจับกลุ่มฆาตกรบนเรือที่กำลังจะจมก็คิดว่าคงบาป ตนคงเป็นฆาตกรเสียแน่แล้ว
 เพราะเมื่อทั้งหมดถูกจับก็จะต้องถูกลงโทษอาจถึงแขวนคอ เหล่านี้ เป็นต้น

เจ้าชายเอ็ดเวิร์ด ทิวคอร์

(Prince Edward Tudor)

สถานภาพทั่วไป

เจ้าชายเอ็ดเวิร์ด เป็นโอรสของพระเจ้าเฮนรีที่ 8 แห่งประเทศอังกฤษ เจ้าชายเอ็ดเวิร์ดทรงประสูติท่ามกลางความยินดีปรีดาของทุกคน แต่จะไม่ต้องกล่าวเลยว่าเจ้าชายเอ็ดเวิร์ดจะทรงมีความเป็นอยู่ดีมากเพียงไรแม้จะไม่มีพระมารดาเนื่องจากทรงสวรโรคเสียตั้งแต่พระองค์ยังทรงพระเยาว์ ตำแหน่งมกุฎราชกุมาร (Prince of Wales) ย่อมเป็นสิ่งยืนยันได้ว่าทุกคนที่แวดล้อมจะต้องถวายความเคารพยำเกรงเทอดทูนต่อพระองค์กันโดยถ้วนหน้า

เจ้าชายเอ็ดเวิร์ดทรงได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างกษัตริย์ ทรงศึกษาเล่าเรียนในราชสำนัก สามารถอ่านเขียนภาษาได้หลายภาษา เช่น กรีก ละติน และฝรั่งเศส เป็นต้น

ประเทศอังกฤษในสมัยนั้นมีการปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช (Aristocracy) พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ทรงแต่งตั้งขุนนางให้รับสนองพระบรมราชโองการ และช่วยกิจการบ้านเมือง ขุนนางจึงเป็นผู้ที่มีอิทธิพลมากสามารถชักชวนราษฎร สามัญชนได้โดยทั่วไปเมื่อมีโอกาส ประกอบกับกฎหมายของประเทศอังกฤษสมัยนั้นได้กำหนดโทษของผู้กระทำความผิดไว้อย่างทารุณ และป่าเถื่อน ราษฎรจึงได้รับความเดือดร้อนกันเป็นจำนวนมาก เพราะพวกขุนนางที่มีอำนาจหาได้ทำการสอบสวนอย่างมีเหตุผลไม่ คดีจะสิ้นสุดอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับผู้ทรงอำนาจเหล่านี้ทั้งสิ้น ดังนั้นคนที่มีฐานะมั่งคั่งร่ำรวยก็คือพวกขุนนาง เมื่อมีคนร่ำรวยก็มีคนยากจน คนยากจนจะอาศัยกันอยู่ในสลัมมีความเป็นอยู่ไม่แตกต่างจากสัตว์เท่าไรนัก ในลอนดอนมีแหล่งเสื่อมโทรมให้คนยากจนอยู่ไม่น้อยทีเดียว

การวิเคราะห์ลักษณะนิสัยจากพฤติกรรม

ศีลธรรม และมนุษยธรรม

เจ้าชายเอ็ดเวิร์ดทรงมีน้ำพระทัยอ่อนโยน มีศีลธรรมมีมนุษยธรรมในบางขณะทรงเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ตัวอย่างเช่น เมื่อจอห์น แคนดี้พ่อของหอมเข้าใจว่าพระองค์เป็นทอมแต่ไม่ทรงยอมรับ จอห์นโกรธที่พระองค์ไม่ไปขอทานแล้วเอาเงินมาให้ตนจึงได้ทุบตีพระองค์ นางแคนดี้ส่งสารพระองค์ (นางก็คิดว่าเจ้าชายคือทอม) ก็เข้ากำบังยอมเอาตัวเป็นที่รองรับมือ และเท้าของจอห์น เจ้าชายทรงเห็นถึงนั้นก็มิทรงยอมให้นางแคนดี้รับเคราะห์แทนพระองค์ พระองค์ทรงยอมรับความทารุณนั้นเอง เพราะพระองค์ทรงเป็นต้นเหตุทำให้จอห์นโกรธ

เมื่อพระองค์ทรงถูกจำคุก ทรงได้เรียนรู้ถึงการรับโทษอันรุนแรง และไม่เหมาะสมต่อความผิดของนักโทษ หลายคนก็ทรงรู้สึกสงสารและเห็นใจ ทรงคิดจะช่วยและจะแก้กฎหมายให้เหมาะสมกว่าเดิมเมื่อได้ขึ้นเสวยราชย์ เช่นทรงปฏิสังขารกับหญิงสองคนที่ถูกขังอยู่ใกล้ ๆ ได้ความว่ามีความผิดฐานเข้าพิธีเป็นคริสต์ชน (Baptism) ในตอนรุ่งขึ้นถูกเผาทั้งเป็น พระองค์ทรงรู้สึกเสียพระทัยที่ไม่สามารถช่วยเหลือชีวิตหญิงทั้งสองได้ทั้ง ๆ ที่พระองค์เป็นผู้ที่มีอำนาจมากที่สุดในราชอาณาจักร หญิงอีกคนหนึ่งต้องหาว่าขโมยผ้า 1-2 หลาจากช่างทอจะต้องถูกแขวนคอ ชายคนหนึ่งถูกกล่าวหาว่าขโมยผ้าแต่หลักฐานไม่เพียงพอคิดว่าจะพ้นโทษ แต่ก็ต้องหาอีกว่าฆ่ากวางในพระราชอุทยานจะต้องถูกแขวนคอเช่นกัน ชายอีกคนหนึ่งพบนกเหยี่ยวกลางทางเก็บเอาไปเลี้ยงก็ถูกกล่าวหาว่าขโมยมาถูกตัดสินประหารชีวิตเช่นกัน พระองค์ทรงทราบก็รู้สึกเศร้าพระทัยเห็นใจบุคคลเหล่านั้น เมื่อพระองค์ได้ขึ้นครองราชย์พระองค์ได้ทรงแก้กฎหมาย และทรงช่วยเหลือนักโทษที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม และยังมีชีวิตอยู่ถึงวันที่พระองค์ขึ้นครองราชย์ พระองค์ไม่ทรงลืมที่จะช่วยเหลือทุกคนที่พระองค์ได้รู้จักผ่านมาเลย

นับว่าพระองค์มีน้ำพระทัยเปี่ยมด้วยพระเมตตาต่อคนที่ยากไร้ และเส้นทางช่วยเหลือตัวเอง

ความยุติธรรมและความรับผิดชอบ

เจ้าชายเอ็ดเวิร์ดทรงรักความยุติธรรม และมีความรับผิดชอบต่อราษฎรมาก รู้ได้จากการแสดงออกของพระองค์ในหลายสถานการณ์ เช่น เมื่อเสด็จถึงสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าทรงเห็นว่าเด็ก ๆ เหล่านั้นได้รับการเลี้ยงดูอย่างอนาถา เมื่อพระองค์ทรงเข้าไปพูดคุยก็ถูกถามว่าด้วยเหตุที่เด็กเหล่านั้นไม่เชื่อว่าพระองค์เป็นเจ้าชาย เหตุการณ์นี้ทำให้เจ้าชายเอ็ดเวิร์ดทรงตระหนักถึงความยุติธรรม และความรับผิดชอบต่อพระองค์ควรมีต่อเด็กพวกนี้ พระองค์คิดว่า "เมื่อได้ขึ้นครองราชย์จะไม่เพียงแต่ให้คนเหล่านี้ได้มีเพียงที่อยู่ที่พักเท่านั้น แต่จะให้ได้รับการศึกษาอบรมด้วย เพราะการเล่าเรียนจะทำให้คนมีจิตใจดีขึ้น" (หน้า 23)

เมื่อพระองค์ถูกจอห์น แคนตีทูปตีพระองค์ทรงเห็นว่าไม่เป็นการยุติธรรมที่จะให้นางแคนตีมาเป็นทาสรับมือ และเท้าของจอห์นในเมื่อพระองค์เป็นต้นเหตุ (หน้า 62)

เมื่อไมลส์เล่าถึงครอบครัวของตนให้เจ้าชายฟังว่า พ่อรักอิ๋วเป็นน้องชายคนเล็กมากพูดอะไรก็เชื่อ และตามใจทุกอย่าง อิ๋วใส่ความไมลส์ว่าจะแย่งอิทธิฤทธิ์ของอาเธอร์ (Arthur) ผู้เป็นพี่ชายคนโต พ่อจึงสั่งให้ไมลส์ไปรบเสีย 3 ปี ถูกจับเป็นเชลยอยู่ 7 ปี จึงได้รับอิสรภาพมา แต่กลับถูกน้องโง่งมรค และแย่งคนรักไป เจ้าชายทรงเห็นว่าไมลส์ไม่ได้รับความยุติธรรมจึงรับปากว่าจะช่วยเมื่อได้ขึ้นครองราชย์ (หน้า 89)

เมื่อเข้าไปอยู่ในกลุ่มโจร ได้ทรงทราบเรื่องราวจากโจรผู้หนึ่งเล่าว่าเมื่อก่อนเขาเคยเป็นขานาที่ร่ำรวย มีแม่หาเลี้ยงด้วยการดูแลพยาบาลคนป่วยวันหนึ่งคนป่วยคนหนึ่งตาย แม่ถูกหว่านเป็นแม่แมกถูกลงโทษให้เผาทั้งเป็นตามกฎหมายอังกฤษ เขาเริ่มจนลงจึงพาลูก และเมียเที่ยวขทาน แต่กฎหมายอังกฤษก็บัญญัติไว้ว่าการเร่รอนขทานด้วยความหิวกระหายนั้นหมายถึงการเป็นอาชญากร ทั้งพ่อ แม่ ลูก เมีย ถูกเขียนตลอด 3 เมืองที่ไปขทาน ลูกและเมียต้องออกตาย ตัวเขาเองออกขทานอีกจึงถูกทำโทษตัดใบหู พ่อขออีกครั้งก็ถูกขายให้เป็นทาส และถูกเอาเหล็ก

เผ่าไพนาบ เป็นรูปตัว " S " อักษรย่อของคำว่า "Slave" ซึ่งหมายถึงความเป็นทาส เขาทนอยู่ไม่ได้จึงหนีมาถูกจับได้โทษของเขามีสถานเดียวคือแขวนคอ เจ้าชายทรงเข้าใจและเห็นความทารุณของกฎหมายจึงตรัสว่า " เจ้าจะไม่ถูกแขวนคอเช่นนั้น กฎหมายอังกฤษจะต้องสิ้นสุดลงในวันนี้ " (หน้า 147) พระองค์ทรงทราบว่ากฎหมายนั้นไม่มีความยุติธรรม และยังโหมหนุ่ยธรรมอีกด้วย ประชาชนของพระองค์ต้องได้รับความทุกข์ทรมานมาก

เมื่อตอนที่ถูกหวั่นใจไม่เชื่อฮิวโกกลับแกล้งจนทรงถูกจับ และทรงถูกลงโทษจำคุกพระองค์ทรงยอมรับสถานการณื ทรงรู้ว่าในขณะที่ประชาชนได้รับความทุกข์ทรมานจากกฎหมายของกษัตริย์เอง กษัตริย์ก็ควรได้รับความทรมานเช่นนั้นบ้าง เมื่อตกอยู่ในสภาพสามัญชน (หน้า 196)

ที่เอนคอนฮอล เจ้าชายทรงเขียนจดหมาย 3 ภาษา คือกรีก ละติน และอังกฤษให้ไมลส์ถือไปพระราชวังเพื่อบอกให้เจ้าลุงทราบเรื่องของพระองค์แต่ไมลส์ขอเวลาให้ตนได้พิสูจน์ตนเองเสียก่อนว่าเป็นทายาทที่แท้จริงของบ้านเอนคอนฮอล เจ้าชายทรงตรัสด้วยความกลัวว่าเรื่องของไมลส์นั้นขัดต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ และของราชบัลลังก์ ควรจะเห็นแก่ชาติก่อนที่จะเห็นแก่ตัวเอง นี่ย่อมแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อชาติในฐานะกษัตริย์อย่างแท้จริง (หน้า 216)

นอกจากนี้เมื่อพระองค์ถูกจองจำอยู่ใต้ทรงทราบเรื่องราวของนักโทษหลายคนซึ่งต้องโทษอย่างทารุณไม่สมควรแก่ความผิด พระองค์ตั้งพระทัยมั่นว่าจะแก้กฎหมายอย่างแน่นอน (หน้า 223)

และเมื่อพระองค์ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นเจ้าชายตัวจริงแล้ว ลอร์ด ฮาร์ทฟอร์ท เจ้าลุงจะลงโทษทรมาน พระองค์ตรัสว่า " เพราะเขาคงจึงได้มั่งถูกดัดเค้น และเพราะเขาหาหนทางใดตำแหน่งดยุค การกระทำของท่านเช่นนี้ไม่ได้แสดงถึงความกตัญญูคุณเลย "

ในท้ายสุดของเรื่องเจ้าชายทรงแก้ไขกฎหมาย และช่วยเหลือราษฎรที่ต้องรับทุกข์ทรมานจากกฎหมายอังกฤษทุกราย และให้ทรงพิจารณาถึงโทษของผู้ผิด เช่น ริมทีกินของฮิวโก เอนคอน น้องชายของไมลส์ นอกจากนี้ยังทรงแต่งตั้งโยกย้ายตำแหน่ง

ต่าง ๆ ให้แก่คนที่เหมาะสมโดยทั่วหน้า

พฤติกรรมของเจ้าชายที่ยกมากล่าวข้างต้นนี้ย่อมแสดงถึงความมีน้ำพระทัยเปี่ยมด้วยความยุติธรรม มีความรับผิดชอบต่ออาณาประชาราษฎร์สมกับที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างกษัตริย์อย่างแท้จริง

การปรับตัว

เจ้าชายเอ็ดเวิร์ดทรงได้รับการเลี้ยงดูอย่างกษัตริย์อย่างเจ้านาย การสั่งให้ทำตามใจปรารถนาจึงเป็นลักษณะประจำตัวอย่างหนึ่งของเจ้าชายเอ็ดเวิร์ด หลังจากทรงเปลี่ยนเสื้อผ้ากับทอมแล้วพระองค์ทรงรับสั่งให้ทอมอย่าไปไหนจนกว่าพระองค์จะเสด็จกลับ และทรงสาธยายว่า "นี่เป็นคำสั่งนะ" (It's a command) (หน้า 18) เมื่อเสด็จถึงประตูวังทรงรับสั่งให้ทหารเปิดประตู ทหารชกพระองค์ถลาล้มลงไปในโคลนด้วยความเข้าใจผิดว่าเป็นขอทาน เจ้าชายทรงพิโรธมากทรงบอกแก่ทหารว่า "ข้าคือ มกุฎราชกุมาร ข้าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ พวกเจ้าจะต้องถูกแขวนคอถ้ากล้าทำกับข้าอย่างนี้" (หน้า 19) เจ้าชายเอ็ดเวิร์ดทรงรู้สึกว่าพระองค์เป็นเจ้าชายอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นเมื่อทรงตรัสกับใครก็ทรงตรัสอย่างเจ้าชายกับราชกรู หรือข้า-ราชบริพารทั้งที่ทรงแกล้งอย่างขอทานเพราะอยากมีอิสระที่จะได้ออกผจญภัยพบกับสิ่งตื่นเต้นเหมือนอย่างประสบการณ์ที่ทอมเล่าให้ฟังบ้าง เจ้าชายไม่สามารถจะปรับตัวให้เข้ากับสถานะใหม่ได้ ไม่ว่าพระองค์จะเสด็จถึงที่ใดจะทรงบอกกับทุกคนว่า "ข้าเป็นเจ้านายนะ" "ข้าเป็นมกุฎราชกุมารนะ" ตลอดเวลา และทรงต้องการให้ทุกคนปฏิบัติต่อพระองค์เยี่ยงคนทั่วไปที่จะต้องถวายตอกษัตริย์ เช่นถวายความเคารพ ยืนเมื่ออยู่หน้าพระพักตร์ เป็นต้น เมื่อทุกคนหัวเราะเยาะเอาบ้าง ทำร้ายเอาบ้าง ก็ทรงพิโรธ และกล่าวคำอาฆาต ตัวอย่างเช่น เมื่อจอห์น แคนดีลากตัวไปที่ออฟฟอดคอร์ท แล้วสั่งให้เจ้าชายตอบว่า ชื่ออะไรและเป็นใครในเมื่อพระองค์อ้างว่าไม่ใช่ทอม เจ้าชายตรัสว่า "เจ้าเป็นไพร่สกูลเช่นนี้พวกกล่าวยังไงมาสั่งให้ข้าพูด ข้าขอบอกเจ้าเหมือนกับที่ข้าเคยบอกมาแล้วว่า ข้าคือมกุฎราชกุมาร หาใช่ผู้อื่นไม่" (หน้า 60)

ที่กิลด์ฮอลล์ (Guildhall) เจ้าชายทรงบอกกับทุกคนว่า "ข้าขอบอกพวกเจ้าอีกครั้งว่าข้าคือมกุฎราชกุมาร ซึ่งต้องมาตระการกำลัมนาน และไร้เพื่อนเช่นนี้ ไม่มีใครให้ความเคารพยกย่อง ไม่มีใครคอยช่วยเหลือ แต่ถึงอย่างไรก็ตามข้าจะไม่ยอมให้ใครมาขับออกจากตำแหน่งหรือ ข้าจะรักษาตำแหน่งนี้ตลอดไป" ไม่มีใครเชื่อพระองค์เลย ไมลส์ เอนคอดอยู่ที่นี่พอที่เกิดความเวทนาจึงรับฟัง และทำที่เป็นเชื่อพระองค์และยอมเป็นข้ารับใช้ ทำให้เจ้าชายคลายความคับแค้นใจไปบ้าง แต่การยินยอมของไมลส์ทำได้เป็นการช่วยให้เจ้าชายทรงปรับพระองค์ได้เลย กลับเป็นการส่งเสริมให้พระองค์ทรงวางพระองค์อย่างกษัตริย์ต่อไปอีก

เมื่อจอห์น แคนตีพามาเข้ากลุ่มพวกขอทาน และหัวขโมยเรวอน เจ้าชายก็ยังทรงยืนยันว่าพระองค์คือเจ้าชายเอ็ดเวิร์ด จนทุกคนเกิดความสนุกในการล้อเลียนจึงแต่งตั้งให้เป็นพระเจ้า ฟู ฟู ที่หนึ่ง (Foo- foo the First) ของกลุ่มขอทานนี้

หลังจากที่ทรงหนีออกมาจากพวกขอทานได้ พระองค์เสด็จถึงบ้านชาวนาคนหนึ่งทรงบอกหญิงหม้ายผู้เป็นเจ้าของบ้านว่าพระองค์เป็นกษัตริย์ หญิงหม้ายลองพิสูจน์ด้วยการซักถามในหลายสิ่งหลายอย่างก็พบว่าเจ้าชายทรงรอบรู้เรื่องในราชสำนักดี แต่ก็ไม่เชื่อกลับคิดไปว่าเจ้าชายคงเคยเป็นกบฏของกษัตริย์มาก่อนจึงรู้จักชื่ออาหารก็ ๆ หลอนจึงให้เจ้าชายकुขนมที่อบไว้ เจ้าชายทรงเผลออกไปจนขนมเกือบไหม้ หญิงหม้ายเห็น หันหลอนจึงคุกเจ้าชายด้วยความโกรธ แต่ก็นึกเสียใจที่คุไปอย่างนั้น เมื่อถึงเวลาอาหารหลอนจึงยอมให้เจ้าชายนั่งร่วมโต๊ะด้วยเพื่อเป็นการแก้ความผิดทั้ง ๆ ที่แต่เดิมตั้งใจไว้ว่าจะให้เจ้าชายนั่งเสวยกับพื้นที่มุมห้อง ส่วนเจ้าชายมีความคิดว่าพระองค์มีความผิดที่ทำให้หญิงหม้ายโกรธจึงยอมให้หญิงหม้ายและลูกร่วมโต๊ะเสวยด้วยแทนที่จะให้ "แม่ลูกครอบครัวนี้ยืนคอยถวายความสะดวกสบายต่อพระองค์" ทั้งที่พระองค์ต้องการและเคยทรงได้รับการปฏิบัติมาเช่นนั้น จะเห็นได้ว่าบุคคลทั้งสองฝ่ายนี้มีความคิดไปคนละอย่าง เจ้าชายยังทรงถือพระองค์ว่าทรงเป็นผู้ที่เหนือกว่าคนอื่นเสมอ แต่อย่างไรก็ตามพระองค์ทรงยอมล้างชามให้แก้

หญิงหม้ายเพราะทรงคิดว่า "เพราะเจ้าอัลเฟรด มหาราช (Alfred the Great) ยังทรงทำหน้าที่เฝ้าชนมเ็กได้ เราก็คงรูดังจวนได้เช่นกัน" ทั้ง ๆ ที่ทรงไม่พอใจต่อคำสั่งนั้น (หน้า 169)

การแสดงตัวครั้งสำคัญของเจ้าชายที่ทำให้เกิดเรื่องใหญ่คือ ตอนที่ไมลส์ถูกตัดสินให้จองจำในชื่อจากจากความผิดฐานอ้างตัวว่าเป็นทายาทของมรดกของเซอร์ริชาร์ด เฮนดอน (Sir Richard Hendon) และฐานทำร้ายนายของบ้าน เฮนดอนฮอด เจ้าชายทรงพิโรธที่ตัดสินความไม่ถูกต้อง จึงทรงตัดสินพร้อมทั้งจะอ้างตัวว่าเป็นกษัตริย์ แต่ไมลส์ยังไว้หนั ทำให้เจ้าพนักงานโกรธมากสั่งให้เขียนเจ้าชายครึ่งโหล ไมลส์ขอรับโทษแทน พระองค์ทรงเลิยพระทัย และเห็นใจไมลส์มากยิ่งขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามมีหลายครั้งที่พระองค์ทรงรู้สภาพของพระองค์เช่นกันว่าตกอยู่ในสภาพ และฐานะเช่นไร เช่นเมื่อตอนที่ทรงขึ้นบรรทมในฉางข้าวของชาวนาพบหนูตัวหนึ่งใช้พระอุระของพระองค์ชูกหัวนอน พระองค์ก็ออกก้วยความตกพระทัย แต่พอทรงมีสติขึ้นก็ทรงรำพึงว่า "เจ้าสัตว์ที่น่าสงสารเอ๋ย เจ้าจะกลับไปโย้เข้าเองก็ตกยากเช่นกัน น่าละอายเหลือเกินที่ข้าทำร้ายเจ้าผู้ไร้ใครช่วยเหลือ ข้าเองก็ไร้ที่พึ่งเช่นกัน ข้าก็ต้องเป็นหนี้บุญคุณเจ้าเพราะเจ้าทำให้ข้าสำนึกว่า เมื่อถึงคราวที่กษัตริย์องค์ตกต่ำลงหนูยังใช้ร่างกายของเขาคางเคียงนอน..." (หน้า 163) ความสำนึกของพระองค์หาช่วยอะไรได้ไม่เพราะเมื่อพบปะผู้คน พระองค์ก็ยังทรงปฏิบัติตัวเช่นเดิม

การที่พระองค์ไม่สามารถปรับตัวได้นั้นอาจมีสาเหตุมาจากเวลา และการปะทะสถานะการณ์ที่ไม่เป็นที่พอพระทัยอย่างรุนแรง กล่าวคือช่วงเวลาเวลาที่พระองค์อยู่ในสภาพยากนั้นนานประมาณ 3 สัปดาห์ คือ ระหว่างปลายเดือนมกราคมถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ เท่านั้นซึ่งเป็นช่วงที่สันมากยากแก่การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้ ประกอบกับพระองค์ทรงมีความรู้สึก และความสำนึกในความเป็นกษัตริย์ที่ถูกปลุกฝังมาตั้งแต่ทรงประสูติจึงยากที่จะลบความสำนึกได้อย่างรวดเร็ว ในส่วนที่เกี่ยวกับสถานะการณ์ที่ทรงปะทะ ก็คือความให้ร้ายทารุณของกฎหมายบ้านเมือง

ที่โซ่งโทษราษฎร และความโหดร้ายของคนที่พระองค์ทรงพบเห็น พระองค์จึงทรง
เกิดความคับแค้นพระทัยอยากจะใช้พระราชอำนาจในฐานะกษัตริย์แก้ไขสถานการณ์
เหล่านั้น เพราะพระองค์ทรงทราบว่ากษัตริย์เป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ที่จะบันดาลทุกสิ่งได้
ตามพระราชประสงค์ แต่พระองค์ก็ไม่สามารถทำให้ใครเชื่อได้ว่าพระองค์คือ
เจ้าชายเอ็ดเวิร์ดอย่างที่ท่านแสดงองค์ต่อใคร ๆ

การฝัน

คืนแรกที่ทรงหลับไปในออฟฟอด คอร์ทหลังจากที่ได้รับความผิดหวังที่ไม่มีใคร
เชื่อว่าพระองค์คือเจ้าชายเอ็ดเวิร์ด และยังถูกจอห์นทูบตีเอาทรงละเมอเรียกเซอร์
วิลเลียม เฮอร์เบิร์ต (Sir William Herbert) และตรัสว่าพระองค์ทรงกลายเป็น
ยาจกไปเสียแล้ว (หน้า 66)

เมื่ออยู่กับพวกขอทานทรงได้รับการเยาะเย้ยล้อเลียนอย่างหนักทำให้พระองค์
ทรงคับข้องใจมาก ตกกลางคืนหลับฝันว่าได้ประทับนั่งบนบัลลังก์ และทรงเป็นเจ้า
นายคังเคิม การฝันนี้เป็นการระบายความปรารถนาในใจซึ่งเป็นความคับแค้นใจที่
ต้องถูกกดคั้นไว้ตามทฤษฎีของฟรอยด์

ความก้าวร้าว

การที่เคยมีบริวารรับใช้ ทุกคนถวายความเคารพนบถจนทรงเคยชินเมื่อ
ทรงพบคนที่ไม่ยอมเชื่อไม่ยอมฟังไม่ถวายความเคารพ ยิ่งไปกว่านั้นยังพูดจาเยาะ
เย้ยล้อเลียน และทำร้ายพระองค์ด้วย เจ้าชายเอ็ดเวิร์ดจึงทรงพิโรธ และแสดง
อาการก้าวร้าวออกมา เช่น ตอนที่พวกเด็กกำพร้าล้อเลียนทรงตรัสอาฆาตว่า
"เอาเถอะไว้ให้ถึงพรุ่งนี้ก่อนเถอะ ข้าจะแขวนคอพวกเจ้าประจานเสียเลย"
(หน้า 22)

เมื่อทรงคิด และสรุปเอาว่า หอม แคนดี้ คงถือโอกาสนั่งบัลลังก์สวมรอย
แทนพระองค์แล้ว เจ้าชายเอ็ดเวิร์ดทรงคิดว่าจะรีบเสด็จกลับไปทีลด์ฮอลล์แล้ว

ประกาศให้ทราบทั่วกันว่าใครเป็นใคร แล้วจะทรงให้ทอมได้มีโอกาสเตรียมรับ
การแขวนคอ การลงน้ำ ตามกฎหมายอังกฤษ (หน้า 70)

ตอนที่อิวกอลันแกล้งพระองค์ทรงบันดาลโทษแทนไม่ไหวจึงคว่ำไม้เท้าตี
อิวกอลันล้มลง และเกิดการต่อสู้กันจนอิวกอลันสู้ไม่ได้ (หน้า 187) ความคับข้องใจ
ที่พระองค์ต้องตกอยู่ท่ามกลางหมู่โจร หมู่ขบวนการที่ไม่ยอมเชื่อว่าพระองค์เป็นกษัตริย์
และยังล้อเลียนตั้งให้เป็นพระเจ้า พุพู่ ที่หนึ่ง เสียอีก ทำให้พระองค์เกิดความ
เครียดสะสมอยู่ในพระทัยเป็นจำนวนมาก เมื่อได้กระทบกับการกลั่นแกล้งเหยียบ
เท้าให้เจ็บถึง 3 ครั้งจากอิวกอลัน พระองค์ทรงทนต่อไปไม่ไหวความเครียด และ
ความโกรธแค้นจึงผลักดันให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเช่นนี้

ในวันที่มีการเผาผู้หญิงทั้งเป็นพระองค์ทรงถูกขังอยู่ในคุก พระองค์ทรง
ซักถามถึงความผิด และโทษที่จะได้รับของนักโทษหลายคน เมื่อทรงทราบถึงความ
ไม่ยุติธรรมในกระบวนการพิจารณาคดีและโทษ พระองค์ทรงชวนให้ไมลส์ร่วมกับ
พระองค์แหกคุกไปแย่งเอาบัลลังก์กลับคืนจะได้ช่วยเหลือนักโทษเหล่านี้ และจะได้
จัดการกับผู้ผิดและคนที่โหดร้ายด้วย (หน้า 223)

ความก้าวร้าวของเจ้าชายเอ็ดเวิร์ดจะมีผลมาจากการไม่ได้รับการตอบ
สนองในสิ่งที่ทรงต้องการ และความคับแค้นใจที่ไม่สามารถใช้อำนาจช่วยเหลือคนที่
ต้องรับเคราะห์กรรมโดยไม่ยุติธรรมเหล่านั้นได้ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นความเครียดที่
สะสมไว้ในพระทัยเมื่อถึงจุดก็แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวดังกล่าวเพื่อลดภาวะความ
เครียดนั้น ๆ ซึ่งถือว่าใช้กลวิธีในการป้องกันตัวชนิดหนึ่ง

การเข้ากลุ่ม และการเข้าสังคม

เจ้าชายไม่สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ก็ เพราะพระองค์มีบุคลิกภาพของกษัตริย์
ทรงถือตนว่าเหนือคนอื่นจึงไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ สาเหตุอีกประการหนึ่ง
ที่ทำให้เจ้าชายไม่สามารถปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้เพราะพระองค์ไม่มีเพื่อนเล่นเลย
เนื่องจากเป็นโอรสกษัตริย์ชนชั้นระดับสูงไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมปะปนกับใครจึงทำให้

ไม่ทรงเข้าใจถึงจิตใจของผู้อื่น แต่อย่างไรก็ตามพระองค์ยังทรงมีความอ่อนโยนและเห็นอกเห็นใจผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากเหมือนกัน

ทอม แคนตี

(Tom Canty)

สถานภาพทั่วไป,

ทอม แคนตีถือกำเนิดมาในครอบครัวที่ยากจนในย่านสลัมซึ่งอยู่ไม่ไกลจากสะพานลอนดอนเท่าไรนัก ย่านสลัมดังกล่าวจะมีบ้านเรือนปลูกอยู่ติด ๆ กัน และสร้างซ้อนต่อกันขึ้นไปหลายชั้น สภาพของบ้านเป็นแบบปะปน เนื่องจากการต่อเติม ขยับขยายเนื้อที่ให้คนเช่าอาศัยโดยมีค่านิ่งว่าสภาพบ้านจะเป็นอย่างไร ในแต่ละห้องก็จะมีผู้เข้ามาเช่าอยู่กันเป็นครอบครัว ครอบครัวของทอมอาศัยอยู่ในห้องบนชั้นสามของบ้านที่มีชื่อว่าออฟฟอด คอร์ท ครอบครัวของทอมประกอบด้วยพ่อ แม่ ย่า พี่สาวฝาแฝด และทอม ทั้งหมดอาศัยอยู่รวมกันในห้องเดียวกัน เครื่องใช้ในบ้านก็ไม่มีอะไร นอกจากผ้าเก่า ๆ สกปรก ๆ และเตียงนอนของพ่อแม่เท่านั้น

แม่และพี่สาวทั้งสองเป็นผู้หญิงที่มีน้ำใจดี แม้ว่าจะอยู่ในสภาพที่ยากจนก็ตาม ส่วนพ่อและย่าเป็นคนคร่ำครวญชอบดื่มเหล้าจนเมามายเมื่อมีเงินพอจะหาซื้อมาได้ เมื่อเมามาแล้วทั้งคู่บางทีก็ทะเลาะกันบางทีก็จะพาลหาเรื่องกับทุกคนที่ผ่านเข้ามาในสายตานั้น การพุดจาหยายคายชอบสบถสาบาน จอห์น แคนตีผู้เป็นพ่อมีอาชีพเป็นขโมย แม้เป็นขอลานลูก ๆ ก็เป็นขอลานด้วย วันไหนทอมหาเงินไม่ได้เมื่อกลับถึงบ้านทั้งพ่อและย่าจะด่า และทุบตีเอาเป็นประจำแม้ก็ไม่อาจช่วยเหลือได้ นอกจากพอดตกกลางคืนแม่ก็จะเข้าปลอบโยน และเอาเศษขนมปังที่คนอุทิศส้าห่อคไม่กินเก็บไว้ให้ลูกกิน หลายครั้งที่พ่อจับได้แม่ก็ถูกพ่อตบตีอย่างรุนแรง

โดยทั่วไปสังคมในละแวกบ้านของทอมก็มีความเป็นอยู่เช่นเดียวกันหมด

กล่าวคือ ครอบครัว ๆ หนึ่งจะมีพ่อแม่ลูกหลายคนอีกเข้าไปอยู่ในห้องเดียวกันหมด มีความยากจน ความหิว คนขี้เมา การโกสาลงุ่นวายเนื่องจากการทะเลาะวิวาท คาทอหุติกันเป็นประจำ

ในบรรดาเพื่อนบ้าน คุณพ่อแอนดริว (Father Andrew) เป็นพระที่ใจดี มีเมตตา ท่านพยายามที่จะชักชวนและสั่งสอนให้เด็ก ๆ ในสลัมนี้ทุกคนให้เป็นคนดี การสั่งสอนนี้ท่านต้องกระทำอย่างลับ ๆ เพราะมันขัดต่ออาชีพของท่าน และขโมยของชาวสลัมแถบนั้นนอกจากจะสอนเรื่องการประพฤติตนในทางที่ถูกที่ควรแล้ว คุณพ่อแอนดริวยังสอนภาษาละตินให้ทอมพร้อมทั้งสอนให้ทอมอ่านออกเขียนได้ด้วย คุณพ่อจะสอนให้ทั้งเด็กชาย และหญิงทั่วไป โดยมากเด็กหญิงจะอาย และกลัวว่าเพื่อนจะเยาะเย้ยถากถางเอา แต่ทอมเป็นคนที่มีความสนใจมากชอบอ่าน และซักถามในสิ่งที่ตนไม่เข้าใจ เวลาว่างทอมก็จะมาขอยืมหนังสือของท่านของคุณพ่ออ่าน ด้วยเหตุนี้ทอมจึงอ่านออกเขียนได้ก็พอสมควร

ทุกวันทอมจะต้องไปขอทาน แต่ทอมจะขอทานเพียงให้ได้เงินแค่ไม่ต้องถูกพ้อตีเท่านั้น ส่วนเวลาที่เหลือทอมจะไปนั่งฟังคุณพ่อแอนดริวเล่านิทาน นิยายปรัมปราต่าง ๆ ซึ่งทำให้ทอมติดอกติดใจเป็นอันมากจนกระทั่งเก็บเอาไปเพื่อฝันต่าง ๆ นา ๆ

แม้ว่าครอบครัวจะไม่มี ความอบอุ่นแต่ทอมก็ยังมีคุณพ่อแอนดริวซึ่ง เป็นคนที่ทำให้ทอมเกิดความรู้สึกอบอุ่นไบบ้าง

วิเคราะห์ลักษณะนิสัยจากพฤติกรรม

การฝันเพื่อง

การฝันเพื่องเป็นลักษณะเด่นประจำตัวของทอมอันเป็นสาเหตุหลักคั้นให้ทอมได้มีโอกาสไปใช้ชีวิตอย่างเจ้าชายในพระราชวังของพระเจ้าเฮนรี่ที่ 8 แห่งกรุงลอนดอน

แม้ทอมจะได้รับความรักจากแม่และพี่สาวแต่ก็เป็นความรักที่ต้องแอบซ่อนจาก

พอและยา และแม่หอมจะเห็นความอลวยาก ความยากจน ความคร่ำครวญของพ่อและยา
ว่าเป็นของธรรมดาในชีวิตประจำวันของตน หอมก็มักจะเกิดความหวาดกลัวทุกครั้ง
ที่ไม่สามารถจะหาเงินจากการขอทานมาให้พ่อได้ เพราะหอมจะต้องถูกต้อนอย่างรุนแรง
ความรู้สึกเช่นนี้เมื่อสะสมไว้นานเข้าย่อมก่อให้เกิดความเครียดทางอารมณ์ หอมได้
ระบายความเครียดของตนด้วยการไปฟังนิทานที่มีเรื่องราวแปลกมหัศจรรย์รวมทั้งการ
ยืมหนังสือประเภทนี้จากคุณพ่อแอนคริวคัย เมื่อฟัง และอ่านมาก ๆ เข้า ความสุข
ความสะกดสบาย ความมหัศจรรย์ของเจ้าชายในหนังสือซึ่งเป็นสิ่งที่หอมไม่เคยได้
พบในชีวิตประจำวันเลย แต่กลับพบกับ สิ่งตรงข้ามทำให้หอมไม่ฝันที่จะมีชีวิตเช่นนั้นบ้าง
ทุกครั้งหลังจากที่โดนต้อนอย่างรุนแรง หอมจะลดความเครียดด้วยวิธีการถอยหนี
(withdraw) จากความจริงเข้าไปสู่โลกของความฝัน (fantasy land)
ด้วยการฝันเฟื่องสมมุติตัวเองว่าเป็นเจ้าชายที่มีแต่ความสุข ความหรูหราอย่างใน
หนังสือ การจินตนาการเช่นนั้นทำให้หอมสามารถลืมความเจ็บปวดต่าง ๆ ไปได้
แทบทุกครั้ง

การฝัน

นอกจากการฝันเฟื่องแล้ว ความต้องการที่เก็บกดอยู่ภายในจิตไร้สำนึกของ
หอมยังปรากฏออกมาในรูปความฝันจริง ๆ ค่าย (เมื่อตอนเข้ามาอยู่ในวังแล้ว) นั่นคือ
ในตอนกลางวันหอมเกิดความคับข้องใจที่ทุกคนในวังคิดว่าตนเป็นเจ้าชายจริง ๆ
จิตสำนึกที่อยู่ตลอดเวลาว่าตนคือ หอม แกนต์ และจิตไร้สำนึกก็ยังเก็บกดความปรารถนา
ความสบาย การมีเงินทองเพื่อจะได้ไม่ต้องถูกพ่อตีเมื่อกลับมานโดยไม่ได้อะไรมา
หรือขอไม่ได้ ในตอนกลางคืนหอมหลับฝันไปว่า ขณะที่กำลังเล่นอยู่คนเดียวในทุ่ง
หญ้าสวยงามชื่อ "ทุ่งคนดี" (Goodman's Field) มีคนแะคนหนึ่งปรากฏตัวขึ้น
คนแะบอกรให้หอมชุกตรงโคนต้นไม้ หอมก็ชุกลงไปพบเหรียญเพนนีใหม่ ๆ 12 อัน
หอมดีใจมาก เท่านั้นยังไม่พอ คนแะยังบอกกับหอมว่า "เรารู้จักเธอดี เธอเป็น
เด็กดีสมควรจะได้รับรางวัลต่อไปนี้ เธอจะไม่ต้องมีความทุกข์แล้ว เพราะวันที่เธอ

จะได้รับรางวัลมาถึงแล้ว จงมาชุกตรงนี้ทุก 7 วัน แล้วเธอจะได้พบกับเงินเช่นนี้
 ทุกครั้ง แต่จงจำไว้ว่าเธอจะต้องปิดเป็นความลับอย่าบอกเรื่องนี้แก่ใครเป็นอันขาด"
 ทอมก็ใจมากรีบกลับไปยังออฟฟอล คอร์ท แล้วรำพึงกับตัวเองว่า "ฉันจะให้พ่อคืนละ
 เพนนี เขาคงคิดว่าฉันขอทานมาได้ แล้วฉันก็คงจะไม่ต้องถูกตีอีกต่อไปแล้ว ฉันจะ
 เอาเงินนี้ไปให้พ่อแอนดริวสัปดาห์ละเพนนี อีก 4 เพนนีให้แม่ และเก็บ"ทอมเดิน
 ต่อไปว่าเอาเงินให้แม่ และพี่ ๆ ด้วยความดีใจ แล้วก็ต้องตื่นขึ้นเพราะมหาคเล็ก
 ปลุก (หน้า 102-103) การฝันของทอมนี้แสดงให้เห็นชัดว่าทอมเก็บกตความ
 ต้องการความสุขจากการมีเงินเพื่อให้รอดพ้นจากการทำโทษของพ่อ และเพื่อให้แม่
 และพี่ ๆ มีความสุขเอาไว้ในจิตใจสำนึก "ครั้นในยามปลอดจากปัจจัยที่ทำให้เกิด
 ภาวะกดดันซึ่งใดแก่ขณะที่หลับไป ขณะที่หลับอยู่นั้นไม่มีสายตาของใครต่อใครที่จะต้อง
 คอยเฝ้าหวงเป็นโย ไม่มีข้อห้ามทางสังคมบางประการเหลือหลออยู่ ความในใจที่
 เก็บกตเอาไว้ในส่วนลึกนั้นก็จะโผล่ขึ้นมาเป็นภาพฝัน" (ความฝันตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์
 ของฟรอยด์. เคซี สวานานท์, 2516: 95)

การปรับตัว

ความยากจน และความโหดร้ายของพ่อทำให้ทอมตกอยู่ในสภาพที่ลำบาก
 และเกิดความคับข้องใจ ทอมหาทางผ่อนคลายความเครียดด้วยการฝันเพื่องเพื่อหลีก
 หนีความจริงชั่วขณะหนึ่ง "แต่การหนีจากสภาพความจริงของชีวิตและจากสังคมกับผู
 คนมากเกินไป และต่อเนื่องกันนาน ๆ จะแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมผิดปกติ
 อย่างร้ายแรง" (นิภา นิธยาน, 2520: 141) ทอมหลีกหนีความเป็นจริงด้วยการ
 ฝันเพื่องอยู่เสมอจนเป็นนิสัย เมื่อตื่นขึ้นมาปะทะกับสถานการณ์จริงเข้าอีกก็ไม่
 สามารถจะปรับตัวได้ ความรู้สึกซึมเศร้า (depress) ผิดหวังและการร้องไห้
 จึงเกิดขึ้นกับทอม (หน้า 9)

อย่างไรก็ตามทอมก็เจริญเติบโตมาจากครอบครัวของตนได้ แม้จะด้วยความ
 ซึมเศร้าก็ตามทอมมีความรู้สึกเคยชินต่อเหตุการณ์ประจำวันภายในบ้าน แต่แล้ววันหนึ่ง

ความรู้สึกที่ต้องการจะไ้เป็นหรือเพียงแต่ไ้เห็นเจ้าชายตัวจริงสักครั้งหนึ่งก็ผลักดันให้ทอมไ้เข้าไปในวังของกษัตริย์ด้วยการอนุญาตของเจ้าชายเอ็ดเวิร์ด ทอมเลาถึงสภาพความเป็นอยู่ของตนให้เจ้าชายฟังจนกระทั่งเจ้าชายทรงรู้สึกตื่นเต้น และอยากไ้พบกับเหตุการณ์อย่างในชีวิตของทอมบ้าง จึงตกลงสับเปลี่ยนตัวกัน เมื่อเจ้าชายเสด็จออกจากวังไปแล้วทอมอยู่ตามลำพังก็รู้สึกชื่นชมกับการแต่งตัว และความแปลกใหม่ของสิ่งต่าง ๆ ในห้องของเจ้าชาย แต่เพียงครึ่งชั่วโมงผ่านไปทอมรู้สึกว้าวเหวที่ถูกทิ้งให้อยู่ตามลำพังในสถานที่ที่ไม่คุ้นมาก่อนจนไม่อยากจะเล่นสนุกกับการแต่งกาย และของสวยงามเช่นนั้นเลย ยิ่งนานเข้าทอมก็ยิ่งรู้สึกอึดอัดใจไม่สบายใจ รู้สึกกลัวอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นในระยะเวลานี้ใกล้ข้างหน้านั่นก็คือ ถ้าใครจับไ้ความแกล้งตัวด้วยเสื้อผ้าของเจ้าชาย และเจ้าชายก็ไ้ไ้ได้อยู่อธิบายความจริงให้ใครฟังไ้ คงโดนอาญาแผ่นดินแน่นอน ด้วยความกลัวทอมจึงเปิดประตูออกมาเพื่อตามหาเจ้าชายพวกทหารเห็นทอมในชุดเครื่องทรงของเจ้าชายก็เข้าใจผิดคิดว่าเป็นเจ้าชาย จึงถวายความเคารพทอมคิดว่าที่ทหารทำแบบนี้เพราะต้องการล้อเลียนตน (หน้า 26) ที่ทอมคิดเช่นนั้นเพราะเมื่อก่อนทอมเคยถูกคนล้อเลียนในบางครั้งที่ทำท่าทางอย่างเจ้าชายในหนังสือนิทาน เมื่อมาไ้แต่งตัวเป็นเจ้าชายจริง ๆ เขารู้สึกเต็มใจเกิดขึ้นอีกเมื่อเห็นทหารทำท่าถวายความเคารพ

เมื่อทอมพบกับเลดี้ เจน เกรย์ ก็ไ้บอกความจริงว่าตนไม่ใช่เจ้าชาย และยังไ้คุกเขาทำความเคารพหลอกลวง คนทั่วทั้งวังไ้ทราบก็คิดว่าเจ้าชายทรงมีสติพ้นเพื่อนไปเสียแล้ว แม้แต่พระเจ้าเฮนรี่ที่ 8 ก็ทรงเข้าพระทัยเช่นนั้น เมื่อทรงเห็นทอมทำเช่นนั้นกับพระองค์ด้วย การตกอยู่ในสภาวะที่ทุกคนเข้าใจว่าทอมเป็นเจ้าชายทำให้ทอมต้องจำยอมทำตนเป็นกษัตริย์ แต่การวางตัวของทอมก็ยังเงอะงะงุ่มง่าม ทั้งที่เคยรู้เคยอ่านเรื่องราวเกี่ยวกับราชสำนักในหนังสือมาแล้ว และยิ่งไปกว่านั้นตนก็ยังเคยเล่นสมมุติตัวเป็นกษัตริย์อยู่บ่อย ๆ แต่เมื่อประสบเหตุการณ์ที่จำเป็นจะต้องทำอย่างนั้นทอมก็ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่นั้นไ้ทันที ทอมกินอาหารด้วยมือเมื่อกินเสร็จจึงเอาถ้วยไ้ใส่กระเป๋าจนเต็มอีกเพราะความที่เคยแตกโศกมาก่อน

การแต่งตัวอย่างรุ่มร่ามรุ่งรังตามแบบเจ้าชาย การนอนบนเตียงทำให้ทอมรู้สึกอึดอัดรำคาญใจ จะไปไหนมาไหนมีแต่คนเฝ้าแทนอยู่ตลอดเวลา ทำให้ทอมรู้สึกเหมือนว่าคนเหล่านั้นคอยจ้องจับผิด มีความรู้สึกเหมือนถูกจับเป็นเชลยอยู่จะทำอะไรก็ไม่สะดวกใจ แต่การที่มีเจ้าหญิงอลิซาเบธ และเลดี้เจน เกรย์ คอยช่วยเหลือแนะนำ ทำให้ทอมสามารถปรับตัวได้เร็วพอสมควรประกอบกับมีความรู้เรื่องในราชสำนักจากหนังสือมาบ้างก็ช่วยให้ทอมปรับตัวได้บ้างเหมือนกัน เมื่อเข้ามาอยู่ในวังได้ 5 วัน ทอมเริ่มกินอาหารได้ตามแบบกษัตริย์คือ ไม่ใช่มีมือกิน และไม่ตักเองรอนกว่าคนรับใช้จะตักให้ (หน้า 136)

เมื่อทอมได้ทำการไต่สวนผู้ถูกกล่าวหา และได้ให้ความเป็นธรรมต่อจำเลย 3 คน โดยไม่ได้เอาโทษเพราะทั้งสามไม่มีความผิดประชาชนก็เกิดความชื่นชมยินดี ทำให้ทอมเริ่มเกิดความมั่นใจในตัวเองขึ้น และต่อมายังได้เด็กผู้ชายที่เป็นคนคอยรับ การเขียนแทนเจ้าชายเวลาทำผิดคอนเรียนหนังสือซึ่งเรียกเด็กคนนี้กันว่า วิปปิง บอย (Whipping boy) มาช่วยอธิบายเรื่องที่ตนไม่รู้ยังทำให้ทอมเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ และปรับตัวได้เร็วขึ้น เมื่อใกล้เวลาพิธีราชาภิเษกทอมก็คุ้นเคยกับการแต่งตัว การกินอาหาร การออกนั่งบนบัลลังก์ และการให้คนจับมือแสดงความเคารพได้โดยไม่มี การเคอะเขิน ยิ่งไปกว่านั้นทอมยังชอบ การกระทำเช่นนั้นด้วย

จะเห็นได้ว่าในตอนแรกทอมจะยังปรับตัวไม่ได้เลย แต่ด้วยความช่วยเหลือของคนหลายคน และความรู้ที่เคยสะสมไว้ทำให้ทอมค่อยปรับตัวได้ทีละน้อย แต่ในขณะที่เกิดความคับข้องใจเรื่องการปรับตัวนั้นทอมก็สามารถทำอะไร ตามสบายได้บ้าง เพราะทุกคนคิดว่าคนเป็นบ้าจึงไม่ทำให้ทอมเกิดความเครียดมากนัก

ความก้าวร้าว

ในคราวที่ออกเสวยพระกระยาหารอย่างเป็นทางการครั้งแรก ทอมเกิดอาการคันที่ปลายจมูกอย่างแรงแต่ก็ไม่กล้าเกาเองเพราะกลัวว่าจะเสียมารยาททั้งที่ตลอดเวลาที่รับประทานอาหารทอมกินด้วยมือ ไม่ใช่ใช้ช้อนหรือมีด เอาถ้วยใส่:

กระเป๋ากลับไว้อีก การกระทำเช่นนี้ทุกคนไม่ปรียากพูด หรือหัวเราะเพราะเป็นที่ทราบกันว่าทอมเป็นเจ้าชายวิกลจริต ทอมทำจุกยื่นเพราะคันจนน้ำตาไหลพอกคนที่คอยรับใช้ตามทอมตอบด้วยความโมโหว่า "ฉันอยากให้ใครช่วยเกาจุกให้หน่อยมันคันเหลือเกินแล้ว การรับค่วนอย่างนี้จะต้องมีพิธีอะไรบ้าง เร็ว ๆ ฉันจะทนไม่ได้อยู่แล้ว" พวกมหาดเล็กต่างปรึกษากัน และก็ไม่มีใครทราบว่าทำอะไรเพราะตำแหน่งคนเฝ้าก็ไม่มี ในที่สุดทอมเกาเองเพราะทนไม่ไหว ความก้าวร้าวของทอมที่แสดงออกคราวนี้เพราะมีความคับใจเกี่ยวกับระเบียบประเพณีในราชสำนักที่ทำให้ไม่สามารถทำอะไรได้ตามใจตัว

ในวันราชาภิเษก เจ้าชายเสด็จเข้ามาห้ามพิธี ลอร์ด ฮาร์ทฟอร์ดสั่งให้ทหารลากตัวเจ้าชายออกไปทำโทษ แต่ทอมจำได้ และเกิดความกลัวจึงสั่งทหารว่า "ถอยกลับไปนะใครแตะต้องตัวเจ้าชายจะต้องโทษถึงตาย" คำสั่งนี้แสดงถึงความก้าวร้าวในใจซึ่งมีสาเหตุมาจากความกลัวอาญาแผ่นดิน

ความอยากรู้อยากเห็น

ทอมมีความอยากรู้อยากเห็นเป็นเจ้าชายทอมมีความอยากรู้อยากเห็นว่า เจ้าชายตัวจริงของอังกฤษเป็นอย่างไรมีความเป็นอยู่อย่างไร อำนาจความอยากรู้อยากเห็นนี้ผลักดันให้ทอมเดินทางเข้าไปในวัง

เมื่อได้เข้ามาอยู่ในวังในฐานะเจ้าชายแล้ว วันหนึ่งได้ยินเสียงคนเอะอะก๊องก๊ายนอกวัง ทอมอยากรู่ว่าเกิดอะไรขึ้นพอได้ทราบว่าจะมีการลงโทษนักโทษ จึงสั่งให้ทหารนำตัวเข้ามาทอมอยากรู่ว่าจำเลยทำผิดอันใด และมีความผิดจริงตามข้อกล่าวหาหรือไม่ ทอมจึงทำการซักถามพิสูจน์ข้อกล่าวหาเหล่านั้น ในกรณีที่สองแม่ลูกถูกกล่าวหาว่ามีอำนาจเรียกพายุได้เมื่อออกถุงเท้าทุกครั้ง ทอมสั่งให้ถอดถุงเท้าเรียกพายุ ทอมมีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งมหัศจรรย์นั้น

ความยุติธรรม

ความสำนึกในความยุติธรรมของทอมเริ่มปรากฏชัดเมื่อใดทราบว่าเขาขาย เอ็กเวิร์คมีเด็กคนหนึ่งเอาไว้อำหรับรับการเขียนตีในเวลาที่พระองค์ทำความผิดระหว่างการเรียนหนังสือ เพราะถือกันว่าพระวรกายของเจ้าชายเปรียบเสมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ใครจะทำร้ายหรือล่วงละเมิดมิได้ ดังนั้นเวลาทรงพระอักษรฝึกสมควรจึงกำชับโทษให้เด็กดังกล่าวข้างต้นรับโทษแทน ทอมเห็นว่าการทำเช่นนั้นไม่ยุติธรรมเพราะเด็กผู้นั้นไม่ได้มีส่วนรู้เห็นในการศึกษาเล่าเรียนนั้น ทอมจึงบอกให้เลิกการกระทำเช่นนั้นเสีย แต่วิปิง บอย คนนี้ต้องการรับหน้าที่นี้ต่อไปเพราะเป็นอาชีพของตน หลังของตนหมายถึงรายได้ที่จะเอาไปเลี้ยงชีวิตตน และน้อง ๆ ซึ่งเป็นเด็กกำพร้า ถ้าเลิกการเขียนตีแล้วคนและน้อง ๆ คงอดตาย ทอมจึงตกลงจะเรียนต่อ และจ้างวิปิงบอยต่อไปโดยไม่ต้องรับการเขียนแทนอีก (หน้า 114)

กฎหมายอังกฤษในสมัยนั้นกำหนดโทษผู้กระทำผิดไว้อย่างทารุณ ชายคนหนึ่งถูกกล่าวหาว่าวางยาพิษคนป่วยต้องโทษประหารด้วยการต้มควายน้ำมันเดือด ทอมทำการสอบสวนดูปรากฏความจริงว่าในวันเกิดเหตุชายผู้นี้ได้ช่วยชีวิตของตนไว้ ให้พ้นจากพายุห่าโตกระทำความผิดตามข้อกล่าวหาไม่ ประกอบกับพยานหลักฐานของโจทก์ก็อ่อนกล่าวคือ โจทก์ยืนยันว่าชายผู้นี้เป็นคนมาเพราะชายผู้นี้เข้าไปหาคนป่วยแต่เพียงลำพังครู่หนึ่งต่อมาคนป่วยก็ตาย ทอมบอกว่าถูกวางยาพิษ แต่หาพยานเป็นหลักฐานก็ไม่มี และหลักฐานอีกอันหนึ่งก็คือชายผู้นี้ตายเกลียดถูกห่านายไว้ว่าจะตายเพราะถูกวางยาพิษโดยคนแปลกหน้า จำเลยเป็นคนแปลกหน้าพอดี จึงถูกจับจะแก้ตัวอย่างไร เจ้าพนักงานก็ไม่ยอมฟังทั้งสิ้น เมื่อสอบสวนเสร็จทอมก็ปล่อยชายผู้นั้นเป็นอิสระ (หน้า 124-127)

และอีกคดีหนึ่งที่หญิงสองคนแม่ออกถูกกล่าวหาว่าขายวิญญาณให้ปีศาจร้ายจนได้อ่านาจเรียกพายุมา ทอมทำการพิสูจน์ด้วยการให้แม่อุกลูกนั้นเรียกพายุให้ดู แต่ทั้งคู่ไม่สามารถทำได้ ทอมจึงปล่อยให้พ้นผิดไปไม่ต้องถูกแขวนคออย่างป่าเถื่อน (หน้า 127-132)

การสอบสวนคดีทั้งสองนั้นนอกจากจะพบว่าทอมเป็น คนรักความยุติธรรมแล้ว ทอมยังเป็นคนมีเหตุผลด้วย เพราะไม่ตัดสินใจเชื่อใครง่าย

ความรับผิดชอบ

ตั้งแต่เป็นเด็กเล็ก ๆ ทอมจะต้องทำหน้าที่ขอทานเพื่อนำเงินมาให้พ่อ ในบางวันทอมจะไปขอเพราะกลัวถูกทอดทิ้ง และรู้ว่า เป็นหน้าที่ของคนที่จะต้องหลบหลีกการถูกตีนั้น บางวันความเขย่าวนเรื่องอื่นมีอำนาจมากกว่าก็จะดึงดูดใจทอมให้เขาไป เช่น การอ่านหนังสือของคุณพ่อกับแอนครีว การฟังนิทานบ้าง การเล่น ซึ่งทุกครั้งที่ทอมกลับมามือเปล่าก็就会被พ่อตี ความรับผิดชอบของทอมในตอนนั้นจึงเป็นความรับผิดชอบที่เกิดจากการบังคับของพ่อ

เมื่อต้องรับหน้าที่แทนเจ้าชายเอ็ดเวิร์ดในภาวะตกบันไดพลอยโจน ในตอนแรกทอมรู้สึกอึดอัดใจแต่เมื่อตกอยู่ในภาวะจำเป็นทอมก็จำยอมออกงานเสวยพระกระยาหารอย่างเป็นทางการแม้วความเคอะเขินก็ตาม ออกรับทูตแม้จะไม่ประสบความสำเร็จ แต่ในตอนหลังเมื่อค่อย ๆ ปรับตัวได้ทอมก็สามารถประกอบภารกิจได้ และยังรู้สึกชอบอีกด้วย ทอมรับผิดชอบต่อราชบัลลังก์ด้วยความจำเป็น และ... ความรัก

การเข้ากลุ่มเพื่อน การเข้าสังคม และการเล่น

ด้วยเหตุที่มีความไม่ผันที่จะได้เป็นเจ้าชายอย่างในนิทานที่ได้อ่านได้ยินมา ทอมจึงมักเล่นสมมุติตัวเป็นเจ้าชายที่มีความสามารถ และเพื่อนๆ จะเป็นขุนนาง ข้าราชการบริวารต่าง ๆ การเล่นก็จะเลียนแบบอย่างในหนังสือ สมตามวัย เช่นมีการประชุมอภิปรายในสภา มีการตราพระราชกฤษฎีกากองทัพบก กองทัพเรือ และอุปราชเป็นคน เพื่อนๆ ต่างยอมเล่นตามทอมเพราะทอมมีความสามารถที่จะแสดงออกปฏิกิริยาและใช้ภาษาได้อย่างคนในวังจริง ๆ รวมทั้งทอมมีความรู้เรื่องการปฏิบัติคนในวังจากหนังสือพอสมควร จึงทำให้เพื่อน ๆ เห็นทอมเป็นคนมีความสามารถเป็นวีรบุรุษ และคนที่รู้เรื่องราวของทอมก็เห็นว่าทอมเป็นเด็กที่มีพรสวรรค์ และเป็นเด็กฝึกปฏิบัติ ยกเว้นครอบครัวของทอมเองที่ไม่เห็น และรู้สึกอะไรในตัวทอมเลย (หน้า 7)

เมื่อทอมสามารถปรับตัวได้ ทอมก็เข้ากับคนในวังได้สามารถทำอะไร ๆ ได้โดยไม่เคอะเขิน

ทอม คริสคอลล

(Tom Driscoll)

สถานภาพทั่วไป

ทอม คริสคอลล เคยเป็นลูกของทาสชื่อ วาเลต์ เดอ แชมเบรอ (Valet de Chambre) แต่ถูกผู้เป็นแม่ลับเปลี่ยนตัวให้กลายเป็นลูกของนายซึ่งมีฐานะดี จึงได้รับการเลี้ยงดูอย่างเจ้านาย พ่อเป็นนักธุรกิจซึ่งสนใจอยู่แต่กับธุรกิจของตนจนไม่ได้เอาใจใส่ต่อลูกเท่าที่ควร

ครอบครัวของทอมหมายถึงครอบครัวของมิสเตอร์เปอร์ซี เป็นครอบครัวที่มั่งคั่งเป็นที่นับหน้าถือตาในหมู่บ้าน นอกจากนี้มิสเตอร์เปอร์ซียังเป็นน้องชายของตุลาการคริสคอลลผู้อาวุโสในหมู่บ้านด้วย จึงทำให้เป็นที่เคารพยำเกรงของคนทั่วไป การที่มีฐานะมั่งคั่งมีทาสรับใช้ในบ้านหลายคนย่อมเป็นเครื่องประกันได้ว่าทอมจะต้องมีความเป็นอยู่อย่างสุขสบายถึงแม้ว่าจะกำพร้าแม่ เพราะแม่ตายตั้งแต่คลอดลูกได้ 1 สัปดาห์เท่านั้น และถึงแม้ว่าร็อกซีจะเป็นแม่ที่แท้จริงของทอมก็ตามทอมก็เห็นว่า เป็นทาส ร็อกซีจึงไม่มีโอกาสที่จะปฏิบัติต่อทอมเยี่ยงแม่กับลูกได้ หรือถึงแม้ว่าหากเช่นนั้นทอมก็ไม่อาจทราบไต่ถามนั่นเอง เนื่องจากกำพร้าแม่ และพ่อก็ไม่ค่อยได้เอาใจใส่ ทอมจึงไม่ได้รับความอบอุ่นทางใจจากครอบครัวเท่าที่ควรอย่างไรก็ตามทอมก็ได้รับการตามใจมาตลอด

สภาพสังคมของเมืองควอร์สันส์แลนด์ถึงสมัยนั้นยังเป็นสังคมที่มีทาสอยู่ ทาสที่เมืองนี้ยังมีสภาพความเป็นอยู่ดีกว่าทาสที่อยู่ในรัฐทางใต้ลงไป ทาสทุกคนหวาดกลัวการต้องไปเป็นทาสในรัฐทางใต้เป็นอันมาก ส่วนประชาชนทั่ว ๆ ไป ก็มีความเป็นอยู่แบบชาวบ้านทั่วไปคือมีการชุมนุมกันหาวิพากษ์วิจารณ์ มีการจัดงานปาร์ตี้กันบ่อย โดยมากทุกครอบครัวจะรู้จักกันหมด

วิเคราะห์ลักษณะนิสัยจากพฤติกรรม

เนื่องจากมาร์ค ทเวน นำเสนอตัวละครเด็กในเรื่องพุดเก็นเฮด วิสสัน ตั้งแต่แรกเกิดไปจนกระทั่งอายุ 21 ปี ผู้เขียนจึงขอวิเคราะห์ตัวละครเด็กในเรื่องนี้โดยวิเคราะห์จากหัวข้อใหญ่ 4 หัวข้อดังนี้ คือ พัฒนาการทางอารมณ์ พัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทางร่างกาย และพัฒนาการทางสังคม

พัฒนาการทางอารมณ์

ทอมอยู่ภายใต้การดูแลของช็อกกี้ซึ่งถึงแม้จะเป็นแม่ที่แท้จริงแต่ก็ไม่สามารถให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูกได้เพราะตนอยู่ในฐานะทาสส่วนลูกอยู่ในฐานะนาย ตั้งแต่เล็กทอมเป็นเด็กร้องไห้งอแงโดยไม่มีเหตุผล บางครั้งก็กรี๊ดร้องจนแน่นิ่งไป ปากคอหน้าตาเขียวไปหมดกลัวจะหายใจออกก็ทำให้ผู้คนพากันตกใจไปทั่ว ทอมเป็นเด็กอารมณ์ร้าย เจ้าอารมณ์ ใครเข้าใกล้เป็นลูกทอมชวนทุกราย จะเอาอะไรต้องได้และระหว่างที่คอยก็ส่งเสียงร้องไห้จ่าอยู่อย่างนั้น ทอมได้รับการตามใจทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นเรื่องกินเรื่องเล่น พอเริ่มเดินได้ก็กลายเป็นตัวยุ่งวุ่นวายจะเอาโน้นเอานี้ถ้าไม่ได้ก็จะร้องไห้ดินลงกับพื้น ชอบทำลายสิ่งของต่าง ๆ ทอมมีแซมเบร่อเป็นทั้งคนรับใช้และเพื่อนเล่น แต่ทอมมักจะเอาเปรียบ และรังแกแซมเบร่อเสมอ เมื่อเติบโตขึ้นทอมจึงทำอะไรไม่เป็นและช่วยตัวเองไม่ใคร่ได้ ทอมอิจฉาแซมเบร่อที่มีความสามารถเหนือตน เช่นว่ายนํ้าเก่ง สู้คนเก่ง ขณะที่แซมเบร่อทำหน้าที่คอยคุ้มกันให้ทอมก็ยังหาโอกาสกลั่นแกล้งแซมเบร่ออยู่ตลอดเวลา เช่นเมื่อเห็นพวกเด็ก ๆ ขึ้นชมที่แซมเบร่อสามารถกระโดดหกคะเมนลงน้ำได้อย่างคล่องแคล่ว ทอมก็แกล้งไล่เรือเข้าไปในขณะที่แซมเบร่อกำลังลอยอยู่ในอากาศ โดยไม่ทันระวังตัวพอถึงตัวลงมาหัวก็โขกเข้ากับเรือถึงแตก และสลบไป เป็นต้น (หน้า 79)

ทอมติดนิสัยการเล่นการพนันมาตั้งแต่เด็ก ทอมจะใช้ให้แซมเบร่อซึ่งมีความสามารถในการเล่นเกมต่าง ๆ ไปแข่งขันการเล่นเกมส์กับเด็กอื่น ๆ เมื่อแซมเบร่อชนะทอมจะเอาของที่พนันได้ไปเป็นของตนเพียงคนเดียวโดยไม่แบ่งให้แซมเบร่อเลย

เมื่อโตขึ้นทอมก็ยังไม่ทิ้งนิสัยเดิม ยังชอบเล่นการพนันแต่คราวนี้เล่นเองส่วนมากจะเสียจนเป็นหนี้เป็นสิน จนครั้งหนึ่งลุงตุลาการจับได้จึงตัดทอมออกจากกองมรดกด้วยความโกรธ

นอกจากนี้ทอมยังมีนิสัยชอบลักขโมยเป็นประจำตั้งแต่เด็กทอมจะใช้ให้แซมเบอร์ชโมยลูกแอปเปิล ลูกพีช แองโม และผลไม้อื่น ๆ จากกรณบรรทุกผลไม้ของชาวนา เมื่อขโมยมาแล้วแซมเบอร์จะไ้รับเพียงไส้แอปเปิล เม็ดลูกพีช และเปลือกแองโมเป็นส่วนแบ่ง เมื่อโตขึ้นทอมเล่นการพนันจนไม่มีเงิน ทอมก็หาเงินมาชำระหนี้บ้าง ใช้เองบ้างด้วยการฉ้อโกงของจากเพื่อนบ้านไปขายครั้งสุดท้าย ทอมขโมยเงินของลุงตุลาการแต่ลุงตื่นมาเห็นเข้าพอดีทอมจึงฆ่าลุงตาย

การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจเช่นนี้ของทอมทำให้ทอมกลายเป็นคนขี้อิจฉาและเป็นคนก้าวร้าว เมื่อเด็กทอมอิจฉาแซมเบอร์เมื่อโตขึ้นในหมู่บ้านมีชายฝาแฝดชื่อลุยกิและแองเจโล ย้ายมาอยู่ใหม่ ทั้งคู่เป็นที่นิยมนักไ้กรของชาวบ้านมาก ทอมก็เกิดความอิจฉา ทอมจึงหาทางทำลายฝาแฝดคู่นี้ด้วยการพูดจาเยาะเย้ยถากถาง เมื่อทราบว่าลุยกิเป็นฆาตกร ทำให้ลุยกิโกรธ ทนไม่ไหวจึงเตะทอมค้อนหน้าผึงชนนั้นเอง ทอมไม่มีความสามารถพอที่จะสู้ลุยกิไ้จึงไ้แต่เพียงอาฆาตเอาไว้ในใจเท่านั้น ในตอนหลังทอมได้ขโมยมีดของลุยกิมา และใช้มีดอันนี้เองฆ่าลุงตายจนทำให้เกิดความเข้าใจผิดคิดว่าลุยกิเป็นคนฆ่า ลุยกิถูกจับทอมจึงตีใจมากที่ไ้ทำให้ลุยกิไ้รับความหายนะเช่นนั้น

ความก้าวร้าวของทอมปรากฏชัดตั้งแต่เด็กเช่นกัน ครั้งหนึ่งพวกเด็ก ๆ ยั้วเยี้ยทอมให้โกรธทอมจึงใช้ให้แซมเบอร์ไปสู้กับเด็กพวกนั้น แต่แซมเบอร์ไม่ไปเพราะเห็นว่าเด็กเหล่านั้นมีจำนวนมากเกินกว่าที่ตนจะสู้ไ้ได้ ทอมโกรธมากที่แซมเบอร์ไม่ทำตามใจจึงชักมีดพกแทงแซมเบอร์เสีย 3 แผล

กับร็อกซีทอมก็หุบตีเอาเสมอโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้คน เมื่อร็อกซีทำอะไรไม่ถูกใจ จนบางครั้งร็อกซีทนแทบไม่ไหวอยากจะบอกความจริงเสีย แต่ร็อกซีก็ต้องทนทอมจึงไ้ไ้รู้ตัวว่าเป็นนายจะทำอะไรกับทาสไ้ไ้

กับวิลสันทอมก็แสดงอาการก้าวร้าวไ้หลายครั้ง เช่น เมื่อตอนที่วิลสันพูดอยู่กับแองเจโลและลุยกิ ทอมก็ก้าวร้าวถ้อยจาเยาะเย้ยวิลสันเรื่องอาชีพทนายความ

ของวิลสันโดยถามว่า "ไ้ลูกความบ้างหรือยังละ" "คุณวิลสันเขาเป็นทนายความแต่ไม่เคยไ้ฝึกกว่าความเลย" (หน้า 124) วิลสันโกรธแต่ก็ควบคุมอารมณ์ได้ อีกครั้งหนึ่ง เมื่อตอนที่วิลสันพยายามตรวจหาลายมือฆาตกรที่มาตุลาการคริสคอลล ทอม นิกยืมเบาะอยู่ในใจเพราะรู้ว่าไม่มีทางที่วิลสันจะรู้ว่าใครฆ่าแน่วิลสันจะไม่มีหลักฐานไปพิสูจน์ว่าลุยกิไม่ใช่ฆาตกรเป็นอันขาด ทอมเข้าไปพบวิลสัน และพูดแบบเบาะ ๆ ว่า "โถเล็กเสียเถอะลุง ไม่มีประโยชน์หรอกที่จะไปเสียเวลาเล่นแบบเง็กๆ อย่างนี้ คิดหรือว่าจะชนะ" (หน้า 207)

แม้ว่าส่วนใหญ่ทอมจะมีนิสัยไม่ค่อยดีบางครั้งทอมก็แสดงความอ่อนโยน และประพฤติตัวดีบ้างเหมือนกัน เช่น เมื่อทราบว่ารอกซีเป็นแม่ของตน ทอมก็เปลี่ยนพฤติกรรมที่เคยแสดงต่อแม่ใหม่ พุดกับแม่ด้วยความนับนวลกว่าเดิมแสดงความรักต่อแม่ มีความทุกข์ที่ปรึกษากับแม่ เอาเงินให้แม่และไปพบแม่ที่บ้านยี่สิบตามสัญญาทุกเดือน

ในตอนที่ความขมขื่นเรื่องหนี้สินจากการเล่นการพนันทำให้ทอมเกิดความเห็นแก่ตัวชายแม่ไปเป็นทาสในรัฐทางใต้เพื่อจะได้เงินมาก ๆ

ในเรื่องความอยากรู้อยากเห็น ทอมแสดงพฤติกรรมอยากรู้อยากเห็นเมื่อตอนที่ลุยกิ และแองเจโลไ้รับเชิญไปงานปาร์ตี้ ทอมขอตามไปคุยด้วย และอีกครั้งหนึ่งทอมไปคุยวิลสันค้นหาลายมือฆาตกรด้วยความอยากรู่ว่าวิลสันจะทำอย่างไร

พัฒนาการทางสติปัญญา

เนื่องจากถูกตามใจมาตั้งแต่เด็กทอมจึงช่วยตัวเองไม่ค่อยได้ ทอมถูกส่งไปเรียนที่เยลเมื่ออายุไ้ 19 ปี แต่กลับมาก็ไ้ทำอะไรไ้ให้เกิดประโยชน์จากการเรียนนั้น แม้ทอมจะไ้คอยฉลาดคนนักในการแก้ปัญหาแต่ก็ไ้แสดงความรอบคอบไ้เห็นเมื่อตอนที่ฆ่าลุงตุลาการตาย ทอมทำลายหลักฐานก่อนที่จะหนีไป

พัฒนาการทางด้านการกาย

ทอมเป็นเด็กที่ไม่ค่อยแข็งแรงนัก เพราะกินไม่เลือกไม่มีใครบังคับได้ ไม่ค่อยได้ออกกำลังกายเพราะจะต้องการอะไรก็ใช้คนอื่นทำให้หมด

พัฒนาการทางด้านการสังคม

ทอมเข้ากลุ่มเพื่อนไม่ได้เพราะเป็นคนเจ้าอารมณ์ ชอบทำตัวเหนือคนอื่น เพราะเวลาที่อยู่ที่บ้านตัวเป็นนายคนอื่น เมื่อโตขึ้นบุคลิกภาพเดิมก็ยังคงปรากฏอยู่ ทอมเป็นคนชอบอธิบายผู้อื่นจึงทำให้การพูด และการแสดง กิริยาอาการต่าง ๆ เป็นไปในรูปที่ไม่พึงปรารถนาของสังคม

ทอมจะปรับตัวให้อ่อนโยนลงได้ก็แค่กับคนที่มีอำนาจเหนือคนเท่านั้น เช่น ร็อกซ์ซึ่งกำความลับเรื่องกำเนิดของคน และลุงตุลาการผู้ซึ่งจะให้หรือไม่ให้มรดกแก่คนใด

วาเล็ท เคอ แชมเบรอ

(Valet de Chambre)

สถานภาพทั่วไป

แชมเบรอความจริงเป็นลูกของมิสเคอร์เปอร์ซี แต่ถูกร็อกซ์เปลี่ยนตัวเสีย จึงกลายเป็นลูกของทาส แชมเบรอมีความเป็นอยู่อย่างทาสทุกประการ กล่าวคือต้องทำงานหนัก ต้องคอยเอาใจนาย และถูกทำโทษอย่างหนักเมื่อทำไม่ถูกใจนาย ไม่เคยได้รับการศึกษาการใช้ภาษาพูดก็เป็นภาษาของชนชั้นต่ำ ความอบอุ่นจากทางครอบครัวแชมเบรอไม่เคยได้รับเพราะร็อกซ์ไม่ใช่แม่ที่แท้จริง ความสัมพันธ์ของร็อกซ์และแชมเบรอจึงไม่ลึกซึ้งเหมือนแม่ลูกทั่ว ๆ ไป

วิเคราะห์ลักษณะนิสัยจากพฤติกรรม

พัฒนาการทางอารมณ์

เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูของแซมเบรอป็นไปนั้แบบของทาส ของชนชั้นต่ำ แซมเบรอจึงต้อง เป็นเด็กที่อดทนต่อสถานการณ์ทุกอย่าง เมื่อหอมรังแกหรือข่มเหงน้ำใจด้วยการแย่งชิงสิ่ง ของที่ตนมีอยู่แซมเบรอก็ต้องอดทน มีน้อยครั้งที่แซมเบรอทนไม่ไหวที่ถูกหอมกลั่นแกล้งจึงโต้ตอบไปบ้าง นอกจากแซมเบรอจะถูกรอกขี้นเป็นแม่เลี้ยงนั้ก็ดูคาวอย่างรุนแรงแล้ว แซมเบรอยังถูกมิสเตอร์เปอร์ซีทำโทษอีกชั้นหนึ่งด้วยการตีที่ศีรษะสำหรับแซมเบรอก็คือ การอดทนยอมรับการกลั่นแกล้งนั้น แซมเบรอต้องยอมรับใช้เจ้านายทุกอย่างแม้จะให้ไปเตะตอยใคร หรือขโมยของของใคร ครั้งหนึ่งแซมเบรอขัดคำสั่งหอม หอมจึงแถมด้วยมีดพกแต่แซมเบรอก็ไม่ได้โต้ตอบ เพราะความเป็นทาสนั้นสอนให้แซมเบรอรู้จักการอดกลั้น

พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

แซมเบรอมีทักษะในการเล่น และการทำงานด้วยการใช้แรงทุกชนิด ความเป็นทาสทำให้แซมเบรอไม่มีโอกาสแสดงความสามารถทางสติปัญญาออกมาได้เนื่องจากถูกกดขี่อยู่ตลอดเวลาไม่มีโอกาสเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาเลย

พัฒนาการทางด้านร่างกาย

แซมเบรอป็นคนแข็งแรงมากเนื่องจากต้องตรากตรำงานหนักมาตลอด แซมเบรอต้อง เป็นนั้กสู้ เพราะเมื่อหอมโกรธใครก็จะสั่งให้แซมเบรอไปทำการชกตอยคน ๆ นั้นเสมอ แซมเบรอต้องคอยเป็นผู้ดูแลคุ้มกันหอมตลอดเวลา เด็ก ๆ อื่นมักกลัวแซมเบรอกันแทบทั้งนั้น เพราะแซมเบรอแข็งแรง และสู้เก่ง แซมเบรอสามารถเล่นกีฬาที่ใช้ทักษะไ้ดี เช่น การว่ายน้ำ หน้าหนาวแซมเบรอคงทนหนาวคอยลากเลื่อนให้หอม เป็นเป้าให้หอมเอาคูกตาหิมะขว้าง แบกสะเก็ดไปให้หอมเล่นที่แม่น้ำ

บางครั้งต้องทนหนาวอยู่ในน้ำ เพราะหอมแก้มถูกเงื่อนตายเอาไว้หลายชั้นแล้วจุ่มไปให้แก้ม การกลืนแก้มต่าง ๆ เหล่านี้ถ้าแฮมเบรอกไม่แข็งแรงพอก็จะไม่สามารถทนได้เลย

พัฒนาการทางคานสัจคม

เนื่องจากแฮมเบรอกเป็นหาคต้องเข้าสมาคมเฉพาะในกลุ่มหาคด้วยกัน การจะเข้ากับชนชั้นอื่นก็เป็นไปในลักษณะของหาคกับนาย ในกลุ่มเล็กด้วยกันแฮมเบรอกจะได้รับความชื่นชมจากเด็ก ๆ เสมอเพราะมีความสามารถมาก และ เด็ก ๆ ส่วนมากจะเกรงแฮมเบรอก การเล่นของแฮมเบรอกก็เป็นการเล่นกีฬาที่ตื่นเต้น และใช้กำลัง เช่นว่ายนํ้า กระโดดหกคะเมนลงนํ้า เป็นต้น เมื่อท่านตุลาการคริสคอลลซื้อแฮมเบรอกมาจากมิสเตอร์เปอร์ซี แฮมเบรอกก็ยังคงอยู่ในระดับหาคเหมือนเดิม หากแต่พ้นจากการกลืนแก้มจากหอม

ในตอนท้ายของเรื่องเมื่อมีการพิสูจน์ได้ว่าแฮมเบรอกที่แท้จริง คือ หอมลูกของมิสเตอร์เปอร์ซี แฮมเบรอกจึงได้เปลี่ยนฐานะจากหาคมาเป็นนายของบ้าน แต่แฮมเบรอกไม่อาจปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้ เช่นไม่สามารถรับประทานอาหารบนโต๊ะอย่างนายได้ ภาษา และกิริยาท่าทางยังเป็นแบบชนชั้นต่ำอยู่ แม้ว่า มีเงินแฮมเบรอกก็ไม่อาจซื้อลักษณะของคนชาวชนชั้นเจ้านายมาได้ แฮมเบรอกไม่สามารถทนต่อการเป็นอยู่อย่างคนชาวได้จึงไปหลบอยู่ในกรงเสมอ การปรับตัวชนิดนี้เป็นการปรับตัวแบบแยกตัวออกจากสังคม (Isolation) ซึ่งเป็นการปรับตัวที่ไม่ดีเพราะถ้าอยู่ลำพังคนเดียวมานาน ๆ จะเป็นโรคจิตประเภทจิตเภท

(Schizophrenia) ซึ่งอาการส่วนมาก คือ หมกความสนใจในอาชีพการงานที่ต่ำอยู่ หมกความสามารถในการสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่น มีอารมณ์ตอบโต้ที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ แสดงอาการแปลก ๆ ทั้งด้านการพูดจา (นิภา นิษยาชน, 2520: 141)

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครเด็กทั้งแปด พบว่าตัวละครทั้งหมดมีลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างกันหลายประการ ดังต่อไปนี้คือ

ลักษณะร่วม การวิเคราะห์พบว่าตัวละครทั้งหมดยกเว้นเบ็คกี้ แทชเชอร์ มีชีวิตในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์เพียบพร้อม กล่าวคือตัวละครดังกล่าวไม่ได้รับความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่อย่างแท้จริง จะเห็นได้ว่าทอม ซอว์เยอร์เป็นเด็กกำพร้า ไม่มีทั้งพ่อและแม่ แม้ว่าทอมจะได้รับความรักความเมตตาจากป้าโพลลีเป็นการทดแทนมากเพียงใดก็ตาม ความรักนั้นก็ย่อมไม่เหมือนจากรักของพ่อแม่

ฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์ กำพร้าแม่มีแต่พ่อเพียงคนเดียวซึ่งไม่เคยให้ความรักในฐานะพ่อที่พึงให้ลูกเลย เพราะพ่อของฮัคเป็นคนขี้เมาที่สังคมนับว่าทรนักรังเกียจ ตรงกันข้ามฮัคจะถูกพ่อทุบตีเสมอเมื่อเวลาพ่อเมา หรือต้องการเงินไปซื้อเหล้า ฮัคจึงต้องกลายเป็นเด็กเรวอน มีชีวิตอยู่ด้วยการหาปลา และขโมยของเขากินบ้าง ด้วยเหตุที่พ่อบริการความโหดร้ายให้กับฮัคนี้เองทำให้ฮัคไม่มีความผูกพันกับพ่อนัก จะเห็นได้ในตอนที่เมื่อฮัคสังเกตเห็นว่าพ่อกำลังมวนเวียนที่บ้านของแม่หมายคักลาส ฮัครีบไปหาตุลาการ และบอกขายเงินที่ดินมียุควยราคา 3 เหรียญ เพื่อจะได้ไม่ต้องมีเงินจำนวนมากนั้นไว้ให้พ่อซุกกรัก เพราะฮัครู้ว่าพ่อนำเงินไปใช้ในเรื่องเหล้าเพียงอย่างเดียวเท่านั้น (*The Adventures of Huckleberry Finn*, หน้า 66-67)

เจ้าชายเอ็ดเวิร์ด หัวคอร์ก กำพร้าแม่มีแต่พ่อ การที่พ่อดำรงอยู่ในฐานะกษัตริย์ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างลูกกับพ่อเนื่องจากพระราชภารกิจของกษัตริย์มีมาก และการจะทรงกระทำอะไรก็ตามย่อมจะต้องเป็นพิธีรีตอง เจ้าชายเอ็ดเวิร์ดจึงไม่ได้รับความอบอุ่นอย่างแท้จริง แม้จะได้รับการดูแลปรนนิบัติจากข้าราชบริพารมากมายเพียงใดก็ย่อมจะทดแทนกันไม่ได้

ทอม แคนดี้ แม้จะไม่ได้เป็นเด็กกำพร้า แต่ก็มีครอบครัวแบบบ้านแตก (Broken home) ครอบครัวมีฐานะยากจนพ่อ และย่าเป็นคนขี้เมาและคร่ำครวญ ทอมต้องออกขอทานเพื่อเอาเงินให้พ่อ และย่าไว้ดื่มเหล้า ถ้าวันไหนขอเงินไม่ได้ก็จะถูกพ่อ และย่าดุด่าเสียงดังอยู่เสมอ เมื่อแม่ของทอมแสดงความรักความห่วงใยใน

ตัวหอม แม้ก็จะได้รับความทารุณจากพ่อเช่นกัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้หอมมักจะชอบอยู่ในโลกของความเพ้อฝันเสมอ

หอม คริสคอลล (วาเลห์ เคอ แชมเบรอ) ถ้าพ่้ามามีแต่พ่อซึ่งก็เป็นนักธุรกิจไม่เคยใส่ใจเอาใจใส่ต่อลูกเท่าที่ควร แม่เมื่อถูกลูกสับเปลี่ยนตัวพ่อก็ไม่รู้เรื่องเลย ย่อมแสดงให้เห็นว่าเขาไม่ได้มีความผูกพันกับลูกมากนัก หอมอยู่ภายใต้การเลี้ยงดูของทาสหญิงซึ่งถึงจะเป็นแม่ที่แท้จริงของหอมก็ไม่อาจแสดงตัวได้ว่าเป็นแม่ หอมจึงเข้าใจว่าแม่ คือทาสคังนั้นการปฏิบัติตัวระหว่างลูกกับแม่จึงเป็นไปในรูปนายกับทาส

วาเลห์ เคอ แชมเบรอ (หอม คริสคอลลตัวจริง) ถ้าพ่าร้างพ่อ และแม่ เพราะถูกรอกชีทาสหญิงในบ้านสับเปลี่ยนตัวให้กลายมาเป็นลูกของรอกชีเอง ดังนั้นรอกชีจึงไม่ได้ให้ความสนใจต่อแชมเบรอเลย เพราะแชมเบรอไม่ใช่ลูกของตน และแชมเบรออยู่ในฐานะทาสจึงไม่สมควรที่จะต้องได้รับการเอาใจใส่จากใครทั้งสิ้น

ลักษณะร่วมอีกประการหนึ่งของตัวละครเด็กทั้งหมดก็คือ ความต้องการความตื่นเต้นของชีวิต (Excitement) กล่าวคือ ตัวละครทุกตัวมีความต้องการที่จะได้พบกับสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ซึ่งทำให้ชีวิตของตนได้รับความตื่นเต้น เช่น การผจญภัย การเล่นเกมแปลก ๆ เป็นต้น

จากการวิเคราะห์พบว่า หอม ฮอว์เบอร์ มีความต้องการความตื่นเต้นของชีวิตสูงมากจนทำให้แสดงพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ เช่น หอมหนีออกไปผจญภัยบนเกาะแจ๊คสัน พร้อมกับเพื่อนคือ โจ และฮัค ได้ร่วมเล่นโจรสลัด เล่นโรบินฮูด การออกหาสมบัติของโจรสลัด การเที่ยวเข้าไปในถ้ำ เป็นต้น

โจ ฮาร์เบอร์ ออกไปอยู่บนเกาะแจ๊คสัน กับหอมร่วมเล่นในซุ่มนัมโจรกับหอม และฮัค

เบ็คกี แทชเชอร์ ต้องการความตื่นเต้นเกี่ยวกับเรื่องการแต่งงาน เบ็คกีแสดงความสนใจต่อเรื่องการหมั้น และการแต่งงานเมื่อหอมเสนอ เมื่อไปปิกนิกเบ็คกีเตรียมเค้กแต่งงานไปด้วย การไปเที่ยวในถ้ำกับหอมก็เป็นความต้องการที่จะได้เห็น

สิ่งที่แปลก และตื่นตาตื่นใจ

ฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์ เข้ารวมผจญภัยกับทอมตั้งแต่ในเรื่อง The Adventures

of Tom Sawyer

และในเรื่อง The Adventures of

Huckleberry Finn

ฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์ เข้ารวมผจญภัยกับจิมตามลำน้ำมิสซิสซิปปี อันที่จริงถ้า

ฮัคไม่ต้องการความตื่นเต้นของชีวิต ฮัคคงส่งตัวจิมคืนแกมีสวัตสันซึ่งเป็นนายของจิม
แล้ว แต่ฮัคยังพาจิมหนีไปจนจิมเป็นอิสระซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องเสี่ยงมาก

เจ้าชายเอ็ดเวิร์ด ทิวคอร์ท เมื่อทรงไถ่ฟังทอม แคนดี้ เล่าเรื่องเกี่ยวกับการ
เล่น และความเป็นอยู่ในสลัม ก็ทรงอยากจะไปพบกับสิ่งแปลก ๆ เช่นนั้นบ้าง
จึงทรงขอแลกเปลี่ยนเสื้อผากับทอม แล้วเสด็จออกนอกวังด้วยทรงหวังจะพบกับสิ่ง
ที่ตื่นเต้น เช่นนั้นพระองค์จึงได้พบกับความทุกข์ยากอยู่เป็นเวลานาน

ทอม แคนดี้ มีความเป็นอยู่อย่างยากแค้นในสลัม ตลอดชีวิตที่ผ่านมาทอมไม่เคย
เคยได้รับความสุขความสบาย ทางออกที่พอจะทำให้ทอมรู้สึกสบายใจขึ้นบ้างก็คือ
การอ่านหนังสือ ทอมอ่านหนังสือนิทานเกี่ยวกับเรื่องมหัศจรรย์บ้าง เรื่องเกี่ยวกับ
เจ้าชายบ้าง การอ่านนิทานประเภทนี้ทำให้ทอมรู้สึกอยากมีความสะดวกสบาย
อย่างเจ้าชายในนิทานนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ทอมจึงมักจะขอมันเพื่อฝันว่าเป็นเจ้าชาย
และในบางครั้งก็เล่นสมมุติเป็นเจ้าชายกับเพื่อน ๆ ดังนั้นความสะดวกสบาย และการ
ได้เป็นคนสำคัญซึ่งในชีวิตจริงทอมไม่เคยได้พบไม่เคยเป็นจึงเป็นสิ่งแปลก และตื่นเต้น
สำหรับทอม จนทำให้มีความต้องการอย่างสูงที่จะได้เป็นเจ้าชาย จนกระทั่งได้เป็น
เจ้าชายจริง ๆ

ทอม คริสทอล อันที่จริงทอมอยู่ในฐานะลูกของคนที่มีอันจะกิน มีความเป็น
อยู่อย่างสุขสบาย แต่ทอมกลับมีนิสัยชอบการลักเล็กขโมยน้อยมาตั้งแต่เด็ก เริ่มตั้ง
แต่ใช้ให้แซมเบรอซโมยผลไม้ของชาวสวน จนกระทั่งโตทอมก็ยังชอบหยิบฉวยของเล็ก ๆ
น้อย ๆ ของเพื่อนบ้านเอาไปขาย การลักเล็กขโมยน้อยในวัยเด็กถือได้ว่าเป็นความ
ต้องการความตื่นเต้นของชีวิตอย่างหนึ่งของทอมเพราะตามความจริงแล้วทอมจะได้รับ
การตามใจทุกอย่างไม่ว่าจะต้องการสิ่งใด (หน้า 79) โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่อง

ของกินเพียงเล็กน้อย เช่น แดงโม หรือแอปเปิลเท่านั้น ถ้าหอมจะขอจากพ่อก็ยอมจะได้ นี่ยอมแสดงว่าการที่หอมขโมยนั้นหอมทำไปเพื่อความสุข และตื่นเต้นเท่านั้น แต่เมื่อตอนโตหอมยังงขโมยอยู่อาจเป็นเพราะ เป็นการกระทำที่ติดนิสัยสืบเนื่องมาตั้งแต่เด็กประการหนึ่ง กับการประสบปัญหาเรื่องเงินไม่พอใช้เนื่องจากเสียการพนัน จนเกิดหนี้สินอีกประการหนึ่ง จึงทำให้หอมต้องขโมยเพื่อความอยู่รอดของตน

วาเลห์ เกอ แชมเบรอ แม้จะไม่มีความสามารถนัก แต่ก็มีความประพฤติกรรมาหลายอย่างที่แชมเบรอแสดงออกถึงความต้องการด้านนี้ เช่น การแสดงท่าทหกะเมนกระโดดน้ำ ซึ่งเป็นการทดลองการเล่นวิธีแปลกใหม่ และเมื่อรู้สึกว้ากักทำซ้ำ ๆ และแสดงออกแบบ "อวดตัว" (Show off) เพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้อื่นให้เห็นถึงความสามารถของตนจนกระทั่งหอมเกิดความอิจฉาแกล้งไล่เรื่อออกไป แชมเบรอหกะเมนลงมาถูกเรื่ออย่างแรงถึงกับสลบไป เป็นต้น

นอกจากลักษณะรวม 2 ประการดังกล่าวมาแล้ว ยังพบว่าตัวละครทุกตัวมีความอยากรู้อยากเห็น และความก้าวร้าว เหมือนกันทุกตัวซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นสามารถอธิบายได้ตามแนวคิดทางจิตวิทยาทุกประการ

ส่วนลักษณะที่แตกต่างกันของตัวละครที่สามารถมองเห็นได้ชัดคือ ฐานะความเป็นอยู่ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษา ความคิด ความประพฤติ ซึ่งจะขอล่าวเป็นสังเขปดังนี้ คือ

หอม ซอร์เบอร์ มีความเป็นอยู่ค่อนข้างสุขสบายเพราะอยู่ในฐานะชนชั้นกลาง มีป้าคอยอบรมเลี้ยงดูให้เป็นคนมีอารยธรรม ได้เรียนหนังสือในโรงเรียน มีความคิดเห็นอกเห็นใจผู้อื่นบ้างในบางครั้ง ชอบยืมถือหนังสือเป็นแบบอย่าง ชอบเล่นผจญภัย หนีโรงเรียน ก้าวร้าว และโกงผู้อื่นในบางครั้ง มีบุคลิกเป็นผู้นำ

โจ ฮาร์เปอร์ อยู่ในครอบครัวของชนชั้นกลางแต่มีแม่ที่ค่อนข้างจะซีเหี้ยมและคุ เรียนหนังสือชั้นเดียวกับหอม เชื่อ และทำตามอย่างหอมแต่รักความยุติธรรม หนีโรงเรียนเมื่อเกิดความคับข้องใจ จะก้าวร้าวเมื่อไม่ได้รับความยุติธรรม

เบ็คกี แพทเชอร์ อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะดี มีครอบครัวที่สมบูรณ์ที่สุด พ่อและแม่ใจดี เบ็คกีได้รับการตามใจมาก จึงเป็นคนที่ชอบเอาใจตนเอง คือรัก มีพิธี ก้าวร้าว การศึกษาคดี

ฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์ เป็นชนชั้นต่ำ ไม่เคยได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้มี อารยธรรมมาก่อน ไม่ได้เรียนหนังสือ มีความเชื่อในเรื่องโชคลางมาก เชื่อในสิ่งที่ปฏิบัติได้ มีความเห็นอกเห็นใจผู้ได้รับเคราะห์กรรม และมักจะเข้าช่วยเหลือทุกครั้ง ชอบความเป็นอิสระ และเป็นตัวของตัวเอง

เจ้าชายเอ็ดเวิร์ด ทิวคอร์ อยู่ในฐานะของคนชั้นสูงสุด มีการศึกษาคดี มีการอบรมเลี้ยงดูอย่างกษัตริย์ ชอบใช้คำสั่งแบบกษัตริย์ รักความยุติธรรม มีความก้าวร้าว

ทอม แคนตี ครอบครัวยากจน สลภาพ Broken home ได้รับการศึกษา เพียงจากพระเท้านั้น ชอบอ่านหนังสือ เป็นคนชอบเพื่อน

ทอม คริสคอลล ครอบครัวชนชั้นกลาง การอบรมเลี้ยงดูไม่ดีเพราะพ่อไม่ได้ ให้ความสนใจ แต่ได้รับการตามใจ จึงเป็นคนเจ้าอารมณ์เอาแต่ใจตัวเอง ก้าวร้าว เกเร ชอบลักเล็กขโมยน้อย โกงแม่แต่กระทั่งแม่ของตัวเอง ได้รับการศึกษาคดี

วาเลห์ เกอ แซมเบรอ ชนชั้นต่ำสุดเป็นทาส มีความเป็นอยู่อย่างเลว ไร้การศึกษา ไม่มีใครอบรมสั่งสอน แต่ก็ไม่มีนิสัยเกะกะเกเร สงบเสงี่ยมเจียมตน เป็นคนซื่อ

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมทั้งหมดของตัวละครเด็กเหล่านี้ จะเห็นได้ว่า ตัวละครเด็กทุกตัวแสดงพฤติกรรมซึ่งสามารถอธิบายถึงสาเหตุได้ด้วยทฤษฎีทางจิตวิทยา เช่น พฤติกรรมการตัดสินใจ การแสดงความก้าวร้าว การฉ้อโกง การปรับตัว ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และลักษณะนิสัยของตัวละครทุกตัวที่วิเคราะห์ได้ก็ ตรงกับลักษณะทั่ว ๆ ไปของเด็กวัน 6-13 ปี ตามแนวคิดทางจิตวิทยาที่ได้อธิบายไว้ เช่น การเริ่มเรียนรู้เรื่องความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความอยากรู้อยากเห็น

ความรับผิดชอบ การเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน การเล่นเลียนแบบวีรบุรุษ การผจญภัย เป็นต้น ทั้งนี้จึงอาจกล่าวได้ว่ามาร์ค ทเวน เขียนนวนิยายโดยอาศัยพื้นฐานทางจิตวิทยาเป็นหลัก จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การสร้างตัวละครเด็กของเขามีความสมจริง.

บทที่ 5

การสร้างตัวละครเด็กของมาร์ค ทเวน

ตัวละครเด็กของมาร์ค ทเวน แม้จะมีลักษณะโดยส่วนรวมคล้ายกับตัวละครของนักเขียนอื่นทั่วไป แต่นวนิยายที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับเด็กของมาร์ค ทเวนทุกเรื่องก็ได้รับความสนใจจากผู้อ่านทุกยุคทุกสมัย ตัวละครเด็กของเขาได้รับการจดจำมานานโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวทอม ซอว์เยอร์ และฮัค ฟินน์นั้นเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ดังนั้นจึงควรศึกษาถึงวิธีการสร้างตัวละครของมาร์ค ทเวน ว่าเขามีวิธีการสร้างตัวละครของเขาอย่างไรจึงทำให้หนังสือนวนิยายประเภทนี้ของเขามีชื่อเสียงมาก

จากการวิเคราะห์ที่ในบทที่ผ่านมาทำให้พบว่ามาร์ค ทเวนสร้างตัวละครเด็กให้อยู่ในระดับชั้นที่แตกต่างกันออกไป เขาหาได้จำกัดให้ตัวละครทั้งหลายอยู่ในระดับชั้นใดชั้นหนึ่งแต่เพียงระดับเดียวไม่ การสร้างตัวละครให้มีเพียงระดับเดียว ๆ ในนวนิยายหลาย ๆ เรื่องหรือในเรื่องเดียวกันอาจทำให้นวนิยายของนักเขียนไม่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่านนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเนื้อเรื่องไม่ดีพอสำหรับตัวละครของมาร์ค ทเวน นอกจากจะถูกสร้างให้อยู่ในระดับชั้นที่แตกต่างกันออกไปซึ่งมีตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงระดับต่ำสุดแล้วมาร์ค ทเวนยังสามารถสื่อใส่ภาษาพูดของตัวละครแต่ละตัวได้อย่างเหมาะสมกับระดับชั้น หองถิ่น ยุคสมัย และสถานการณ์แวดล้อมที่มีอิทธิพลเหนือตัวละครนั้นด้วย จะขอแยกกลุ่มของตัวละครเด็กในนวนิยายของมาร์ค ทเวนตามระดับชั้นดังต่อไปนี้

ตัวละครระดับชั้นสูงสุด

มาร์ค ทเวน ได้สร้างเจ้าชายเอ็ดเวิร์ด ทิวคอร์ ตัวละครในเรื่อง เจ้าชายกับยาจก ให้เป็นตัวละครที่อยู่ในระดับสูงสุด กล่าวคือเจ้าชายเอ็ดเวิร์ดทรงเป็นมกุฎราชกุมารแห่งประเทศอังกฤษ และทรงเป็นกษัตริย์ในที่สุด มาร์ค ทเวนกำหนดให้เรื่องนี้เกิดขึ้นในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 16 ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ

ภาษาที่ใช้ในสมัยนั้นยังเป็นแบบเก่า มาร์ค ทเวนจึงให้เจ้าชายเอ็ดเวิร์ด พูดภาษาแบบเก่า และเป็นภาษาที่ใช้ในราชสำนัก และเนื่องจากเจ้าชายเอ็ดเวิร์ดทรงอยู่ในหมูชนชั้นสูง และได้รับการศึกษาอย่างดี ภาษาพูดของเจ้าชายจึงมีความถูกต้องตามไวยากรณ์พอสมควร ตัวอย่างเช่น เมื่อตอนที่พระองค์ทรงปฏิสันถารกับทอม แคนตี ครั้งแรกพระองค์ทรงถามทอมว่า

"What is thy name, lad?"

"Tom Canty, an it please thee, sir,"

"'Tis an odd one. Where dost live?"

"In the city, please thee, sir. Offal Court, Out of Pudding Lane."

"Offal Court! Truely, 'tis another odd one. Hast parents?"

(หน้า 13)

จากคำพูดดังกล่าวเราจะใช้ภาษาธรรมดาในปัจจุบันก็อาจพูดได้ว่า

"What is your name, boy?"

"Tom Canty, sir."

"This is an odd name. Where do you live?"

"In the city, sir. Offal Court off of Pudding Lane."

"Offal Court! Truely, this is another odd one. Do you have any parents?"

ตัวละครระดับชนชั้นกลาง

มาร์ค ทเวน สร้างตัวละครเด็กชนชั้นระดับกลางมากกว่าตัวละครระดับอื่น ตัวละครจึงกล่าวว่ามีทอม ฮอว์เบอร์ เบ็คกี แทชเชอร์ โจ ฮาร์เปอร์ ในเรื่อง การผจญภัยของทอม ฮอว์เบอร์ และทอม คริสทอล ในเรื่อง พุดเดินเอก วิดสัน ตัวละครกลุ่มนี้ถูกสร้างให้มีฐานะความเป็นอยู่ดี ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนโดยตรง

การประพฤติปฏิบัติตนมักเป็นไปตามระเบียบแบบแผนของสังคม การใช้ภาษาของตัวละครในระดับนี้จึงจัดอยู่ในระดับมาตรฐาน แต่มาร์ค ทเวนสร้างตัวละครในเรื่อง การผจญภัยของทอม ซอว์เยอร์ ให้มีการใช้ภาษาผิดพลาดอยู่บ้างเพราะตัวละครเหล่านี้อยู่ในวัยเด็ก ประกอบกับช่วงเวลาในเรื่องนี้ดำเนินไปถึงสิ้นมาร์ค ทเวนจึงไม่มีการพัฒนาทางภาษานัก ขอยกภาษาของทอมเป็นตัวอย่างไม่พอจะได้เห็นว่ามาร์ค ทเวนใช้ภาษาได้เหมาะสมกับตัวละคร เช่นภาษาในคำสัญญาระหว่างทอมกับฮัค ซึ่งทอมเป็นคนวางเอง ทอมเขียนไว้ว่า

"Huck Finn and Tom Sawyer swears they will keep mum about this and they wish they may Drop down dead in their tracks if they ever tell and rot." (หน้า 118)

ข้อความดังกล่าวมีที่ผิดอยู่หลายแห่งซึ่งอาจเขียนให้ถูกต้องได้ดังนี้

"Huck finn and Tom Sawyer swear that they will keep this a secret and they wish they may drop down dead in their tracks and rot if they ever tell."

ส่วนทอม คริสคอล ในนวนิยายเรื่อง ฟุตเกินเฮด วิลสัน ซึ่งถูกสร้างให้อยู่ในระดับชั้นกลาง เช่นเดียวกับทอม ซอว์เยอร์ ใช้ภาษาใดถูกต้องตามระเบียบวิธีทางภาษามากกว่า เนื่องจากมาร์ค ทเวนนำเสนอตัวละครตัวนี้ในช่วงเวลาตั้งแต่เกิดจนกระทั่งอายุ 21 ปี และบทสนทนาส่วนใหญ่อยู่ในตอนที่ตัวละครอยู่ในระยะวัยรุ่น ซึ่งตัวละครได้รับการศึกษา และได้เรียนรู้เรื่องการใช้นามมาพอสมควรแล้ว นับว่ามาร์ค ทเวนได้สอดใส่ภาษาให้กับตัวละครนี้ได้อย่างเหมาะสม ตัวอย่างคำพูดของทอม เช่น

"When I supposed these stones were glass and this ivory bone, the thing hadn't any interest for me because it hadn't any value, and couldn't help me out of my trouble. But now-why now it is full of interest; yes, and of a sort to break a body's heart. It's bag of gold that has turned to dirt and ashes in my hands....." (หน้า 155).

ตัวละครระดับชั้นต่ำ

มาร์ค ทเวน สร้างตัวละครระดับนี้หลายตัวแต่ตัวละครในระดับนี้ก็ยังมีความเหลื่อมล้ำกันภายในชั้นอีก กล่าวคือ ฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์ อยู่ในระดับต่ำก็จริงแต่ก็ยิ่งสูงกว่า ทอม แคนดี้ในเรื่อง เจ้าชายกับยาจก และทอมก็ยิ่งสูงกว่าวาเล่ย์ เกอแชมเบรอ ในเรื่องพุดเก็นเฮก วิลสัน มาร์คทเวนสร้างให้ฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์เป็นเด็กเร่ร่อน มีความเป็นอยู่อย่างอิสระไม่ต้องอยู่ภายใต้ระเบียบข้อบังคับของสังคม ไม่ต้องเรียนหนังสือ หากินไปตามความพอใจของตนแต่ไม่ถึงขนาดต้องขอทานหากินด้วยเหตุที่เป็นเด็กเร่ร่อนจึงถูกสังคมเมินเฉย ดังนั้นภาษาที่ฮัคใช้จึงเป็นภาษาแบบของคนชั้นต่ำตามท้องถิ่นของคนในแถบลุ่มแม่น้ำมิสซิสซิปปีตอนนั้น ตัวอย่างเช่น

"The widow she cried over me and called me a poor lost lamb, and she called me a lot of other names, too, but she never meant no harm by it. She put me in them new clothes again, and I couldn't do nothing but sweat and sweat, and feel all cramped up"

(หน้า 49)

ถ้าพูดให้ถูกจะได้ดังนี้

"The widow cried over me and called me a poor lost lamb and a lot of other names but she meant no harm. She had me put on new clothes again and I could do nothing but sweat and sweat and feel all cramped up....."

ส่วนทอม แคนดี้ ถูกสร้างให้อยู่ในสังคมของชาวสลัมในกรุงลอนดอน ทอมเป็นเด็กขอทาน ไม่ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนแต่ก็ได้พระช่วยสอนหนังสือให้ มาร์ค ทเวนสร้างให้ทอมชอบอ่านหนังสือนิทาน นิยายเรื่องมหัศจรรย์ต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องเจ้าหญิงเจ้าชาย และให้ทอมจำตัวอย่างทั้งการพูดจาและกริยาท่าทาง

อย่างเจ้าชายในหนังสือเอาไปเลียนแบบในเวลาเล่นกับเพื่อน ดังนั้นหอมจึงใช้ภาษาที่ถูกต้องและสามารถใช้ภาษาอย่างในราชสำนักได้ด้วย ทั้งตัวอย่างการสนทนาระหว่างหอมกับเจ้าชายเอ็ดเวิร์ดที่ได้ยกไว้แล้วในตอนแรกเป็นต้น

วาเลห์ เคอ แชมเบอร์ จักเป็นตัวละครในระดับต่ำสุดเพราะแชมเบอร์ถูกสร้างให้เป็นทาสกลุกลลืออยู่ต่ำกว่าพวกทาสเท่านั้น การใช้ภาษาของชนระดับนี้ไม่มีความถูกต้องและฟังยาก เช่น

"De fac' is, ole marster kin git along better when young marster's away then he kin when he's in the town; yes, en he love him, better, too, so he gives him fifty dollars a month." (หน้า 102)

เทียบภาษามัธยไควว่า

"The fact is that old master can get along better when young master is away then he can when he's in town; yes, and he loves him more, too, so he gives him fifty dollars a month."

จะเห็นได้ว่ามาร์ค ทเวนสามารถสร้างตัวละครได้อย่างสมจริง และเหมาะสมในทุกระดับชั้น

ส่วนในด้านการสร้างลักษณะนิสัยตัวละคร (characterization) นั้นมาร์ค ทเวนมีวิธีการสร้างหลายวิธีผสมกันไปในนวนิยายแต่ละเล่มซึ่งการผสมผสานทั้งกล่าวก็แตกต่างกันออกไปไม่เท่ากัน เรื่องการสร้างลักษณะนิสัยของตัวละครนี้พรุซและรมดี (พรุซ บุษสุภา, รมดี เพชรคุปต์, 2518: 14-15) ได้พูดถึงในหนังสือ การเขียนแบบสร้างสรรค์ ว่า วิธีการที่นักเขียนแนะนำตัวละครสามารถแบ่งได้หลายวิธี แต่ละวิธีมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไป ซึ่งนักเขียนแต่ละคนก็จะเลือกใช้วิธีการที่เห็นว่าเหมาะสมกับเรื่อง และจุดประสงค์ของคนมากที่สุด รายละเอียดของวิธีการสร้างลักษณะนิสัยตัวละครมีดังนี้

1. การบรรยายโดยตรง (Discursive Method or the explicit presentation) เป็นวิธีที่นักเขียนจะบรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของตัวละครโดยตรงรวมทั้งความคิดเห็นส่วนตัวต่อตัวละครด้วย ส่วนวิธีการบรรยายนั้นบางทีนักเขียนอาจจะเล่าทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับตัวละครโดยตรง นักเขียนบางคนอาจบรรยายเฉพาะลักษณะรูปร่างหน้าตาแล้วให้ผู้อ่านแปลความหมายว่า บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้จะมีนิสัยใจคอเช่นใด สำหรับนักเขียนปัจจุบันบางคนจะนำวิธีการบรรยายลักษณะนิสัยของตัวละครในรูปของการวิเคราะห์ทางจิตใจมาช่วยด้วย

2. การให้ตัวละครแสดงพฤติกรรม (Dramatic Method or the presentation of the character in action) เป็นวิธีที่ผู้อ่านจะต้องสังเกตลักษณะนิสัยของตัวละครจากพฤติกรรมต่าง ๆ ขณะที่เรื่องดำเนินไป เช่น เกี่ยวกับการพูดหรือการกระทำของตัวละคร นักเขียนมีได้บรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับตัวละครโดยตรง ได้แก่ คำพูด การกระทำรวมทั้งสภาพความเป็นอยู่และภูมิหลังของตัวละคร เพื่อเปิดเผยให้ทราบว่าตัวละครมีลักษณะเช่นใด

3. การให้ตัวละครอื่นเป็นผู้บอก (Characters on Other Characters or the presentation from within a character) มีลักษณะคล้ายกับวิธีที่ 2 กล่าวคือนักเขียนมีได้บรรยายโดยตรง แต่ใช้วิธีให้ตัวละครในเรื่องเล่าถึงตัวละครอื่นโดยที่นักเขียนมิได้สอดแทรกความคิดเห็นของตนไปด้วย การบรรยายลักษณะนี้จะแสดงให้เห็นลักษณะนิสัยตัวละครนั้นและความคิดที่มีต่อผู้อื่น ส่วนความน่าเชื่อถือของการบรรยายนั้นก็ขึ้นอยู่กับลักษณะนิสัยของตัวละครที่เป็นผู้เล่าเรื่องนั้น

4. วิธีผสม (Mixing Method) ก็แทนที่นักเขียนจะเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว นักเขียนบางคนอาจใช้วิธีการหลายวิธีร่วมกัน เช่น ในตอนขึ้นต้นก็บรรยายลักษณะของตัวละครให้ผู้อ่านมีความรู้เกี่ยวกับตัวละครบ้างพอสมควรไปก็ให้ผู้อ่านตัดสินเอาจากคำพูด และการกระทำของตัวละครเป็นต้น

การผจญภัยของทอม ฮอว์เบอร์

นวนิยายเรื่องนี้เป็นเรื่องของการผจญภัย ผู้แต่งได้ใช้วิธีเล่าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับทอมไปตามลำดับ สำหรับวิธีการสร้างลักษณะนิสัยตัวละครพบว่าวิธีที่มาร์ค ทเวนใช้มากที่สุดคือวิธีให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมเพื่อเปิดเผยนิสัยไปเรื่อย ๆ วิธีที่ถูกต้องจริงมากที่สุดคือวิธีให้ตัวละครอื่นกล่าวถึงและแสดงปฏิกิริยาต่อตัวละครตัวนั้น วิธีบรรยายโดยตรงมีใช้น้อยที่สุด ขอยกตัวอย่างเหตุการณ์บางตอนให้เห็นถึงวิธีการสร้างลักษณะนิสัยตัวละครของมาร์ค ทเวนในนวนิยายเรื่องนี้ดังนี้

ทอม ฮอว์เบอร์ ถูกแนะนำตัวให้ผู้อ่าน รู้จักครั้งแรกด้วยวิธีให้ตัวละครอื่นเป็นผู้กล่าวถึงนั่นคือมาร์ค ทเวนกำหนดให้ป้าโพลลีตะโกนเรียกหาทอมซึ่งหลบซ่อนตัวอยู่ การบนและการแสดงออกของป้าโพลลีในขณะที่กำลังค้นหาทอม ทำให้ผู้อ่านเริ่มรู้จักนิสัยของทอมว่าเป็นเด็กซุกซนชอบแอบซ่อนตัวให้พ้นจากสายตาของป้า ชอบขโมยของกิน เมื่อถูกป้าจับได้และถูกซักถามว่าขโมยอะไร ทอมก็ปฏิเสธอย่างหน้าตาเฉยว่า

"ไม่รู้สิ ป้า"

"แต่ฉันรู้ แยมี่ไซ้ใหม่ ไซ้แล้วฉันบอกแก่ที่สิบครึ่งแล้วว่าถ้าขึ้นไปยุ่งยามกับแยม นันอีกฉันจะถลกหนังแกออกเสีย ส่งฝามันมานี้"

ป้าโพลลีพูดแล้วเห็นที่ทอมจะส่งฝาชวกแยมคืนให้ป้า ทอมกลับโยนขึ้นไปในอากาศพร้อมกับตะโกนว่า

"ระวัง ข้างหลังป้า"

ระหว่างที่ป้ากำลังคลำใจทอมก็ถือโอกาสกระโดดหนี เมื่อป้าโพลลีหายตกใจแล้วก็ให้นิกซันที่ต้องเสียที่หลานชายอีกตามเคย มาร์ค ทเวนให้ป้าโพลลีรำพึงเพื่อบอกนิสัยของทอมว่า

"ไอ้เด็กคนนี้นั้นละตามไม่เคยทันเลย เล่ห์เหลี่ยมลูกไม้แต่ละวันไม่เหมือนกันเลย ใครจะไปรู้ว่าเขาจะมาไม่ไหน เหมือนเขาจะรู้ว่าจะแกล้งฉันได้นานแค่ไหนฉันจึงจะโกรธแล้วก็รู้ว่าถ้าไปทาง ๆ ฉันสักประเดี๋ยวหรือทำให้ฉันหัวเราะได้ทุกอย่างก็จะเรียบร้อยฉันจะตีเขาไม่ลงแม้แค่แปะเดียว นี่ฉันไม่ได้ทำหน้าที่ที่ควรจะทำกับหลานเลย"

รักว่าให้บุตรรักลูกให้ดีเหมือนกับที่สุกามิตเขาว่าไว้ ฉันคงทำบาปเสียแล้วเขาเป็นลูก
ของน้องสาวที่ตายไปแล้วของฉัน ฉันดีเขาไม่ลงหรอก.....แต่เขาจะหนีโรงเรียน
ไปเล่นน้ำเย็นนี้ฉันจะต้องทำโทษเขา....." (หน้า 27-29)

มาร์ค ทเวนสร้างปฏิกิริยาระหว่างทอม และป้าเพื่อให้อ่านได้ทราบว่า
ทอมเป็นหลานชายของป้าโพลลี เป็นเด็กกำพร้า เป็นเด็กชายที่มีนิสัยซึ่งอาจเรียก
ได้ว่าแก่นแก้ว กล่าวคือมีความซุกซน ชอบแสบขโมยของกิน ชอบหนีโรงเรียน ฉลาดใน
การแก้ปัญหาเพื่อเอาตัวรอดชอบกลั่นแกล้งและยั่วป้าให้โกรธ แต่ในลักษณะนิสัยเหล่านี้
นั้นของทอมก็มีความน่ารักน่าเอ็นดูแฝงอยู่ซึ่งเห็นได้จากปฏิกิริยาของป้าโพลลีที่แสดงออก
หลังจากที่เสียที่แก่ทอมด้วยการหัวเราะขบขันในเล่ห์เหลี่ยมของทอมจนหายโกรธ และ
ไม่อาจลงโทษทอมได้

เมื่อได้แนะนำให้อ่านรู้จักทอม และรู้จักนิสัยบางอย่างของทอมแล้วมาร์ค ทเวน
ก็จะให้ลักษณะนิสัยของทอมเพิ่มขึ้นเมื่อเรื่องค่อย ๆ ดำเนินต่อไป โดยมากเขาจะบอก
ด้วยวิธีให้ทอมแสดงพฤติกรรมเอง เช่น เมื่อตอนที่ป้าโพลลีรู้ว่าทอมแอบหนีโรงเรียน
ไปเล่นน้ำ พอทอมกลับมาป้าโพลลีพยายามจะจับตอมในเรื่องนี้ให้ได้เพื่อจะลงโทษ
ทอม แต่ทอมก็สามารถหลบเลี่ยงการซักถามของป้าได้เพราะทอมได้ฝังเสื้อ
ผ้าจนแห้งก่อนกลับบ้านแล้วและยังได้เย็บคอเสื้อที่ขาดเนื่องจากการเล่นจนเรียบร้อย
เพื่อป้องกันป้าจับได้ นับว่าเป็นความฉลาดรอบคอบของทอม แต่อย่างไรก็ตามทอม
ก็ยังพลาดจนได้เมื่อชื่อน้องชายสังเกตุเห็นด้วยที่ใส่เย็บคอเสื้อเป็นสีค่าแทนที่จะเป็นสี
ขาวเหมือนที่ป้าโพลลีเย็บเอาไว้ในตอนก่อน นั้นแหละทอมจึงหมดทางที่จะต่อสู้อยู่เพราะ
มีหลักฐานมัดตัวอยู่อย่างเหนียวแน่น เมื่อถูกจับได้ทอมรีบหนีไปก่อนที่จะถูกทำโทษ
ด้วยความโกรธชด ทอมได้กล่าวคำอาฆาตคิดไว้ (หน้า 30-31) ซึ่งทอมก็ได้มี
โอกาสแก้แค้นดังที่ใจตั้งใจไว้ด้วยการเอาโคลนปาดขีดในโอกาสต่อมา (หน้า 46)
นี่ก็เป็นวิธีสร้างนิสัยฉลาดพาลเกรวให้ทอมโดยการให้ทอมแสดงพฤติกรรมดังกล่าว
และอีกหลาย ๆ พฤติกรรมที่แสดงถึงความฉลาด เช่น การหลอกเพื่อนให้ช่วยทาสี
รั้วบ้าน และการแลกข้าวแข่งขันการทองบทสวด เป็นต้น

ส่วนนิสัยชอบขโมยของทอมนั้นมาร์ค ทเวนใช้วิธีบรรยายโดยตรงว่าทอมและซิดชอบขโมยน้ำตาลเวลารับประทานอาหารเป็นประจำ (หน้า 29) และเพื่อให้เห็นนิสัยอย่างชัดเจนมาร์ค ทเวนได้ใช้วิธีให้ตัวละครอื่นแสดงปฏิกิริยาต่อทอมโดยเล่าว่า เย็นวันหนึ่งซิดขโมยน้ำตาลตามปกติแต่บังเอิญทำด้วยตกแตก ป้าโพลลีออกมาตีทอมด้วยความเข้าใจผิดคิดว่าทอมเป็นคนหัว ปรักิรียานี้ นอกจากจะเห็นนิสัยชอบลักขโมยของทอมยังบอกนิสัยชอบทำของเสียหายด้วยความซุ่มซ่ามอยู่เสมอด้วย จึงทำให้ป้าโพลลีตีทอมโดยไม่ไ้ชักถามก่อน (หน้า 49)

ทอมเป็นเด็กที่มีนิสัยขี้เกียจไปโรงเรียน ขี้เกียจเรียนหนังสือ ทุกเช้าวันจันทร์ทอมจะมีความรู้สึกชอบกลกล่าวคือ ทอมรู้สึกว่วันจันทร์เป็นวันเริ่มต้นของวันอันยืดยาว เชื่องช้าที่จะต้องไปนั่งทรมานอยู่ในโรงเรียน ทอมมักเริ่มต้นวันนี้ด้วยความรู้สึกไม่อยากจะให้วันหยุดที่ผ่านมาเลยเพราะมันยิ่งทำให้รู้สึกว่วันนี้เหมือนกับโดนจับล่ามโซ่ตรวนอย่างหนัก ดังนั้นก็เลยนอนคิดอยากจะทำอะไรก็ได้ไม่ต้องไปโรงเรียน แต่ก็ไปไม่ได้เพราะคนไม่ได้เป็นอะไร ทอมพยายามหาทางตามนิสัยของคน จนกระทั่งหาวิธีได้นั้นคือ เอาเรื่องเท้าเจ็บมาอ้าง (หน้า 75) สำหรับลักษณะนิสัยนี้มาร์ค ทเวนใช้วิธีบรรยายโดยตรง

ในส่วนที่เกี่ยวกับการเล่นชุกชกกับหมู่เพื่อน ตามปกติทุกวันเสาร์ทอมจะไปเล่นทำสงครามกับโจเป็นประจำ เนื่องจากทอม และโจเป็นเพื่อนสนิทกันทอมจึงชอบเล่นกับโจอยู่เสมอการเล่นอะไรก็ตามทอมจะเป็นคนตัดสินใจ เพราะทอมชอบอ่านหนังสือนิทานนิยายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการผจญภัย และเรื่องตื่นเต้น จึงจำเอามาเล่นเลียนแบบมาร์ค ทเวนมักจะย้่าลักษณะนิสัยที่แสดงว่าทอมมีนิสัยชอบอ่านหนังสือ และยึดมั่นตามแบบหนังสือกล่าวคือ เมื่อเกิดการโต้เถียงในระหว่างเพื่อนว่าทอมทำไม่ถูกหรือไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น ทอมก็มักจะพูดว่า "ก็ในหนังสือไม่ได้เป็นอย่างนั้นนี่นา" หรือ "ในหนังสือเขาว่าอย่างนี้ ต้องเป็นอย่างนี้" (หน้า 102) จนเพื่อนทุกคนยอมรับกันว่าคำพูดของทอมมีเหตุผลเพราะทอมเป็นคนมีความรู้ แม้แต่อดีตก็ยอมรับทอมในเรื่องนี้เช่นกัน

มาร์ค ทเวนสร้างนิสัยรักการผจญภัย และชอบความตื่นเต้นให้กับทอมด้วยวิธีให้ทอมแสดงพฤติกรรมขบถและซุกซนอยู่เสมอ อยู่หนึ่งไม่ได้ เช่นการหนีออกจากบ้านในตอนดึกไปทดลองการรักษาหูกควยแมวตายกับอັค การหนีออกจากบ้านไปอยู่ที่เกาะแจ๊คสันแล้วเล่นโจรสลัดกันอย่างสนุกสนาน การไปหาชมทรัพย์ร่วมกับอັค เป็นต้น

ทอมมีนิสัยเกเรคล้ายอัครพาลอยู่เหมือนกันแต่มาร์ค ทเวนก็สามารถสร้างนิสัยเกเรของทอมให้เป็นความเกเรที่น่ารักและน่าชื่น เช่น ตอนที่ทอมหนีการถูกทำโทษจากป้าไปด้วยความโกรธชด็ดที่เป็นคนทำให้ป้าจับได้ว่าตนหนีไปเล่นน้ำมา ทอมไปพบเด็กชายคนหนึ่งแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าดีกว่าตน ก็เกิดความอิจฉาร่วมกับยังมีอารมณ์ค้างมาจากบ้าน จึงพาลหาเรื่องกับเด็กคนนั้น ด้วยการเดินมองอย่างหาเรื่องต่างคนต่างก็เดินไปรอบ ๆ ซึ่งกันและกัน ไล่สายตามอง ทอมเป็นคนเริ่มต้นพูดก่อนว่า

"ฉันค่อยแก่ไฉน ! "

"ลองสิ"

"ฉันทำได้"

"ไม่มีทางหรอก"

"ได้"

"ไม่ได้"

"ได้"

"ไม่ได้"

ทั้งคู่หยุดหย่อนหนึ่ง ทอมพูดต่ออีกว่า

"แกชื่ออะไร"

"มันเกี่ยวอะไรกับแกละ"

"ก็ฉันจะให้มันเกี่ยวละ"

"ก็ทำไมไม่ทำเสียละ"

"แกล้งพูดมากสิ ฉันจะเอาจริงด้วย"

"มาก - มาก - มาก - ที่ใจฉันผูกแล้ว"

"อ้อนี่แกก็กลัวแกโก๋เทรอ ฉันอาจคอยแกไค้ด้วยมือข้างเดียวผูกไว้ข้างหลังด้วย ถ้านั่นต้องการ"

"อ้าวแล้วทำไมไม่ทำละ เห็นพูกอยู่นั่นแหละ" (หน้า 32-34)

เด็กทั้งสองคนเถียงกันอยู่นานจนในที่สุกก็เกิดตะคอกบ่นกันขึ้น เด็กคนนั้นสู้อ้อมไม่ได้จึงวิ่งหนีไป

แม้ว่าหอมจะมีความเกะกะ เกเร ชอบกลั่นแกล้งผู้อื่นอยู่เสมอโดยเฉพาะป้าของตน แต่เมื่อเรื่องดำเนินไปนานเข้าหอมก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงนิสัยเนื่องจากได้เรียนรู้ถึงประสบการณ์ใหม่เช่นเมื่อตอนที่หนีออกจากบ้านไปอยู่เกาะแจ๊คสัน ทอดกคำลงก็เริ่มคิดถึงบ้านและเริ่มสำนึกผิดที่หนีออกมาจากบ้าน และก่อนมายังไค้ขโมยอาหารมาจากบ้านด้วย แต่อย่างไรก็ตามหอมก็พยายามหาเหตุผลเข้าตัวเองโดยคิดว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นเพียงการขโมยนิด ๆ หน่อย ๆ ขรรพดาเท่านั้นเอง ในคัมภีร์ไบเบิลก็ไม่ได้มีบทบัญญัติห้ามสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่นนั้น (หน้า 146)

ในตอนนี้มาร์ค ทเวนใช้วิธีบรรยาย และก็ในตอนที่อยู่บนเกาะแจ๊คสันนี้อีกเหมือนกัน พวกชาวบ้านพากันมาค้นหาศพเด็กทั้งสามคนคือ หอม อัค และโจ ที่แม่น้ำเพราะคิดว่าเด็กทั้งสามจมน้ำตาย หอมรู้สึกตื่นเต้นและรู้สึกเหมือนเป็นวีรบุรุษ แต่พอคำลงก็เกิดความวุ่นใจจึงตัดสินใจข้ามน้ำเข้าไปในหมู่บ้านเพื่อไปคุป้าพร้อมกันนั้นหอมก็ได้เขียนจดหมายสั้น ๆ ถึงป้าบอกว่าตนยังไม่ไค้ตายเพียงแต่ไปอยู่ที่เกาะแจ๊คสันเท่านั้นเอง เมื่อไปถึงบ้านไค้ยื่นป้าโพลีดูอยู่กับมิสซิสซาร์เปอร์ด้วยอาการที่สับสนเศร้า หอมรู้สึกสงสารป้าเป็นกำลังอยากจะเข้าไปหาแต่ก็อกใจไว้เพื่อความตื่นเต้น จนกระทั่งได้ทราบว่าจะมีการทำพิธีศพพวกตนในวันอาทิตย์ หอมจึงเปลี่ยนใจไม่เอาจดหมายทิ้งให้ป้าเพื่อแผนการบางอย่าง แต่อย่างไรก็ตามก่อนกลับเกาะหอมได้เข้าไปจูบลาป้าในขณะที่ป้าหลับแล้ว (หน้า 155-160) จากพฤติกรรมเหล่านี้ของหอมแสดงให้เห็นถึงความอ่อนโยน ความรักความห่วงใยในตัวป้า

อีกเหตุการณ์หนึ่งที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงนิสัยของทอมก็คือ ตอนที่หลงทาง อยู่ในถ้ำกับเบ็คกี้ ทอมทำตัวเป็นสภาพบุรุษคอยคุ้มครอง และให้กำลังใจเบ็คกี้ทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็มีความหวาดกลัวอยู่มีไข่น้อย (หน้า 280-284) ในภาวะที่ต้อง พบกับความลำบากยุ่งยากเช่นนี้บุคลิกของทอมก็เปลี่ยนไปอีกแบบหนึ่ง เนื่องจากสถานการณ์ในขณะนั้นบังคับให้ทอมต้องทำหน้าที่เป็นสภาพบุรุษกลัวสื่อ ทอมหลงทางอยู่กับเบ็คกี้เพียงลำพัง เบ็คกี้เป็นผู้หญิง เป็นเพศที่อ่อนแอกว่าถ้าทอมจะตีโพยตีพายอะอะตกใจ หรือแสดงความหวาดกลัวออกมากก็จะทำให้สถานการณ์เลวร้ายลงไปอีกเพราะในขณะนั้นเบ็คกี้ก็ตกใจกลัวพอยู่แล้ว สัญชาติญาณ และการเรียนรู้จากวัฒนธรรม สังคม และจากหนังสือประกอบกัน เข้าทำให้ทอมเก็บกดความหวาดกลัวเอาไว้ได้

นอกจากนี้ในตอนท้ายของเรื่องฮักหนีออกจากบ้านแม่หมายคักลาส เนื่องจาก หนีอยู่ในความเป็นระเบียบ และกฎเกณฑ์ไม่ไหว ทอมก็ไปตามหาตัวฮักจนพบ และได้ปลอบโยนฮักให้กลับบ้านเสีย พฤติกรรมนี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นห่วงเป็นใยในตัวเพื่อนและความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของสมาชิกในบ้าน หมายความว่าทอมได้เกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้วว่า เด็กไม่ควรจะหนีออกจากบ้านทำให้ผู้ใหญ่เป็นห่วง (หน้า 311-315)

จะเห็นได้ว่ามาร์ค ทเวนสร้างทอมขึ้นให้มีลักษณะนิสัยหลายอย่างเช่น มีความฉลาด มีเล่ห์เหลี่ยม มีความซุกซนตามประสาเด็ก มีความเกะกะเกราะ มีความอ่อนโยน เป็นต้น ตัวละครที่ประกอบด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ หลายลักษณะจะมีชีวิตชีวา และคล้ายชีวิตจริงมาก ภาษาทางวรรณคดีเรียกตัวละครชนิดนี้ว่า "Round Characters" ซึ่งถือว่าเป็นตัวละครที่ดี ผู้อ่านจะสามารถรู้จัก และทราบรายละเอียดในแง่มุมต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวละคนนั้นได้มาก ตัวละครประเภทนี้มีลักษณะตรงข้ามกับประเภท Flat Characters ซึ่งเป็นตัวละครที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของความคิด หรือคุณสมบัติเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น" (พรสุข บุญสุภา, รมณี เพชรคุปต์, 2518: 12-15) นอกจากมาร์ค ทเวนจะสร้างทอมให้มีหลายนิสัยแล้ว ยังให้ทอมมีการเปลี่ยนแปลงนิสัยเมื่อเรื่องดำเนินไป เขากำหนดให้เหตุการณ์ต่าง ๆ มีอิทธิพลเหนือนิสัยตัวละคร ตัวละครที่มีลักษณะเช่นทอมนี้ถือว่าเป็นตัวละคร

ประเภทพลวัต (Dynamic or Developing Characters) ซึ่งหมายถึงตัวละครที่มีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและนิสัยในขณะที่เรื่องดำเนินไป เหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องมีผลทำให้คุณสมบัติของตัวละครเปลี่ยนไป ส่วนตัวละครที่มีลักษณะคงที่ตลอดเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องไม่ได้ทำให้ตัวละครเปลี่ยนไปเลย ถือว่าเป็นตัวละครประเภทสถิต (Static Characters) (พรสุข บุญสุภา, รมณี เพชรคุปต์, 2518: 14)

ดังนั้นทอม ฮอว์เคอร์จึงเป็นตัวละครประเภท Round and Dynamic Character ซึ่งทางวงการวรรณคดีถือว่าเป็นตัวละครที่ที่จะเห็นได้ว่ามาร์ค ทเวนสร้างลักษณะนิสัยทอมจากวิธีพรรณนา 3 วิธีผสมกันคือ วิธีบรรยายโดยตรง วิธีให้ตัวละครแสดงพฤติกรรม และวิธีให้ตัวละครตัวอื่นเป็นผู้บอกลักษณะนิสัย แต่เขาก็สามารถทำให้ตัวละครของเขามีชีวิตชีวาและสมจริง

เบ็คกี้ แชนเซอร์

มาร์ค ทเวนแนะนำตัวละครตัวนี้ด้วยวิธีบรรยายว่า "ขณะที่ทอมเดินผ่านบ้านของเจฟ แชนเซอร์ ทอมได้เห็นเด็กหญิงหน้าใหม่ในสวนสวยน่ารัก คาสีฟ้าผมสีเหลืองผูกเปียไว้ 2 เปีย ใส่ชุดกระโปรงสีขาว และกางเกงขี้นในมีลายปักสวยงาม" (หน้า 47) และมาร์ค ทเวนยังบรรยายต่อไปเพื่อให้รู้จักเบ็คกี้มากขึ้นอีกว่า "ชื่อเอมี ลอเรนซ์หายไปจากหัวใจของทอมโดยไม่เหลือแม้แต่ความทรงจำ ทอมคิดว่าเคยรักและบูชาเอมี แต่เดี๋ยวนี้เขาเห็นเป็นสิ่งที่เหลวไหลเสียแล้วทั้ง ๆ ที่กว่าจะเอาชนะใจเจ้าหล่อนได้ก็ต้องใช้เวลาเป็นเดือน ๆ เอมีก็เพิ่งจะสารภาพรักให้เมื่อสัปดาห์ที่แล้วนี่เอง.....แต่เดี๋ยวนี้เวลาชั่วเดี๋ยวเดียวหล่อนหายไปจากใจทอมอย่างสนิท.....ทอมนิยมชมชอบนางฟ้าคนใหม่นี้เสียแล้ว....." (หน้า 47) การที่ทอมหลงรักเบ็คกี้ตั้งแต่แรกเห็นย่อมแสดงว่าเบ็คกี้เป็นเด็กที่มีเสน่ห์ดึงดูดใจมาก ทอมพยายามเรียกร้องความสนใจแต่เบ็คกี้ไม่แสดงความสนใจตอบเลย

มาร์ค ทเวนสร้างบุคลิก และลักษณะนิสัยของ เบ็คกี้ให้เหมือนกับสภาพสตรีทั่วไป ในแง่ที่ว่าเกิดเป็นผู้หญิง จะต้องทำเป็นเฉยกับผู้ชายไม่ว่าจะถูกเรียกร้องความสนใจเพียง ใดก็ตาม มาร์ค ทเวนใช้วิธีบรรยายบอกลักษณะนิสัยถึงกล่าวของ เบ็คกี้โดยได้ให้สถานการณ์สนับสนุนเพื่อให้เห็นนิสัยนี้อย่างเด่นชัดหลายครั้ง เช่น ที่โรงเรียนวันอาทิตย์ ทอมเห็นเบ็คกี้กับพ่อแม่เข้ามานั่งดูการเรียนในห้องของตน ทอมจึงพยายามทำท่าทางหลายอย่างเพื่อเรียกร้องความสนใจจากเบ็คกี้แต่เบ็คกี้ก็ไม่แสดงอาการสนใจ และที่โรงเรียนธรรมคาเบ็คกี้ก็ไม่แสดงความสนใจทอมเลยแม้ทอมจะให้ของกิน จนกระทั่งทอมใช้วิธีเขียนบางอย่างในกระดานแล้วทำปิด ๆ บัง ๆ ไว้ เบ็คกี้จึงเกิดความสนใจขึ้นมาเบ็คกี้เอ่ยปากขอดู ความสัมพันธ์ของทั้งสองจึงเริ่มขึ้น เมื่อทอมเขียนคำว่า "ฉันรักเธอ" ให้เบ็คกี้อ่าน เบ็คกี้ก็ทอมเบา ๆ ด้วยความอายตามแบบฉบับของ หญิงสาวทั่วไป ทอมนัดพบเบ็คกี้ในคอนฟักที่ียง มาร์ค ทเวนใช้วิธีให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เห็นนิสัยของเบ็คกี้ ในตอนนี้โดยเขาให้ทอม และเบ็คกี้คุยกันแบบหนุ่มจีบสาวทั่วไป เบ็คกี้แสดงความอายออกมาหลายครั้งขณะสนทนา แต่ในที่สุดเบ็คกี้ก็กรธมเมื่อทอมเฉลยชื่อคู่รักเก่าเข้า เบ็คกี้งอนแม้ทอมจะอ้อนแต่เธอก็ไม่ยอมคืนดีด้วย (หน้า 92-95)

นอกจากนี้มาร์ค ทเวนยังใช้วิธีให้เบ็คกี้แสดงพฤติกรรมอีกหลายอย่างเพื่อเป็นการบอกนิสัยแบบผู้หญิง ๆ เช่น เมื่อชาวบ้านลงความเห็นว่าทอมจมน้ำตาย เบ็คกี้ก็รู้สึกเศร้าใจ และสำนึกผิดที่ไม่ยอมคืนดีกับทอม เบ็คกี้ถึงกับแอบร้องไห้ และหลังจากที่ทอมกลับมาจากเกาะแจ็กสันทุกคนพากันตื่นตื่นยินดี จนทำให้ทอมเหมือนกับเป็นวีรบุรุษ เบ็คกี้ก็ตั้งใจอยากจะถูกคุยกับทอม แต่ทอมทำเฉยไม่สนใจแม้เบ็คกี้จะแสดงพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจอย่างไรก็ตาม จนในที่สุดเบ็คกี้ใช้วิธีใหม่คือ ไปนั่งเบียดชิดกับเพื่อนเพื่อประชดทอม - การที่เบ็คกี้ใช้วิธีนี้นับว่าโหดเพราะเมื่อทอมเห็นเข้าก็โกรธจนทนไม่ได้ต้องหนีออกจากโรงเรียนไป เบ็คกี้พอใจมากแต่อย่างไรก็ตามเบ็คกี้รอการกลับของทอมแต่ก็ไร้ผล อัลเฟรดเพื่อนชายที่เบ็คกี้ใช้เป็นเครื่องมือในการยั่วทอมรู้สึกแค้นใจทอมมากเมื่อทราบว่าเบ็คกี้สนใจทอมต่างหาก ไม่ใช่ตนจึงแกล้งหยดหมึกใส่สมุดทอมเพื่อให้ทอมถูกทำโทษ เบ็คกี้อยากจะบอกทอม แต่ความทึบมานะทำให้ไม่ยอมบอกจนทอมต้องถูกครูทำโทษ (หน้า 186-191)

และอีกเหตุการณ์หนึ่งที่มาร์ค ทเวนบอกนี้ด้วยความอ่อนแอหวาดกลัวของ เบ็คกีด้วยการให้
สถานการณ์ และให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมตอบสนองนั้นคือ ตอนที่ทอม และเบ็คกีหลงทาง
อยู่ในถ้ำ เบ็คกีเหนื่อย เพลีย และกลัวจนไม่สบาย อาการเช่นนี้อาจพบได้โดยทั่วไปใน
ชีวิตจริง

จะเห็นได้ว่ามาร์ค ทเวนกำหนดให้เบ็คกีมีลักษณะนิสัยน้อยอย่างก็จริงแต่เขาก็
สามารถทำให้เบ็คกีมีลักษณะเหมือนผู้ใหญ่ในชีวิตจริง กล่าวคือผู้หญิงโดยทั่ว ๆ ไปก็มัก
จะมีความเย่อหยิ่ง มีการวางตัวปั้นปึ่งไม่สนใจใครง่าย ๆ มีความแง่งอน มีการประชด
ประชัน มีความถือรั้นที่รู้มานะอยู่ในตัวซึ่งเบ็คกีก็มีคุณสมบัติเหล่านี้อยู่ จึงถือได้ว่าเบ็คกี
ก็เป็นตัวละครประเภท Round Character เพราะมาร์ค ทเวนสามารถทำให้ตัวละคร
ตัวนี้มีความสมจริงทั้ง ๆ ที่มีบทบาทน้อย ถ้าหากมาร์ค ทเวน เสนอตัวละครตัวนี้ในช่วง
เวลาที่ยาวกว่านี้เขาก็คงจะให้ลักษณะนิสัยได้มากกว่านี้ และคงสามารถทำให้มีความ
สมจริงยิ่งขึ้น

โจ ฮาร์เปอร์

มาร์ค ทเวน แนะนำโจเข้าไปในเรื่องครั้งแรกด้วยวิธีบรรยายโดยตรง จับตอนที่
ที่เมื่อทอมได้รางวัลที่ทำสิริบ้านเสร็จก็ออกจากบ้านตรงไปยังฟาร์มริคสแควร์ ซึ่งเป็น
ที่ตั้งฐานทัพของพวกเด็ก ทอมเป็นแม่ทัพของฝ่ายหนึ่ง "โจ ฮาร์เปอร์ (เพื่อนสนิท) เป็น
แม่ทัพของอีกฝ่ายหนึ่ง" (หน้า 46-67) ทอมกับโจเล่นรบกันด้วยการนั่งบัญชาการรบ
เท่านั้น แล้วก็นึกนาการเอาเองว่ามีทหารบาดเจ็บล้มตาย มีการแพ้ชนะ เมื่อเสร็จ
ก็แยกย้ายกันกลับบ้าน

เนื่องจากโจเป็นเพียงตัวประกอบเท่านั้นบทบาทในเรื่องจึงมีไม่มากอย่างไร
ก็ตามมาร์ค ทเวนก็สร้างให้โจเป็นตัวละครที่มีชีวิตชีวาตัวหนึ่งกล่าวคือเราจะพบว่าโจ
มีลักษณะนิสัยเด่นประจำตัวอยู่ลักษณะหนึ่งคือ ความรักในความยุติธรรม ลักษณะนิสัย
ดังกล่าวมาร์ค ทเวนสร้างโดยให้โจเป็นผู้แสดงพฤติกรรมนั้นด้วยคำพูดของโจเอง

เราจะพบลักษณะนิสัยกึ่งกล่าวตอนที่โจ และทอมเล่นตัวเห็บกันทอมเป็นคนตึงกว่าถ้าตัวเห็บคลานข้ามเส้นเขตแดนไปอยู่ในแดนใดรคนนั้นมีสิทธิ์เขี่ยตัวเห็บนั้นเล่นไปตามความพอใจ บังเอิญโจโชกดีกว่าตัวเห็บมาขอบเขตของโจตลอด ทอมอยากเล่นมากจึงเขี่ยตัวเห็บทั้ง ๆ ที่อยู่ในแดนของโจ โจจึงถามทอมแต่ทอมยังก็อยู่ โจจึงว่า "ไม่ได้ซีแกมันไม่ยุติธรรมนี้....." แต่ทอมก็เถียงว่าตัวเห็บเป็นสมบัติของตน คนมีสิทธิ์จะทำอะไรก็ได้ โจโกรธมากจึงค่อยทอม การคลุมบอนจึงเกิดขึ้น

อีกครั้งหนึ่ง เมื่อตอนที่ทอม และโจเล่นโรบินฮูดต่อสู้กับ กาย ออฟ กิสบอร์น ทอมเป็นโรบินฮูดสู้โจไม่ไหวแตกสลับบังคับให้โจล้มเพราะความหนังสือกาย ออฟ กิสบอร์น ต้องเป็นผู้แพ้ โจไม่ยอมเพราะในเชิงการต่อสู้โจเหนือกว่าทอม ควรเป็นฝ่ายฆ่าโรบินฮูดได้ จึงบอกว่า "แตกต่างหากที่ต้องให้ฉันฆ่าแกถึงจะยุติธรรม" (หน้า 102)

จากพฤติกรรมกึ่งกล่าวนอกจากจะได้เห็นความยุติธรรมในตัวโจแล้วยังได้เห็นถึงความไม่ไร้ราย และความก้าวร้าวของโจด้วย

ในตอนที โจต้องการหนีออกจากบ้านเพราะถูกแม่หาว่าขโมยกินเนยจึงถูกแม่เขียนมาร์ค ทเวนใช้วิธีบรรยายถึงความน้อยใจของโจที่เกิดจากแม่เป็นต้นเหตุ มาร์คบรรยายว่า "คงจะเป็นเพราะแม่เบื่อหน่ายเขา(หมายถึงโจ) นั่นเอง และคงอยากให้เขาไป ๆ เสียให้พ้น ถ้าแม่รู้สึกเช่นนั้นเขาก็คงจะไปไม่มีอะไรที่จะต้องทำนอกจากตายเสียแม่คงจะมีความสุข แม่คงจะไม่เสียใจที่ขับไล่ลูกไปให้ต้องทุกข์ทรมาน และตาย" นั่นเป็นความรู้สึกของโจที่มาร์ค ทเวนบรรยาย (หน้า 138) ทั้งโจ และทอมต่างก็ผิดหวังมากด้วยกันทั้งคู่ จึงตกลงหนีออกจากบ้านไปด้วยกันพร้อมกันนั้นก็ไปชวนอัคคัย ทั้งสามคนหนีไปอยู่ที่เกาะแจ๊คสัน ในตอนแรกก็มีความสุข และตื่นเต้นกันดีแต่ไม่นานก็คิดถึงบ้าน โจเป็นคนแรกที่คิดถึงบ้าน คิดถึงแม่มากที่สุดจนทนอยู่ต่อไปไม่ได้จึงชวนทอมกลับ แม่ทอมจะหัดหาหนทางอย่างไรโจก็ยังคือวันจะกลับอยู่คนเดียว จนกระทั่งทอมต้องเปิดเผยแผนการการกลับให้รู้ โจจึงยอมอยู่ต่อไปอีก (หน้า 135) การยอมรับสภาพว่าคิดถึงแม่คิดถึงบ้านของโจ แสดงให้เห็นถึงความเป็นเด็กคิดถึงแม่ของโจ โจอยู่บ้านได้รับความสะดวกสบายเมื่อต้องมานอนกลางดินกินกลางทรายจึงทนไม่ได้

นอกจากนี้มาร์ค ทเวนยังบอกลักษณะนิสัยของโจด้วยการให้แม่ของโจเป็นผู้พูดถึงเมื่อตอนที่มิสซิสต๊อร์เปอร์ไปที่บ้านป่าโพลีร็องให้รำพันถึงโจ มิสซิสต๊อร์เปอร์พูดว่า "โจก็เป็นคนก็เหมือนกันเพียงแต่เขามีความคะนองมากเท่านั้น ชอบทำอะไรแฉวง ๆ แต่เขาก็ไม่เห็นแก่ตัว น้ำใจก็ดี ฉันไม่น่าเขินเขาเลย....." (หน้า 157)

จะเห็นได้ว่ามาร์ค ทเวนก็สร้างให้โจเป็นตัวละครที่มีลักษณะนิสัยหลายอย่าง เป็น Round Character เช่นกัน แต่ไม่อาจวิเคราะห์ได้ว่าโจเป็นตัวละครประเภท พลวัตหรือไม่ เพราะมีบทบาทน้อยมาก

การบรรยายของฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์

มาร์ค ทเวนแนะนำฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์ ตัวละครเอกในเรื่องด้วยการให้ตัวฮัคเป็นผู้แนะนำตัวเอง ดังนั้นนวนิยายเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องเล่าของตัวละครเอกในเรื่อง ด้วยการใส่คำสรรพนามว่า "ผม" ตลอดเรื่อง ฮัคเล่าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นมา การเล่าก็เล่าเฉพาะสิ่งที่ได้เห็นจริง ๆ เท่านั้น ฮัคไม่ได้บอกถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครอื่นเลย เพราะเขาไม่อาจจะล่วงรู้ได้ เพียงแต่ฮัคจะแสดงความรู้สึกของตนที่มีต่อสิ่งนั้นหรือเหตุการณ์นั้นบ้างเท่านั้น ดังนั้นผู้อ่านจะสามารถทราบลักษณะนิสัยของฮัคได้จากการบอกของฮัคเอง แต่มีใ้หมายความว่าฮัคจะบอกออกมาเสียตรง ๆ ว่า ผมเป็นคนอย่างไรอย่างนี้ หรือชอบนั้นเกลียดนี้อะไรทำนองนี้ ผู้อ่านจะต้องตีความเอาจากการแสดงออกซึ่งพฤติกรรม และความรู้สึกของฮักรวมทั้งต้องสังเกตรูปปฏิริยาของตัวละครอื่นที่แสดงต่อฮัคด้วยจึงจะสามารถทราบลักษณะนิสัยที่แท้จริงของฮัคได้

นับว่ามาร์ค ทเวนสร้างลักษณะนิสัยของฮัคด้วยวิธีอื่น ๆ 3 วิธีนั้นเองซึ่งมีวิธีบอกตรง ๆ ถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร วิธีให้ตัวละครแสดงพฤติกรรม และวิธีให้ตัวละครอื่นเป็นผู้บอกด้วยปฏิริยาต่อตัวละครนั้น แต่การบอกเหล่านั้นเป็นคำพูดของฮัคทั้งหมด ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการสร้างลักษณะนิสัยตัวละครที่แปลกไปจากนวนิยายเล่มอื่น ๆ ของมาร์ค ทเวน

ก่อนพูดถึงการสร้างลักษณะนิสัยของฮัคเกิลเบอรี่ ฟินน์ ผู้เขียนขอย้อน
กล่าวถึงฮัคเมื่ออยู่ในเรื่องการผจญภัยของทอม ซอว์เยอร์ บ้างสักเล็กน้อยเนื่องจากฮัค
ปรากฏตัวครั้งแรกในนวนิยายเรื่องนี้ มาร์ค ทเวนเสนอฮัคเข้าสู่เรื่องการผจญภัยของ
ทอม ซอว์เยอร์ด้วยการบรรยายตรง ๆ ถึงภูมิหลังของฮัคว่า "ชั่วครู่หนึ่งทอมได้พบกับ
ฮัคเกิลเบอรี่ ฟินน์ เด็กชั้นต่ำลูกชายของคนที่มาประจำเมืองโคยบิงเฮ็ดจ์ บรรดาผู้เป็น
แม่ทั้งหลายรังเกียจฮัคเพราะฮัคที่เกียจ ไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์ หยาบงาและเลว และ
พวกลูกๆมักจะนิยมชมชื่นในตัวฮัคและอยากกล่าท่าตามอย่างฮัคบ้าง ทอมก็เหมือนเด็กอื่น
ทั่วไปเจ้าอิทธิพลของฮัค ทอมต้องคอยภายใต้กฎเกณฑ์อันเข้มงวดที่ห้ามเล่นร่วมกับ
ฮัค ดังนั้นทุกครั้งที่มีโอกาสทอมจะเล่นกับฮัค ฮัคเกิลเบอรี่มักแค้นตัวด้วยเสื้อผ้าเก่าๆ
ของผู้ใหญ่ ซากางเกงขาดวินยาลากพื้นเหมือนไม้กวาด ใส่หมวกขาดปีกกว้าง.....
ฮัคจะไปไหนมาไหนได้ตามสบาย ไม่ต้องอยู่ภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์อันใด....."

(The Adventures of Tom Sawyer, หน้า 78-79)

ดังนั้นฮัคจึงเป็นเด็กที่สังคมเมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กรังเกียจ ฮัคจะคบได้
เฉพาะแต่คนชั้นต่ำ และพวกนี้โกรธเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามฮัคก็เป็นจุดเด่นของ
บรรดาเด็กๆในหมู่บ้านซึ่งก็นับเป็นสิ่งปลอบใจได้อย่างหนึ่งที่ทำให้ฮัคไม่ต้องคิดอะไรมาก
จากการแสดงของฮัคที่มีต่อทอมพบว่าฮัคเป็นเด็กที่มีความเชื่อในเรื่องโชคกลางมากเช่น
เมื่อเรื่องการรักษาหูกเป็นต้น ฮัคเป็นคนที่มีความรับผิดชอบสูงรักษาคำมั่นสัญญาอย่าง
มั่นคง เช่น ตอนที่สัญญาเรื่องจะไม่เปิดเผยเหตุการณ์การฆาตกรรมในป่าจำเป็นต้น
นอกจากนี้ฮัคยังเป็นคนที่มีความใจโอบอ้อมอารี กตัญญูรู้คุณคน จะเห็นได้จากการที่ฮัคกระดิก
ถึงบุญคุณของม๊ฟ พอตเตอร์ที่เคยแบ่งปลาให้ในยามที่ฮัคหาไม่ได้ ซ่อมเบ็ดให้เมื่อเบ็ดของ
ฮัคเสีย ฮัคกระดิกถึงบุญคุณที่แม่หม้ายคัทลาสไล่ให้ขุนและไอศกรีมกิน เมื่อยามที่บุคคล
ทั้งสองประสบเคราะห์กรรมฮัคจึงเข้าช่วยทันที กล่าวคือฮัคยอมเลิกสัญญาเมื่อทอมขอ
ขอให้เปิดเผยเรื่องฆาตกรรมเพื่อช่วยม๊ฟ พอตเตอร์ให้พ้นจากการรับโทษตามข้อกล่าวหา
ว่าเป็นผู้ฆาตกรรมโรบินสันตาย และฮัคตัดสินใจช่วยแม่หม้ายคัทลาสเมื่อแอบได้ยินว่าเพื่อน
ชาวสเปนของอินเจียนโจ จะทำการแค้นแค้นแม่หม้ายคัทลาส

เมื่อเรื่องของฮัคมาเริ่มใหม่ในการผจญภัยของฮัคเกิลเบอรี่ ฟินน์ ฮัคแนะนำ

คำว่า "คุณคงยังไม่รู้จักผมถ้าคุณไม่ได้อ่านเรื่องการผจญภัยของทอม ซอว์เยอร์แต่ไม่เป็นไรหรอก หนังสือเล่มนั้นเขียนโดยมาร์ค ทเวน แล้วเขาก็พูดความจริงเสียเป็นส่วนใหญ่ บางเรื่องเขาก็เติมทอบบางแต่ส่วนใหญ่แล้วเขาเล่าเรื่องจริง ก็ไม่มีอะไรหรอก....." หลังจากเกริ่นเริ่มต้นมาร์ค ทเวนให้อีกเล่าหาความถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเองในตอนท้ายของเรื่องการผจญภัยของทอม ซอว์เยอร์ว่า ".....หนังสือเล่มนั้นจบอย่างนี้ ทอมและผมพบเงินที่พวกโจรซ่อนไว้ในถ้ำมันก็เลยทำให้เรารวย เราได้6000เหรียญ เป็นทองทั้งหมด เวลาองรวมกัน เข้ามั่นตะดาจิง ตลาดการแหขเซอร์เขาไปออกนอก ให้แล้วให้เราใช้คนละเหรียญต่อวันทั้งปีเลย แม่หมายคักกลาสเอาผมไปเลี้ยง เป็นลูกและบอกว่าจะทำให้ผมเป็นคนมีอารยธรรม แต่ชีวิตอยู่กับบ้านตลอดเวลามันน่าเบื่อจังเลย ผมทนไม่ได้ก็เลยหนีออกมา ผมใส่ชุดผ้าชีวรี่เก่าๆของผมนึก ผมเป็นอิสระและก็พอใจมาก แต่ทอม ซอว์เยอร์ตามล่าผมและบอกว่าเขากำลังจะตั้งชุมนุมโจร ผมอาจเข้าร่วมด้วยได้ถ้าผมกลับไปอยู่กับแม่หมายและทำตัวให้เชื่อถือได้คงเดิม ผมก็เลยกลับ" แล้วจึงได้ดำเนินเรื่อง การผจญภัยของฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์ต่อไป ฮัคเคิลว่า "แม่หมายจับผมใส่ชุดใหม่อีก ผมทำอะไรไม่ได้นอกจากเหงื่อแตกแล้วแตกอีกรู้สึกอึดอัดไปหมด แล้วสิ่งเก่าก็เริ่มอีกครั้ง แม่หมายสิ้นกระทั่งเวลาอาหาร คุณคงมาเมื่อถึงเวลา เมื่อมาถึงโต๊ะจะกินทันทีก็ไม่ได้ต้องรอนกว่าจะพยกหน้าจึงกินได้..... หลังอาหารเย็นแก๊ดเอาหนังสือเกี่ยวกับโมเสสและบุรุษเซอร์สม่าให้อ่าน ผมพยายามทำความเข้าใจมันจนเหงื่อแตก แก๊ดพอเวลาผ่านไปแอบบอกว่าโมเสสน่ะตายไปนานแล้วผมก็เลยไม่สนใจอีกต่อไปแล้วเพราะผมไม่สนใจคนที่ตายไปแล้วหรอก" (หน้า49-50)

จากการเริ่มต้นแนะนำตัวละครครั้งแรกนี้มาร์ค ทเวนให้วิธีบรรยายโดยตรง แต่ให้ฮัคเป็นผู้รายงานความรู้สึกนึกคิดของตนแทน คำพูดดังกล่าวทำให้ผู้อ่านรู้ได้ว่า ฮัคเป็นคนชอบบอญอย่างเรียบง่ายทำอะไรได้ตามอิสระ ไม่ชอบความเป็นระเบียบแบบแผนตามอย่างทีแม่หมายคักกลาสเรียกว่าอารยธรรม ฮัคยังชอบเล่นกับเพื่อนฝูงตามแบบเด็กๆอยู่เหมือนเดิม

เมื่อเหตุการณ์ดำเนินต่อไปก็พบว่าฮัคเป็นคนไม่เชื่อคนง่าย ไม่เชื่อในศาสนา

แต่จะเชื่อในสิ่งที่ปฏิบัติได้เท่านั้น ความเชื่อเช่นนี้เป็นความเชื่อเช่นเดียวกับปรัชญาลัทธิปฏิบัตินิยม (Pragmatism) ตัวอย่างลักษณะนิสัยเช่นนี้ของฮัค เช่น ฮัคเล่าว่า "นิสวัตสัน บอกให้ผมสวดมนต์ทุกวันเพื่อว่าเมื่อขออะไรก็จะได้ตามความปรารถนา แต่มันไม่ได้เป็นจริงอย่างนั้น ผมลองครั้งหนึ่ง ผมมีสายเบ็ดแต่ไม่มีเบ็ดมันก็ยอมจะไม่มีประโยชน์ ผมลองสวดขออยู่สองสามครั้ง แต่ก็ไม่เห็นไฉน ผมก็เลยไปขอให้นิสวัตสันลองขอให้ผมหน่อย แกล้งบอกว่าผมมาแต่ก็ไม่ได้บอกว่าทำไม ผมก็เลยหมกทาง ผมมานั่งคิดอยู่นานเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผมพูดกับตัวเองว่า ถ้าใครๆได้ทุกสิ่งทุกอย่างตามที่สวดขอแล้วทำไมเลยคอน วินน์ จึงไม่ได้เงินที่สูญไปกับเนื้อหมูกลับคืนมาละ ทำไมแม่หม้ายจึงไม่ได้กลองยานต์ที่ถูกขโมยไปกลับคืนมาละ ไม่ คงไม่มีอะไรในมนต์นั้นหรอก....." (หน้า 60)

เมื่อตอนที่ไปเล่นกับหอมหอมก็พูดถึงการถูตะเกียง เรียกปีศาจให้มารับไข่แบบในนิทานอาหรับราตรี ฮัคไม่เห็นควายและโคที่ทดลองทำคุณก็ไม่เป็นผลจึงไม่เชื่อ (หน้า 63) อย่างไรก็ตามฮัคมีความเชื่อในเรื่องโชคกลางอย่างมากดังที่ได้เสนอไปแล้วในบทที่ 4

ความรู้สึกของฮัคในด้านที่เกี่ยวกับพ่อ มาร์ค ทเวนกำหนดให้ฮัคต่อต้านพ่อผู้ให้กำเนิดคอยตลอดเวลา เช่น ปฏิกริยาที่ฮัครีบขายเงินของตนเพราะกลัวพ่อจะมาขอฮัคไปโรงเรียนเพราะพ่อห้ามเหล่านี้นี้เป็นต้นทั้งนี้เพราะพ่อเป็นคนไม่ดี

ฮัคเป็นคนที่มีความเมตตาเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ลักษณะนิสัยนี้มาร์ค ทเวนมักจะกำหนดสถานการณ์มาให้ฮัคแสดงพฤติกรรมตอบสนอง เช่น การช่วยพาจิมหนีด้วยความสงสารและเห็นใจทั้งในถ้ำจิมและครอบครัวที่คงตกอยู่ในสถานการณ์ลำบาก การช่วยจิมนี้เป็นเหมือนแกนของเรื่องที่ทำให้ฮัคได้ผจญภัยไปเรื่อยๆตลอดล่าน้ำมึนชิชิชิบปีและซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างฮัคและจิมยิ่งลึกซึ้งมากขึ้น ฮัคไม่อาจทอดทิ้งจิมได้เพราะจิมเป็นคนชื่อจนน่าสงสารและเพราะฮัคได้เห็นถึงความรักความภักดีที่จิมมอบให้ตน ในตอนท้ายของเรื่องจิมถูกขายไปที่ฟาร์มของมิสเตอร์เฟลพส์ฮัคก็พยายามช่วยจนสำเร็จ พฤติกรรมที่ฮัคแสดงต่อจิมตลอดทั้งเรื่องนั้นแสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์และความเป็นมิตรแท้ของฮัค

นอกจากฮัคจะให้ความเห็นอกเห็นใจต่อจิมแล้วมาร์ค ทเวนยังกำหนดสถานการณ์อื่นให้ฮัคต้องแสดงลักษณะนิสัยดังกล่าวอีกหลายครั้ง เช่น การช่วยผู้เคราะห์

รายในเรืออับปาง การช่วยมิสไซไซเยียให้หนีตามหนุ่มเซฟเพิร์ดสัน การช่วยแมรี เจน และน้องๆให้รอดพ้นจากการถูกโกง เอาสมบัติเป็นต้น

อย่างไรก็ตามมาร์ค ทเวนก็สร้างให้อັคมีความไม่ถ้อยในตัวเองเหมือนกัน เช่น การพูดโกหกหลอกลวงและการร่วมกับพวกมิจฉาชีพทำการต้มตุ๋นชาวบ้าน มาร์ค ทเวนให้อັคแสดงพฤติกรรมในการพูดโกหกหลายครั้ง เช่น เมื่อตอนที่ปลอมตัวเป็นเด็กผู้หญิงเพื่อไปฟังข่าวนางผีเมืองว่าเหตุการณ์เรื่องของจิมและตนจะเป็นอย่างไรบ้าง อັคนั้นเรื่องโกหกหลอกลวงชาวบ้านจนในที่สุดก็ถูกจับได้ว่าเป็นผู้ชาย แต่ไม่อาจจับได้ว่าใครเท่านั้น ต่อมาอັคยังสร้างสถานการณ์โกหกพวกคณะล่าหาว่าพ่อป่วยเป็นโรคคิดต่อร้ายแรงจนคนเหล่านั้นไม่กล้าขึ้นมาคนแพทำให้จิมรอดตัวจากการถูกจับไปได้ เมื่อแพ ของอັคและจิมไปพบกับชายสองคนซึ่งอ้างตัวว่าเป็นเชื้อพระวงศ์ตกยากมาขออาศัยแพ ซึ่งแท้ที่จริงคนสองคนนี้เป็นแก๊งต้มตุ๋น อັคยอมรับไปด้วยและยอมรับใช้ทั้งคู่ที่รู้ว่าทั้งสองไม่ได้เป็นยุคและถึงทั้งนี้เพราะ "ผมได้เรียนรู้มาว่าจะเข้ากับคนใดก็ควรปล่อยให้เขาไปตามวิถีทางของเขา" (หน้า 187) นักต้มตุ๋นทั้งสองได้เริ่มงานด้วยการหลอกชาวบ้านว่าเป็นโจรสลัดที่กลับมาและกำลังพยายามชักจูงโจรคนอื่นๆให้กลับใจแล้วก็ได้เรียกรายเงินจากชาวบ้าน อັคก็ร่วมในรายการนี้โดยไม่ขัดขวาง (หน้า 193) ต่อมาก็ได้จัดการแสดงละครหลอกชาวบ้านในหมู่บ้านถัดมาอีก อັคก็เข้าร่วมอีกเช่นกัน (หน้า 199)

เท่าที่ได้อธิบายมาแล้วนี้จะเห็นได้ว่าอັคเกิดเบอรัว ฟินน์ เป็นตัวละครที่มีลักษณะนิสัยหลายอย่างปนกันซึ่งมีทั้งดีและเลว จึงเรียกได้ว่าตัวละครตัวนี้เป็นตัวละครประเภท Round Character และเป็น Dynamic Character ด้วยเพราะเหตุการณ์ต่างๆในเรื่องทำให้อັคได้เกิดการเรียนรู้และมีการเปลี่ยนแปลงนิสัย เช่น การเข้าร่วมกับพวกนักต้มตุ๋นก็เพราะสถานการณ์บังคับอັคไม่ทำเช่นนั้นก็อาจมีเรื่องทะเลาะกันจนเกิดความแตกแยกผลร้ายก็จะตกอยู่กับจิมเพื่อนผู้ซื่อสัตย์ของตน และในตอนต่อมาเมื่อสองนักต้มตุ๋นไปหลอกเอาสมบัติของแมรี เจน อັคเข้าร่วมด้วยในตอนแรก แต่พอได้เห็นถึงความเศร้าโศกของผู้เคราะห์ร้ายเหล่านี้ก็ทำให้อັคเกิดความสงสาร

เข้าช่วยเหลือจนรอกพันอันตราจากว้ายร้ายสองคนนั้น เป็นต้น

ส่วนวิธีการสร้างลักษณะนิสัยตัวละครในเรื่องนี้มาร์ค ทเวนใช้วิธีบรรยายโดยตรงมากที่สุด วิธีรองลงมาคือให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมให้ตัวละครอื่นแสดงปฏิกิริยาต่อตัวละครนั้นตามลำดับ

เจ้าชายกับยาจก

สำหรับในนวนิยายเรื่องนี้มาร์ค ทเวนเสนอตัวละครเด็กซึ่งเป็นตัวเอกทั้งสองตัวพร้อม ๆ กันโดยเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างชนชั้น และความเป็นอยู่ของเด็กทั้งคู่ด้วยวิธีบรรยายโดยตรงในการแนะนำตัวละครครั้งแรก หลังจากนั้นมาร์ค ทเวนจะบอกลักษณะนิสัยตัวละครด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมตอบสนองสลับกันไปแต่ละอย่างไว้ก็ตามวิธีบรรยายความรู้สึกของตัวละครโดยตรงก็ยังถูกใช้มากที่สุด ขอแยกวิเคราะห์ตัวละครที่ละตัวดังต่อไปนี้

เจ้าชายเบิร์ดเวิร์ค ทิวคอร์ท

มาร์ค ทเวนใช้วิธีบรรยาย และวิธีให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมมากที่สุดในการบอกลักษณะนิสัยของตัวละครตัวนี้ ตัวอย่างเช่น ในตอนแรก ๆ ของเรื่องมาร์ค ทเวนบรรยายว่า เมื่อหอมทรงเข้าไปเกาะที่ประตูรั้วพระราชวังด้วยความอยากเห็นเจ้าชายสักครั้ง พวกทหารกระซอกหอมเหวี่ยงออกไปอย่างโหดร้าย เจ้าชายทรงเห็นภาพนั้นพอดีจึงทรงเสด็จตรงมาที่ประตู พระพิภคร์แดง พระเนตรเป็นประกายด้วยความขุ่นเคือง ทรงตะโกนออกไปว่า "พวกเจ้ากล้าได้อย่างไรจึงได้ทำกับเด็กที่น่าสงสารเช่นนั้น เจ้ากล้าได้อย่างไรจึงทำกับข้าแผ่นดินของเสด็จพ่อของข้าอย่างนี้ เบิกประตูให้เขาเข้ามา" (หน้า 12) จากพฤติกรรมดังกล่าวจะเห็นถึงความมีอำนาจอย่างล้นหลามของเจ้าชาย มาร์ค ทเวนจะย้ำลักษณะนิสัยการวางอำนาจอย่างล้นหลามของเจ้าชายอยู่เสมอด้วยการให้สถานการณ์ให้เจ้าชายแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมา เช่น

เมื่อทรงเปลี่ยนเครื่องทรงกับหอมแล้วพระองค์ทรงรับสั่งให้หอมอยู่ในห้องนั้นอย่าไปไหนและยังได้ทรงสาธยายอีกว่า "นี่เป็นคำสั่งนะ" ก่อนที่พระองค์จะเสด็จออกนอกวังไป

เมื่อไปพบกับกลุ่มเด็กกำพร้าที่สถานเลี้ยง เด็กกำพร้าพระองค์ก็บอกเด็กเหล่านั้นว่าพระองค์เป็นกษัตริย์และทรงต้องการให้พวกเด็กเหล่านั้นถวายความเคารพต่อพระองค์ และอีกเหตุการณ์หนึ่งที่เห็นได้ชัดก็คือการปฏิบัติต่อไมล์ส เฮนคอด เจ้าชายเอ็ดเวิร์ดทรงปฏิบัติต่อไมล์สเหมือนไมล์สเป็นข้ารับใช้ของพระองค์เพราะไมล์สคนเดียวเท่านั้นที่มีความรู้ถึงสงสารเจ้าชายเนื่องจากคิดว่าเจ้าชายเป็นบ้าจึงทำเป็นเชื่อว่าเจ้าชายคือเจ้าชายจริงๆ ดังนั้นเจ้าชายจึงทรงสามารถใช้ไมล์สให้ทำอะไรๆ ให้ได้ตามพระทัยเป็นต้น

เวลาที่เจ้าชายได้ทรงพบปะผู้ใดมาร์ค ทเวนจะใช้วิธีให้เจ้าชายแสดงพฤติกรรมเพื่อแสดงตัวว่าเป็นเจ้าชายเสมอ และเมื่อไม่มีผู้ใดเชื่อพระองค์ก็จะทรงกวีโวหารทั้งแค้นจนจบเรื่อง การบำเพ็ญกรรมเช่นนี้เป็นวิธีการสร้างลักษณะนิสัยของตัวละครให้เห็นว่าเจ้าชายเอ็ดเวิร์ดทรงชอบใช้อำนาจอย่างกษัตริย์และทรงเชื่อว่าพระองค์เป็นกษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจซึ่งสามัญชนทั่วไปพึงแสดงความเคารพต่อพระองค์ ด้วยความเชื่อดังกล่าวพระองค์จึงทรงถือวันที่จะแสดงตัวว่าเป็นกษัตริย์อยู่เสมอ

แต่ในความคิดอันถือพระองค์ว่าเป็นกษัตริย์มาร์ค ทเวนก็ได้สร้างให้พระองค์มีความอ่อนโยน มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบในฐานะกษัตริย์โดยใช้วิธีให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมอีกเช่นกัน เช่นเมื่อเจ้าชายทรงได้พบกับกลุ่มเด็กกำพร้าและทรงถูกเด็กเหล่านั้นเยาะเย้ยและทำร้ายเอาพระองค์ทรงพิโรธมากแต่เมื่อเวลาผ่านไปพระองค์ทวนระลึกถึง เหตุการณ์นี้อีกพระองค์ทรงรำพึงกับตัวเองว่า "เมื่อเราได้เป็นกษัตริย์ เด็กเหล่านี้จะไม่ได้เพียงแค่อำนาจและที่พักเท่านั้นแต่จะคงได้เรียนหนังสือเพราะแม้ว่าทองจะอ้อมก็ไม่ได้มีความหมายเมื่อความคิดและจิตใจยังอดอยากอยู่ เราจะจำเหตุการณ์วันนี้ไว้เป็นบทเรียนว่าข้าแผ่นดินของเราต้องได้รับความทุกข์ทรมาน การศึกษาเล่าเรียนเท่านั้นที่จะทำให้จิตใจของพวกเขาอ่อนโยนและดีขึ้น" (หน้า 22-23)

และเมื่อตอนที่เข้าร่วมไปกับกลุ่มพวกหัวขโมย พระองค์ทรงแสดงความเห็นใจต่อการตกทุกข์ได้ยากของคนพวกนี้ว่า "เราจะไม่ต้องถูกแขวนคอ วันนี้แหละเป็นวันสิ้นสุดของกฎหมายนั้น..... ข้าคือเอ็ดเวิร์ดกษัตริย์แห่งประเทศอังกฤษ" พวกหัวขโมยต่าง

หิวเราะเยาะและพากันตั้งชื่อให้พระองค์ใหม่ว่า "พระเจ้าผู้พิชิต กษัตริย์แห่งมุนคาร์ฟส์" ทำให้พระองค์ทรงกรรแสงด้วยความเสียพระทัยที่คิดจะช่วยคนพวกนี้แต่กลับได้รับการตอบแทนที่ไม่เหมาะสมเช่นนี้

เหตุการณ์ต่างๆ ในเรื่องทุกเหตุการณ์จะมีผลทำให้เจ้าชายเอ็ดเวิร์ดเกิดการเรียนรู้และทรงจรรยาเอาไว้อย่างเป็นบทเรียนทั้งสิ้น ในที่สุดเมื่อพระองค์ได้ขึ้นครองราชย์ พระองค์ได้ทรงจัดการแก้ไขกฎหมาย ทรงเปลี่ยนแปลงระบบต่างๆ ภายในราชสำนักมากมาย เพื่อทำให้เกิดความเหมาะสมหลังจากที่กษัตริย์องค์ก่อนๆ ทรงดำเนินการปกครองอย่างผิดพลาดมาเป็นเวลานาน นับว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงของตัวละครอย่างเห็นได้ชัด จึงถือได้ว่ามาร์ค ทเวนสร้างเจ้าชายเอ็ดเวิร์ด ทิวเดอร์เป็นตัวละครชนิด Round and Dynamic Character

ทอม แคนตี

มาร์ค ทเวนกำหนดให้ตัวละครตัวนี้เป็นเด็กยากจนแต่ใฝ่ฝันที่จะได้เป็นเจ้าของเหมืองในนิทาน มาร์ค ทเวนสร้างลักษณะนิสัยของทอมด้วยวิธีบรรยายโดยตรง เสียเป็นส่วนมากพร้อมทั้งใส่คำวิจารณ์ของคนลงไปในบางครั้งด้วย เช่น

"ทอมจะขอทานเพียงเพื่อไม่ให้ถูกตีเท่านั้น หลังจากนั้นก็จะหลบไปฟังหลวงพ่อบอกราวเล่านิทาน เวลาหิวก็จะขโมยมิดนึ่งจินตนาการถึงสิ่งต่างๆ ตามที่ได้ยินและได้อ่านมาแล้วก็จะดื่มความหิวความเจ็บปวดเหล่านั้น" (หน้า 5)

มาร์คทเวนจะย้ำลักษณะนิสัยในเรื่องความต้องการได้เป็นเจ้าของอย่างในนิทานอยู่เสมอด้วยการเล่าถึงพฤติกรรมของทอมเวลาเล่นกับเพื่อนๆ บางหรือเล่าถึงจินตนาการของทอมบ้าง เพราะทอมมักจะแสดงท่าทางและใช้คำพูดเหมือนกับเป็นเจ้าของจริงๆ นอกจากลักษณะนี้แล้วทอมยังเป็นเด็กที่มีความกตัญญูรู้คุณและเป็นห่วงแม่และพี่สาว จะเห็นได้จากเมื่อตอนเป็นกษัตริย์แล้วมีการเลื่อนตำแหน่งและแต่งตั้งบุคคลต่างๆ ทอมก็นึกว่าน่าจะได้แต่งตั้งแม่ของตนให้เป็นดัชเชสบ้าง เรื่องความห่วงใยแม่และพี่สาวยังตามไปปรากฏในการฝันของทอมด้วยกล่าวคือทอมฝันว่าคนแคระบอกที่

ที่หอมจะไปเอาเงินได้ทุกๆวัน หอมก็คิดแบ่งสรรปันส่วนให้พ่อแม่ ที่ และหลวงพ่อดวย

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อวันราชาภิเษกระหว่างเสด็จไปโบสถ์เพื่อทำพิธี แม่ได้เข้ามาเยี่ยมหอมซึ่งทรงหูกนกขี้อยู่ แม่ร้องเรียกหอมออกมาเพราะจำได้ว่าหอมคือหอมลูกชายของตน แต่หอมก็ทำเป็นจำไม่ได้ปล่อยให้ทหารลากแม่ออกไปอย่างโหดร้าย พฤติกรรมเช่นนี้ก็เป็นความเลวอย่างหนึ่งของหอมที่แสดงความเห็นแก่ตัวออกมา หอมทนทุกข์แม่ได้รับการทรมานเพราะกลัวว่าตนเองจะต้องเสียโอกาสการเป็นพระเจ้าแผ่นดิน

ในตอนที่ย้ายเครื่องทรงใหม่ในตอนเช้า มาร์ค ทเวนได้อธิบายถึงความวิจิตรตระการตาของเครื่องทรงพร้อมทั้งเครื่องประดับอันประกอบด้วยเพชรนิลจินดาต่าง ๆ ในตอนท้ายเขาย้ำถึงความยากจนของหอมอีกว่า "โอ หอม แคนตี เกิดในวังหนูเต็มโค ในสลัมสกปรกของลอนดอน คุณเคยแก้กับเสื้อผ้าชีวีว และความสกปรก นีมันอะไรกันนี้"

อีกตอนหนึ่ง **พวกคณะขุนนาง** ได้เตรียมการพระราชพิธีฝังพระศพของพระเจ้าเฮนรี หอมไม่ได้ฟังการรายงานของขุนนางเพราะไม่เข้าใจและไม่รู้ในขนบธรรมเนียม มาร์ค ทเวนก็ทวนเอาภูมิหลังของหอมมากล่าวเทียบกับในสถานการณ์ใหม่อีกดังนี้คือ "โอเอ๋ยเด็กน้อย, แกยังใหม่ต่อพระราชพิธีเหี้ยมโหด แกคุ้นเคยแต่กับการทำศพแบบอนาถาเพียงขอให้ผ่านไปไวๆเท่านั้น"

ลักษณะนิสัยที่เด่นชัดอีกอันหนึ่งของหอมที่มาร์ค ทเวนสร้างก็คือการรู้จักที่ค่าที่สูงและความซื่อสัตย์โดยมาร์ค ทเวนใช้วิธีให้ตัวละครแสดงพฤติกรรม เช่นให้หอมแสดงความรู้สึกผิดอยู่ตลอดเวลาที่เข้ามาอยู่ในวังและมาสวมรอยตำแหน่งเจ้าชาย หอมรู้ว่าถ้าถูกจับได้โทษฐานของเขามีอยู่สถานเดียวคือประหารชีวิต ทั้งๆที่ไม่มีใครล่วงรู้เลยว่าหอมคือใครแต่หอมก็มีใจคิดโกง เอาราชบัลลังก์มาเป็นของตน เมื่อเจ้าชายตัวจริงกลับมา หอมกลับทวาดกคิดว่าจะมีความผิดจึงรีบแสดงความนบนอบและความบริสุทธิ์ใจต่อเจ้าชายทันที หอมทรมานเขาลงความเคารพเจ้าชายซึ่งอยู่ในสภาพของยาจกแล้วพูดว่า "พระเจ้าอยู่หัว ขอพระราชทานพระบรมราชโองการให้หอม แคนตีได้สำนาคตนถวายความจงรักภักดีต่อพระองค์เป็นคนแรก และขอพระองค์จงทรงสวมมงกุฎและกลับสู่ตำแหน่งของพระองค์ดังเดิมเถิดพะยะค่ะ" พวกขุนนางทั้งหลายไม่ยอมเชื่อจึง

ต้องมีการพิสูจน์กันขึ้น และทอมได้ช่วยเจ้าชายจนได้กลับขึ้นครองราชย์ดังเดิม (หน้า 261-272)

ระหว่างที่ทอมครองราชย์อยู่ในตอนแรกไม่สามารถปรับตัวได้แต่ด้วยความช่วยเหลือของคนใกล้ชิดทำให้ทอมปรับตัวได้บ้าง ต่อมาเมื่อทอมได้ทำการไต่สวนผู้ต้องหาและได้ปล่อยไปไหนไปไหนไปประชาชนพากันชื่นชมยินดีทำให้ทอมเกิดความมั่นใจในตัวเองยิ่งขึ้น และสามารถปฏิบัติภารกิจได้ดียิ่งขึ้น นี่ย่อมแสดงว่าทอมได้มีการเปลี่ยนแปลงนิสัยและพฤติกรรมซึ่งมีผลมาจากการเรียนรู้ จึงถือได้ว่าทอมเป็นตัวละครประเภท Round and Dynamic Character

พลเคินเฮก วิลสัน

การนำเสนอตัวละครในเรื่องนี้ก็เป็นแบบเดียวกับในนวนิยายเรื่อง เจ้าชายกับยาจก กล่าวคือ มาร์ค ทเวนแนะนำตัวละครเด็ก 2 คนตั้งแต่เกิดโดยบรรยายเปรียบเทียบเด็กทั้งสองคน วิธีสร้างลักษณะนิสัยตัวละครก็ใช้วิธีผสมซึ่งใช้วิธีบรรยายโดยตรงมากที่สุด มาร์ค ทเวนกำหนดให้เด็กทั้งสองถือกำเนิดในวันเดียวกัน คนหนึ่งเป็นลูกของนายส่วนอีกคนเป็นลูกของทาส รูปร่างหน้าตาของเด็กทั้งสองก็เหมือนกัน ในวันคลอดลูกนั้น ร็อกซีแม่ของลูกทาสต้องคอยรับใช้เจ้านายทั้งๆที่ตัวเองก็กำลังอยู่ระหว่างการคลอดเช่นกัน แต่ความเป็นทาสบังคับให้ต้องทนทำงานรับใช้เจ้านายตลอดเวลา จากสถานการณ์นี้จึงพอจะทำให้ท่านายได้ว่าเมื่อเรื่องดำเนินต่อไปลูกของผู้นี้เป็นทาสย่อมจะไม่ได้รับการเอาใจใส่ส่วนลูกของเจ้านายก็จะต้องได้รับการตามใจ ซึ่งจะมีผลต่อลักษณะนิสัยของตัวละครเด็กทั้งคู่

หลังจากที่มีการสับเปลี่ยนตัวกันแล้ว มาร์ค ทเวนบอกถึงลักษณะนิสัยของทอมว่า "เป็นเด็กเลว เขาจะร้องโดยไม่มีเหตุผลอารมณ์ร้ายเหมือนพายุ ชอบร้องกรี๊ด ๆ จนกระทั่งคันหายใจไม่ออกเจ็บเสียงไป ปากคอเขียวทำให้หลายคนที่ได้เห็นพากันตกอกตกใจต้องให้พยาบาลช่วยรีบแก้ไข..... ใครเข้าใกล้ทอมก็จะชวนคนนั้น เวลาหัวหรือต้องการอะไรก็จะร้องเอาให้ได้ ถ้าไม่ได้หรือไม่ได้รับการตามใจทอมก็จะร้อง

ไม่เจียบถึงนั้นหอมจึงได้รับการตามใจออกมา" ด้วยเหตุนี้หอมจึงเป็นคนที่มีนิสัยไม่ค่อยดี เอาแต่ใจตัวเอง เมื่อโตขึ้นก็กลายเป็นตัวปัญหาก่อความวุ่นวายในบ้านอยู่เสมอ นอกจากนิสัยไม่ก็ถึงกล่าวแล้วเมื่ออายุมากขึ้นหอมกลายเป็นเด็กเถร ชอบรังแกผู้อื่นโดยเฉพาะ แคมเบรออยู่เสมอ และยังมีนิสัยชอบลักขโมยของผู้อื่น หอมจะอิจฉาทุกคนที่มีความสามารถเหนือตนเมื่อเกิดความอิจฉาหอมก็จะหาทางกลั่นแกล้ง เช่น เมื่อยังเด็กแคมเบรอเป็นเด็กแข็งแรงมีความสามารถงานต่าง ๆ ที่ใช้กำลังได้อย่างดี วันหนึ่งแคมเบรอเดินหกละเมนลงมาชนได้รับบาดเจ็บถึงสลบ (หน้า 79) ความอิจฉาริษยานี้ยังติดนิสัยมากระทั่งโต หอมอิจฉาที่ชาวบ้านให้ความสนใจต่อกุญแจที่เพิ่งย้ายมาใหม่จึงหาทางกลั่นแกล้ง ด้วยการประจานว่ากุญแจแปลกผู้ที่เป็นฆาตกร (หน้า 135) เพื่อจะได้ทำให้คนเลิกสนใจบุคคลทั้งสองเป็นต้น

มาร์ค ทเวนได้สร้างให้หอมมีลักษณะนิสัยไปในทางร้ายแทบทุกอย่าง และกำหนดให้นิสัยเหล่านั้นติดไปจนกระทั่งเติบโต เช่น หอมชอบเกรี้ยวกราด และกลั่นแกล้งร็อกซี และแคมเบรอเพราะเห็นว่าเป็นทาส หอมจะคำและตบตีบุคคลทั้งสองเมื่อเกิดความไม่พอใจจนบางครั้งร็อกซีแทบจะทนไม่ไหวอย่างจะบอกความจริงให้รู้ มาร์ค ทเวนกำหนดให้ร็อกซีแสดงปฏิกริยาต่อหอมว่า "บางครั้งหลอนก็นอนไม่หลับเพราะมันศาลโหดอย่างแรงกับลูก แต่หลอนก็ได้เพียงบ่นพึมพำกับตัวเองด้วยความเสียใจว่า มันตบหน้าฉันอย่างแรงต่อหน้าผู้คน มันเรียกฉันว่า "นังทาสนี่โกร" และยังพูดหยามคายอย่างอื่นอีกทั้ง ๆ ที่ฉันก็ได้พยายามอย่างดีที่สุดแล้ว ฉันพยายามยกกระดับมันให้สูงขึ้นแต่มันะหรือสิ่งที่ฉันได้รับตอบแทน" (หน้า 81)

กับคนอื่นที่หอมไม่สามารถจะใช้กำลังทำร้ายได้ หอมก็จะใช้วาจาถากถาง เช่น การถากถางเยาะเย้ยวิลดันในเรื่องอาชีพทนายความ เป็นต้น

นิสัยการลักขโมยก็ยังคงติดมาจนโต เมื่อโตขึ้นหอมติดการพนัน โดยมากหอมจะเล่นเสีย เสียเป็นส่วนใหญ่จึงทำให้หอมต้องเป็นหนี้สิน หอมจึงขโมยของมีค่าจากเพื่อนบ้านเมื่อมีโอกาส หอมมีวิธีการขโมยที่แบบยลกล่าวคือ หอมจะบอกผู้ปกครองว่าจะเดินทางไปเมืองเซนต์หลุยส์ แต่แล้วก็จะวกกลับมาปาลอมตัวเป็นผู้หญิงเข้า

ไปขโมยสิ่งของตามบ้านที่เจ้าของเนลล ในตอนท้ายของเรื่องทอมคิดขโมยเงินของลุง
ของตัวเอง แคลงค์ตื่นขึ้นมาพบทอมจึงฆ่าตาย (หน้า 195)

แม่ทอมจะมีอุปนิสัยในทางเลวเสียเป็นส่วนใหญ่แต่มาร์ค ทเวนก็ยังสร้างให้
ทอมมีความดีอยู่บ้างเหมือนกัน นั่นคือเมื่อร็อกซี่เปิดเผยความจริงให้ทอมรู้ว่าทอมเป็น
ใคร ทอมเริ่มเกิดความรู้สึกเปลี่ยนแปลงจนทุกคนสังเกตเห็นถึงความเศร้าซึมของทอม
ทอมไม่กล้าสบตาใครเพราะกลัวจะถูกจับได้ พอพบใครทอมก็จะหลบหน้าเสีย (หน้า 118)
ทอมเริ่มทำตัวให้เข้ากับแม่ได้มากขึ้น ทุก ๆ เดือนทอมจะมาพบแม่ที่บ้านผีสิงพร้อม
กับเงินที่จะต้องให้แม่เป็นประจำทุกเดือน ทอมอ่อนโยนต่อร็อกซี่มากขึ้นเมื่อมีความไม่
สบายใจจะมาปรึกษาแม่เช่น ทอมเกรงว่าจะไม่ไถ่รอกจากลุง ร็อกซี่ก็แนะนำให้
ประพาศิตัวเป็นคนที่เลิกเล่นการพนันเสีย (หน้า 161) และทอมก็ได้พยายามก็ได้
พยายามทำตัวเป็นคนดีเพื่อการนี้ได้อยู่พักหนึ่งเหมือนกัน แต่เนื่องจากทอมยังมีนิสัย
ที่ติดค้างไว้แต่ก่อนจึงทำให้ทอมต้องกลับมาเป็นนิสัยเดิมอีก

จะเห็นว่าทอมเป็นตัวละครที่มีลักษณะนิสัยหลายอย่างทั้งดี และร้ายถึงแม้ว่า
ทอมจะมีนิสัยไปในทางร้ายเสียเป็นส่วนใหญ่ก็ถือได้ว่า ทอมเป็นตัวละครประเภท

Round and Dynamic Character

วาเลห์ เกอ แชมเบรอ

วาเลห์ เกอ แชมเบรอ เป็นตัวละครเอกที่มีบทบาทน้อยจึงไม่ค่อยจะมีความ
สำคัญนัก มาร์ค ทเวนกำหนดให้แชมเบรออยู่ในสังคมของทาสซึ่งเป็นสังคมของชนชั้น
ต่ำสุด และการกำหนดลักษณะนิสัยของแชมเบรอก็ใช้วิธีบรรยายโดยตรงเสียตั้งแต่
ต้นเรื่องถึงพบว่า แชมเบรอเป็นเด็กแข็งแรงมีความสามารถในการทำงานที่ใช้
กำลังได้ดี มีความอดทนอดกลั้นต่อการรังแกจากทอม มาร์ค ทเวนบอกว่า "ในวัยเด็ก
ทอมจะรังแกแชมเบรอด้วยการชกต่อย หยิก ข่วนอยู่เสมอ แชมเบรอได้เรียนรู้ว่า
ระหว่างการอดทนกับการแสดงความขุ่นเคืองนั้น การอดทนจะเป็นวิธีที่ดีที่สุด" (หน้า 77)

ดังนั้นตลอด เวลาไม่ว่าทอมจะใส่ให้ทำอะไร แคมเบรอกก็ต้องทำตามไม่ว่างานนั้นจะหนักหรือมีอันตรายเช่น การขโมยของ การให้ไปต่อยเด็กอื่น เป็นต้น หลายครั้งที่แคมเบรอกถูกทอมทำร้ายเอาเจ็บ ๆ เช่น ทอมแทงแคมเบรอกด้วยความโกรธที่ใส่ให้ไปต่อยกลุ่มเด็กอื่นที่ทอมไม่ชอบแต่แคมเบรอกไม่ทำตามเพราะเห็นว่าฝ่ายโน้นมีพวกมากคงสู้เขาไม่ได้ แคมเบรอกถูกแทงก็ต้องอดทน

เมื่อโตขึ้นแคมเบรอกก็ยังคงเป็นคนขี้อ ๆ และมีความอดทนอยู่อย่างนั้นในตอนท้ายของเรื่อง แคมเบรอกได้รับมรดก และกลายเป็นนายของบ้านแต่ก็ไม่อาจปรับตัวได้การมีลักษณะนิสัยน้อยลักษณะ และไม่มีการเปลี่ยนแปลงนิสัยจึงเป็นตัวละครประเภท Flat Character

จากการวิเคราะห์การสร้างตัวละครข้างต้นจะเห็นได้ว่ามาร์ค ทเวนใช้วิธีการสร้างตัวละครแบบพื้น ๆ เช่นเดียวกับนักเขียนอื่นทั่วไปซึ่งมี 3 วิธีคือ วิธีบรรยายโดยตรง วิธีให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมเพื่อเปิดเผยนิสัย วิธีให้ตัวละครอื่นแสดงปฏิกิริยาต่อตัวละครนั้น ซึ่งวิธีที่มาร์ค ทเวนใช้มากที่สุดก็คือวิธีบรรยายโดยตรงซึ่งเป็น "วิธีการง่าย ๆ และประหยัดเวลา นักเขียนสามารถจะสร้างตัวละครให้เสร็จไปโดยเร็ว เพื่อจะได้มุ่งความสนใจไปในด้านอื่นต่อไป" (พรสุข บุญสุภา, รมณี เพชรคุปต์, 2518:14).

แต่นวนิยายของมาร์ค ทเวนก็เป็นที่ยอมรับกันแพร่หลายในทุกยุคทุกสมัยทั้งนี้ย่อมจะต้องมีสาเหตุอื่นที่ทำให้มาร์ค ทเวนประสบความสำเร็จในการเขียนนวนิยายเกี่ยวกับเด็ก สาเหตุดังกล่าวที่ผู้เขียนพบจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประการสำคัญที่สุดก็คือมาร์ค ทเวนเขียนนวนิยายด้วยความเข้าใจธรรมชาติของเด็ก หรืออาจพูดได้ว่ามาร์ค ทเวนใช้หลักจิตวิทยาในการสร้างตัวละคร ถ้าย้อนกลับไปอ่านบทที่ 4 จะพบว่ามาร์ค ทเวนได้สร้างพฤติกรรมต่างๆของตัวละครได้สมจริงตามแนวจิตวิทยา ที่มาร์ค ทเวนทำได้เช่นนี้อาจเป็นเพราะเขาได้ประสบการณ์จากชีวิตจริงของเขา และเพื่อนมาเป็นส่วนสำคัญในเรื่องนี้ ซึ่งมาร์ค ทเวนได้บอกไว้เองในคำนำของเรื่องการผจญภัยของทอม ซอว์เยอร์ (Mark Twain, 1962: preface) และเป็นเพราะในขณะที่เขาเขียนนวนิยายเหล่านี้เป็นเวลาที่เขามีครอบครัวและมีบุตรแล้ว การได้ใกล้ชิดกับลูกทำให้

เขามีโอกาสได้เรียนรู้ และเข้าใจธรรมชาติของเด็กมากขึ้นจึงสามารถถ่ายทอดความรู้สึกที่เขาจินตนาการในนวนิยายได้อย่างสมเหตุสมผล ด้วยเหตุนี้ตัวละครของมาร์ค ทเวน จึง "มีลักษณะสากล (universality) กล่าวคือตัวละครจะมีลักษณะหรือนิสัยที่สามารถจะพบได้จากบุคคลในชีวิตจริง ๆ ใดทุกสมัยหรือทุกสถานที่" (พรสุข บุญสุภา, รมณี เพชรคุปต์, 2518:12) และแนวคิดทางจิตวิทยาที่ดีว่าธรรมชาติของมนุษย์ไม่ว่าจะมีเชื้อชาติใดภาษาใดจะมีลักษณะพื้นฐานทั่วไปเหมือนกัน ดังนั้นตัวละครเด็กของมาร์ค ทเวน จึงเป็นที่นิยมแพร่หลายทั่วโลกไม่เพียงเฉพาะแต่ในอเมริกาเท่านั้น

สาเหตุประการต่อมาคือมาร์ค ทเวนสร้างตัวละครในนวนิยายแต่ละเรื่องไม่ซ้ำแบบกัน กล่าวคือ เขาได้จัดแบ่งกลุ่มตัวละครให้อยู่ในระดับชนชั้นที่แตกต่างกัน ความเป็นอยู่แตกต่างกันซึ่งทำให้ยากแก่การเดาว่าเขาจะนำเสนอเหตุการณ์ในแนวใด ความแตกต่างจึงเป็นจุดหนึ่งที่น่าสนใจของผู้อ่าน

สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ ตัวละครส่วนมากของมาร์ค ทเวนจะเป็นตัวละครประเภท Round and Dynamic Characters หมายถึงตัวละครที่มีลักษณะนิสัยหลายอย่างทั้งดี และเลวอยู่ในตัว และมีการเปลี่ยนแปลงนิสัยเมื่อได้พบกับสถานการณ์ที่แตกต่างออกไปในบางครั้งก็จะแสดงนิสัยที่ออกมาบางครั้งก็แสดงนิสัยเลวออกมา ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ล้วนเป็นธรรมชาติที่แท้จริงของมนุษย์ เพราะการที่มนุษย์ปุถุชนทั่วไปจะมีแต่ความดีอย่างเดียวหรือเลวเพียงอย่างเดียวย่อมเป็นไปไม่ได้ ตัวละครของมาร์ค ทเวนจึงมีลักษณะเหมือนคนจริง ๆ

นอกจากนี้มาร์ค ทเวนยังสามารถให้ตัวละครใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมตามระดับชนชั้นและเวลาที่เรื่องนั้น ๆ เกิดขึ้นเป็นเครื่องเสริมให้ตัวละคร และเรื่องมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

อนึ่ง เรื่องการผจญภัยของฮักเคิลเบอรี่ ฟินน์ ได้รับการยกย่องว่าเป็นงานชิ้นโบว์แดง (Masterpiece) ของมาร์ค ทเวน ทั้งนี้คงมีสาเหตุมาจากมาร์ค ทเวนสร้างตัวละครได้ดีถึงได้กล่าวนำแล้วข้างต้นประการหนึ่งนอกเหนือไปจากเนื้อเรื่อง และแนวความคิดซึ่งควรจะได้ทำการศึกษาในโอกาสต่อไป และจากการวิเคราะห์พบว่ามาร์ค ทเวนนำเสนอเรื่องนี้โดยให้ตัวละครเป็นผู้เล่าเรื่องเองโดยใช้คำแทนตัวเองว่า "ผม" ตลอดเรื่อง

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า และข้อเสนอแนะ

ผลของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า ตัวละครเด็กในนวนิยายทั้ง 4 เรื่องมีลักษณะร่วม และลักษณะที่แตกต่างกันบางประการดังต่อไปนี้

1.1 ลักษณะร่วม ตัวละครเด็กทุกตัวมีความต้องการความตื่นเต้นของชีวิต (Excitement) โดยเฉพาะในเรื่องการผจญภัย มีความอยากรู้อยากเห็น มีความก้าวร้าว ต้องการเข้าเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อนฝูง และตัวละครทุกตัวยกเว้น เบ็คก็มิชอบกรรไกรที่ไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ ทอม ฮอว์เบอร์ ก้าวร้าวพ่อแม่ โจ-ฮาร์เปอร์ ก้าวร้าวพ่อ อัลเลิสเบอรี่ ฟินน์ก้าวร้าวแม่ ไม่ชอบกรรไกรเป็นหลักแหล่ง เพราะพ่อเป็นคนขี้เมา เจ้าชายเอ็ดเวิร์ด หัวค้อน ก้าวร้าวแม่ ทอมแคนดี้มีกรรไกรอยู่ในสภาพบ้านแตก (Broken Home) พ่อตาย และขี้เมา ทอมคริสคอลลกล่าวร่ำแม่ และพ่อก็ไม่เคยเอาใจใส่ ว่าเลห์ เคอ แซมเบรอกกล่าวร่ำพ่อถึงแม้ว่าจะมีร็อกซี่ซึ่งแสดงว่าเป็นแม่แต่ก็ไม่ได้มีความสัมพันธ์กันเท่าไรนัก เพราะร็อกซี่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ที่แท้จริง

1.2 ลักษณะที่แตกต่าง มีหลายประการด้วยกันคือ ฐานะความเป็นอยู่ การอบรมเลี้ยงดู การศึกษา ความประพฤติ ความถึก และการแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งแวดล้อม

2. การวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครพบว่า พฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละครนั้นสมจริงตามแนวจิตวิทยาเนื่องจากมาร์ค ทเวนอาศัยประสบการณ์ในชีวิตจริงในการสร้างตัวละคร และการผูกเรื่อง

3. เกี่ยวกับการสร้างตัวละครพบว่า

3.1 มาร์ค ทเวนใช้วิธีผสมในการสร้าง ลักษณะนิสัยตัวละครซึ่งประกอบด้วย

3.1.1 วิธีบรรยายโดยตรง

3.1.2 วิธีให้ตัวละครแสดงพฤติกรรม

3.1.3 วิธีให้ตัวละครอื่นแสดงปฏิกิริยาต่อตัวละครนั้น

วิธีที่ถูกใช้มากที่สุดในนวนิยายทั้ง 4 เล่มคือ วิธีที่ 1 วิธีที่ 2 และวิธีที่ 3 ถูกใช้รองลงมาตามลำดับ และมาร์ค ทเวนสร้างตัวละครโดยอาศัยจิตวิทยาเป็นพื้นฐาน

3.2 ตัวละครเอกเป็น ROUND AND DYNAMIC CHARACTER คือ มีลักษณะนิสัยหลายอย่าง และมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยเมื่อเรื่องดำเนินไป ตัวละครจึงมีชีวิตที่วนาสนใจ

3.3 มาร์ค ทเวน สร้างตัวละครจากทุกระดับชนชั้นตั้งแต่ชนชั้นสูงสุดถึงชนชั้นต่ำสุด และให้ตัวละครใช้ภาษาได้เหมาะสมกับระดับชนชั้น

3.4 มาร์ค ทเวนนำเสนอตัวละครในช่วงเวลาแตกต่างกัน กล่าวคือในเรื่องการผจญภัยของทอม ซอร์เยอร์ และการผจญภัยของฮัคเคิลเบอรี่ ฟินน์ เสนอในระยะเวลาสั้นประมาณ 5-6 เดือน ตัวละครเด็กอยู่ระหว่างอายุ 12-13 ปี เรื่องเจ้าชายกับยาจกเสนอตัวละครตั้งแต่เกิดจนถึงอายุประมาณ 12-13 ปี เรื่องฟุกเดินเฮก วิลสัน เสนอตั้งแต่เกิดถึงอายุ 20-21 ปี

ขอเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาค้นคว้าในโอกาสต่อไป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ผู้เขียนได้พบสิ่งที่น่าสนใจที่ควรจะได้มีการศึกษาค้นคว้าดังต่อไปนี้คือ

1. ในการศึกษานวนิยาย หรือบทประพันธ์ใด ๆ ผู้ศึกษาค้นคว้าจะได้ให้ความสนใจต่อภูมิหลังของผู้ประพันธ์ด้วยเสมอ
2. ควรจะได้มีการศึกษา และเปรียบเทียบตัวละครเด็กของนักประพันธ์อื่น ๆ เช่น เปรียบเทียบตัวละครเด็ก ของซาลซ์ กับตัวละครเด็กของมาร์ค ทเวน เป็นต้น
3. ควรจะมีการจัดประเภทของนวนิยายเรื่องเด็กของนักเขียนต่าง ๆ เช่น

ประเภทการฉ้อโกง ประเภทที่แสดงถึงการต่อสู้กันรบในสังคม เป็นต้น เพื่อสะดวกที่จะทำการวิเคราะห์ต่อไป

4. ควรได้มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดในนวนิยายเรื่องต่าง ๆ ของมาร์ค ทเวนและเปรียบเทียบแนวคิดของมาร์ค ทเวนกับนักประพันธ์อื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จิตกรลดา สุวัณณิกุล การสอนมโนทัศน์และหลักการจากวรรณกรรมไทยร่วมสมัยเรื่อง
"เขาคือกานต์" ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปริญาทิพนธ์ คม.
 ภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัย 2518, 136 หน้า.
- เจือ สตะเวทิน วรรณคดีวิจารณ์ สุทธิสารการพิมพ์ 2518, 177 หน้า.
- จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่น ๆ จิตวิทยาการเรียนรู้ โรงพิมพ์การศาสนา
 2515, 241 หน้า.
- ชลธิรา สัตยวาทินา การนำวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณคดี
 ไทย ปริญาทิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513, 213 หน้า.
- เคโซ สวานานนท์ รวมข้อเขียนและบทความทางจิตวิทยา สุนทรกิจการพิมพ์
 2516, 422 หน้า.
- เคโซ สวานานนท์ ปทานุกรมจิตวิทยา โอเคียนสโตร 2512, 394 หน้า.
- เพือก กุสุมา ณ. อรุณยา "เรื่องอ่านเล่นหรือนวนิยายในวรรณคดี" จักรเกษม
 พุฒิจากย่น-ธันวาคม 2511, หน้า 51-52.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคนอื่น ๆ จิตวิทยาพัฒนาการ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์ 2518, 337 หน้า.
- นิภา นิธยาน การปรับตัวและบุคลิกภาพ จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต
 สารศึกษาการพิมพ์ 2520, 276 หน้า.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ม.ล., แนะแนวทางการศึกษาวรรณคดี บัณฑิตการพิมพ์
 2518, 108 หน้า.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ม.ล., "หัวใจของวรรณคดีไทย" ชุมนุมบทความ
ทางวิชาการ: วรรณคดี สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย 2514,
 152 หน้า.
- ประพันธ์ ภักษา และวัลลภา มีหลิวสวัสดิ์ วรรณคดีอเมริกัน คุรุสภา 1973,
 713 หน้า.

ประเวศน์ ศรีพิพัฒน์ ชีวิตและงานของมาร์ก ทเวน โพธิ์สามต้นการพิมพ์ 2507,
573 หน้า.

ประสาธ อิศรปริศา ธรรมชาติและกระบวนการเรียนรู้ จินตทัศน์การพิมพ์ 2518,
186 หน้า.

4) พรสุข บุญสุภา และรมณี เพชรคุปต์ เอกสารประกอบการสอนวิชา EN 345
นวนิยายอังกฤษและนวนิยายอเมริกัน 2518, 61 หน้า.

✓ วิทย์ สีวสิริยานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ แพร่พิทยา 2518, 284 หน้า.
ศึกษานิเทศก์, หน่วย กรมการฝึกหัดครู จิตวิทยาพัฒนาการ โรงพิมพ์คุรุสภา
2511, 282 หน้า.

สวนา พรพัฒน์กุล เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาทั่วไป 2520, 189 หน้า.

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ วรรณคดีและวรรณกรรมปัจจุบัน อักษรวัฒนา 2503, 342 หน้า.

✓ เสาวลักษณ์ อนันตสาคันต์ วรรณกรรมเอกของไทยชนชั้นขุนแผน โรงพิมพ์การศาสนา
2517, 268 หน้า.

Aphiradi Guratana, Mark Twain: His Development as a Writer, Master
Thesis, Chulalongkorn University, 1966, 195pp.

Clemens, Samuel Langhorne., The Adventures of Huckleberry Finn,
Mark Twain (psued), Penguin Book Ltd., 1970, 393 pp.

Clemens, Samuel Langhorne., The Adventures of Tom Sawyer, Mark Twain
(psued), Collier Books, 1962, 317 pp.

Clemens, Samuel Langhorne., The Prince and the Pauper, Mark Twain
(psued), Harper&Brothers, New York, 236 pp.

Clemens, Samuel Langhorne., Pudd'nhead Wilson, Mark Twain (psued),
Penguin Book Ltd., Middlesex, 1969, 320 pp.

- Craic, Grace J., Human Development, Prentice-Hall INC., 1976, 498 pp.
- Crawford, Bartholow V., and others, American Literature, Barnes&Noble INC, 1966, 333 pp.
- Empson, William., Some Version of Pastoral, New Direction Books, 1960.
- Hendrick, Ives., Facts and Theories of Psychoanalysis, Dell Publishing Co.Inc., New York, 1966, 411 pp.
- Jones, Earnest., The Life and Work of Sigmund Freud, Penguin Book Ltd., Middlesex, 1957.
- Schwartz, Thomas D., "Mark Twain and Robert Ingersoll" American Literature Journal, May 1976, Vol.48, No.2
- Shine, Muriel Gruber., Child, Childhood and Adolescence in the Novels and Tales of Henry James, Abstract Dissertation, 1967, p237-A.
- Wager, Willie., American Literature, New York University Press, 1968, 291 pp..